

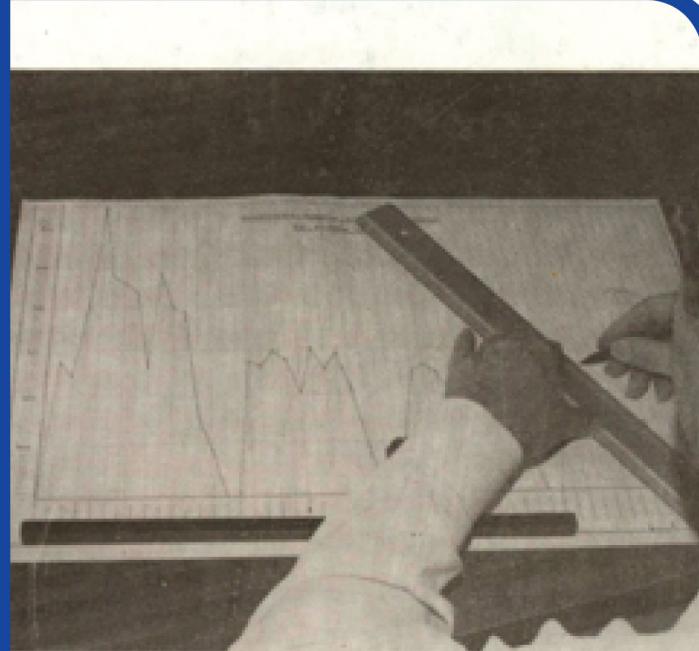

Β' Επαγγελματικού Λυκείου

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Γεωργίου Σ. Ανδρεάκου

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛ. ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

1954

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ο Ευγένιος Ευγενίδης, ο ιδρυτής και χορηγός του « Ιδρύματος Ευγενίδου», πολύ νωρίς πρόβλεψε και σχημάτισε την πεποίθηση ότι η άρτια κατάρτιση των τεχνικών μας, σε συνδυασμό με την εθνική αγωγή, θα ήταν αναγκαίος και αποφασιστικός παράγοντας της πρόσδου του Έθνους μας.

Την πεποίθησή του αυτή ο Ευγενίδης εκδήλωσε με τη γενναιόφρονα πράξη ευεργεσίας, να κληροδοτήσει σεβαστό ποσό για τη σύσταση Ιδρύματος που θα είχε σκοπό να συμβάλλει στην τεχνική εκπαίδευση των νέων της Ελλάδας.

Έτσι το Φεβρουάριο του 1956 συστήθηκε το « Ιδρυμα Ευγενίδου », του οποίου την διοίκηση ανέλαβε η αδελφή του κυρία Μαριάνθη Σίμου, σύμφωνα με την επιθυμία του διαθέτη.

Από το 1956 μέχρι σήμερα η συμβολή του Ιδρύματος στην τεχνική εκπαίδευση πραγματοποιείται με διάφορες δραστηριότητες. Όμως απ' αυτές η σημαντικότερη, που κρίθηκε από την αρχή ως πρώτης ανάγκης, είναι η έκδοση βιβλίων για τους μαθητές των τεχνικών σχολών.

Μέχρι σήμερα εκδόθηκαν 150 τόμοι βιβλίων, που έχουν διατεθεί σε πολλά εκατομμύρια τεύχη, και καλύπτουν ανάγκες των Κατώτερων και Μέσων Τεχνικών Σχολών του Υπ. Παιδείας, των Σχολών του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και των Δημοσίων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού.

Μοναδική φροντίδα του Ιδρύματος σ' αυτή την εκδοτική του προσπάθεια ήταν και είναι η ποιότητα των βιβλίων, από άποψη όχι μόνον επιστημονική, παιδαγωγική και γλωσσική, αλλά και από άποψη εμφανίσεως, ώστε το βιβλίο να αγαπηθεί από τους νέους.

Για την επιστημονική και παιδαγωγική ποιότητα των βιβλίων, τα κείμενα υποβάλλονται σε πολλές επεξεργασίες και βελτιώνονται πριν από κάθε νέα έκδοση.

Ιδιαίτερη σημασία απέδωσε το Ιδρυμα από την αρχή στην ποιότητα των βιβλίων από γλωσσική άποψη, γιατί πιστεύει ότι και τα τεχνικά βιβλία, όταν είναι γραμμένα σε γλώσσα δρτια και ομοιόμορφη αλλά και κατάλληλη για τη στάθμη των μαθητών, μπορούν να συμβάλλουν στην γλωσσική διαπαιδαγώγηση των μαθητών.

Έτσι με απόφαση που πάρθηκε ήδη από το 1956 όλα τα βιβλία της Βιβλιοθήκης του Τεχνίτη, δηλαδή τα βιβλία για τις Κατώτερες Τεχνικές Σχολές, όπως αργότερα και για τις Σχολές του ΟΑΕΔ, είναι γραμμένα σε γλώσσα δημοτική με βάση την γραμματική του Τριανταφυλλίδη, ενώ όλα τα άλλα βιβλία είναι γραμμένα στην απλή καθαρεύουσα. Η γλωσσική επεξεργασία των βιβλίων γίνεται από φιλολόγους του Ιδρύματος και έτσι εξασφαλίζεται η ενιαία σύνταξη και ορολογία κάθε κατηγορίας βιβλίων.

Η ποιότητα του χαρτού, το είδος των τυπογραφικών στοιχείων, τα σωστά σχήματα και η καλαίσθητη σελιδοποίηση, το εξώφυλλο και το μέγεθος του βιβλίου περιλαμβάνονται και αυτά στις φροντίδες του Ιδρύματος.

Το Ίδρυμα Θεώρησε ότι είναι υποχρέωσή του, σύμφωνα με το πνεύμα του ιδρυτή του, να θέσει στην διάθεση του Κράτους όλη αυτή την πείρα του των 20 ετών, αναλαμβάνοντας την έκδοση των βιβλίων και για τις νέες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές και τα νέα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα του Κ.Ε.Μ.Ε.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

**Χρυσόστομος Φ. Καβουνίδης, Διπλ. Μηχ. - Ηλ. ΕΜΠ, Επίτιμος Διοικητής Ο.Τ.Ε., Πρόεδρος.
Μιχαήλ Γ. Αγγελόπουλος, Τακτικός Καθηγητής ΕΜΠ, τ. Διοικητής ΔΕΗ, Αντιπρόεδρος.
Αλέξανδρος Σταυρόπουλος, Καθηγητής Α.Β.Σ. Πειραιώς.
Θεόδοσης Παπαθεοδοσίου, Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός Δ/ντής Εφ. Προγρ. και Μελετών Τεχν. και Επαγγ. Εκπ. Υπ. Παιδείας.
Επιστημ. Σύμβουλος, Γ. Ρούσσος, Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ.
Σύμβουλος επί των εκδόσεων του Ιδρύματος Κ. Α. Μανάφης, Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών.
Γραμματεύς, Δ. Π. Μεγαρίτης.**

Διατελέσαντα μέλη ή σύμβουλοι της Επιτροπής

Γεώργιος Κακριδής † (1955 - 1959) Καθηγητής ΕΜΠ, Άγγελος Καλογεράς † (1957 - 1970) Καθηγητής ΕΜΠ, Δημήτριος Νιάνιας (1957 - 1965) Καθηγητής ΕΜΠ, Μιχαήλ Σπετσιέρης (1958 - 1959), Νικόλαος Βασιώπης (1960 - 1967), Θεόδωρος Κουζέλης (1968 - 1976) Μηχ.-Ηλ. ΕΜΠ, Παναγιώτης Χατζηιωάννου (1977 - 1982) Μηχ. Ηλ. ΕΜΠ, Αλέξανδρος Ι. Παππάς (1955 - 1983) Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ.

Β' ΤΑΞΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤ. ΑΝΔΡΕΑΚΟΥ

Διπλ. Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑ
1984

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο αυτό είναι συνέχεια του βιβλίου της Α' τάξεως και, όπως και εκείνου, η συγγραφή έγινε με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος των Γενικών Αρχών της Λογιστικής, που έχει εκπονήσει το ΚΕΜΕ.

Η ύλη του αναπτύσσεται σε εννέα Κεφάλαια. Σ' αυτά συμπληρώνεται η περιγραφή των εργασιών του λογιστικού κυκλώματος και εξετάζονται ειδικότερα λογιστικά θέματα, όπως η Λογιστική των Υποκαταστημάτων, τα Συστήματα των εγγραφών κ.α.

Για την πρακτική εξάσκηση του μαθητή στις εγγραφές τέλους χρήσεως, που είναι ένα από τα σοβαρότερα κεφάλαια, παρατίθεται, μετά το πρώτο Κεφάλαιο, ειδική μονογραφία με δύο σχετικές εφαρμογές. Ο καθηγητής ανάλογα με το χρόνο, που έχει στη διάθεσή του, μπορεί να χρησιμοποιήσει τις εφαρμογές αυτές ή όχι. Ο μαθητής πάντως, είναι σε θέση, με απλή καθοδήγηση του καθηγητή του, να εργασθεί και μόνος του πάνω σ' αυτές.

Κατά τη συγγραφή του βιβλίου καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, ώστε η παρουσίαση των διαφόρων θεμάτων να είναι απλή και σύντομη, στο μέτρο βέβαια του δυνατού. Τουλάχιστο αυτός ήταν ο σκοπός του συγγραφέα.

Αν όμως επισημανθούν περιθώρια βελτιώσεων του κειμένου, ο συγγραφέας με πολλή ευχαρίστηση θα δεχθεί τις σχετικές μποδείξεις και ακόμα θα θεωρήσει τον εαυτό του πολύ υποχρεωμένο γι' αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

1.1 Γενικά - Αναγκαιότητα απογραφής.

Στο τέλος κάθε χρήσεως συντάσσεται ισολογισμός που για το λόγο αυτό λέγεται **Ισολογισμός τέλους χρήσεως**.

Προτού όμως προχωρήσουμε στην ανάπτυξη του κεφαλαίου, ας επιστρέψουμε στην ύλη της πρώτης τάξεως για να θυμηθούμε και να συμπληρώσουμε ορισμένες έννοιες που μας χρειάζονται εδώ.

Χρήση, όπως είναι γνωστό, ονομάσαμε ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο μετρείται και προσδιορίζεται το αποτέλεσμα των προσπαθειών του οικονομικού οργανισμού. Είπαμε ακόμα ότι στο διάστημα αυτό, που είναι συνήθως δωδεκάμηνο, θεωρείται ότι ο οικονομικός οργανισμός ολοκληρώνει ένα κύκλο δραστηριότητας.

Από την παραπάνω διατύπωση φαίνεται ότι η χρήση είναι μια χρονική περίοδος καθαρά συμβατική, που ορίζεται για να εξυπηρετήσει ορισμένες ανάγκες. Χωρίζει τη διάρκεια της ζωής του οικονομικού οργανισμού σε χρονικές περιόδους και προσδιορίζει, για κάθε μια από αυτές, ιδιαίτερο οικονομικό αποτέλεσμα.

Είναι φανερό όμως πως για να ισχυρισθούμε ότι μια επιχείρηση πέτυχε το σκοπό της, που είναι η επίτευξη κέρδους, πρέπει να περιμένομε ώσπου αυτή να εξατλήσει όλη τη διάρκεια της ζωής της. Τότε συγκρίνοντας το αρχικό κεφάλαιο (καθαρή περιουσία), που διέθετε όταν άρχισε να λειτουργεί, με το τελικό, δηλαδή με αυτό που διαμορφώθηκε στο τέλος, μπορούμε να εξακριβώσουμε αν πέτυχε το σκοπό της ή όχι.

Αν το τελικό κεφάλαιο, δηλαδή αυτό που επιστρέφει στο φορέα της, είναι μεγαλύτερο από το αρχικό, δηλαδή από εκείνο που παρέλαβε από αυτόν, συμπεραίνουμε ότι η επιχείρηση ήταν κερδοφόρα. Στην αντίθετη περίπτωση ότι ήταν ζημιογόνα.

Καταλαβαίνει όμως κανείς ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει. Για τη σωστή διαχείριση ο διαχειριστής χρειάζεται να ξέρει τα βραχυχρόνια οικονομικά αποτελέσματα. Ο επιχειρηματίας επίσης έχει ανάγκη να αποσύρει τα κέρδη του και το Κράτος είναι αδύνατο να περιμένει τόσα χρόνια, ώσπου να προσδιορισθεί το τελικό αποτέλεσμα για να το φορολογήσει.

Έτσι λοιπόν φθάσαμε στην ανάγκη να καθορίσουμε τις χρονικές αυτές περιόδους, που ονομάσαμε χρήσεις. Η διάρκειά τους είπαμε ότι συνήθως είναι δωδεκάμηνη. Μπορεί όμως να έχουμε χρήση μικρότερη ή και μεγαλύτερη από 12 μήνες και μάλιστα ως 24 μήνες. Χρήση μικρότερη από 12 μήνες έχουμε κατά την έναρξη ή τη λήξη των εργασιών της επιχειρήσεως (δηλαδή η πρώτη ή η τελευταία χρήση). Με-

γαλύτερη δε μόνο κατά την έναρξη των εργασιών (η πρώτη χρήση). Σήμερα η δωδεκάμηνη χρήση που ακολουθούν οι διάφορες επιχειρήσεις της Γ' και Δ' κατηγορίας βιβλίων του Κ.Φ.Σ. διαρκεί είτε από την 1η Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου, είτε από την 1η Ιουλίου ως τις 30 Ιουνίου, ενώ της Α' και Β' κατηγορίας από την 1η Ιανουαρίου ως τις 31 Δεκεμβρίου.

Μετά από αυτά ας επιστρέψουμε στον ισολογισμό τέλους χρήσεως.

Με τις γνώσεις που πήραμε από την Α' τάξη μπορούμε να κάνουμε τις επόμενες σκέψεις: Το λογιστήριο με την αρχική απογραφή γνωρίζει την περιουσία του οικονομικού οργανισμού κατά την έναρξη της λειτουργίας του. Στη συνέχεια ανοίγοντας λογαριασμούς με τα ποσά της απογραφής σημειώνει σ' αυτούς κάθε μεταβολή (αυξήση ή ελάττωση) που συμβαίνει στα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Εφόσον λοιπόν τα πράγματα έχουν έτσι, όταν φθάσουμε στο τέλος της περιόδου (χρήσεως), οι λογαριασμοί θα μας δείχνουν τις μεταβολές που έχουν γίνει σε κάθε περιουσιακό στοιχείο καθώς και την τελική του θέση (αν δηλαδή τελικά αυξήθηκε ή ελαττώθηκε και πόσο). Όστε, μπορεί να σκεφθεί κάποιος, η σύνταξη του ισολογισμού τέλους χρήσεως είναι πράξη εύκολη. Ξεχωρίζουμε τους λογαριασμούς που πρέπει να ταξινομηθούν στο ενεργητικό του ισολογισμού καθώς και εκείνους που έχουν τη θέση τους στο παθητικό. Έπειτα συμπληρώνουμε τον πίνακα και ο ισολογισμός είναι έτοιμος.

Ας προσέξουμε τον παραπάνω συλλογισμό. Τον κάνουν συνήθως οι μαθητές με βάση τις πρώτες γνώσεις της Λογιστικής, και από μια άποψη είναι σωστός. Όμως **ουδέποτε συντάσσουμε τον ισολογισμό τέλους χρήσεως πριν διενεργήσουμε απογραφή της περιουσίας** (όπως κάνομε άλλωστε και για κάθε ισολογισμό).

Αλλά γιατί συντάσσουμε την απογραφή τέλους χρήσεως;

Ο λόγος είναι για να μπορέσουμε να καταρτίσουμε έναν ισολογισμό ακριβή που να εκφράζει την πραγματική οικονομική κατάσταση του οικονομικού οργανισμού. Οι ενέργειες, που περιγράφονται στον παραπάνω συλλογισμό, δεν αρκούν για να μας δώσουν ένα τέτοιο ισολογισμό.

Στη διάρκεια της χρήσεως συμβαίνουν γεγονότα που επηρεάζουν την περιουσία της επιχειρήσεως και που διαφεύγουν από την παρακολούθηση του λογιστήριου.

Εμπορεύματα π.χ. χάνουν ένα μέρος από το βάρος τους ή τον όγκο τους (φύρα) από διάφορα αιτία, όπως εξάτμιση, απώλεια υγρασίας, διαρροή, μεταφορά κλπ. Έτσι όλα τα πτητικά υγρά, βιενζίνη κ.α. παρουσιάζουν μια μείωση επειδή εξατμίζονται. Το ίδιο συμβαίνει με το τεχνικό μετάξι, που αποβάλλει ποσοστό υγρασίας, τα κατεψυγμένα κρέατα που αφυδατώνονται κλπ.

Με την καταμέτρηση επίσης, που γίνεται κατά την απογραφή, αποκαλύπτονται καταχρήσεις, που έχουν γίνει σε υλικά από άτομα που ήταν υπεύθυνα για τη φύλαξη ή διάθεσή τους, όπως ο αποθηκάριος για τα υλικά αποθήκης, ο ταμίας για τα χρήματα κλπ. Ακόμα μπορούν να διαπιστωθούν λογιστικά λάθη που έχουν συμβεί και έχουν διαφύγει από το λογιστικό έλεγχο, όπως π.χ. στην περίπτωση που βρίσκεται με την απογραφή μια γραφομηχανή, για την οποία έχει παραλειφθεί η σχετική εγγραφή στα βιβλία.

Τις περιουσιακές αυτές μεταβολές από τα παραπάνω ή και άλλα αίτια το λογιστήριο συνθέτεστα τις αγνοεί κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Συνέπεια αυτού εί-

ναι να μην έχουν γίνει οι σχετικές εγγραφές και τα βιβλία να μην παρουσιάζουν την πραγματικότητα.

Τέλος η απογραφή τέλους χρήσεως είναι απαραίτητη, όταν το λογιστήριο τηρεί μικτούς λογαριασμούς (για την εκκαθάριση και προσδιορισμό του αποτελέσματος). Ακόμα για να αποφύγουμε την υπερτίμηση ή υποτίμηση της περιουσίας (γραμμάτια εισπρακτέα ή πληρωτέα που φέρονται στα βιβλία με την ονομαστική τους αξία, ενώ η πραγματική τους κατά το τέλος της χρήσεως είναι μικρότερη), για την απομόνωση εξόδων και εσόδων που δεν αφορούν στη χρήση που κλείνεται (έξοδα και έσοδα μη δεδουλευμένα), για τον υπολογισμό της μειώσεως της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων (αποσβέσεις) κλπ.

Καταλήγουμε επομένως στο συμπέρασμα ότι η απογραφή αυτή είναι και χρήσιμη και αναγκαία για την κατάρτιση του ισολογισμού τέλους χρήσεως.

Ας δούμε λοιπόν τώρα πώς γίνεται η απογραφή.

1.2 Διενέργεια απογραφής.

Η απογραφή, όπως είναι γνωστό από την Α' τάξη (βιβλίο Α' τάξεως, παράγρ. 1.1, σελ. 9), καταγράφεται στο βιβλίο απογραφών και περιλαμβάνει τα δύο επόμενα στάδια:

Καταμέτρηση

Κατά το πρώτο αυτό στάδιο γίνεται η καταμέτρηση και καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων.

Το στάδιο αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο. Η περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να γίνεται με κάθε δυνατή λεπτομέρεια, π.χ. είδος, διαστάσεις, βάρος, ποσότητα, τύπος, ποιότητα κ.α., και οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο υπάρχει που θα βοηθεί στην ασφαλή αναγνώριση του περιουσιακού αυτού στοιχείου. Και αν σκεφθεί κανείς ότι αυτά που απογράφονται δεν είναι πάντα οικήματα ή γραφομηχανές ή ηλεκτρικές συσκευές, που περιγράφονται και μετρούνται εύκολα, άλλα εμπορεύματα ή πρώτες ύλες χύμα, όπως φύλλα λαμαρίνας ή ράβδοι σιδήρου ριγμένοι σε ακάλυπτο χώρο της επιχειρήσεως, οικοδομικά υλικά σε σωρούς, ξυλεία άτακτα στιβαγμένη, σάκκοι τσιμέντου σε ντάνες κλπ. καταλαβαίνει πόσο δύσκολο είναι το έργο του απογραφέα.

Εν τούτοις πρέπει κάθε φορά να βρίσκεται τρόπος να εξακριβώνομε την πραγματικότητα και μόνο αν αυτό είναι τελείως αδύνατο να περιοριζόμαστε στο να την πλησιάζομε απλώς. Έτσι, αν είναι αδύνατη η ακριβής μέτρηση π.χ. της ξυλείας, κάποιος ειδικός θα μας βοηθήσει να την ογκομετρήσουμε με σχετική ακρίβεια. Επίσης τα υγρά καύσιμα ή το ελαιόλαδο, που βρίσκονται σε δεξαμενές, μπορούν και αυτά να μετρηθούν έμμεσα με τον υπολογισμό των διαστάσεων της δεξαμενής, του ύψους της στάθμης του υγρού κλπ. Γι' αυτό συχνά ο απογραφέας χρειάζεται τις γνώσεις και τη βοήθεια ειδικών.

Απαιτήσεις, υποχρεώσεις, περιουσιακά στοιχεία τρίτων, που βρίσκονται στα χέρια της επιχειρήσεως ή και δικά της που για διάφορες αιτίες κατέχουν τρίτοι, πρέπει και αυτά να εξακριβωθούν. Για τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις συντάσσομε καταστάσεις με τα υπόλοιπα των λογαριασμών και εξετάζουμε αν το υπόλοιπο καθενός είναι το πραγματικό. Ο έλεγχος αυτός γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσο, δ-

πιας δικαιολογητικά έγγραφα της συναλλαγής, από την οποία προέκυψε η απαίτηση ή η υποχρέωση, αλληλογραφία, όπου αναφέρονται ειδικοί όροι κλπ. Στο τέλος στέλνεται στο άτομο, του οποίου ο λογαριασμός ελέγχεται, επιστολή με το υπόλοιπο του λογαριασμού του και ζητείται να απαντήσει αν συμφωνεί με αυτό.

Τα υπόλοιπα των λογαριασμών καταθέσεων σε τράπεζες ελέγχονται με τα επίσημα αντίγραφα των λογαριασμών που στέλνει κατά διαστήματα η τράπεζα (Extracts).

Δεν πρέπει ο απογραφέας να λησμονεί ότι έργο κύριο της απογραφής είναι να προσδιορίσει με την πιο μεγάλη ακρίβεια την οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως. Γι' αυτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να αποφεύγεται η διπλή καταγραφή του ίδιου περιουσιακού στοιχείου ή η παράλειψή του. Χρειάζεται επίσης προσοχή για τη σωστή υπαγωγή των περιουσιακών στοιχείων σε ομοειδείς κατηγορίες, σύμφωνα με τους λογαριασμούς του Γεν. Καθολικού. Αυτό θα διευκολύνει τη σύγκριση των υπολοίπων των λογαριασμών μ' αυτά που βρέθηκαν στην απογραφή, δηλαδή τη σύγκριση εσωτερικής και εξωτερικής απογραφής.

Αποτίμηση

Κατά το δεύτερο αυτό στάδιο προχωρούμε στην αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων σε χρηματικές μονάδες. Αυτό το στάδιο είναι αρκετά σοβαρό γιατί ενδεχόμενη υπερτίμηση των στοιχείων του Ενεργητικού μας οδηγεί σε αυξημένη καθαρή περιουσία, δηλαδή σε κέρδη εικονικά. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση υποτιμήσεως στοιχείων του παθητικού (ξένου κεφαλαίου).

Αντίθετο αποτέλεσμα θα έχομε όταν υποτιμήθούν τα στοιχεία του ενεργητικού ή υπερτιμήθούν εκείνα του παθητικού (δηλαδή μειωμένη καθαρή περιουσία).

Για την αποτίμηση σε χρήμα των στοιχείων της περιουσίας χρησιμοποιούνται διάφορες μέθοδοι. Αναφέρομε τη μέθοδο της τιμής κτήσεως, τη μέθοδο της τρέχουσας τιμής και τη μέθοδο της χαρηλότερης μεταξύ των δύο προηγουμένων.

Θα ασχοληθούμε με αυτές αμέσως παρακάτω, ενώ στο τέλος της παραγράφου και σε υποσουμείωση θα εξηγήσομε πώς γίνεται η αποτίμηση σύμφωνα με τη νομοθεσία μας.

a) Μέθοδος της τιμής κτήσεως.

Η τιμή κτήσεως αποτελείται από την αξία αγοράς του περιουσιακού στοιχείου τροσαυξημένη με τα ειδικά της έξοδα. Έτσι προκειμένου για την αγορά ενός ακινήτου, θρίσκομε την τιμή κτήσεως αν προσθέσουμε στην αξία του τα συμβολαιογραφικά, την αμοιβή δικηγόρου, το φόρο μεταβιβάσεως κλπ. Επίσης, για να προσδιορίσουμε την τιμή κτήσεως ενός εμπορεύματος, προσθέτομε στην αξία του τιμολογίου, τους όασμούς, τα μεταφορικά του ως την αποθήκη μας, τα ασφάλιστρα, τα εκφορτωτικά κλπ.

Παράδειγμα. Υποθέτομε ότι μια εμπορική επιχείρηση αγόρασε 5 τόννους λάδι και πλήρωσε στον παραγωγό για την αξία του δρχ. 300.000, για εισφορές ΟΓΑ, δακοκτονίας και τέλη χαρτοσήμου δρχ. 12.000, για τη μεταφορά του στις αποθήκες της δρχ. 10.000, για ασφάλιση του φορτίου κατά τη μεταφορά δρχ. 5000 και για εκφορτωτικά δρχ. 1000.

Η τιμή κτήσεως είναι $300.000 + 12.000 + 10.000 + 5000 + 1000 = 328.000$, δηλαδή η επιχείρηση ξόδεψε 328.000 δραχμές για να αγοράσει και να φέρει στην αποθήκη της το εμπόρευμα (ή δρχ. 65,6 κατά κιλό).

Η μέθοδος της τιμής κτήσεως για τα εμπορεύσιμα αγαθά, όπως περιγράφεται παραπάνω, είναι απλή και δεν έχει δυσκολίες εφαρμογής. Αυτό οφείλεται στο ότι σαν προϋπόθεση πήραμε μια μοναδική πράξη αγοράς.

Οι επιχειρήσεις όμως κατά τη διάρκεια της χρήσεως ενεργούν επανειλημμένες αγορές εμπορευμάτων, πρώτων υλών κλπ. και μάλιστα σε ποσότητες και τιμές που διαφέρουν από αγορά σε αγορά. Και φυσικά πωλούν από τα εμπορεύματα αυτά σε διαφορετικές τιμές. Αν στο τέλος της χρήσεως παραμένει μια ποσότητα εμπορευμάτων, γεννιέται το ερώτημα με ποια από τις πολλές τιμές κτήσεως, που έχει πραγματοποιήσει η επιχείρηση στις αγορές της, θα γίνει η αποτίμηση;

Για να το καταλάβομε καλά ας προσέξουμε ένα αριθμητικό παράδειγμα:

Μια επιχείρηση έκανε τις επόμενες αγορές νημάτων κατά τη διάρκεια μιας χρήσεως:

Αγορά 1η	50 κιλά προς δρχ. 400 = δρχ. 20.000
Αγορά 2η	40 κιλά προς δρχ. 350 = δρχ. 14.000
Αγορά 3η	20 κιλά προς δρχ. 500 = δρχ. 10.000
	<hr/> <u>110</u> <hr/> <u>44.000</u>

Υποθέτομε ότι στην απογραφή βρέθηκαν 30 κιλά νήματος. Ποια θα είναι η τιμή αποτίμησεως;

Είναι φανερό ότι δεν μπορεί να εφαρμοσθεί η μέθοδος της τιμής κτήσεως με τη μορφή που γνωρίσαμε παραπάνω.

Γ' αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούμε παραλλαγές της μεθόδου αυτής, τις οποίες αναλύομε αμέσως.

Πρώτη παραλλαγή: Μέση τιμή κτήσεως. Η μέση τιμή κτήσεως (δηλαδή ο μέσος όρος των τιμών κτήσεων) προκύπτει αν διαιρέσουμε τη συνολική αξία των αγορών δια του συνόλου των ποσοτήτων που αγοράσθηκαν. Έτσι στο παραπάνω παράδειγμα η μέση τιμή κτήσεως θα είναι $44.000 : 110 = 400$ και κατά συνέπεια το απόθεμα θα αποτιμηθεί σε δρχ. 12.000 (30 κιλά προς δρχ. 400).

Δεύτερη παραλλαγή: Μέση τιμή των υπολογίων. Στην περίπτωση αυτή μετά από κάθε αγορά προσδιορίζομε νέα μέση τιμή κτήσεως.

Ας υποθέσουμε π.χ. ότι αρχίζουμε εμπόριο εγχωρίου λαδιού και αγοράζομε 1000 κιλά προς δρχ. 50 το κιλό. Μετά από την αγορά αυτή θα έχουμε στην αποθήκη μας 1000 κιλά που θα στοιχίζουν δρχ. 50.000. Η μέση τιμή βέβαια θα είναι δρχ. 50 ($50.000 : 1000$).

Δεχόμαστε ότι κάνουμε νέα αγορά από 500 κιλά στην τιμή των δρχ. 80 κατά κιλό. Αμέσως μετά την αγορά πρέπει να προσδιορίσουμε τη νέα μέση τιμή. Οι ποσότητες που έχουμε αγοράσει είναι 1500 κιλά (1000 κιλά από την πρώτη αγορά και 500 κιλά από τη δεύτερη) και έχουμε πληρώσει συνολικά δρχ. 90.000 (50.000 για την πρώτη και 40.000 για τη δεύτερη αγορά). Η νέα μέση τιμή θα διαμορφωθεί σε δρχ. 60 (δηλαδή $90.000 : 1500$), κ.ο.κ.

Ακολουθεί ένας πίνακας για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω:

Αγορά 1η	κιλά	1000	X δρχ.	50	=	50.000
Αγορά 2η	κιλά	500	X δρχ.	80	=	40.000
Υπόλοιπο	κιλά	1500	X δρχ.	60	νέα μέση τιμή =	90.000
Αγορά 3η	κιλά	600	X δρχ.	95	=	57.000
Υπόλοιπο	κιλά	2100	X δρχ.	70	νέα μέση τιμή =	147.000
Πώληση 1η	κιλά	100	X δρχ.	70	=	7.000
Υπόλοιπο	κιλά	2000	X δρχ.	70	=	140.000
Αγορά 4η	κιλά	500	X δρχ.	40	=	20.000
Υπόλοιπο	κιλά	2500	X δρχ.	64	νέα μέση τιμή =	160.000
Πώληση 2η	κιλά	1800	X δρχ.	64	=	115.200
Υπόλοιπο	κιλά	700	X δρχ.	64	=	44.800

Με τη μέθοδο λοιπόν αυτή είμαστε σε θέση να γνωρίζομε αμέσως πόσο αποτιμάται το απόθεμα των εμπορευμάτων που βρίσκεται στην αποθήκη μας. Στο παράδειγμά μας και σύμφωνα με τον πίνακα το απόθεμα, που παραμένει ακόμα και είναι 700 κιλά, αποτιμάται προς δρχ. 64 κατά κιλό στη συνολική τιμή των δρχ. 44.800.

Τρίτη παραλλαγή: Σειρά εξαντλήσεως των αποθεμάτων. Η παραλλαγή αυτή που είναι γνωστή ως FIFO από τα αρχικά των αγγλικών λέξεων First in first out, στηρίζεται σε μια υπόθεση.

Θεωρούμε ότι το εμπόρευμα (ή η πρώτη ύλη κλπ) που αγοράσθηκε πρώτα, αυτό και πωλείται πρώτα (ή εξάγεται για βιομηχανοποίηση). Έτσι το απόθεμα που θα μένει στην αποθήκη πρέπει να προέρχεται από την τελευταία αγορά. Και αν αυτή δεν αρκεί, από την αμέσως προηγούμενή της κ.ο.κ.

Ας προσέξουμε τη μέθοδο αυτή με το ακόλουθο παράδειγμα:

Μια επιχείρηση έκανε τις εξής αγορές υφάσματος:

Αγορά 1η	m	60	X	δρχ.	400	= δρχ.	24.000
Αγορά 2η	m	40	X	δρχ.	500	= δρχ.	20.000
Αγορά 3η	m	20	X	δρχ.	350	= δρχ.	7.000
Αγορά 4η	m	50	X	δρχ.	500	= δρχ.	25.000
Αγορά 5η	m	100	X	δρχ.	600	= δρχ.	60.000
							136.000

δηλαδή αγόρασε συνολικά 270m υφάσματος και πλήρωσε δρχ. 136.000.

Υποθέτομε τώρα ότι η επιχείρηση αυτή πώλησε 110m υφάσματος και διατηρεί ακόμη στην αποθήκη της 160m.

Κατά τη μέθοδο αυτή είπαμε ότι αυτό που αγοράζεται πρώτο πωλείται και πρώτο. Επομένως με την πώληση των 110m εξαντλήθηκε το εμπόρευμα από την 1η αγορά, (60m), τη 2η (40m) και από την τρίτη μόνο 10m ($60+40+10=110m$). Συμπεραίνομε λοιπόν ότι το απόθεμα των 160m υφάσματος προέρχεται από την 5η, 4η και 3η αγορά και θα αποτιμηθεί ως εξής:

100 m	X	δρχ.	600	=	60.000
50 m	X	»	500	=	25.000
10 m	X	»	350	=	3.500
<hr/>			<hr/>		
160 m				<u>88.500</u>	

και μέση τιμή κτήσεως κατά μέτρο δρχ. $88.500 : 160 = 553,125$.

Τέταρτη παραλλαγή: Αντίστροφη σειρά της σειράς εξαντλήσεως των αποθεμάτων. Και η παραλλαγή αυτή είναι γνωστή με τα αρχικά των αγγλικών Last in first out δηλαδή ως LIFO.

Στηρίζεται στην υπόθεση ότι σε μια πώληση δίνομε πάντα από το εμπόρευμα που προμηθευθήκαμε τελευταία και αν η ποσότητα αυτή δεν αρκεί, συμπληρώνομε από την αρέσων παλαιότερη κ.ο.κ. Δηλαδή, όπως είναι φανερό, ακολουθούμε μία σειρά αντίθετη από τη σειρά της FIFO.

Μπορούμε να το δούμε αυτό σε μια εφαρμογή στο ίδιο παράδειγμα.

Με τις πωλήσεις λοιπόν των 110m εξαντλήθηκε ολόκληρη η παρτίδα της τελευταίας (5ης) αγοράς και 10m από την προτελευταία αγορά (4η).

Άρα το απόθεμα των 160m υφάσματος που παραμένει απώλητο θα αποτιμηθεί ως εξής:

60 m	X	δρχ.	400	=	24.000
40 m	X	δρχ.	500	=	20.000
20 m	X	δρχ.	350	=	7.000
40 m	X	δρχ.	500	=	20.000
<hr/>			<hr/>		
160 m				<u>71.000</u>	

και μέση τιμή κτήσεως κατά μέτρο δρχ. $71.000 : 160 = 443,75$.

β) Η μέθοδος της τρέχουσας τιμής ή της τιμής της ημέρας.

Τρέχουσα τιμή ή τιμή της ημέρας είναι εκείνη στην οποία μπορεί η επιχείρηση να προμηθευθεί το αγαθό της κατά το χρόνο συντάξεως της απογραφής.

γ) Η μέθοδος της χαμηλότερης τιμής μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας.

Κατά τη μέθοδο αυτή συγκρίνονται οι δύο τιμές, κτήσεως (όπως προσδιορίζεται

με μία από τις παραπάνω παραλλαγές), και τρέχουσας, και η αποτίμηση γίνεται με αυτή που είναι πιο χαμηλή. Αν δηλαδή η τιμή κτήσεως του αγαθού είναι δρχ. 500 το μέτρο και τρέχουσα δρχ. 450 το μέτρο, τότε η αποτίμηση θα γίνει στην τρέχουσα τιμή των δρχ. 450, επειδή αυτή είναι η πιο χαμηλή.

Όταν πρόκειται να αποτιμήσουμε πολλά είδη εμπορευμάτων, η αποτίμηση μπορεί να γίνει είτε στην πιο χαμηλή τιμή για κάθε είδος χωριστά είτε στη συνολικά χαμηλότερη τιμή.

Ας δούμε ένα παράδειγμα:

Έστω ότι έχομε να αποτιμήσουμε ρύζι, φασόλια, φακή και ρεβύθια. Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει την αποτίμησή τους.

Είδος	Ποσότητα σε κιλά	Τιμές			Η πιο χαμηλή
		Κτήσεως	Τρέχουσα		
Ρύζι	240	6.000	6.200	6.000	T.K.
	250	12.000	10.800	10.800	T.T.
	125	6.250	6.100	6.100	T.T.
	60	3.000	3.600	3.000	T.K.
		27.250	26.700	25.900	

Αν αποτιμήσουμε χωριστά στην πιο χαμηλή τιμή κάθε είδος, θα έχομε:

Ρύζι	6.000	δηλαδή	στην	τιμή	κτήσεως
Φασόλια	10.800	»	»	»	τρέχουσα τιμή
Φακή	6.100	»	»	»	»
Ρεβύθια	3.000	»	»	»	κτήσεως

25.900

Και έτσι το απόθεμα θα αποτιμηθεί για δρχ. 25.900.

Αν όμως η αποτίμηση γίνει στη συνολικά χαμηλότερη τιμή, τότε το απόθεμα θα αποτιμηθεί για δρχ. 26.700 και κάθε είδος χωριστά ως εξής σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα.

Ρύζι	6.200
Φασόλια	10.800
Φακή	6.100
Ρεβύθια	3.600

26.700

Δηλαδή μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι επιλέγοντας τη συνολικά χαμηλότερη τιμή δεχόμαστε και είδη εμπορευμάτων, για τα οποία η αποτίμηση δεν έγινε στην πιο χαμηλή τιμή. Αν προσέξετε στον πίνακα, θα δείτε ότι αυτό συμβαίνει με το ρύζι και τα ρεβύθια. Πραγματικά για τα δύο αυτά είδη η πιο χαμηλή τιμή είναι η τιμή της κτήσεως, ενώ τελικά έχει προκριθεί για όλα η τρέχουσα τιμή.

Ήδη η απογραφή τέλειωσε. Στα χέρια μας έχομε πια την ακριβή εικόνα της περιουσιακής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού.

Εν τω μεταξύ έχομε εφοδιασθεί με ένα πίνακα προσωρινού ισοζυγίου. Ας θυμηθούμε προτού προχωρήσουμε τι είναι το ισοζύγιο αυτό (παράγρ. 8.5 (δ), σελ. 111 του βιβλίου της Α' τάξεως).

Το προσωρινό ισοζύγιο λοιπόν είναι ένα ανακεφαλαιωτικό ισοζύγιο, που περιέχει την κίνηση όλων των λογαριασμών και για όλη τη χρήση. Συντάσσεται στο τέλος κάθε χρήσεως, μετά από το μηνιαίο του τελευταίου μήνα και λέγεται προσωρινό, γιατί επακολουθεί η σύγκριση και επαλήθευση των υπολοίπων του με τα δεδομένα της απογραφής.

Αφού λοιπόν το προσωρινό ισοζύγιο περιέχει όλους τους λογαριασμούς του γενικού καθολικού, που άνοιξε το λογιστήριο στη διάρκεια της χρήσεως και στους οποίους σημείωνε κάθε φορά τις μεταβολές της περιουσίας, συμπεραίνομε ότι τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών, όπως εμφανίζονται στις στήλες του ισοζυγίου, θα δείχνουν την οικονομική θέση κάθε περιουσιακού στοιχείου. Αντιπαραβάλομε λοιπόν τα υπόλοιπα αυτά με τα δεδομένα της απογραφής για να ελέγξουμε τη συμφωνία αυτή.

Στην αρχή του κεφαλαίου αυτού, είδαμε λόγους για τους οποίους ενδέχεται τα υπόλοιπα αυτά να μη συμφωνούν με τις διαπιστώσεις της απογραφής.

Στις περιπτώσεις αυτές χρέος μας είναι να ενημερώσουμε τα βιβλία μας και να τα εναρμονίσουμε προς τα δεδομένα της απογραφής. Αυτό γίνεται με τις εγγραφές τακτοποιήσεως, που εξετάζουμε στην επόμενη παράγραφο.

Ας δούμε τώρα συνοπτικά πώς έχει το θέμα της αποτιμήσεως σύμφωνα με τη νομοθεσία μας.

Για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων έχουμε διατάξεις στο Ν. 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιρειών (δρθ. 43, παράγρ. 1 - 5), στο Π.Δ 99/1977 «περί τροποποίησεως, συμπληρώσεως και κωδικοποίησεως εις ενιαίο κείμενο των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» (Κ.Φ.Σ.) (δρθρον 41) κλπ. Θα περιορισθούμε παρακάτω στις διατάξεις του Κ.Φ.Σ. που θεωρούνται άλλωστε και ως επικρατέστερες.

Πάγια περιουσιακά στοιχεία (οικοδομές, μηχανήματα, έπιπλα και σκεύη κ.ά): Η αποτίμηση γίνεται στην τιμή κτήσεως, στην οποία προσθέτομε τις δαπάνες που έχουν γίνει για τυχόν βελτιώσεις και από την οποία αφαιρούμε τις αποσβέσεις.

Αν λοιπόν έχουμε μια οικοδομή, της οποίας η αξία κτήσεως είναι 5.000.000 και στην οποία έχουν γίνει διάφορες βελτιώσεις αξίας δρχ. 700.000 και έχουν υπολογισθεί αποσβέσεις συνολικά δρχ. 1.000.000, η αξία, με την οποία θα εμφανισθεί στην απογραφή, θα είναι:

$$5.000.000 + 700.000 - 1.000.000 = 4.700.000.$$

Εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία: Η αποτίμηση γίνεται για κάθε είδος χωριστά στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας.

Έτσι με βάση το παράδειγμα που αναφέρεται στην ανάπτυξη της μεθόδου αυτής μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η τιμή αποτιμήσεως για το κάθε είδος θα είναι ρύζι δρχ. 6000, φασόλια δρχ. 10.800, φακή δρχ. 6100, ρεβύθια δρχ. 3000 και επομένως το απόθεμα των εμπορευμάτων θα αποτιμηθεί στη συνολική τιμή δρχ. 25.900.

Ασκήσεις.

1. Ο Π. Παναγιώτου αρχίζει τις εργασίες τους ως έμπορος ταπήτων. Αγοράζει λοιπόν 5000 τ.μ. τάπητες από το εργοστάσιο παραγωγής, που βρίσκεται στη Λάρισα, προς δρχ. 1700 τ.μ. και πληρώνει για την αξία τους δρχ. 3.400.000. Στη συνέχεια πληρώνει δρχ. 20.000 σε τοπικό μεταφορέα για να μεταφέρει το εμπόρευμα στο σταθμό του ΟΣΕ και δρχ. 10.000 στον ΟΣΕ για τη μεταφορά στην Αθήνα. Παράλληλα ασφαλίζει το εμπόρευμά του για τη μεταφορά και καταβάλλει για το σκοπό αυτό στον ασφαλιστικό πράκτορα δρχ. 5.000. Τέλος πληρώνει σε μεταφορέα της Αθήνας δρχ. 15.000 για τη μεταφορά του εμπορεύματος από το στόριοδρομικό σταθμό στο κατάστημά του και δρχ. 6000 σε εργάτες για την εκφόρτωση και τακτοποίηση των ταπήτων στην αποθήκη του.

Με το ιστορικό αυτό μπορείτε να προσδιορίσετε την τιμή κτήσεως κατά τετραγωνικό μέτρο τάπητα:

2. Ο έμπορος Ε. Αργυριάδης έκανε στη διάρκεια της χρήσεως που έληξε τις παρακάτω προμήθειες χαρτιού:

α) κιλά 1.000 προς δρχ. 24 = δρχ. 24.000
β) κιλά 2.000 προς δρχ. 21 -- δρχ. 42.000
γ) κιλά 1.500 προς δρχ. 19 = δρχ. 28.500
δ) κιλά 500 προς δρχ. 31 -- δρχ. 15.500
ε) κιλά 3.000 προς δρχ. 30 = δρχ. 90.000

Με τα δεδομένα αυτά να προσδιορίσετε:

- α) τη μέση τιμή κτήσεως και
- β) τη μέση τιμή των υπολοίπων.

3. Στο τέλος της χρήσεως υπάλληλος της επιχειρήσεως «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΠΑΤΑΤΑΣ - Η ΔΗ-ΜΗΤΡΑ» μέτρησε στην αποθήκη πατάτες βάρους 35.000 κιλών.

Από τα λογιστικά βιβλία της επιχειρήσεως προκύπτει ότι στη διάρκεια της χρήσεως έχουν γίνει οι παρακάτω προμήθειες:

α) κιλά 10.000 προς δρχ. 8 δρχ. 80.000
β) κιλά 15.000 προς δρχ. 7 -- δρχ. 105.000
γ) κιλά 12.000 προς δρχ. 9 = δρχ. 108.000
δ) κιλά 3.000 προς δρχ. 10 -- δρχ. 30.000
ε) κιλά 20.000 προς δρχ. 11 -- δρχ. 220.000

Εδώ πρέπει να προσθέσουμε ότι ως τιμή κτήσεως αναγνωρίζεται από τον Κ.Φ.Σ. εκείνη που καθορίζει ο επιπτηδευματίας ακολουθώντας μια από τις παραπάνω παραλλαγές της μεθόδου προσδιορισμού της τιμής κτήσεως (μέσης τιμής κτήσεως, μέσης τιμής υπολοίπων, μέσης τιμής FIFO, μέσης τιμής LIFO), φθάνει να την ακολουθεί συνέχεια.

Αν εμπορεύσιμο αγαθό αποτίμηθε στην τρέχουσα τιμή, εφόσον βέβαια είναι πιο μικρή από την τιμή κτήσεως, τότε η τρέχουσα τιμή θα θεωρείται στο εξής ως τιμή κτήσεως.

Επισφαλείς απαιτήσεις: Οι επισφαλείς απαιτήσεις, δηλαδή εκείνες για τις οποίες υπάρχουν φόβοι ή αφιβολίες αν μπορούν να εισπραχθούν, αναγράφονται στην απογραφή με το αρχικό τους ποσό, το ποσό των αποσβέσεων και το υπόλοιπό τους.

Μεταχές και Ομολογίες (χρεώγραφα): Η αποτίμηση μετοχών και ομολογιών γίνεται ως εξής:

Πρώτα προβαίνομε στην αποτίμησή τους με βάση την τιμή κτήσεως ή την τιμή, με την οποία έγινε η αποτίμηση στην προηγούμενη απογραφή, και υπολογίζουμε το συνολικό αθροισμά.

Κατόπιν επαναλαμβάνουμε την ίδια εργασία, χρησιμοποιώντας τη φορά αυτή ως τιμή αποτίμήσεως το μέσο όρο που σημείωσε η τρέχουσα τιμή στο τελευταίο δεκαπενθήμερο της χρήσεως, και υπολογίζομε και εδώ το συνολικό αθροισμά.

Το μικρότερο από τα δύο αθροίσματα θα μας δείξει σε ποια τιμή θα γίνει συνολικά η αποτίμηση. Αν π.χ. πιο μικρό αθροισμά είναι αυτό που προκύπτει κατά την αποτίμηση με βάση την τιμή κτήσεως, τότε η αποτίμηση όλων των ομολογιών ή μετοχών θα γίνει με την τιμή αυτή.

Αποτιμήσετε εσείς το απόθεμα με την τιμή κτήσεως ακολουθώντας τη σειρά εξαντλήσεως (FIFO) και μετά να επαναλάβετε την ίδια εργασία με την αντίστροφη σειρά από τη σειρά εξαντλήσεως (LIFO).

4. Το κατάστημα παιδικών ειδών «Η ΧΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» κατά τη λήξη της περιόδου έχει απώλητα τα παρακάτω είδη που έχουν αποτιμηθεί, όπως δείχνει ο πίνακας:

	Τιμή Κτήσεως	Τιμή Τρέχουσα
Φουστάνια	60.000	58.000
Μπλούζες	15.000	17.000
Πανταλόνια	20.000	22.000
Κάλτσες	18.000	12.000
	<hr/> 113.000 <hr/> <hr/>	<hr/> 109.000 <hr/> <hr/>

Αναφέρετε τις τιμές, με τις οποίες πρέπει να αποτιμήσομε κάθε είδος καθώς και τη συνολική τιμή του αποθέματος, όταν η αποτίμηση γίνεται:

- στη συνολικά χαμηλότερη τιμή
- στη χαμηλότερη τιμή για κάθε είδος χωριστά.

Ο επόμενος πίνακας θα μας βοηθήσει να καταλάβομε καλύτερα τα παραπάνω:

Είδη χρεωγράφων	Τιμή κτήσεως ή αποτιμήσεως προηγούμενης απογραφής	Μέση τρέχουσα τιμή τελευταίου δεκαπενθημέρου
Ομολογίες Α	τεμ 200 X δρχ. 300 = 60.000	τεμ 200 X δρχ. 310 = 62.000
Ομολογίες Β	τεμ 180 X δρχ. 500 = 90.000	τεμ 180 X δρχ. 535 = 96.300
Ομολογίες Γ	τεμ 120 X δρχ. 250 = 30.000	τεμ 120 X δρχ. 200 = 24.000
	<hr/> 180.000 <hr/>	<hr/> 182.300 <hr/>

Η αποτίμηση των ομολογιών θα γίνει στη συνολικά μικρότερη τιμή των δρχ. 180.000, και συνέπως δι ομολογίες Α θα αποτιμηθούν σε δρχ. 60.000, οι ομολογίες Β σε δρχ. 90.000 και οι ομολογίες Γ σε δρχ. 30.000.

Εδώ πρέπει να διευκρινίσουμε ότι με ορισμένους περιορισμούς η επιχείρηση έχει δικαίωμα να μειώσει την τιμή οποιασδήποτε μετοχής ή ομολογίας και να προσαυξήσει ισόποσα την τιμή κάποιας άλλης. Δηλαδή θα μπορούσε στο παρόδειγμα να αυξήσει την τιμή της ομολογίας Β κατά δρχ 100 και να μειώσει την τιμή της Α ή της Γ κατά δρχ. 100 επίσης έτσι, ώστε να μη μεταβληθεί το συνολικό άθροισμα (δρχ. 180.000).

Απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σε ξένο Νόμισμα: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις της περιπτώσεως αυτής αποτιμώνται σε δραχμές με την επίσημη τιμή που έχει το ξένο νόμισμα κατά την ημέρα της απογραφής. Άν λοιπόν η επιχείρηση έχει υποχρέωση σε συνεργάτη της του εξωτερικού για \$ ΗΠΑ 50.000, θα μετατρέψει τα \$ σε δραχμές με την τιμή που έχει το \$ κατά τη λήξη της περιόδου. Εάν αυτή είναι 1 \$ = δρχ. 36, θα παρουσιάσει την οφειλή της για δρχ. 1.800.000 (\$ 50.000 X δρχ. 36).

1.3 Εγγραφές τακτοποιήσεως.

Όπως είπαμε στην προηγούμενη παράγραφο με τις εγγραφές τακτοποιήσεως, που γίνονται στο τέλος της χρήσεως, επέρχεται συμφωνία βιβλίων και απογραφής.

Παρακάτω εξετάζομε περιπτώσεις τέτοιων εγγραφών τακτοποιήσεως σε λογαριασμούς προσωπικούς, συναλλαγματικών, παγίων περιουσιακών στοιχείων, εμπορευμάτων, ταμείου, εξόδων και εσόδων.

1.3.1 Λογαριασμοί προσωπικοί.

Από την Α' τάξη έχομε μάθει ότι με τους προσωπικούς λογαριασμούς παρακολουθούμε τις σχέσεις της επιχειρήσεως προς τρίτους, χρεώστες, πιστωτές, τράπεζες ακόμα και προς το φορέα της, τον επιχειρηματία. Μάθαμε ακόμα ότι από τις σχέσεις αυτές προκύπτουν απαιτήσεις ή υποχρεώσεις για την επιχειρηση. Για το λόγο μάλιστα αυτόν διαχωρίσαμε τους προσωπικούς λογαριασμούς σε προσωπικούς λογαριασμούς απαιτήσεων και προσωπικούς λογαριασμούς υποχρεώσεων.

Οι προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων παρουσιάζονται στην πράξη με τίτλους όπως: «Χρεώστες», «Πελάτες», «Τράπεζα... λογ/σμός καταθέσεων», «Πράκτορες», «Προκαταβολές προσωπικού», «Α. Ανδρέου, λογαριασμός απολήψεων» (επιχειρηματίου) κλπ.

Οι προσωπικοί λογαριασμοί υποχρεώσεων παρουσιάζονται με τίτλους όπως: «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Προκαταβολές πελατών», «Τράπεζα... λογαριασμός δανείου», «Φόροι πληρωτέοι», «Κρατήσεις υπέρ τρίτων», «Έξοδα πληρωτέα», και νενικά με τίτλους λογαριασμών παθητικού, επειδή όλοι οι λογαριασμοί του παθητικού είναι προσωπικοί.

Στο τέλος της χρήσεως επαληθεύομε το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού γενικού και ειδικών χωριστά.

Ας πάρομε λοιπόν πρώτα τους λογαριασμούς απαιτήσεων και ας δούμε τι μπορεί να μας παρουσιάσουν κατά την επαλήθευση αυτή. Μετά θα ασχοληθούμε και με τους λογαριασμούς υποχρεώσεων.

α) Προσωπικοί λογαριασμοί απαιτήσεων.

Πρώτη ενδεχόμενη διαπίστωση με πολύ μεγάλη σημασία είναι να βρεθούν απαιτήσεις που είτε δεν μπορούν να εισπραχθούν είτε απλώς υπολογίζεται ότι δεν θα εισπραχθούν στο ακέραιο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση πιθανολογείται και η ζημιά.

Ας υποθέσουμε ότι η επιχείρηση Δ έχει τρεις χρεώστες.

Τον Α με δρχ. 10.000, το Β με δρχ. 30.000 και το Γ με δρχ. 40.000 που πρέπει να εξοφλήσουν τις υποχρεώσεις τους στην επόμενη χρήση.

Από αυτούς ο Α έχει οικονομική ευχέρεια, οι δουλειές του εξελίσσονται ελπιδοφόρα, είναι πρόσωπο φερέγγυο, και όλα δείχνουν ότι θα εξοφλήσει την υποχρέωση του κανονικά. Η απαίτηση της επιχειρήσεως δεν διατρέχει κίνδυνο και θεωρείται ασφαλής.

Ο Β αντιμετωπίζει πολλές οικονομικές δυσκολίες, οι δουλειές του παρουσιάζουν επικίνδυνη κάμψη, ο ίδιος υπόσχεται ότι θα εξοφλήσει την υποχρέωσή του,

αλλά οι πληροφορίες λένε ότι οι δανειστές ειναι πολλοί και η επιχείρηση διατρέχει τον κίνδυνο να μη μπορέσει να εισπράξει την απαίτησή της στο ακέραιο. Υπολογίζει μάλιστα το ποσόν της ζημίας σε δρχ. 18.000.

Η απαίτηση αυτή λέγεται **επισφαλής** και ο χρεώστης αυτός **επισφαλής χρεώστης**.

Τέλος ο Γ έχει ήδη καταρρεύσει οικονομικά, το ενεργητικό του έχει εκμηδενισθεί, ο ίδιος δε έχει εξαφανισθεί από την αγορά και η επιχείρηση έχει πεισθεί από την έρευνα που έκανε ότι δεν υπάρχει πιθανότητα η απαίτηση αυτή να εισπραχθεί.

Η απαίτηση αυτή λέγεται **ανεπίδεκτη εισπράξεως** και ο χρεώστης **ανεπίδεκτος εισπράξεως**.

Επομένως πρέπει με τις εγγραφές τακτοποιήσεως να ξεχωρίσομε τις τρεις αυτές κατηγορίες χρεωστών.

Να πώς γίνεται αυτό με την εφαρμογή ενός νέου παραδείγματος.

Στα βιβλία της επιχειρήσεως Α υπάρχει ο λογαριασμός «Χρεώστες» με την παρακάτω κίνηση, που αναλύεται επίσης σε ειδικούς λογαριασμούς, όπως φαίνεται στη συνέχεια:

	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο
Χρεώστες	<u>60.000</u>	<u>20.000</u>	<u>40.000</u>
Ανδρέου	17.000	8.000	9.000
Γεωργίου	28.000	9.000	19.000
Λιανός	15.000	3.000	12.000
	<u>60.000</u>	<u>20.000</u>	<u>40.000</u>
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

Από τους χρεώστες αυτούς ο Ανδρέου κρίνεται ασφαλής, ο Γεωργίου επισφαλής με πιθανή ζημία δρχ. 5000 και ο Λιανός ανεπίδεκτος εισπράξεως.

Και να τώρα πώς πρέπει να ενεργήσουμε.

Θα πρέπει να ξεχωρίσουμε από τους ασφαλείς χρεώστες εκείνους που είναι επισφαλείς και εκείνους που είναι ανεπίδεκτοι εισπράξεως.

Για να ξεχωρίσουμε τους επισφαλείς, ανοίγομε καινούργιο λογαριασμό με τον τίτλο «Επισφαλείς χρεώστες» που είναι όπως και ο λογαριασμός «Χρεώστες», λογαριασμός ενεργητικού.

Γράφομε λοιπόν στη χρέωση του λογαριασμού αυτού (χρεώνομε το λογαριασμό) τις απαιτήσεις εκείνες, που κρίνονται επισφαλείς, και τις αφαιρούμε από το λογαριασμό «Χρεώστες» (πιστώνομε το λογαριασμό αυτόν), στον οποίο βρίσκονται μέχρι τώρα.

Ακολουθεί η εγγραφή:

			<u>Επισφαλείς χρεώστες Γεωργίου</u>		19.000			
			<u>Χρεώστες Γεωργίου</u>	19.000				19.000
			<u>Χαρακτηρισμός του Γεωργίου ως επισφαλή</u>					

Ο λογαριασμός « Επισφαλείς χρεώστες» είναι προσωπικός λογαριασμός. Ακόμα είναι και γενικός λογαριασμός που αναλύεται σε ειδικούς (όλους δηλαδή τους επισφαλείς χρεώστες) και επομένως για το λογαριασμό αυτόν τηρείται αναλυτικό καθολικό επισφαλών χρεωστών.

Μετά πρέπει να ακολουθήσει και η εγγραφή της ζημίας. Στο παράδειγμά μας υπολογίζεται σε δρχ. 5000.

Προσέξτε την εγγραφή που θα γίνει:

			<u>Ζημίες από επισφαλείς χρεώστες</u>		5.000			
			<u>Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες Γεωργίου</u>	5.000				5.000
			<u>Πιθανή ζημία επισφαλή χρεώστη μας</u>					

Καθώς παρατηρείτε, χρεώνεται ο λογαριασμός «Ζημίες από επισφαλείς χρεώστες», (άλλος τίτλος συνηθισμένος: « Αποσβέσεις επισφαλών χρεωστών» κλπ.), που είναι λογαριασμός αποτελεσματικός, και θα μεταφερθεί στο λογαριασμό « Αποτελέσματα χρήσεως», αλλ' αυτός που πιστώνεται δεν είναι ο λογαριασμός « Επισφαλείς χρεώστες». (Θα μπορούσε να ήταν και αυτός, τότε όμως θα είχαμε άμεση απόσβεση με τα γνωστά της μειονεκτήματα). Αντί γ' αυτόν κινήσαμε έναν άλλο λογαριασμό, τον « Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες» που για το λόγο αυτόν λέγεται **αντίθετος λογαριασμός**. Τέτοιους λογαριασμούς συναντήσαμε στην ύλη της Α' τάξεως στο κεφάλαιο των αποσβέσεων και θα επανέλθομε σ' αυτούς στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου αυτού για να τους περιγράψουμε με λεπτομέρεια.

Δηλαδή στην περίπτωση αυτή ενεργήσαμε έμμεση απόσβεση.

Δεν πιστώνομε λοιπόν το λογαριασμό « Επισφαλείς χρεώστες» γιατί μπορεί βέβαια η απαίτηση της επιχειρήσεως να χαρακτηρίσθηκε επισφαλής, αλλά η επιχείρηση δεν θα παύσει να επιδιώκει την είσπραξή της και μάλιστα στο ακέραιο. Εξ αλλού μπορεί ο επισφαλής χρεώστης να εξοφλήσει ολόκληρο το ποσό που οφείλει. Επομένως ο λογαριασμός « Επισφαλείς χρεώστες» πρέπει να παρουσιάζει το σύνολο της απαιτήσεως.

Με τα δεδομένα αυτά κλείνει η χρήση και υποθέτομε ότι κατά τη νέα προσέρχεται ο επισφαλής χρεώστης Γεωργίου και πληρώνει ολόκληρη την οφειλή του.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να γίνει εγγραφή για να παρουσιασθεί η είσπραξη αλλά και το αποτέλεσμα που είχε η επιχείρηση καθώς, ενώ είχε αποσβέσει δρχ. 5000 από την επισφαλή της απαίτηση, τελικά την εισέπραξη στο ακέραιο. Και βέβαια δεν υπάρχει πλέον λόγος να διατηρεί ακόμα τον αντίθετο λογαριασμό «Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες».

Οι ημερολογιακές εγγραφές λοιπόν:

			<u>Αποσβεσθέντες</u> επισφαλείς χρεώστες <u>Γεωργίου</u>	5000	5000		
			<u>Επισφαλείς χρεώστες</u> <u>Γεωργίου</u>	5000			5000
			<u>Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού</u> do				
		<u>Ταμείο</u>	<u>Επισφαλείς χρεώστες</u> <u>Γεωργίου</u> Κέρδη από απαιτήσεις που είχαν αποσβεσθεί	14.000	19.000		14.000
			<u>Είσπραξη επισφαλούς απαιτήσεως μας</u> κατά 100%				5000

Ο λογαριασμός «Κέρδη από απαιτήσεις που έχουν αποσβεσθεί» είναι αποτελεσματικός και θα μεταφερθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Αν όμως ο Γεωργίου δεν πληρώνει το σύνολο της υποχρεώσεώς του, αλλά μόνο δρχ. 10.000, ποσό στο οποίο συμβιβάζεται η επιχείρηση, τότε θα γίνει η εγγραφή:

			<u>Αποσβεσθέντες</u> επισφαλείς χρεώστες <u>Γεωργίου</u>	5000	5000		
			<u>Επισφαλείς χρεώστες</u> <u>Γεωργίου</u>	5000			5000
			<u>Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού</u> do				
		<u>Ταμείο</u>	<u>Επισφαλείς χρεώστες</u> <u>Γεωργίου</u>		10.000		
		<u>Ζημίες από</u> <u>επισφαλείς χρεώστες</u>	<u>Επισφαλείς χρεώστες</u> <u>Γεωργίου</u>	14.000	4000		14.000
		<u>Συμβιβαστική εξόφληση επισφαλούς</u> απαιτήσεώς μας με ζημιά					

Σημείωση. Πολλές φορές η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει ποιες συγκεκριμένες απαιτήσεις της είναι επισφαλείς, ενώ θεωρεί ως επισφαλές ένα ποσοστό στο σύνολο των απαιτήσεών της. Π.χ. μια επιχείρηση έχει να εισπράξει από χρεώστες δρχ. 200.000, ειδικότερα: από τον Α δρχ. 40.000, από το Β δρχ. 70.000, από το Γ δρχ. 30.000 και από το Δ δρχ. 60.000. Κατά το κλείσιμο της περιόδου και εξ αιτίας των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν προβλέπει οτι είναι αδύνατον να εισπραχθεί από το σύνολο των απαιτήσεων ένα ποσοστό 10%, δηλαδή δρχ. 20.000. Δεν γνωρίζει όμως από ποιο ή ποιους χρεώστες Α, Β, Γ και Δ θα προέλθει η ζημιά αυτή.

Στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση θα κάνει μια ισόποση κράτηση από τα κέρδη της. Η εγγραφή θα είναι η εξής:

		Αποτελέσματα χρήσεως				
		Κρατήσεις για πιθανές επισφαλείς απαιτήσεις		20.000		20.000
		Κράτησις 10% επί συνόλου απαιτήσεων				

Άν δεν υπάρχουν κέρδη, τότε χρέωνται ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Προβλέψεις για πιθανές επισφαλείς απαιτήσεις».

Μένει τώρα να τακτοποιήσουμε και το χρεώστη Λιανό, που χαρακτηρίζεται ως ανεπίδεκτος εισπράξεως. Ακολουθούμε την ίδια σειρά σκέψεως. Πρώτα θα ξεχωρίσουμε το χρεώστη της κατηγορίας αυτής και μετά, επειδή το αποτέλεσμα είναι γνωστό (χάνει η επιχείρηση ό,τι δικαιούται να εισπράξει), θα παρουσιάσουμε τη ζημία.

Οι παρακάτω εγγραφές αφορούν στις εργασίες αυτές:

		Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως Λιανός		12.000	12.000		12.000
		Χρεώστες Λιανός		12.000			
		Χαρακτηρισμός χρεώστη μας ως ανεπίδεκτου εισπράξεως					
		Ζημίες από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως			11.999		
		Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως Λιανός		11.999			
		Ζημία από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως					11.999

Θα προσέξατε ασφαλώς ότι, ενώ η απαίτηση αυτή είναι δρχ. 12.000, σαν ζημία χαρακτηρίσαμε ποσόν κατά μία δραχμή λιγότερο (μονάδα μνήμης) (δηλαδή 11.999). Αυτό γίνεται πολλές φορές στη λογιστική, και συγχωρείται από το Νόμο. Αποβλέπει στο να μην κλείσει ο λογαριασμός, δηλαδή να μην εξισωθεί, αλλά να εξακολουθεί να υπάρχει. Αυτό μας βοηθά να θυμόμαστε το χρεώστη μας, που χαρακτηρίσαμε ανεπίδεκτο εισπράξεως, καθώς και το ποσό της οφειλής του. Τα στοιχεία αυτά θα μας είναι χρήσιμα για την περίπτωση που ο χρεώστης αυτός ανακτή-

σει αργότερα την οικονομική του δύναμη και θελήσει να τακτοποιήσει τις υποχρεώσεις του. Φυσικά τίποτε δεν μας εμποδίζει να ενεργήσουμε την εγγραφή με δρχ. 12.000, οπότε εξισώνεται ο λογαριασμός «Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως».

Ο λογαριασμός «Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως» είναι λογαριασμός προσωπικός και περιληπτικός που μπορεί να αναλυθεί σε αναλυτικό καθολικό. Ο λογαριασμός «Ζημίες από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως» είναι αποτελέσματικός και μεταφέρεται απευθείας στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Δεύτερη διαπίστωση που μπορεί να γίνει κατά τον έλεγχο των προσωπικών λογαριασμών απαιτήσεων είναι να εξακριβώθει ότι η απαίτηση, όπως αναγράφεται στα βιβλία της επιχειρήσεως, είναι μικρότερη από την πραγματική. Αυτό συμβαίνει όταν ο λογαριασμός ενός χρεώστη ή πελάτη είναι τοκοφόρος και πρέπει να υπολογισθούν οι τόκοι.

Ας το δούμε αυτό σε μια εφαρμογή.

Ο πελάτης μας Α. Χριστοδούλου αγοράζει την 1η Σεπτεμβρίου εμπορεύματα αξίας δρχ. 600.000 με την υποχρέωση να εξοφλήσει την αξία τους μέσα σε δύο μήνες. Αν με τη λήξη του διμήνου εξακολουθεί ο λογαριασμός του να παρουσιάζει υπόλοιπο, δηλαδή εξακολουθεί ο πελάτης να χρωστά στην επιχείρηση, τότε το υπόλοιπο αυτό θα επιβαρύνεται με τόκο 1% για κάθε μήνα. Υποθέτομε λοιπόν ότι ο πελάτης αυτός ως τις 31 Οκτωβρίου, που λήγει το δίμηνο, είχε κατορθώσει να πληρώσει δρχ. 400.000 και το υπόλοιπο δρχ. 200.000 εξακολουθεί να το οφείλει ακόμα στο τέλος της χρήσεως, 31 Δεκεμβρίου.

Καταλαβαίνομε λοιπόν ότι η απαίτηση της επιχειρήσεως δεν είναι μόνο δρχ. 200.000 αλλά και οι τόκοι που αναλογούν κατά τη συμφωνία που έγινε. Οι τόκοι

$$\text{autoí είναι: } \frac{200.000 \times 1 \times 2}{100} = 4000.$$

Η εγγραφή τακτοποιήσεως θα είναι η εξής:

		<u>Πελάτες Χριστοδούλου</u>	4000	4000			
		Τόκοι πιστωτικοί Υπολογισμός τόκου σε απαίτησή μας			4000		

Με τη χρέωση του λογαριασμού του πελάτη προσδιορίζεται στο ύψος που πρέπει η απαίτησή μας (200.000 το χρεωστικό υπόλοιπο συν οι τόκοι δρχ. 4000).

Τρίτη διαπίστωση που μπορεί να γίνει κατά τον έλεγχο τέλους χρήσεως είναι να αποδειχθεί ότι η απαίτηση, όπως ορίζεται αυτή στα βιβλία, είναι μεγαλύτερη από την πραγματική. Αυτό π.χ. μπορεί να συμβεί όταν έχει συμφωνηθεί με πελάτες της επιχειρήσεως να τους παρέχεται στο τέλος της χρήσεως ειδική έκπτωση π.χ. 2% επί των αγορών που πραγματοποίησαν από την επιχείρηση.

Υποθέτομε λοιπόν ότι βρισκόμαστε στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου. και

ότι ελέγχεται ο λογαριασμός του πελάτη μας Β. Γκίκα, που αγόραζε εμπορεύματα από την επιχείρησή μας με πίστωση.

Διαπιστώνομε ότι έχει αγοράσει εμπορεύματα αξίας δρχ. 3.800.000 και οτι έχει πληρώσει ως τώρα 3.100.000. Επομένως οφείλει δρχ. 700.000 σύμφωνα με το χρεωστικό του υπόλοιπο. Βέβαια η υποχρέωσή του πρέπει να περιορισθεί κατά το ποσό των εκπτώσεων που δικαιούται, έστω 2%. Το ποσό αυτό είναι:

$$\frac{3.800.000 \times 2}{100} = 76.000.$$

Θα πιστώσουμε λοιπόν το λογαριασμό του πελάτη Β. Γκίκα με δρχ. 76.000 για να μειώσουμε την υποχρέωσή του και θα χρεώσουμε το λογαριασμό «Εκπτώσεις χορηγούμενες».

Η εγγραφή είναι απλή:

			Εκπτώσεις χορηγούμενες Πελάτες Β. Γκίκας Παραχώρηση εκπτώσεως 2% ἐπί^{τη} αξίας αγορών πελάτη μας	76.000	76.000		76.000	
--	--	--	--	--------	--------	--	--------	--

Τώρα μπορούμε να περάσουμε στους:

β) Προσωπικούς λογαριασμούς υποχρεώσεων.

Οι διαφορές, που μπορεί να παρουσιασθούν στους λογαριασμούς αυτούς, ανήκουν στη δεύτερη και τρίτη διαπίστωση των προσωπικών λογαριασμών απαιτήσεων όπου τη θέση του οφειλέτη παίρνει η επιχείρηση.

Θα δώσουμε απευθείας τις ημερολογιακές εγγραφές, γιατί οι περιπτώσεις είναι απλές.

Έτσι λοιπόν, για την περίπτωση που η επιχείρηση επιβαρύνεται με τόκους εις όφελος προμηθευτή της, πρέπει να πιστωθεί ο λογαριασμός του προμηθευτή για να φανεί η αύξηση της υποχρεώσεως της επιχειρήσεως προς αυτόν. Υποθέτουμε ότι οι τόκοι είναι δρχ. 20.000. Η εγγραφή θα είναι η εξής:

			Τόκοι χρεωστικοί Προμηθευτές Λ. Λαυρεντίδης Υπολογισμός τόκων περιόδου...	20.000	20.000		20.000	
--	--	--	--	--------	--------	--	--------	--

Τέλος για την περίπτωση που η επιχείρηση δικαιούται έκπτωση, έστω π.χ. δρχ. 60.000, η εγγραφή θα είναι η εξής:

		<u>Προμηθευτές</u>				
		<u>I. Ιωάννου</u>	60.000	60.000		
		Εκπτώσεις λαμβανόμενες			60.000	
		<u>Χορηγηθείσα έκπτωση από προ- μηθευτή μας</u>				

Πριν κλείσομε την παράγραφο αυτή, που αναφέρεται στην τακτοποίηση των προσωπικών λογαριασμών, πρέπει να μελετήσουμε και την ενδεχόμενη περίπτωση να παρουσιάσει στο τέλος της χρήσεως ο γενικός λογαριασμός «Χρεώστες» ή «Πελάτες ειδικούς με ποστωτικό υπόλοιπο ή ο λογαριασμός «Πιστωτές» ή «Προμηθευτές», ειδικούς με χρεωστικό υπόλοιπο.

Αντιλαμβάνεται ο μαθητής ότι πρόκειται για τους λογαριασμούς των διπλών υπολοίπων, γνωστούς από την ύλη της Α' τάξεως.

Είχαμε πει εκεί (παράγρ. 6.3, σελ. 72 βιβλίου Α' τάξεως) ότι η ύπαρξη τέτοιων λογαριασμών είναι μια ανωμαλία που μπορεί να γίνει ανεκτή αν διατηρηθεί για περιορισμένο χρονικό διάστημα και εφόσον δεν πρόκειται να συνταχθεί ισολογισμός.

Επομένως, στο τέλος της χρήσεως και εφόσον πρόκειται να συνταχθεί ισολογισμός, πρέπει να γίνει η τακτοποίησή τους.

Θα μελετήσουμε το θέμα με δύο παραδείγματα.

Έχομε τα παρακάτω στοιχεία:

Πελάτες	
.....
560.000	360.000

Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) πελατών

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
1. Γ. Αργυράκης	100.000	50.000	50.000	—
2. Λ. Αφεντουλίδης	160.000	70.000	90.000	—
3. Δ. Πολέμης	150.000	170.000	—	20.000
4. Φ. Λαντής	90.000	5.000	85.000	—
5. Η. Μακρής	60.000	65.000	—	5.000
	560.000	360.000	225.000	25.000

Η ακαταπισσία είναι φανερή. Ο λογαριασμός «Πελάτες» καλύπτει πιστωτές, άλλα και το υπόλοιπο παραπλανητικό. Μας λέει ότι έχομε απαιτήσεις δρχ. 200.000 (560.000 - 360.000), ενώ τό σωστό είναι ότι οι απαιτήσεις είναι δρχ. 225.000 και ότι παράλληλα υπάρχουν και υποχρεώσεις δρχ. 25.000 κατά τρόπο,

ώστε το συμψηφιστικό υπόλοιπο να είναι δρχ. 200.000.

Είναι δηλαδή μια περίπτωση μικτού λογαριασμού, όπου έχουν αναμιχθεί διαφορετικά στοιχεία, και επομένως χρειάζεται τακτοποίηση.

Η τακτοποίηση θα γίνει ως εξής: Από την αναλυτική κατάσταση πελατών, ξεχωρίζομε εκείνους που έχουν πιστωτικό υπόλοιπο. Αυτούς με το υπόλοιπό τους θα τους μεταφέρομε σε κατάλληλο λογαριασμό παθητικού π.χ. «Προκαταβολές πελατών μας».

Να και η εγγραφή για την περίπτωση αυτή:

		<u>Πελάτες</u> <u>Δ. Πολέμης</u> <u>Η. Μακρής</u>		20.000 5.000	25.000			
		Προκαταβολές πελατών		20.000 5.000			25.000	
		<u>Δ. Πολέμης</u> <u>Η. Μακρής</u>						
		Τακτοποίηση λ/σμού πελατών						

Μετά από την εγγραφή αυτή και τη χρέωση του λ/σμού «Πελάτες» με δρχ. 25.000 το υπόλοιπό του αυξάνει ισόποσα και συμφωνεί με την πραγματικότητα. Οι ειδικοί λογαριασμοί «Δ. Πολέμης» και «Η. Μακρής» εξισώνονται. Από την άλλη μεριά πάλι με τη δημιουργία του νέου λογαριασμού «Προκαταβολές πελατών», που, όπως ξέρομε, είναι προσωπικός, παρουσιάζεται στον ισολογισμό η υποχρέωση της επιχειρήσεως απέναντι στους δύο πρώην χρεώστες της Δ. Πολέμη και Η. Μακρή.

Το δεύτερο παράδειγμα αναφέρεται σε λογαριασμό παθητικού, έστω «Προμηθευτές», και αναπτύσσεται χωρίς ιδιαίτερες επεξηγήσεις.

Προμηθευτές	
.....
1.000.000	1.200.000

Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) προμηθευτών

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
1. Στ. Ζώνης	200.000	400.000	—	200.000
2. Π. Λιάπτης	300.000	200.000	100.000	—
3. Δ. Ιωσηφίδης	150.000	300.000	—	150.000
4. Α. Μαλέγκος	350.000	300.000	50.000	—
	1.200.000	1.200.000	150.000	350.000
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>

Η τακτοποιητική εγγραφή θα είναι:

		Προκαταβολές παραγγελιών μας <u>Π. Λιάπτης</u> <u>A. Μαλέγκος</u>	100.000 50.000	150.000			
		Προμηθευτές <u>Π. Λιάπτης</u> <u>A. Μαλέγκος</u>	100.000 50.000		150.000		
		Τακτοποίηση λασμού προμηθευτών					

Ασκήσεις.

- Ποια εγγραφή θα υποδειξετε στο λογιστήριο της επιχειρήσεως, όπου εργάζεσθε, όταν ο χρεώστης Γ. Δελησταύρου, που οφείλει δρχ. 60.000, χαρακτηρισθεί ως ανεπίδεκτος εισπράξεως;
- Ο πελάτης Ε. Καρράς οφείλει στην επιχείρηση από αγορές εμπορευμάτων δρχ. 100.000. Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως κρίθηκε επισφαλής με πιθανή ζημιά δρχ. 40.000. Ποιες ημερολογιακές εγγραφές πρέπει να ενεργήσει η επιχείρηση;
- Η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) πελατών της επιχειρήσεως «ΣΤΑΡ» έχει ως εξής:

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Α. Κύρου	40.000	30.000	10.000	—
Β. Λινάρδος	20.000	8.000	12.000	—
Ε. Πέτρου	15.000	—	15.000	
Λ. Λεοντής	80.000	50.000	30.000	—
	<hr/> 155.000	<hr/> 88.000	<hr/> 67.000	<hr/> —
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Κατά τον έλεγχο τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ότι:

- Ο Α. Κύρου κρίνεται επισφαλής με πιθανή ζημιά δρχ. 7000.
- Ο Β. Λινάρδος απεβίωσε αφού καταστράφηκε οικονομικά και έτσι η απαίτηση της επιχειρήσεως δεν μπορεί να εισπραχθεί.
- Ο λογαριασμός του Ε. Πέτρου πρέπει να επιβαρυνθεί με ποσό δρχ. 1000, για τόκους.
- Η υποχρέωση του πελάτη Α. Λεοντή πρέπει να μειωθεί κατά δρχ. 1600, για έκπτωση που του οφείλει η επιχείρηση.

Για τις παραπάνω περιπτώσεις να καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές που χρειάζονται.

- Υποδείξετε τις ημερολογιακές εγγραφές που πρέπει να ενεργήσει η επιχείρηση στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) Για να τακτοποιήσει το λογαριασμό του πιστωτή της Β. Λιαναρίδη, η απαίτηση του οποίου είναι τοκοφόρος. Οι τόκοι υπολογίζονται σε δρχ. 5000.

β) Για να τακτοποιήσει το λογαριασμό του προμηθευτή της Κ. Καλδη, ο οποίος έχει συμβατική υποχρέωση να παραχωρήσει στην επιχείρηση έκπτωση 3% επί των αγορών της. Το ποσό της έκπτωσεως προσδιορίζεται σε δρχ. 80.000.

- Στα βιβλία της επιχειρήσεως, όπου εργάζεσθε, υπάρχουν οι λογαριασμοί:

Επισφαλής χρεώστης Φίφας	Απ/σθείς' Επισφ. χρεώστης Φίφας
60.000	50.000

Υποδειζετε τις εγγραφές που πρέπει να γίνουν, αν ο χρεώστης Φίφας παρουσιασθεί και εξοφλήσει στο ακέραιο την οφειλή του.

6. Από τα βιβλία του εμπόρου ξηρών καρπών Π. Καρυπίδη έχομε τα παρακάτω στοιχεία:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Προμηθευτές	1.000.000	2.400.000	—	1.400.000
«ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» ΟΕ	—	1.000.000	—	1.000.000
Κ. Κατρανίδης	200.000	500.000	—	300.000
Π. Αμβράμογλου	450.000	250.000	200.000	—
I. Ιορδανίδης	350.000	650.000	—	300.000
	1.000.000	2.400.000	200.000	1.600.000
	=====	=====	=====	=====

Με την προϋπόθεση ότι οι παραπάνω υποχρεώσεις είναι άτοκες και ότι δεν έχει συμφωνηθεί η χορήγηση εκπώσεως, ποια τακτοποίηση προτείνετε προκειμένου να συνταχθεί ισολογισμός.

Καταστρώσετε την ημερολογιακή εγγραφή που πρέπει.

1.3.2 Λογαριασμοί συναλλαγματικών.

Στην παράγραφο αυτή θα εξετάσουμε τα περιουσιακά στοιχεία, που παρουσιάζονται στον ισολογισμό με τους γνωστούς μας τίτλους «Γραμμάτια εισπρακτέα» και «Γραμμάτια πληρωτέα».

Θα προσέξει ο μαθητής ότι οι τίτλοι αυτοί αναφέρουν γραμμάτια και όχι συναλλαγματικές εισπρακτέες ή πληρωτέες. Αυτό δεν πρέπει να τον οδηγήσει στη σκέψη ότι οι παραπάνω λογαριασμοί αφορούν μόνο στα γραμμάτια και ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε νέους για να συμπεριλάβομε τις συναλλαγματικές, που πρέπει να εισπράξουμε ή να πληρώσουμε.

Ο τίτλος είναι κοινός και ο λογαριασμός φίλοις ενενει τόσο τα γραμμάτια όσο και τις συναλλαγματικές. Ωστόσο τίποτε δεν εμποδίζει να τον μεταβάλλομε από: «Γραμμάτια εισπρακτέα» και «Γραμμάτια πληρωτέα» σε «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» και «Συναλλαγματικές πληρωτέες», μια και στην πράξη η συναλλαγματική εκτοπίζει μέρα με τη μέρα το γραμμάτιο.

Θα ξεχωρίσουμε λοιπόν τις «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» ή τα «Γραμμάτια εισπρακτέα» από τις «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ή τα «Γραμμάτια πληρωτέα» και θα εξετάσουμε κάθε μια περίπτωση ιδιαίτερα.

a) Συναλλαγματικές εισπρακτέες (ή γραμμάτια εισπρακτέα).

Στο τέλος της χρήσεως το λογιστήριο καταρτίζει μια κατάσταση των συναλλα-

γματικών (ή γραμματίων) εισπρακτέων, που λήγουν κατά τη νέα χρήση, ή τις επόμενες και την αντιπαραβάλλει με το λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) εισπρακτέες». Έτσι μπορεί να αποκαλυφθούν λογιστικά λάθη, οπότε πρέπει να γίνουν οι διορθωτικές εγγραφές. Π.χ. συναλλαγματική ονομαστικής αξίας δρχ. 20.000 καταχωρίσθηκε με αξία δρχ. 2000.

Ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» ή «Γραμμάτια εισπρακτέα», χρεώνεται και πιστώνεται με την ονομαστική τους αξία, δηλαδή την αξία που θα εισπράξει η επιχείρηση κατά τη λήξη τους. Επομένως κατά το κλείσιμο της διαχειριστικής περιόδου (31 Δεκεμβρίου ή 30 Ιουνίου όπως ξέρομε) δεν μπορούμε να αναγράψουμε τις συναλλαγματικές ή τα γραμμάτια στην ονομαστική τους αξία, γιατί αυτό θα ήταν ανακρίβεια. Αντίθετα πρέπει να κάνουμε αναγωγή των συναλλαγματικών (ή των γραμματίων) στην ημέρα κλεισίματος της διαχειριστικής περιόδου και να προσδιορίσουμε την παρούσα αξία τους κατά την ημέρα εκείνη.

Μια συναλλαγματική π.χ. ονομαστικής αξίας δρχ. 10.000, που λήγει στις 31 Μαρτίου της επόμενης χρήσεως, θα έχει μικρότερη αξία κατά τη λήξη της τρέχουσας χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) και μάλιστα τόσο μικρότερη όσο είναι το ποσό των τόκων για το χρονικό διάστημα από τη λήξη της χρήσεως ως τη λήξη της συναλλαγματικής. Αν λοιπόν η χρήση κλείνει στις 31 Δεκεμβρίου, πρέπει να υπολογίσουμε τόκους 3 μηνών και με το ποσό αυτό να μειώσουμε την απαίτηση που προέρχεται από τη συναλλαγματική.

Αλλά, για να παρακολουθήσουμε το θέμα με ευκολία και να κατανοήσουμε τις εγγραφές τακτοποιήσεως, θα εργασθούμε με ένα παράδειγμα παίρνοντας τα πράγματα από την αρχή, δηλαδή από τότε που η επιχείρηση απέκτησε τη συναλλαγματική.

Την 1η Οκτωβρίου ο Α αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000 και για την πληρωμή αποδέχεται συναλλαγματική, που εκδίδει η επιχείρηση και που λήγει στις 28 Φεβρουαρίου του επομένου έτους. Η συναλλαγματική έχει ονομαστική αξία 21.700, δηλαδή 20.000 για την αξία του εμπορεύματος και 1.700 για τόκους, επειδή η πληρωμή θα καθυστερήσει για 5 μήνες.

Αμέσως μετά από τη συναλλαγή αυτή η επιχείρηση θα ενεργήσει στα βιβλία της την παρακάτω εγγραφή:

			Συναλλαγματικές εισπρακτέες		21.700		20.000	
			Εμπορεύματα			1.700		
			Τόκοι πιστωτικοί					
			Πώληση εμπορευμάτων με έκδοση συναλλαγματικής					

Ας προσέξουμε το λογαριασμό «Τόκοι πιστωτικοί». Περιλαμβάνει ένα πρόσθετο έσοδο για την επιχείρηση, που όμως δεν αφορά όλο στην παρούσα χρήση.

Στις 31 Δεκεμβρίου έληξε η διαχειριστική περίοδος και ετοιμάζεται ο ισολογισμός. Εξετάζοντας τη συναλλαγματική, που έχει στο χαρτοφυλάκιό της η επιχείρηση, εύκολα διαπιστώνομε ότι η πραγματική της αξία πρέπει να είναι μικρότερη. Αν π.χ. η επιχείρηση την προεξοφλούσε, θα εισέπραττε λιγότερα από την ονομαστική

της αξία. Ας υποθέσουμε ότι η διαφορά αυτή είναι δρχ. 680.

Οι εγγραφές τακτοποιήσεως θα είναι οι εξής:

			Τόκοι πιστωτικοί Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων Αναγωγή συναλλαγματικής εις ημέρα ισολογισμού		680			680	
--	--	--	--	--	------------	--	--	------------	--

Πρέπει να σταθούμε στην εγγραφή αυτή.

Προσέξετε ποιος λογαρισμός χρεώνεται. Είναι ο λογαρισμός «Τόκοι πιστωτικοί» που τον γνωρίσαμε στην αρχική εγγραφή ως λογαριασμό εσόδου.

Σωστά. Αυτός χρεώνεται. Γιατί από την απογραφή αποδείχθηκε ότι ένα μέρος του εσόδου αυτού αφορά στην επόμενη χρήση και επομένως πρέπει να αφαιρεθεί από το λογαρισμό «Τόκοι πιστωτικοί», που οφείλει να περιέχει μόνο έσοδα της χρήσεως που λήγει.

Ο λογαριασμός που πιστώνεται «Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων» ή «Τόκοι... επόμενης χρήσεως», μας δείχνει ότι στη νέα χρήση θα πρέπει να περιμένουμε την πραγματοποίηση του συγκεκριμένου αυτού εσόδου. Ο λογαριασμός αυτός αναγράφεται στο παθητικό του ισολογισμού αν και δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου καταχωρίζεται αφαιρετικά στο Ενεργητικό του ισολογισμού κάτω από το λογαριασμό «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

Ακολουθούν σχετικά υποδείγματα:

E	Ισολογισμός	P
.....	
Συναλλαγματικές εισπρακτέες	21.700	Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων

E	Ισολογισμός	P
.....	
Συναλλαγματικές εισπρακτέες	21.700	
Μείον: Μη δεδουλευμένοι τόκοι συν/κών εισπρακτέων	<u>680</u>	21.020

Κατά τη διάρκεια της νέας χρήσεως ο λογαριασμός «Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλ/κών εισπρακτέων» θα χρεωθεί με το ποσό των δρχ. 680 και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Τόκοι πιστωτικοί», που είναι λογαριασμός εσόδου, για το ίδιο ποσό.

Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνομε ότι στο τέλος της χρήσεως υπολογίζομε

τους τόκους των συναλλαγματικών ή γραμματίων που έχει να εισπράξει η επιχείρηση στην επόμενη ή στις επόμενες χρήσεις και με το ποσό αυτό,

— χρεώνομε το λογαριασμό: «Τόκοι πιστωτικοί» ή οποιοδήποτε άλλον περιλαμβάνει το έσοδο αυτό,

— πιστώνομε το λογαριασμό: «Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων» ή «Τόκοι συναλλαγματικών εισπρακτέων επόμενης χρήσεως», κλπ.

β) Συναλλαγματικές πληρωτέες ή γραμμάτα πληρωτέα.

Ο έλεγχος γίνεται όπως και στις συναλλαγματικές εισπρακτέες. Καταρτίζεται κατάσταση με τις συναλλαγματικές, που έχει να πληρώσει η επιχείρηση, και αντιπαραβάλλεται προς το λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) πληρωτέες». Έτσι θα αποκαλυφθούν λάθη και θα γίνουν διορθωτικές εγγραφές.

Μετά υπολογίζονται οι τόκοι για τη χρονική περίοδο από το κλείσιμο της διαχειριστικής περιόδου ως τη λήξη των συναλλαγματικών και γίνονται οι εγγραφές τακτοποίησεως κατά το ακόλουθο παράδειγμα:

Την 1η Οκτωβρίου η επιχείρηση αγόρασε εμπορεύματα αξίας δρχ. 30.000 και για την πληρωμή αποδέχεται συναλλαγματική που λήγει στις 31 Ιανουαρίου του επομένου έτους. Η ονομαστική αξία της συναλλαγματικής είναι δρχ. 32.000. Η διαφορά των δρχ. 2.000 οφείλεται στους τόκους, επειδή η εξόφληση της αξίας του εμπορεύματος θα γίνει μετά 4 μήνες.

Η εγγραφή στα βιβλία της επιχειρήσεως:

		Εμπορεύματα Τόκοι χρεωστικοί Συναλλαγματικές πληρωτέες Αγορά εμπορευμάτων με αποδοχή συναλλαγματικής		30.000 2.000		32.000	
--	--	---	--	-----------------	--	--------	--

Στο τέλος της χρήσεως 31 Δεκεμβρίου πρέπει να γίνει αναγωγή της συναλλαγματικής στην πραγματική της αξίας. Για το σκοπό αυτόν υπολογίζομε τους τόκους που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από 1 Ιανουαρίου μέχρι 31 Ιανουαρίου και που έστω ότι είναι δρχ. 500.

Η εγγραφή τακτοποίησεως θα γίνει ως εξής:

		Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων Τόκοι χρεωστικοί Αναγωγή συναλλαγματικής εις ημέρα ίσολογισμού		500		500	
--	--	---	--	-----	--	-----	--

Καθώς βλέπομε ο λογαριασμός που πιστώνεται είναι ο λογαριασμός «Τόκοι

χρεωστικοί» αυτό είναι ορθό γιατί ένα μέρος του εξόδου, με το οποίο χρεώθηκε, αφορά στην επόμενη χρήση.

Ο λογαριασμός «Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων» ή «.... επόμενης χρήσεως» απεικονίζει ένα έξοδο που αφορά στη νέα χρήση και εγγράφεται στο ενεργητικό του ισολογισμού.

Διευκρινίζεται πάντως ότι μπορεί να αναγραφεί στο παθητικό του ισολογισμού κάτω από το λογαριασμό «Συναλλαγματικές (ή γραμμάτια) πληρωτέες» και αφαιρετικά.

Τα παρακάτω υποδείγματα είναι σχετικά:

E	Ισολογισμός	P
.....	
Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων	500 Συναλλαγματικές πληρωτέες	32.000
E	Ισολογισμός	P
.....	
	Συναλλαγματικές πληρωτέες 32.000	
Μείον: Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων	500 31.500	

Κατά τη διάρκεια της νέας χρήσεως ο λογαριασμός «Μη δεδουλευμένοι τόκοι συναλλαγματικών πληρωτέων» θα πιστωθεί με το ποσό των δρχ. 500 και θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Τόκοι χρεωστικοί» με το ίδιο ποσό.

Η τακτοποίηση των συναλλαγματικών ή γραμμάτων εισπρακτέων ή πληρωτέων, όπως περιγράφεται στην παράγραφο αυτή, γίνεται σε μεγάλες και καλά οργανωμένες επιχειρήσεις.

Στην πράξη όμως αρκετές επιχειρήσεις αποφεύγουν την τακτοποίηση αυτή, επειδή παρουσιάζει αναμφισβήτητα πολλές δυσκολίες. Έτσι εμφανίζουν συναλλαγματικές ή γραμμάτια με την ονομαστική τους αξία είτε είναι εισπρακτέα είτε πληρωτέα.

Η ενέργειά τους αυτή στηρίζεται στο επιχείρημα ότι οι μη δεδουλευμένοι τόκοι για τις συναλλαγματικές εισπρακτέες, που δεν αφαιρούνται, συμψηφίζουν περίπου τους αντίστοιχους τόκους των συναλλαγματικών πληρωτέων, που και αυτοί επίσης δεν αφαιρούνται.

Ασκήσεις.

- Στο χαρτοφυλάκιο της επιχειρήσεως «Ο ΗΛΙΟΣ» που εμπορεύεται ηλεκτρολογικά είδη, υπάρχουν κατά το τέλος της χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) οι παρακάτω συναλλαγματικές εισπρακτέες:
 - συναλλαγματική δρχ. 20.000, που λήγει στις 30 Απριλίου του επομένου έτους.
 - συναλλαγματική δρχ. 10.000. - που λήγει στις 28 Φεβρουαρίου του επομένου έτους.

Συντάξετε το ημερολογιακό άρθρο αναγωγής των συναλλαγματικών στην ημέρα του ισολογισμού. Τα ποσά των μη δεδουλευμένων τόκων των συναλλαγματικών είναι 3700 και 1200 αντίστοιχα.

2. Στο λογιστήριο της επιχειρήσεως «Ο ΕΡΜΗΣ», που εμπορεύεται συσσωρευτές, βρίσκετε στο τέλος της περιόδου (31 Δεκεμβρίου) έτοιμα τα παρακάτω στοιχεία, που αφορούν σε συναλλαγματικές πληρωτέες κατά τη νέα χρήση.

	<u>Αξία</u>	<u>Λήξη</u>	<u>Μη δεδουλευμ. τόκοι</u>
Συναλλαγματική 1η	6.000	1η Ιουνίου	500
Συναλλαγματική 2η	25.000	1η Δεκεμβρίου	2000

Συντάξετε το ημερολογιακό άρθρο αναγωγής των συναλλαγματικών στην ημέρα του Ισολογισμού.

3. Εξετάστε προσεκτικά τους παρακάτω λογαριασμούς και το σύνδεσμο, τον οποίο παρουσιάζουν μεταξύ τους οι εγγραφές που έχουν καταχωρισθεί σ' αυτούς.

Μετά εξηγήστε τους λόγους, που υποχρέωσαν το λογιστή να ενεργήσει τις εγγραφές αυτές.

<u>Εμπορεύματα</u>		<u>Συναλλαγματικές εισπρακτές</u>
.....	30.000	33.000
<u>Τόκοι πιστωτικοί</u>		<u>Μη δεδουλ. τόκοι συναλ/κών εισ/εων</u>
1300	3000	1300

4. Σε ένα Ισολογισμό διαβάζετε:

E	Ισολογισμός	P
.....	
	Γραμμάτια πληρωτέα 200.000	
	Μείον: Μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων 15.000	185.000

Τι σημαίνει αυτή η καταχώριση;

1.3.3 Λογαριασμός παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Με τον έλεγχο που γίνεται κατά την απογραφή τέλους χρήσεως μπορούμε να εξακριβώσουμε αν περιουσιακά στοιχεία της κατηγορίας αυτής, όπως έπιπλα, μηχανήματα κλπ. που καταστράφηκαν ή πωλήθηκαν και επομένως δεν συμπεριλαμβάνονται πια στην περιουσία της επιχειρήσεως, έχουν αφαιρεθεί από τους αντίστοιχους λογαριασμούς. Η ακόμα αν εκείνα που έχουν αγορασθεί κατά τη διάρκεια της χρήσεως βρίσκονται καταχωρισμένα στους λογαριασμούς όπως πρέπει.

Στην απογραφή επίσης τέλους χρήσεως προσδιορίζεται και η μείωση της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων λόγω της λειτουργικής ή χρονικής φθοράς, δηλαδή οι αποσβέσεις.

Οι αποσβέσεις και η λογιστική τους μας είναι γνωστές από την ύλη της Α' τάξεως. Εδώ θα συμπληρώσουμε απλώς τις γνώσεις μας με όσα αναφέρονται παρακάτω και θα θυμηθούμε τη λογιστική τους διατύπωση.

Σε απόσβεση υπόκεινται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία είτε είναι υλικά είτε όχι. Π.χ. κτήρια, μηχανήματα, εγκαταστάσεις, έπιπλα και σκεύη, μεταφορικά μέσα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα, έξοδα ιδρύσεως και εγκαταστάσεως, άδεια εκμεταλλεύσεως κλπ.

Εξαίρεση αποτελούν τα γήπεδα ή οικόπεδα, τα οποία δεν παθαίνουν φθορά. Αντίθετα μάλιστα. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, χωρίς αυτό να είναι και απόλυτο, ότι, με την πάροδο του χρόνου και την παρατηρούμενη αύξηση στη ζήτηση γης, αυξάνεται η αξία των γηπέδων. Εντούτοις αν πρόκειται για λατομεία, από όπου εξορύσσεται μετάλλευμα ή άλλες ύλες, επιτρέπεται απόσβεση, γιατί με τη διαρκή χρήση εξαντλείται το απόθεμα του μεταλλεύματος και επομένως η αξία του λατομείου μειώνεται.

Η επιχείρηση είναι ελεύθερη να υπολογίσει το ποσοστό της φθοράς των παγίων στοιχείων της. Όμως, αν το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο από όσο επιτρέπει ο νόμος, τότε η επί πλέον διαφορά δεν θα αναγνωρισθεί κατά το φοροτεχνικό έλεγχο της επιχειρήσεως.

Τα ποσοστά αποσβέσεων τα καθορίζει το Π.Δ. 88/1973. Σύμφωνα με αυτό η επιχείρηση πρέπει να ενεργεί αποσβέσεις σε κάθε χρήση και ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι κέρδη. Ακόμα, αν παραλείψει την απόσβεση σε μια χρήση, δεν μπορεί στην επόμενη να υπολογίσει διπλή απόσβεση. Όπως δεν μπορεί να υπολογίσει στην επόμενη χρήση συμπληρωματική, αν στην προηγούμενη υπολόγισε αποσβέσεις με συντελεστή πιο μικρό από εκείνον που προβλέπει το Π.Δ.

Οι συντελεστές που καθορίζονται από το Π.Δ. 88/73 αφορούν σε ετήσια από-υβριστική.

Για το περιουσιακό όμως στοιχείο, που αγοράσθηκε κατά τη διάρκεια της χρήσεως, υπολογίζεται η απόσβεση σε τόσα δωδέκατα της ετήσιας όσοι και οι μήνες λειτουργίας του στην επιχείρηση.

Στην πράξη οι επιχειρήσεις αρκούνται στους συντελεστές αποσβέσεων που καθορίζει ο νόμος και ενεργούν τις αποσβέσεις τους με αυτούς.

Μετά από τα παραπάνω μπορούμε να θυμηθούμε τις εγγραφές τακτοποιήσεως που είναι γνωστές από την Α' τάξη.

Το ποσό των αποσβέσεων το παίρνουμε κάνοντας χρήση μιας από τις τρεις μεθόδους: σταθερή, φθίνουσα, αυξουσα. Στην πράξη ακολουθείται η σταθερή με συντελεστές αυτούς που καθορίζει ο νόμος.

Έπειτα κάνομε τη λογιστική απεικόνιση των αποσβέσεων ανάλογα προς τον τρόπο που χρησιμοποιεί η επιχείρηση, άμεσο ή έμμεσο.

Το παράδειγμα που ακολουθεί διασαφηνίζει τα παραπάνω.

Η επιχείρηση Δ έχει μηχανήματα αξίας 2.000.000 και υπολογίζει απόσβεση για ένα έτος 12%, δηλαδή δρχ. 240.000.

Να ποιες θα είναι οι εγγραφές τακτοποιήσεως:

Με τον άμεσο τρόπο:

			Αποσβέσεις μηχανημάτων			240.000		240.000	
				Μηχανήματα					
			Απόσβεση 12% άμεση						

Με τον έμμεσο τρόπο:

			Αποσβέσεις μηχανημάτων			240.000		240.000	
				Αποσβεσθέντα μηχανήματα					
			Απόσβεση 12% έμμεση						

Δηλαδή και στους δύο τρόπους ο λογαριασμός, που χρεώνεται, είναι ο ίδιος, « Αποσβέσεις μηχανημάτων ». Είναι λογαριασμός εξόδου και θα μεταφερθεί σε λογαριασμό κυκλοφορίας ή στο λογαριασμό « Αποτελέσματα χρήσεως », καθώς γνωρίζουμε.

Ο λογαριασμός που πιστώνεται στον άμεσο τρόπο είναι ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου, ενώ στον έμμεσο τρόπο είναι ένας ιδιαίτερος λογαριασμός « Αποσβεσθέντα μηχανήματα » που, όπως θα θυμάται ο μαθητής, είναι λογαριασμός αντίθετος. Ο λογαριασμός αυτός αναγράφεται στο Ενεργητικό του ισολογισμού, κάτω από το λογαριασμό του κύριου περιουσιακού στοιχείου και αφαιρετικά. Μπορεί όμως, έστω και αν αυτό σπάνια γίνεται στην πράξη, να αναγραφεί στο Παθητικό του ισολογισμού.

Μάθαμε, ότι ο έμμεσος τρόπος πλεονεκτεί, γιατί μας επιτρέπει να γνωρίζουμε την αρχική αξία του περιουσιακού στοιχείου και τις αποσβέσεις που έχουν γίνει στο μεταξύ.

Θα δώσουμε παρακάτω τρία αποσπάσματα ισολογισμών, διαδοχικών χρήσεων, για να αντιληφθεί ο μαθητής πως εμφανίζονται οι λογαριασμοί στον ισολογισμό, όταν οι αποσβέσεις γίνονται με τον άμεσο και έμμεσο τρόπο. Έτσι θα μπορέσει να επισημάνει την αδυναμία του άμεσου τρόπου και το πλεονέκτημα του έμμεσου. Για περισσότερες πληροφορίες ο μαθητής ας καταφύγει στο κεφάλαιο 10 του βιβλίου της Α' τάξεως.

Έστω λοιπόν ότι έχομε μηχανήματα αξίας δρχ. 2.000.000 και το ποσό των αποσβέσεων για κάθε χρήση είναι δρχ. 240.000.

Άμεσος τρόπος

1η Χρήση: αξία αποσβέσεις	2.000.000 240.000
2η Χρήση: αποσβέσεις υπόλοιπο αξίας	1.760.000 240.000
3η Χρήση: αποσβέσεις υπόλοιπο αξίας	1.520.000 240.000
υπόλοιπο αξίας	1.280.000

Έμμεσος τρόπος

1η Χρήση: μηχανήματα αποσβεσθέντα	2.000.000 240.000	1.760.000
2η Χρήση: μηχανήματα αποσβεσθέντα	2.000.000 480.000	1.520.000
3η Χρήση: μηχανήματα αποσβεσθέντα	2.000.000 720.000	1.280.000

Άμεσος τρόπος

E	Ισολογισμός 1ης χρήσεως	P
.....	
Μηχανήματα	1.760.000	
E	Ισολογισμός 2ης χρήσεως	P
.....	
Μηχανήματα	1.520.000	
E	Ισολογισμός 3ης χρήσεως	P
.....	
Μηχανήματα	1.280.000	

Έμμεσος τρόπος

Ε	Ισολογισμός 1ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	
Αποσβεσθέντα	<u>240.000</u>	1.760.000

Ε	Ισολογισμός 2ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	
Αποσβεσθέντα	<u>480.000</u>	1.520.000

Ε	Ισολογισμός 3ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	
Αποσβεσθέντα	<u>720.000</u>	1.280.000

Ακόμη παραθέτουμε τους 3 ισολογισμούς για την περίπτωση που ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντα μηχανήματα» καταχωρίζεται στο Παθητικό.

Ε	Ισολογισμός 1ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	Αποσβεσθέντα μηχανήματα	240.000
------------	-----------	-------------------------	---------

Ε	Ισολογισμός 2ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	Αποσβεσθέντα μηχανήματα	480.000
------------	-----------	-------------------------	---------

Ε	Ισολογισμός 3ης χρήσεως	Π
---	-------------------------	---

Μηχανήματα	2.000.000	Αποσβεσθέντα μηχανήματα	720.000
------------	-----------	-------------------------	---------

1.3.4 Λογαριασμοί εμπορευμάτων.

Και στα εμπορεύματα η απογραφή τέλους χρήσεως γίνεται για να διαπιστωθεί συμφωνία των βιβλίων με την πραγματικότητα.

Συνήθως εξακριβώνονται ποσοτικές διαφορές που οφείλονται σε απομειώσεις, φύρες, ελλείμματα, διαφορές ζυγίσεων ή μετρήσεων, κλοπές, καταχρήσεις, πλεονάσματα κλπ.

Επομένως και ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» χρειάζεται τακτοποίηση. Επειδή μάλιστα ο λογαριασμός αυτός μπορεί να τηρείται αμιγής ή μικτός, θα εξετάσουμε τις αναγκαίες εγγραφές τακτοποίησεως ελλειμμάτων και πλεονασμάτων για κάθε μία περίπτωση χωριστά.

α) Όταν τηρείται αμιγής.

Υποθέτομε ότι μια επιχείρηση έχει στα βιβλία της τον παρακάτω αμιγή λογαριασμό «Εμπορεύματα», σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να έχει στην αποθήκη της ακόμα 40 τεμ. προς δρχ. 500 = δρχ. 20.000.

Εμπορεύματα

τεμ. 120 X δρχ. 500 = 60.000	τεμ. 80 X δρχ. 500 = 40.000
------------------------------	-----------------------------

Εξετάζομε πρώτα την περίπτωση ελλείμματος.

Έστω λοιπόν ότι με την απογραφή καταμετρήθηκαν 38 τεμάχια προς δρχ. 500 κατά τεμάχιο, δηλαδή συνολικής αξίας δρχ. 19.000.

Με τις γνώσεις της λογιστικής που έχει πάρει ο μαθητής μπορεί να καταλάβει ότι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» πρέπει να πιστωθεί με τη διαφορά (δηλαδή 2 τεμ. προς δρχ. 500 = δρχ. 1000). Έτσι το υπόλοιπο του λογαριασμού θα συμφωνήσει με την πραγματικότητα.

Αλλά ποιος λογαριασμός θα χρεωθεί;

Εδώ πρέπει να προσέξουμε γιατί ο λογαριασμός που θα χρεωθεί, αλλάζει κάθε φορά ανάλογα με τις αποφάσεις που παίρνει η επιχείρηση για την αντιμετώπιση του ελλείμματος. Πραγματικά, η διαφορά που διαπιστώνεται από την καταμέτρηση των εμπορευμάτων μπορεί να είναι φυσιολογική και αναπόφευκτη. Στην περίπτωση αυτή ο λογαριασμός που χρεώνεται είναι ο λογαριασμός «Διαφορές αποθήκης» (ή και «Φύρεξ», «Ελλείμματα-εμπορευμάτων» κλπ), ο οποίος τελικά θα καταλήξει στο λογαριασμό εκμεταλλεύσεως. Συμβαίνει καριά φορά όμως το έλλειμμα να είναι τελείως αφύσικο και σε ιδιαίτερα μεγάλη έκταση. Τότε, αν η επιχείρηση αναλαμβάνει το έλλειμμα, χρεώνεται ένας λογαριασμός αποτελεσματικός με κατάλληλο τίτλο (π.χ. «Έκτακτη ζημιά» ή «Υπερβολική φύρα») ο οποίος θα μεταφερθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Αν κρίνεται ότι για το έλλειμμα βαρύνεται ο υπάλληλος, που ήταν υπεύθυνος για τη διακίνηση του εμπορεύματος, θα χρεωθεί ο προσωπικός του λογαριασμός.

Οι εφαρμογές που ακολουθούν θα διευκρινίσουν τα παραπάνω.

Αναφερόμαστε στα δεδομένα του παραδείγματος και θεωρούμε ότι:

α) Το έλλειμμα είναι φυσιολογικό και θα κοστολογηθεί.

			Διαφορές Αποθήκης Εμπορεύματα Διαπίστωση ελλείμματος 2 τεμ. προς δρχ. 500	1000	1000	
--	--	--	---	------	------	--

β) Το έλλειμμα είναι απρόβλεπτο, και εξολοκλήρου έκτακτο (π.χ. κλοπή) και το αναλαμβάνει η επιχείρηση.

			Έκτακτη ζημία από κλοπή εμπορευμάτων Εμπορεύματα Έλλειμμα από κλοπή 2 τεμ. X δρχ. 500		1000		1000	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

γ) Το έλλειμμα καταλογίζεται εις βάρος του υπεύθυνου υπαλλήλου.

			Αποθηκάριος Φύλης Εμπορεύματα Καταλογισμός ελλείμματος 2 τεμ. X δρχ. 500 εις βάρος αποθηκάριου		1000		1000	
--	--	--	---	--	------	--	------	--

Ας εξετάσουμε τώρα την περίπτωση του πλεονάσματος.

Σύμφωνα με το υπόλοιπο του λογαριασμού πρέπει στην αποθήκη να υπάρχουν 40 τεμ. προς δρχ. 500 κατά τεμάχιο συνολικής αξίας δρχ. 20.000. Βρέθηκαν όμως 42 τεμ. προς δρχ. 500 αξίας δρχ. 21.000.

Εδώ τα πράγματα είναι πιο απλά. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» με το πλεόνασμα και πιστώνεται ο λογαριασμός «Διαφορές αποθήκης» (ή «Πλεονάσματα εμπορευμάτων»), αν το πλεόνασμα είναι φυσιολογικό.

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

			Εμπορεύματα Διαφορές αποθήκης Διαπίστωση πλεονάσματος 2 τεμ. X δρχ. 500		1000		1000	
--	--	--	--	--	------	--	------	--

Αν το πλεόνασμα είναι αφύσικο, πιστώνεται άλλος λογαριασμός, αποτελεσματικός, με κατάλληλο τίτλο.

Προτού περάσουμε στην εξέταση των διαφορών, όταν ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» είναι μικτός, θα παραθέσουμε μια δίσκηση λυμένη, όπου ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» αναλύεται σε ειδικούς.

Μια επιχείρηση εμπορεύεται παιδικά είδη. Στο τέλος της περιόδου υπάρχουν στα βιβλία της οι λογαριασμοί:

Εμπορεύματα
1.200.000 700.000

Κολώνιες
30.000 10.000

Παπούτσια
570.000 390.000

Κάλτσες
200.000 100.000

Εσώρρουχα
400.000 200.000

Κατά το τέλος της χρήσεως διαπιστώνονται:

α) Έλλειμμα στα παπούτσια δρχ. 20.000, που καταλογίζεται εις βάρος του υπαλλήλου Α. Λίρα.

β) Πλεόνασμα στις κάλτσες αξίας δρχ. 3.000, που κρίνεται φυσιολογικό.

γ) Έλλειμμα στα εσώρουχα δρχ. 30.000, που το αναλαμβάνει η επιχείρηση.

δ) Έλλειμμα στις κολώνιες δρχ. 1000, που κρίνεται φυσιολογικό και ομαλό.

Ας δούμε τώρα με τα δεδομένα αυτά πώς θα έχουν οι ημερολογιακές εγγραφές:

			Αποθηκάριος Λίρας				
			Εμπορεύματα		20.000	20.000	
			<u>Παπούτσια</u>				20.000
			Καταλογισμός ελλείμματος....				
			Εμπορεύματα		3.000	3.000	
			<u>Κάλτσες</u>				3.000
			Διαφορές αποθήκης				
			Διαπίστωση πλεονάσματος....				
			Ζημία από απώλεια				
			εμπορευμάτων				
			Εμπορεύματα		30.000	30.000	
			<u>Εσώρρουχα</u>				30.000
			Διαπίστωση ελλείμματος....				
			Διαφορές αποθήκης				
			Εμπορεύματα		1.000	1.000	
			<u>Κολώνιες</u>				1.000
			Διαπίστωση ελλείμματος...				

και οι λογαριασμοί μετά τη μεταφορά:

Εμπορεύματα	
1.200.000	700.000
3.000	20.000
	30.000
	1.000

Παπούτσια	Κάλτσες	Εσώρουχα	Κολώνιες
570.000	390.000	200.000	100.000
20.000	3.000	400.000	200.000
		30.000	30.000
		30.000	1.000

Αποθηκάριος Λίρας	Διαφορές αποθήκης	Ζημίες από εμπορεύματα
20.000	1000	3000
		30.000

Πολλές φορές έχουμε συμφωνία στις ποσότητες και ασυμφωνία στην αξία. Αυτό συμβαίνει όταν η αποτίμηση γίνεται στην πιο χαμηλή τιμή μεταξύ κτήσεως και τρέχουσας.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει να ακολουθήσει εγγραφή τακτοποιήσεως κατά αξία. Αν π.χ. στο αρχικό μας παράδειγμα τα τεμάχια ήταν 40, αλλά η αξία καθενός δρχ. 480, η υποτίμηση του αποθέματος θα ήταν $40 \times 20 = 800$ και η εγγραφή:

		Διαφορές από υποτίμηση εμπορευμάτων		800		800	
		Υποτίμηση εμπορευμάτων τεμ. 40 x δρχ. 20					

Ο λογαριασμός «Διαφορές από υποτίμηση εμπορευμάτων» ή άλλος με κατάλληλο τίτλο φανερώνει τη μείωση της αξίας του αποθέματος και θα μεταφερθεί τελικά στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Μετά από την παραπάνω εγγραφή ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» θα παρουσιάζει υπόλοιπο που θα συμφωνεί με την απογραφή.

Γενικά για τις εγγραφές τακτοποιήσεως κατά αξία πρέπει να γνωρίζομε ότι, διαφορά στην αξία προκύπτει όταν:

— Η τρέχουσα τιμή είναι μικρότερη από την τιμή κτήσεως, π.χ. εμπορεύματα που φέρονται στα βιβλία με αξία δρχ. 10.000 τιμώνται δρχ. 9000. Στην περίπτωση αυτή έχουμε υποτίμηση των εμπορευμάτων και διενεργείται εγγραφή τακτοποιήσεως σύμφωνα με όσα περιγράφονται παραπάνω.

— Η τρέχουσα τιμή είναι μεγαλύτερη από την τιμή κτήσεως, π.χ. εμπορεύματα που φέρονται στα βιβλία με αξία δρχ. 10.000 τιμώνται δρχ. 11.000. Στην περίπτωση αυτή έχουμε υπερτίμηση των εμπορευμάτων και κατά τον ΚΦΣ δεν κάνομε εγγραφή τακτοποιήσεως, γιατί, όπως ξέρομε, κατά τον ΚΦΣ τα εμπορεύματα αποτιμώνται στην πιο χαμηλή τιμή από τις δύο.

β) Οταν πηρείται μικτός.

Όταν ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» είναι μικτός, και αυτό συμβαίνει σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, τότε το υπόλοιπό του δε συμφωνεί με την πραγματικότητα. Αυτό, καθώς και το γιατί, το ξέρομε από την Α' τάξη. Άλλα δε θα βιασθούμε να κάνομε την εκκαθάριση. Πρώτα από όλα θα ενεργήσομε τις τακτοποιητικές εγγρα-

φές, εφόσον υπάρχουν ελλείμματα ή πλεονάσματα, κατά τον τρόπο που γνωρίσαμε στις ανάλογες περιπτώσεις στον αμιγή λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Μετά θα γίνει η εκκαθάριση με έναν από τους πολλούς τρόπους που ο μαθητής έχει διδαχθεί.

Στο παράδειγμα που ακολουθεί, για να γίνουν κατανοητά τα παραπάνω, ο μαθητής ας προσέξει ένα νέο τρόπο εκκαθαρίσεως μικτού λογαριασμού με τον οποίο σκόπιμα γίνεται η εκκαθάριση.

Σύμφωνα με αυτόν συγκρίνομε την απογραφή, δηλαδή την αξία των εμπορευμάτων που μένουν, με το υπόλοιπο του λογαριασμού «Εμπορεύματα». Οι δυνατές περιπτώσεις:

— Το χρεωστικό υπόλοιπο είναι μεγαλύτερο από την απογραφή, δηλαδή από την αξία των εμπορευμάτων που παραμένουν απώλητα. Τότε έχομε ζημία και μάλιστα ίση προς τη διαφορά: X.Y. μείον απογραφή. Π.χ. X.Y. = 40.000. Απογραφή = 25.000. **Ζημία:** 40.000 μείον 25.000 = 15.000.

— Το χρεωστικό υπόλοιπο είναι τόσο, όσο και η απογραφή. Στην περίπτωση αυτή δεν έχομε κανένα αποτέλεσμα, **ούτε κέρδος ούτε ζημία.**

— Το χρεωστικό υπόλοιπο είναι μικρότερο από την απογραφή. Τότε προκύπτει κέρδος ίσο προς τη διαφορά: Απογραφή μείον X.Y. Π.χ. Απογραφή = 100.000 X.Y. = 60.000. **Κέρδος:** 100.000 μείον 60.000 = 40.000.

— Ο λογαριασμός έχει πιστωτικό υπόλοιπο. Και στην περίπτωση αυτή έχομε κέρδος ίσο προς το άθροισμα: Π.Υ. + απογραφή. Π.χ. Π.Υ. 5000. Απογραφή 15.000. **Κέρδος:** 5000 + 15.000 = 20.000.

— Ο λογαριασμός είναι εξισωμένος. Τότε η αξία της απογραφής προσδιορίζει ισόποσο **κέρδος**.

Ας ανακεφαλαιώσουμε λοιπόν:

X.Y. > απογραφή η διαφορά ζημία

X.Y. = απογραφή ούτε ζημία ούτε κέρδος

X.Y. < απογραφή η διαφορά κέρδος

Π.Υ. + απογραφή = κέρδος

Λογαριασμός εξισωμένος, η απογραφή = κέρδος

Ας δούμε όμως το παράδειγμα.

Στα βιβλία της επιχειρήσεως Ρ υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί:

Εμπορεύματα

.....
3.000.000	3.300.000

Λάδια	Κρασιά	Κρέατα	Σαπούνια
1.300.000 1.800.000	400.000 350.000	700.000 600.000	600.000 550.000

Από την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε:

- α) Έλλειμμα λαδιού δρχ. 100.000, που βαρύνει την επιχείρηση.
- β) Έλλειμμα κρασιών δρχ. 30.000 από φυσική και αναμενόμενη διαρροή.
- γ) Πλεόνασμα κρέατων δρχ. 10.000, φυσιολογικό.
- δ) Έλλειμμα σαπουνιών δρχ. 20.000 αδικαιολόγητο, που καταλογίζεται εις βάρος του αποθηκάριου Ευθυμίου.

Τα αποθέματα που παραμένουν στην αποθήκη έχουν αποτιμηθεί ως εξής:

— λάδι	δρχ. 50.000
— κρασιά	δρχ. 20.000
— κρέατα	δρχ. 50.000
— σαπούνια	δρχ. 80.000

Πρώτα θα γίνουν οι τακτοποιητικές εγγραφές.

		Έκτακτη ζημία από διαρροή			100.000	100.000
		Εμπορεύματα <u>Λάδι</u>	100.000			100.000
		Διαπίστωση διαρροής...		30.000	30.000	30.000
		Διαφορές Απο- θήκης	30.000			
		Εμπορεύματα <u>Κρασιά</u>		10.000	10.000	10.000
		Διαπίστωση διαρροής...				
		Εμπορεύματα <u>Κρέατα</u>	10.000			
		Διαφορές Αποθήκης		20.000	20.000	20.000
		Διαπίστωση πλεονάσματος...				
		Αποθηκάριος Ευθυμίου				
		Εμπορεύματα <u>Σαπούνι</u>	20.000			
		Καταλογισμός ελλείμματος εις βάρος Αποθηκάριου				

Τώρα πια οι λογαριασμοί θα πάρουν την παρακάτω μορφή.

Εμπορεύματα

.....
3.000.000	3.300.00
10.000	100.000
	30.000
	20.000
3.010.000	3.450.000

Λάδια		Κρασιά	
1.300.000	1.800.000	400.000	350.000
	100.000		30.000
1.300.000	1.900.000	400.000	380.000

Κρέατα		Σαπούνια	
700.000	600.000	600.000	550.000
10.000			20.000
710.000	600.000	600.000	570.000

και είναι έτοιμοι για την εκκαθάριση.

Με βάση τα όσα είπαμε παραπάνω για το νέο τρόπο εκκαθαρίσεως, θα έχομε:

— **Λάδια:** Π.Υ. + αξία απογραφής = κέρδος, επομένως $600.000 + 50.000 = 650.000$ κέρδος.

— **Κρασιά:** Χ.Υ. = αξία απογραφής· ούτε κέρδος ούτε ζημιά, επομένως θα έχομε: $20.000 - 20.000 = \text{μηδέν αποτέλεσμα}$.

— **Κρέατα:** Χ.Υ. > αξία απογραφής· η διαφορά ζημιά, επομένως $110.000 - 50.000 = 60.000$ ζημιά.

— **Σαπούνια:** Χ.Υ. < αξία απογραφής· η διαφορά κέρδος, επομένως θα έχομε: $80.000 - 30.000 = 50.000$ κέρδος.

Οι ημερολογιακές εγγραφές και η μεταφορά τους στους λογαριασμούς παραλείπονται.

Ας δούμε ακόμα ένα παράδειγμα:

Στην «ΠΟΔΗΛΑΤΟΕΜΠΟΡΙΚΗ» Ε.Ε. τηρείται ο γενικός λογαριασμός «Εμπορεύματα» με ειδικούς όπως φαίνεται παρακάτω:

Εμπορεύματα

.....
320.000	216.000

Ποδήλατα παιδικά

$80 \times 1500 = 120.000$	$30 \times 2000 = 60.000$
20 \times 1800 = 36.000	
80	120.000
50	96.000

Ποδήλατα εκδρομικά

$50 \times 4000 = 200.000$	$10 \times 4500 = 45.000$
15 \times 5000 = 75.000	
50	200.000
25	120.000

Στην απογραφή τέλους χρήσεως βρέθηκαν 29 ποδήλατα παιδικά και 26 ποδήλατα εκδρομικά. Η διαφορά αυτή οφείλεται σε λάθος συσκευασίας και κρίνεται φυσιολογική.

Οι εγγραφές:

			<p>Διαφορές Αποθήκης</p> <p><u>Εμπορεύματα</u></p> <p><u>Ποδήλατα παιδικά</u></p> <p>Έλλειμμα ενός ποδηλάτου \times δρχ. 1500</p> <p><u>Εμπορεύματα</u></p> <p><u>Ποδήλατα εκδρομικά</u></p> <p>Διαφορές αποθήκης</p> <p>Πλεόνασμα ενός ποδηλάτου \times δρχ. 4000</p>	1500	1500	1500	4000	4000	4000
--	--	--	---	------	------	------	------	------	------

Και οι λογαριασμοί μετά την μεταφορά:

Εμπορεύματα

.....
320.000	216.000
4.000	1.500
324.000	217.500

Ποδήλατα παιδικά

$80 \times 1500 = 120.000$ <hr/> 80	$30 \times 2000 = 60.000$ $20 \times 1800 = 36.000$ $1 \times 1500 = 1500$ <hr/> 51
120.000 <hr/>	97.500

Ποδήλατα εκδρομικά

$50 \times 4000 = 200.000$ $1 \times 4000 = 4000$ <hr/> 51	$10 \times 4500 = 45.000$ $15 \times 5000 = 75.000$ <hr/> 25
204.000 <hr/>	120.000

Μετά την ποσοτική τακτοποίηση θα προχωρήσουμε, όπως γνωρίζομε, στην εκκαθάριση των μικτών λογαριασμών και στον προσδιορισμό του αποτελέσματος.

Πρέπει να διευκρινίσουμε ότι στο μικτό λογαριασμό «Εμπορεύματα» δεν έχομε πρόβλημα τακτοποίησεως κατά αξία, γιατί η υποτίμηση των εμπορευμάτων περιέχεται στο αποτέλεσμα που εξάγεται, κέρδος ή ζημία.

Ασκήσεις

1. Στα βιβλία της εμπορικής επιχειρήσεως... υπάρχει ο αμιγής λογαριασμός «Εμπορεύματα» με την παρακάτω εικόνα:

Εμπορεύματα

$\text{κιλά } 6.000 \times \text{ δρχ. } 100 = 600.000$	$\text{κιλά } 4500 \times \text{ δρχ. } 100 = 450.000$
---	--

Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως καταμετρήθηκαν:

- α) 1550 κιλά προς δρχ. 100 = 155.000
- β) 1500 κιλά προς δρχ. 80 = 120.000

Να υποδείξετε τις εγγραφές τακτοποίησεως.

2. Από την καταμέτρηση που έκανε στο τέλος της χρήσεως ο έμπορος υποδημάτων Χ. Λαζαρίδης διαπίστωσε έλλειμμα στην αποθήκη του 10 ζευγαριών, αξίας δρχ. 5000. Θεωρεί ότι το έλλειμμα αυτό οφείλεται σε δική του αμέλεια κατά την παραλαβή και το καταλογίζει σαν έξοδο της επιχειρήσεως.

Ποια ημερολογιακή εγγραφή θα καταχωρίσει στα βιβλία του;

3. Με βάση τα παρακάτω στοιχεία των εμπορευμάτων να συντάξετε τις ημερολογιακές εγγραφές που χρειάζονται κατά περίπτωση:

- πλεόνασμα αξίας δρχ. 40.000, που η επιχείρηση το θεωρεί φυσιολογικό.
- έλλειμμα αξίας δρχ. 6000, που η επιχείρηση το θεωρεί φυσιολογικό.
- έλλειμμα δρχ. 20.000, που αναλαμβάνει ο αποθηκάριος ως υπεύθυνος.

4. Από την επιχείρηση εμπορίας ζαχαρωτών προϊόντων σας καλούν να βοηθήσετε στην τακτοποίηση του λογαριασμού «Εμπορεύματα» με τα πλεονάσματα και έλλειμματα που βρέθηκαν στην απογραφή.

Για το σκοπό αυτό σας δίνουν τα παρακάτω λογιστικά στοιχεία:

Γενικός λογαριασμός

Εμπορεύματα	
1.200.000	750.000

Ειδικοί λογαριασμοί

Καραμέλλες	Σοκολάτες	Ζαχαρωτά
150.000	100.000	650.000

Δεδομένα απογραφής

Καραμέλλες: πλεόνασμα αξίας δρχ. 2000, φυσιολογικό.

Σοκολάτες: έλλειμμα αξίας δρχ. 10.000, για το οποίο κρίνεται υπεύθυνος ο αποθηκάριος Ε. Πασχάλης.

Ζαχαρωτά: έλλειμμα αξίας δρχ. 5000, που οφείλεται σε φυσιολογική φύρα.

Ποιες εγγραφές θα υποδειξετε;

5. Η «ΓΕΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ» κατά το διάστημα της χρήσεως που έληξε έκανε προμήθειες και πωλήσεις σιδήρου, που τις απεικονίζει στα βιβλία της, όπως φαίνεται στη συνέχεια:

Εμπορεύματα	
.....
2.220.000	2.200.000

Σίδηρος	μπετόν
κιλά 40.000 × 13 = 520.000	κιλά 10.000 × 20 = 200.000 κιλά 20.000 × 22 = 440.000
κιλά 40.000	520.000

Σίδηρος	κοινός
κιλά 100.000 × 17 = 1.700.000	κιλά 40.000 × 21 = 840.000 κιλά 30.000 × 24 = 720.000
κιλά 100.000	1.700.000

Στο τέλος της χρήσεως καταμετρήθηκε:

Σίδηρος μπετόν κιλά 9500.

Σίδηρος κοινός κιλά 30.400.

Διατυπώσατε τις ημερολογιακές εγγραφές τακτοποιήσεως των διαφορών έχοντας υπόψη ότι το έλλειμμα που παρουσιάσθηκε στο σίδηρο μπετόν βαρύνει την επιχείρηση, ενώ το πλεόνασμα είναι φυσιολογικό.

Τέλος ενεργήσατε την εκκαθάριση αποτιμώντας το απόθεμα που μένει στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τρέχουσας για κάθε είδος χωριστά, όπως καθορίζει ο Κ.Φ.Σ. Για το σκοπό αυτό σημειεύσατε:

— τρέχουσα τιμή σιδήρου μπετόν δρχ. 12 κατά κιλό.

— τρέχουσα τιμή σιδήρου κοινού δρχ. 18 κατά κιλό.

Οι ημερολογιακές εγγραφές απαραίτητες.

1.3.5 Λογαριασμός ταμείου.

Στο τέλος της χρήσεως γίνεται και η καταμέτρηση των μετρητών που υπάρχουν στο ταμείο. Από την εργασία αυτή και τη σύγκριση με το υπόλοιπο του λογαριασμού πολλές φορές διαπιστώνονται διαφορές, ελλείμματα ή πλεονάσματα. Οι διαφορές αυτές μπορεί να οφείλονται σε λογιστικά λάθη, όπως όταν δεν καταχωρίσθηκε μια πληρωμή, π.χ. του ενοικίου, ή καταχωρίσθηκε δύο φορές. Μπορεί όμως να προέρχονται από λάθη καταμετρήσεως του ταμείου, από είσπραξη περισσοτέρων χρημάτων για μια απαίτηση, κ.ο.κ.

Το θέμα που θα μας απασχολήσει εδώ είναι πώς τακτοποιείται ο λογαριασμός «Ταμείο» με τα ελλείμματα ή πλεονάσματα που έχουν διαπιστωθεί στο τέλος της χρήσεως.

Θα μελετήσουμε λοιπόν τις περιπτώσεις αυτές αρχίζοντας από την περίπτωση του ελλείμματος. Δεν λησμονούμε ότι, αφού πράκτειται για έλλειμμα, ο λογαριασμός πρέπει να πιστωθεί. Αυτό είναι απλό και σαφές.

Ποιος όμως λογαριασμός θα χρεωθεί;

Εδώ θα θυμηθούμε ανάλογες περιπτώσεις τακτοποιήσεως του λογαριασμού «Εμπορεύματα», γιατί παρουσιάζεται ταυτότητα σκέψεως.

Αν η επιχείρηση θεωρεί το ταμειακό έλλειμμα ζημία και το αναλαμβάνει εξολοκλήρου, τότε χρεώνεται ένας αποτελεσματικός λογαριασμός με κατάλληλο τίτλο, όπως «Διαφορές ταμείου» ή «Έλλείμματα ταμείου», ο οποίος τελικά θα καταλήξει στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Αν όμως για το έλλειμμα θεωρηθεί υπεύθυνος ο ταμίας, τότε θα χρεωθεί ο προσωπικός του λογαριασμός π.χ. «Ταμίας Ι. Πέτρου». Ο λογαριασμός αυτός θα εξισωθεί όταν ο ταμίας καταβάλει το ποσόν του ελλείμματος.

Ας δούμε τώρα πώς θα έχουν οι ημερολογιακές εγγραφές με την εφαρμογή ενός παραδείγματος.

Στα βιβλία της επιχειρήσεως Σ. υπάρχει ο λογαριασμός «Ταμείο» με την παρακάτω μορφή, του οποίου το χρεωστικό υπόλοιπο είναι δρχ. 100.000.

Ταμείο

.....
600.000	500.000

Από την καταμέτρηση των χρημάτων που έγινε στο τέλος της χρήσεως διαπιστώθηκε έλλειμμα δρχ. 5000 που δεν οφείλεται σε λογιστική εγγραφή.

Ας δούμε τώρα τις εγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Όταν η επιχείρηση αναλαμβάνει το έλλειμμα:

		Διαφορές ταμείου	Ταμείο	5000	5000	
		Διαπίστωση ελλείμματος μετρητών				

β) Όταν το έλλειμμα καταλογίζεται εις βάρος του ταμία I.Πέτρου.

			Ταμίας I. Πέτρου			5000		5000	
			Ταμείο Έλλειμμα ταμείου που καταλογίζεται εις βάρος του υπευθύνου						

Και στη μία και στην άλλη περίπτωση ο λογαριασμός του Ταμείου πιστώθηκε και έτσι συμφωνεί με την απογραφή.

Θα γνωρίσομε στη συνέχεια και την περίπτωση του πλεονάσματος.

Ας υποθέσουμε ότι στο προηγούμενο παράδειγμα τα μετρητά βρέθηκαν δρχ. 101.000. Η εγγραφή τακτοποιήσεως θα έχει ως εξής:

			Ταμείο			1000		1000	
			Διαφορές ταμείου Πλεόνασμα που διαπιστώθηκε...						

Στην περίπτωση αυτή χρεώνεται ο λογαριασμός «Ταμείο» με το ποσό του πλεονάσματος και έτσι το υπόλοιπό του συμφωνεί με τα μετρητά.

Ο λογαριασμός που πιστώνεται είναι ο λογαριασμός «Διαφορές ταμείου», αλλά θα μπορούσαμε να τον τιτλοφορούσαμε και «Πλεόνασμα ταμείου» ή με κάποιον άλλο τίτλο που θα φανερώνει το περιεχόμενό του. Ο λογαριασμός αυτός είναι αποτελεσματικός και αργότερα θα οδηγηθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Ασκήσεις.

1. Κατά τον έλεγχο του ταμείου της επιχειρήσεως..., που έγινε στο τέλος της χρήσεως, διαπιστώθηκε ότι από μια δεσμίδα χιλιοδράχμων έλλειπαν 2 χιλιόδραχμα. Ο ταμίας Z. Θεοδώρου δεν μπορεί να ξέγησει το έλλειμμα, πιστεύει όμως ότι προέρχεται από μια δεσμίδα χιλιοδράχμων που παρέλαβε από την Τράπεζα χωρίς να τα μετρήσει. Μετά από αυτό η επιχείρηση καταλογίζει το έλλειμμα εις βάρος του ταμία Z. Θεοδώρου.

Ποια θα είναι η ημερολογιακή εγγραφή;

2. Να υποδείξετε τις εγγραφές που πρέπει να γίνουν σε περίπτωση:

- πλεονάσματος ταμείου δρχ. 500.
- έλλειμματος ταμείου δρχ. 1800, που καταλογίζεται εις βάρος του ταμία.
- έλλειμματος ταμείου δρχ. 400, το οποίο αναλαμβάνει η επιχείρηση.

3. Στα λογιστικά βιβλία της ιδιωτικής κλινικής... υπάρχει ο λογαριασμός «Ταμίας B. Ζήκος» με χρέωση δρχ. 4000.

Τι συμπεραίνετε από αυτό;

4. Στο τέλος της χρήσεως διαπιστώθηκε στο ταμείο της εταιρείας... έλλειμμα μετρητών δρχ. 10.000. Το έλλειμμα αυτό οφείλεται σε συνυπαγιότητα ταμία και επιχειρήσεως.

Ποιες ημερολογιακές εγγραφές θα ενεργήσει το λογιστήριο;

1.3.6 Λογαριασμός εξόδων.

Κάθε επιχείρηση μπορεί να επιτύχει το σκοπό της, που είναι το κέρδος, μέσα α-

πό το κύκλωμα εξόδων - εσόδων. Το έξοδο γίνεται για χάρη κάποιου εσόδου. Με τα έξοδα η επιχείρηση αποστέρειται τις οικονομικές αξίες που έχει στη διάθεσή της για τη λειτουργία της. Αυτό γίνεται με την προσδοκία ότι πραγματοποιώντας το αντίστοιχο έσοδο θα ανακτήσει ό,τι ανάλωσε και μάλιστα σε έκταση μεγαλύτερη, ώστε να προκύψει πλεόνασμα.

Το πλεόνασμα αυτό είναι το κέρδος.

Είδαμε σε άλλο κεφάλαιο για ποιους λόγους μετράμε το αποτέλεσμα της λειτουργίας της επιχειρήσεως κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα, τις χρήσεις. Εδώ θα επαναλάβουμε ότι η μέτρηση αυτή πρέπει να γίνεται με κάθε δυνατή ακρίβεια, ώστε το αποτέλεσμα που θα προσδιορίζεται να είναι το πραγματικό.

Προϋπόθεση για μια σωστή μέτρηση είναι ο συγχρονισμός εξόδων και εσόδων. Με άλλα λόγια τα έξοδα και τα έσοδα που θα συσχετίσθούν για να προσδιορισθεί το αποτέλεσμα πρέπει να ανήκουν όλα στην ίδια χρήση.

Εξηγούμε παρακάτω πώς μπορούμε να το πετύχομε αυτό.

Η τακτοποίηση των εξόδων προϋποθέτει ότι πρέπει να γνωρίζομε το χρόνο πραγματοποιήσεως κάθε εξόδου. Μας ενδιαφέρουν και συγκεντρώνομε μόνο τα έξοδα εκείνα που έχουν πραγματοποιηθεί στη χρήση που ελέγχομε.

Ο μαθητής πρέπει να προσέξει στο σημείο αυτό. Έξοδο δεν είναι η ταμειακή πληρωμή. Η ταμειακή πληρωμή είναι απλώς η καταβολή της χρηματικής αξίας του εξόδου. Εμείς πρέπει να επισημάνουμε το χρόνο που γίνεται η ανάλωση της οικονομικής αξίας, από την οποία διαμορφώνεται το έξοδο. Αν π.χ. στις 20 Μαρτίου πληρώσουμε το ενοίκιο του Απριλίου, η επιχείρηση παρά την πληρωμή δεν υποβλήθηκε ακόμα σε έξοδο. Αυτό αρχίζει από την πρώτη του Απριλίου και μέρα με τη μέρα θα αυξάνει, ώστε στο τέλος του μήνα να φθάσει την αξία της χρηματικής πληρωμής. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με την πρώτη ύλη κλπ. Το έξοδο δεν διαμορφώνεται με την αγορά της, αλλά με τη χρησιμοποίησή της. Στο θέμα αυτό επανερχόμαστε στο τέλος της παραγράφου.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι από τον έλεγχο των εξόδων είναι δυνατό να προκύψουν:

— Έξοδα που έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση, δηλαδή είναι δεδουλευμένα, και που δεν έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία.

— Έξοδα που έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία, αλλά αφορούν στην επόμενη χρήση, δηλαδή έξοδα μη δεδουλευμένα.

Ας δούμε λοιπόν πώς θα έχουν οι εγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Έξοδα δεδουλευμένα που δεν έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία.

Παραδείγματα.

— Ο έμπορος Κ έκανε χρήση της αποθήκης που έχει ενοικιάσει αλλά δεν πλήρωσε το ενοίκιο του τελευταίου μήνα της χρήσεως δρχ. 20.000 και δεν έκανε καμια εγγραφή στα βιβλία του. Έτσι στους λογαριασμούς των εξόδων του δεν αναφέρεται το έξοδο αυτό έστω και αν είναι δεδουλευμένο.

— Η επιχείρηση Χ απασχόλησε το προσωπικό της (χρησιμοποίησε δηλαδή τις υπηρεσίες του), αλλά δεν πλήρωσε τις αποδοχές του για τον τελευταίο μήνα της χρήσεως από δρχ. 50.000 και δεν έκανε καμία εγγραφή στα βιβλία της. Αποτέλε-

σμα είναι το έξοδο αυτό να μην είναι καταχωρισμένο στα έξοδά της έστω και δεδουλευμένο.

— Ο έμπορος Π δεν έχει τακτοποιήσει τους λογαριασμούς ηλεκτρικού δρχ. 10.000 και υδρεύσεως δρχ. 3.000 (δηλαδή Γεν. έξοδα δρχ. 13.000) του τελευταίου μήνα της χρήσεως και δεν έκανε καμία εγγραφή στα βιβλία του. Επομένως και στην περίπτωση αυτή το σχετικό έξοδο, που είναι δεδουλευμένο, δεν αναφέρεται μαζί με τα άλλα έξοδα του εμπόρου.

Σε παρόμοιες περιπτώσεις, όπου δεν είναι καταχωρισμένα στα βιβλία έξοδα δεδουλευμένα, χρεώνομε ένα λογαριασμό εξόδου για να εμφανίσομε το δεδουλευμένο έξοδο και πιστώνομε ένα λογαριασμό υποχρεώσεων π.χ. «... πληρωτέα» ή «... οφειλόμενα» κλπ.

Να και οι εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις:

			Ενοίκια Ενοίκια πληρωτέα Καταχώριση δεδουλευμένου εξόδου		20.000		20.000
--	--	--	--	--	--------	--	--------

			Μισθοί προσωπικού Μισθοί προσωπικού πληρωτέοι Καταχώριση δεδουλευμένου εξόδου		50.000		50.000
--	--	--	--	--	--------	--	--------

			Γενικά έξοδα <u>Ηλεκτροφωτισμός</u> <u>Υδρευση</u> Γενικά έξοδα πληρωτέα <u>Ηλεκτροφωτισμός</u> <u>Υδρευση</u> Καταχώριση δεδουλευμένων εξόδων		10.000 3.000	13.000	
--	--	--	--	--	-----------------	--------	--

Οι λογαριασμοί των εξόδων « Ενοίκια », « Μισθοί προσωπικού », « Γενικά έξοδα » θα ακολουθήσουν την τύχη όλων των λογαριασμών εξόδων της χρήσεως μια που και αυτοί απεικονίζουν έξοδα δεδουλευμένα και βαρύνουν τη χρήση που κλείνει.

Οι λογαριασμοί υποχρεώσεων « Ενοίκια πληρωτέα », « Μισθοί προσωπικού πληρωτέοι », « Γενικά έξοδα πληρωτέα » θα εμφανισθούν στον ισολογισμό, όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα, και έτσι θα μεταφερθούν στην άλλη χρήση.

Ενοίκια πληρωτέα	20.000
Μισθοί προσωπικού πληρωτέοι	50.000
Γεν. έξοδα πληρωτέα	13.000

Μπορεί βέβαια όλα τα έξοδα αυτά να υπαχθούν σε ένα λογαριασμό, π.χ. «Έξοδα πληρωτέα», και με αυτόν να εμφανισθούν στον ισολογισμό.

Με τη νέα χρήση η επιχείρηση θα φροντίσει να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της αυτές, οπότε οι λογαριασμοί αυτοί θα χρεωθούν και θα εξισωθούν με πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» αν η εξόφληση γίνει σε μετρητά κλπ.

Συνηθισμένες περιπτώσεις εξόδων, που δεν καταχωρούνται κατά τη διάρκεια της χρήσεως, έστω και αν αυτά έχουν αναλωθεί από την επιχείρηση (έξοδα δεδουλευμένα) είναι τα τηλεφωνικά, η ύδρευση, η ηλεκτροδότηση κλπ.

Οι λογαριασμοί ΟΤΕ, ΔΕΗ, υδρεύσεως, όπως όλοι γνωρίζομε, στέλνονται προς εξόφληση μετά από 10 - 20 μέρες. Έτσι, ενώ η επιχείρηση χρησιμοποιεί π.χ. τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες του ΟΤΕ ως και την τελευταία ημέρα της χρήσεως, εντούτοις δεν ενεργεί τη σχετική εγγραφή του εξόδου, γιατί ο λογαριασμός χρεώσεως δεν στέλνεται εγκαίρως σ' αυτήν.

Άλλες πιθανές περιπτώσεις: Παράλειψη τακτοποιήσεως αμοιβών τρίτων (δικηγόροι, εκτελωνιστές, μηχανικοί), οι οποίοι από λόγους τακτ και ευγένειας απέφυγαν να ζητήσουν ως τη λήξη της χρήσεως είσπραξη της αμοιβής τους. Καθυστέρηση εκκαθαρίσεως λογαριασμού της επιχειρήσεως με αντιπρόσωπό της και καθορισμού των δικαιωμάτων του από προμήθειες κλπ., γιατί αυτός απουσιάζει στο εξωτερικό, κ.ά.

Στις παραπάνω περιπτώσεις η εκκρεμότητα μπορεί να μας οδηγήσει στην παράλειψη της καταχωρίσεως του σχετικού εξόδου.

β) Έξοδα που έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία αλλά αφορούν στην επόμενη χρήση (έξοδα μη δεδουλευμένα).

Παραδείγματα.

— Η επιχείρηση Σ μίσθωσε αποθήκη ιδιοκτησίας του Χ την 1η Δεκεμβρίου, με μηναίο μίσθωμα δρχ. 15.000, και πλήρωσε αρέσως ενοίκια για δύο μήνες δρχ. 30.000 (2×15.000). Μετά από αυτό καταχώρισε στα βιβλία της τη σχετική εγγραφή, χρεώνοντας το λογαριασμό «Ενοίκια» και πιστώντας το λογαριασμό «Ταμείο».

— Ο έμπορος Ζ αγόρασε εμπορεύματα από τον Φ στις 15 Δεκεμβρίου αξίας δρχ. 100.000, με τη συμφωνία να εξοφλήσει την αξία τους σε 2 μήνες. Επιβαρύνθηκε μάλιστα με τόκους δρχ. 2000 για την προθεσμία αυτή. Στα βιβλία του καταχώρισε και το έξοδο του τόκου, χρεώνοντας το λογαριασμό «Τόκοι χρεωστικοί» και πιστώντας το λογαριασμό «Προμηθευτές», παρουσιάζοντας έτσι σαν έξοδο της χρήσεως, που κλείνει στις 31 Δεκεμβρίου, ολόκληρο το ποσό των τόκων.

— Η επιχείρηση Η ασφαλίζει τις εγκαταστάσεις της από την 1η Ιουλίου και για ένα χρόνο. Πληρώνοντας δε τα ασφάλιστρα δρχ. 100.000 αμέσως πραγματοποιεί εγγραφή στα βιβλία της, όπου απεικονίζει το έξοδο αυτό στη χρέωση του λογαριασμού «Ασφάλιστρα».

Είναι φανερό ότι στις 31 Δεκεμβρίου, οπότε λήγει η χρήση, το έξοδο αυτό θα είναι δεδουλευμένο κατά 50%.

Σε παρόμοιες περιπτώσεις όπως καταλαβαίνει κανείς πρέπει να αφαιρούμε από τους λογαριασμούς των εξόδων, εκείνα τα έξοδα που δεν είναι δεδουλευμένα και που ανήκουν στην επόμενη χρήση.

Και για να περιορισθούμε στο πρώτο παράδειγμα, από το λογαριασμό «Ενοίκια» πρέπει να αφαιρέσουμε δρχ. 15.000 που αντιστοιχούν στο ενοίκιο του Ιανουαρίου, δηλαδή στην επόμενη χρήση.

Η αφαίρεση, όπως ξέρομε, γίνεται με πίστωση του λογαριασμού εξόδου.

Ο λογαριασμός που θα χρεωθεί πρέπει να έχει τίτλο που να φανερώνει ότι το έξοδο αυτό δεν αφορά στη χρήση που κλείνει, π.χ. «Ενοίκια μη δεδουλευμένα», «... επόμενης χρήσεως», «... προπληρωθέντα» κλπ.

Να τώρα οι ημερολογιακές εγγραφές για τα παραπάνω παραδείγματα:

			Ενοίκια μη δεδουλευμένα	Ενοίκια	15.000	15.000	
			Ενοίκια επόμενης χρήσεως				

			Τόκοι μη δεδουλευμένοι	Τόκοι χρεωστικοί	1500	1500	
			Τόκοι περιόδου 1/1 - 15/2 επόμενης χρήσεως				

			Ασφάλιστρα μη δεδουλευμένα	Ασφάλιστρα	50.000	50.000	
			Ασφάλιστρα επόμενης χρήσεως 50% επί 100.000				

Οι λογαριασμοί «Ενοίκια μη δεδουλευμένα», «Τόκοι μη δεδουλευμένοι», και «Ασφάλιστρα μη δεδουλευμένα» θα εμφανισθούν στον ισολογισμό και θα περάσουν έτσι στη νέα χρήση.

Να και η σχετική εικόνα:

Ε	Ισολογισμός	Π
.....		
Ενοίκια μη δεδουλευμένα	15.000	
Τόκοι μη δεδουλευμένοι	1.500	
Ασφάλιστρα μη δεδουλευμένα	50.000	

Περιπτώσεις τέτοιες μη δεδουλευμένων εξόδων συναντάμε πολλές στην πράξη.

Μερικές από αυτές οφείλονται σε ενοίκια που πληρώνει η επιχείρηση όταν ο μισθωτικός μήνας δεν συμπίπτει με τον ημερολογιακό (π.χ. ενοικιάζει κατάστημα για έκθεση των προϊόντων της από 12 Ιουνίου. Ο μισθωτικός μήνας πλέον ορίζεται από τις 12 του ενός μηνός ως τις 11 του επόμενου).

Σε γραμμάτια πληρωτέα όταν λήγουν κατά τη νέα χρήση, οπότε οι τόκοι που καλύπτουν τη χρονική περίοδο της νέας χρήσεως δεν είναι δεδουλευμένοι γι' αυτήν που κλείνει.

Ας προσέξει τώρα ο μαθητής την επόμενη περίπτωση. Αφορά και αυτή έξοδα μη δεδουλευμένα και αφέθηκε σκόπιμα στο τέλος της παραγράφου. Έχει μεγάλη σημασία, όχι τόσο γιατί μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην πρακτική του λογιστηρίου, όσο γιατί θα διευκολύνει το μαθητή σε λύσεις ασκήσεων και ίσως θα δώσει απάντηση σε ορισμένες απορίες που πιθανόν να τον απασχολούν.

Ας δούμε λοιπόν με προσοχή το θέμα αυτό. Οι εμπορικές επιχειρήσεις αγοράζουν υλικά συσκευασίας για τη συσκευασία του εμπορεύματος που πωλούν (σπάγγο, χαρτί περιτυλίγματος, χαρτοκιβώτια κ.ά.). Ένα εστιατόριο αγοράζει τρόφιμα για να παρασκευάσει φαγητά (κρέατα, λάδι, φρούτα, ποτά κλπ.). Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις αγοράζουν πρώτες ύλες για τις ανάγκες τους κλπ.

Αυτά όλα τα παρουσιάζουμε σε λογαριασμούς ως εξής: «Υλικά συσκευασίας», «Τρόφιμα και ποτά», «Πρώτες ύλες» κ.ο.κ. Οι λογαριασμοί αυτοί έτσι όπως παρουσιάζονται είναι λογαριασμοί αξίας και φυσικά δεν μπορούν να συσχετισθούν σε λογαριασμό κυκλοφορίας ή να περάσουν στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Το έξοδο διαπιστώνεται με την απογραφή. Τότε μαθαίνομε πόσα υλικά συσκευασίας χρησιμοποιήθηκαν, ή τρόφιμα καταναλώθηκαν κλπ. Η αξία τους είναι το έξοδο της χρήσεως και πρέπει να αφαιρεθεί από τους λογαριασμούς που βρίσκεται καταχωρισμένη και να περάσει σε λογαριασμό εξόδου με κατάλληλο τίτλο. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι «Υλικά συσκευασίας ή τρόφιμα... κλπ. αναλωθέντα».

Να ένα παράδειγμα.

Η επιχείρηση Π έχει στα βιβλία της τους παρακάτω λογαριασμούς:

Υλικά καθαριότητας	Καύσιμα μαγειρείου	Πρώτες ύλες
500.000	100.000	300.000

κατά την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ότι μένουν ακόμα: υλικά καθαριότητας αξίας δρχ. 250.000, καύσιμα μαγειρείου αξίας δρχ. 20.000 και πρώτες ύλες αξίας δρχ. 50.000.

Επομένως από την απογραφή αυτή βγαίνει τι χρησιμοποίησε η επιχείρηση για τη λειτουργία της. Και, αν η ανάλωση αυτή των αξιών είναι ομαλή, θα περάσει σε λογαριασμούς κυκλοφορίας, διαφορετικά στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Η νέα εικόνα των λογαριασμών μετά τις ημερολογιακές εγγραφές, που εδώ παραλείπομε, θα είναι:

Υλικά καθαριότητας	Καύσιμα μαγειρείου	Πρώτες ύλες
500.000	300.000	600.000
100.000	50.000	550.000
150.000	230.000	

Υλικά καθαριότητας αναλωθέντα	Καύσιμα μαγειρείου αναλωθέντα	Πρώτες ύλες αναλωθείσες
150.000	230.000	550.000

και οι μεν λογαριασμοί εξόδων «...αναλωθέντα» κλπ. Θα ακολουθήσουν την πορεία, όπως περιγράφεται πιο πάνω, ενώ οι άλλοι λογαριασμοί θα παραμείνουν στον ισολογισμό για να μετατραπούν σε έξοδα όταν καταναλωθούν κατά την επόμενη χρήση.

Ασκήσεις.

1. Η ανώνυμη εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» ανέλαβε να μεταφέρει στη Δ. Γερμανία 50 τόνους πορτοκάλια. Για το σκοπό αυτόν ετοίμασε την πρώτη αποστολή από 5 αυτοκίνητα ψυγεία, που πρόκειται να αναχωρήσει στις 17 Δεκεμβρίου. Επειδή το ταξίδι θα είναι πολυήμερο δέχεται αίτημα του πληρώματος των αυτοκινήτων και καταβάλλει σ' αυτό τις αποδοχές του μηνός Ιανουαρίου δρχ. 120.000.

Στις 31 Δεκεμβρίου λήγει η διαχειριστική περίοδος και κατά την απογραφή αποκαλύπτεται η προπληρωμή του εξόδου αυτού. Ποια ημερολογιακή εγγραφή θα ενεργήσει το λογιστήριο για την τακτοποίηση;

2. Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) που ενεργήσατε στη βιοτεχνική επιχείρηση επεξεργασίας δέρματος Π διαπιστώσατε ότι οφείλονται τα παρακάτω έξοδα, που δεν αναφέρονται άλλωστε στα βιβλία της:

- Δώρο Χριστουγέννων - Ν. Έτους του προσωπικού δρχ. 150.000.
- Συνδρομή σε φορολογικό περιοδικό δρχ. 500.
- Ενοίκια δύο τελευταίων μηνών 36.000. (2x18.000)
- Δημοτικά τέλη δρχ. 5000.

Να καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές που χρειάζονται για την τακτοποίηση.

3. Υποθέτεται ότι μια επιχείρηση διαπρέι νομικό σύμβουλο, τον οποίο πληρώνει με μηνιαίο μισθό δρχ. 20.000. Για κάθε καταβολή μισθού το λογιστήριο χρεώνει το λογαριασμό «Αμοιβές νομικού συμβούλου» και πιστώνει το λογαριασμό «Ταμείο».

Έχοντας υπόψη ότι σε μια χρήση καταβάλλονται 14 μηνιαίοι μισθοί και με την προϋπόθεση ότι ο νομικός σύμβουλος απασχολήθηκε για όλη τη διάρκεια της χρήσεως με σταθερό μισθό, να υποδείξετε τις τακτοποιητικές εγγραφές στις παρακάτω περιπτώσεις:

- α) Όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού « Αμοιβές νομικού συμβούλου» είναι 240.000.
 β) Όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του ίδιου λογαριασμού είναι δρχ. 300.000.

4. Η παρακάτω εικόνα είναι απόσπασμα από το ισοζύγιο της εταιρείας «ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.

Λογαριασμόι	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ασφαλιστρα μηχανημάτων	600.000	—	600.000	—
Έξοδα συντηρήσεως εγκαταστάσεων	1.000.000	—	1.000.000	—
Ημερομίσθια	2.000.000	—	2.000.000	—

Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε ότι:

- Από το ποσό των ασφαλιστρων μέρος, δρχ. 150.000, αφορά ασφαλιστική κάλυψη της επόμενης χρήσεως.
- Από τα έξοδα συντηρήσεως των εγκαταστάσεων ποσό δρχ. 200.000 αφορά εργασίες συντηρήσεως του α' εξαμήνου της νέας χρήσεως.
- Από τα ημερομίσθια ποσό δρχ. 100.000 αφορά στην επόμενη χρήση.
- Δεν έχει υπολογισθεί στα έξοδα ο φόρος ασκεπών χώρων δρχ. 200.000, που πρέπει να πληρώσει η επιχείρηση για τη χρήση που έκλεισε.
- Δεν έχει υπολογισθεί στα έξοδα και η αμοιβή του εκτελωνιστή, στον οποίο η επιχείρηση οφείλει δρχ. 40.000 για εκτελωνισμό πρώτης ύλης.

Να καταρτίσετε τις εγγραφές τακτοποιήσεως των εξόδων.

1.3.7 Λογαριασμοί εσόδων.

Όπως και στα έξοδα έτσι και στα έσοδα η τακτοποίηση προϋποθέτει ότι γνωρίζομε να διακρίνομε τα δεδουλευμένα έσοδα. Τονίζουμε ότι «έσοδο» δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και ταμειακή είσπραξη. Θα συγκεντρώνομε λοιπόν όλα τα έσοδα που ανήκουν σε μια χρήση είτε αυτά έχουν εισπραχθεί είτε όχι.

Και στην τακτοποίηση των λογαριασμών εσόδων δύο είναι οι περιπτώσεις που μπορούν να παρουσιασθούν:

- Έσοδα που ανήκουν στη χρήση, δηλαδή είναι δεδουλευμένα και δεν φέρονται στα βιβλία της επιχειρήσεως,
- Έσοδα που έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία της επιχειρήσεως, αλλά αφορούν στην επόμενη χρήση, δηλαδή δεν είναι δεδουλευμένα.

Ας δούμε πώς θα έχουν οι εγγραφές τακτοποιήσεως:

α) Εσόδα δεδουλευμένα που δεν έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία.

Παραδείγματα.

- Η επιχείρηση δεν εισέπραξε το ενοίκιο του τελευταίου μήνα της χρήσεως ενός ακινήτου της δρχ. 6000 και δεν έκανε καμία εγγραφή στα βιβλία της. Έτσι στους λογαριασμούς των εσόδων της δεν αναφέρεται το έσοδο αυτό, έστω και αν είναι δεδουλευμένο.

- Το φροντιστήριο ξένων γλωσσών δεν εισέπραξε από το μαθητή του Λ δίδακτρα των 3 τελευταίων μηνών της χρήσεως συνολικού ποσού δρχ. 9000 και δεν

ενήργησε καμία εγγραφή. Έτσι στους λογαριασμούς εσόδων δεν περιλαμβάνεται το έσοδο αυτό, έστω και αν είναι δεδουλευμένο.

— Η τεχνική επιχείρηση Δ δεν εισέπραξε την αμοιβή της δρχ. 150.000 για επισκευή μηχανημάτων της εταιρείας Γ και δεν έκανε καμία εγγραφή. Αποτέλεσμα είναι το έσοδο αυτό, έστω και δεδουλευμένο, να μη εμφανίζεται στους λογαριασμούς των εσόδων της.

Στις περιπτώσεις αυτές, που έσοδα δεδουλευμένα δεν έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία, πιστώνομε ένα λογαριασμό εσόδου και έτσι εμφανίζεται στα βιβλία μας το έσοδο που, έστω και δεδουλευμένο, δεν υπήρχε σ' αυτά.

Ο λογαριασμός που θα χρεωθεί πρέπει να έχει τέτοιο τίτλο, ώστε να γίνεται αντιληπτό ότι απεικονίζει ένα έσοδο που πρέπει να εισπραχθεί π.χ. «... εισπρακτέα».

Να όμως και οι εγγραφές στις παραπάνω περιπτώσεις:

		Ενοίκια Εισπρακτέα Ενοίκια ακινήτου Β Δεδουλευμένο ενοίκιο Δεκεμβρίου		6000		6000	
		Δίδακτρα εισπρακτέα Δίδακτρα Δεδουλευμένα έσοδα Οκτωβρίου- Δεκεμβρίου		9000		9000	
		Έσοδα επισκευών εισπρακτέα Έσοδα επισκευών Δεδουλευμένα έσοδα		150.000		150.000	

Οι λογαριασμοί των εσόδων «Ενοίκια ακινήτου Β», «Δίδακτρα», «Έσοδα επισκευών», θα ακολουθήσουν την τύχη των λοιπών λογαριασμών εσόδων.

Οι λογαριασμοί που χρεώνονται και που δείχνουν ότι το συγκεκριμένο έσοδο πρέπει να εισπραχθεί, θα εμφανισθούν στον ισολογισμό, όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα και θα μεταφερθούν στην επόμενη χρήση (για λόγους οικονομίας χώρου χρησιμοποιούμε κοινό ισολογισμό).

E	Ισολογισμός	P
.....
Ενοίκια εισπρακτέα	6.000	
Δίδακτρα εισπρακτέα	9.000	
Έσοδα επισκευών εισπρακτέα	150.000	

Μπορεί και εδώ τα έσοδα να εμφανισθούν με ένα γενικό λογαριασμό «Έσοδα εισπράτέα».

Με τη νέα χρήση και μόλις η επιχείρηση εισπράξει ή διακανονήσει τις απαιτήσεις της θα πιστωθούν οι λογαριασμοί αυτοί και θα κλείσουν με τη χρέωση του λογαριασμού που πρέπει, π.χ. «Ταμείο», αν έγινε είσπραξη, «Συναλλαγματικές εισπράτεες», αν εξέδωσε συναλλαγματική κλπ.

β) Έσοδα που έχουν καταχωρισθεί στα βιβλία, αλλά αφορούν στην επόμενη χρήση (έσοδα μη δεδουλευμένα).

Παραδείγματα.

— Η επιχείρηση Κ εκμίσθωσε στον Ε κατάστημα ιδιοκτησίας της για έκθεση επίπλων και εισέπραξε ενοίκια 4 μηνών δρχ. 80.000 (δηλ. 4 x 20.000). Η μίσθωση έγινε την 1 Νοεμβρίου και η χρήση κλείνει στις 31 Δεκεμβρίου. Με την είσπραξη καταχώρισε τη σχετική εγγραφή χρεώνοντας το λογαριασμό «Ταμείο» και πιστώνοντας το λογαριασμό «Ενοίκια καταστήματος», με δρχ. 80.000.

— Θεατρική επιχείρηση, της οποίας η διαχειριστική περίοδος λήγει στις 31 Δεκεμβρίου, έχει πωλήσει από το Δεκέμβριο εισπήρια αξίας δρχ. 40.000 για μια παράσταση που θα δοθεί στις 5 Ιανουαρίου. Με την είσπραξη καταχώρισε την εγγραφή χρεώνοντας το λογαριασμό «Ταμείο» και πιστώνοντας το λογαριασμό «Έσοδα εισιτηρίων» με 40.000.

— Η επιχείρηση Π εκδίδει περιοδικό και εγγράφει συνδρομητές. Στις 31 Δεκεμβρίου με την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώνεται ότι συνδρομές αξίας δρχ. 20.000 λήγουν κατά την επόμενη χρήση (δηλαδή αφορούν στην επόμενη χρήση).

Στις περιπτώσεις αυτές, που παρουσιάζονται στα βιβλία μας έσοδα της επόμενης χρήσεως, χρεώνομε τους λογαριασμούς των εσόδων, γιατί πρέπει να αφαιρέσουμε τα έσοδα που αφορούν στην επόμενη χρήση.

Ο λογαριασμός που θα πιστωθεί, δηλαδή αυτός στο οποίο θα μεταφέρομε τα παραπάνω έσοδα, πρέπει να έχει τέτοιο τίτλο, ώστε να φαίνεται πως απεικονίζει ένα έσοδο που έχει εισπραχθεί, αλλά δεν ανήκει στη χρήση που κλείνει, όπως «... επόμενης χρήσεως», «... μη δεδουλευμένα», «Προεισπραχθέντα...» κλπ.

Να και οι ημερολογιακές εγγραφές:

			Ενοίκια καταστήματος Ενοίκια καταστήματος επόμενης χρήσεως Μη δεδουλευμένα ενοίκια 2 μηνών x δρχ. 20.000		40.000		40.000	
--	--	--	--	--	--------	--	--------	--

		Έσοδα εισιτηρίων Έσοδα εισιτηρίων επόμενης χρήσεως Μη δεδουλευμένα έσοδα		40.000		40.000	
--	--	---	--	--------	--	--------	--

		Συνδρομές Συνδρομές επόμενης χρήσεως Μη δεδουλευμένα έσοδα		20.000		20.000	
--	--	---	--	--------	--	--------	--

Περιπτώσεις εσόδων που έχουν καταχωρισθεί, αλλά ανήκουν στην άλλη χρήση, παρουσιάζονται και μάλιστα σε μεγάλη έκταση σε όλες τις μεγάλες εταιρείες, όπως η ΔΕΗ, η Α.Ε.Ε.Υ., ο ΟΤΕ, όπου προεισπράττεται η αμοιβή και ακολουθεί η εγκατάσταση. Αυτό βέβαια για όσες περιπτώσεις συμβαίνουν στο τέλος της περιόδου.

Οι λογαριασμοί των εσόδων θα μεταφερθούν όπου και οι άλλοι λογαριασμοί εσόδων και θα ωφελήσουν τη χρήση με έσοδα λιγότερα κατά τα ποσά που έχουν χρεωθεί, αφού τα ποσά αυτά αφορούν σε έσοδα επόμενης χρήσεως.

Οι λογαριασμοί που πιστώνονται θα εμφανισθούν στον ισολογισμό, όπως δείχνει η παρακάτω εικόνα, και θα δείχνουν ότι έσοδα της νέας χρήσεως έχουν ήδη εισπραχθεί (και εδώ για οικονομία χώρου η παρουσίαση των λογαριασμών αυτών γίνεται σε κοινό ισολογισμό).

E	Ισολογισμός	P
.....		
	Ενοίκια καταστήματος επόμενης χρήσεως	40.000
	Έσοδα εισιτηρίων επόμενης χρήσεως	40.000
	Συνδρομές επόμενης χρήσεως	20.000

Μπορεί βέβαια τα έσοδα να απεικονισθούν στον ισολογισμό με ένα γενικό λογαριασμό «Έσοδα επόμενης χρήσεως».

Με τη νέα χρήση οι λογαριασμοί αυτοί δεν έχουν λόγο υπάρξεως και θα εξισωθούν μεταφερόμενοι στους αντίστοιχους λογαριασμούς εσόδων, δηλαδή θα γίνουν οι αντίθετες ακριβώς εγγραφές π.χ. θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Ενοίκια καταστήματος επόμενης χρήσεως» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ενοίκια καταστήματος» κ.ο.κ.

Ασκήσεις

- Η ναυτιλιακή εταιρεία «ΑΙΓΑΙΟΠΕΛΑΓΙΚΕΣ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ» έχει προγραμματίσει για την περίοδο Χριστουγέννων - N. Έτους δύο οκταήμερες κρουαζιέρες στα νησιά του Αιγαίου. Η πρώτη από 24 Δεκεμβρίου ως 31 του ίδιου μήνα και η δεύτερη από 1η Ιανουαρίου ως 8 Ιανουαρίου. Για την πρώτη κρουαζιέρα πώλησε 300 εισιτήρια συνολικής αξίας δρχ. 2.400.000. και έκανε τη σχετική καταχώ-

ριση στα βιβλία της. Η κρουαζιέρα όμως αυτή τελικά ματαιώθηκε, γιατί η εταιρεία τροποποίησε το πρόγραμμά της.

Έτσι ειδοποίησε τους επιβάτες ότι, αν επιθυμούν, μπορούν ή να εισπράξουν τα χρήματά τους ή να πάρουν μέρος στη δεύτερη κρουαζιέρα. Υποθέτομε ότι η δεύτερη κρουαζιέρα πραγματοποιείται κανονικά και ότι όλοι οι κάτοχοι εισιτηρίων της πρώτης κρουαζιέρας δέχθηκαν να πάρουν μέρος στη δεύτερη.

Νομίζετε ότι κατά το τέλος χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) πρέπει να γίνει τακτοποιητική εγγραφή; αν ναι, να κάνετε τη διατύπωση.

2. Ο Διευθυντής του ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου «Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ» προκειμένου να εφαρμόσει ειδικό πρόγραμμα γυμναστικών ασκήσεων στους μαθητές και αθλητές του για την καλύτερη εκπροσώπηση του σχολείου του στους αγώνες και τις γυμναστικές επιδείξεις μέσης εκπαιδεύσεως, συμφωνεί με τη Διεύθυνση του Γενικού Νοσοκομείου της πόλεως να του διαθέσει γιατρούς και μέσα, ώστε όλοι οι μαθητές να υποβληθούν σε ένα γενικό έλεγχο της υγείας τους. Κατά τη συμφωνία, αυτό θα στοιχίσει στο εκπαιδευτήριο δρχ. 150 κατά μαθητή.

Με βάση τη συμφωνία αυτή στέλνονταν στο Γεν. Νοσοκομείο μαθητές για εξετάσεις. Έτσι ως τις 31 Δεκεμβρίου είχαν υποβληθεί σε εξετάσεις 152 μαθητές από τους 310 που είχε το εκπαιδευτήριο. Εν τούτοις δεν είχε γίνει καμιά πληρωμή, γιατί τόσο το Γεν. Νοσοκομείο όσο και το εκπαιδευτήριο περίμεναν να ολοκληρωθεί η εξέταση των μαθητών.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω ιστορικό, τι έχετε να συστήσετε σαν εργασία τέλους χρήσεως στα δύο λογιστήρια, Εκπαιδευτηρίου και Γεν. Νοσοκομείου;

3. Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως (31 Δεκεμβρίου) που ενεργήσατε στο Ινστιτούτο Αισθητικής και Καλωποσμού διαπιστώσατε τα επόμενα:

α) Ότι πρέπει να εισπράξει από τη Θεατρική επιχείρηση «ΤΕΧΝΗ» δρχ. 30.000, για ειδικό μακιγιάζ που έκανε στους ηθοποιούς του. Το έσοδο αυτό δεν αναφέρεται στα λογιστικά βιβλία του Ινστιτούτου.

β) Ότι από τα βιβλία φαίνεται πως έχει εισπράξει δρχ. 100.000 από την EPT, για να προετοιμάζει ειδικά τους ομιλητές της τηλεοράσεως κατά τη χρονική περίοδο από 1η Οκτωβρίου ως 28 Φεβρουαρίου.

Ποιες εγγραφές θα ενεργήσετε στο τέλος της χρήσεως για τις παραπάνω περιπτώσεις;

1.4 Εγγραφές συγκεντρώσεως.

Μετά από τις εγγραφές τακτοποιήσεως έχομε πια συμφωνία των βιβλίων μας με τα δεδομένα της απογραφής. Επομένως μπορούμε να προχωρήσουμε στην επόμενη φάση της λογιστικής εργασίας που είναι ο προσδιορισμός του τελικού αποτελέσματος.

Προηγείται η κατάστρωση των λογαριασμών εκμεταλλεύσεως και η εξαγωγή του αποτελέσματος κατά κλάδο ή κλάδους εκμεταλλεύσεως. Μετά θα ακολουθήσει η συγκέντρωση όλων ανεξαιρέτως των αποτελεσματικών λογαριασμών στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως», από τον οποίο θα προκύψει το γενικό και τελικό αποτέλεσμα των εργασιών της επιχειρήσεως.

Για τις εγγραφές αυτές συγκεντρώσεως, τόσο των λογαριασμών εξόδων - εσόδων στους λογαριασμούς κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως όσο και των αποτελεσματικών λογαριασμών στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως», έγινε λόγος με κάθε λεπτομέρεια και με παραδείγματα στο βιβλίο της Α' τάξεως, παράγρ. 6.7 και 6.8. Έτσι για την απλούστευση της ύλης, παραλείπομε να αναφέρομε παραδείγματα. Στο τέλος άλλωστε του κεφαλαίου υπάρχουν ασκήσεις λυμένες, που καλύπτουν όλα τα στάδια της λογιστικής εργασίας.

1.5 Εγγραφές διανομής αποτελέσματος.

Το αποτέλεσμα που προκύπτει από τις εργασίες της επιχειρήσεως και που εκφράζεται από το υπόλοιπο του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως» πρέπει κάποιος να το ωφεληθεί, αν είναι κέρδος, ή να το αναλάβει, αν είναι ζημία. Αυτός κατά κανόνα είναι ο φορέας της επιχειρήσεως.

Έτσι στις ατομικές επιχειρήσεις μεταφέρεται στο λογαριασμό «Κεφάλαιο». Στον ίδιο λογαριασμό μεταφέρομε, όπως γνωρίζομε ήδη, το λογαριασμό «Ατομικές απολήψεις» ώστε ύστερα από τις δύο αυτές μεταφορές να προσδιορίζεται το νέο ύψος του κεφαλαίου. Εδώ πρέπει να προσέξει ο μαθητής. Με βάση το νέο αυτό ύψος του κεφαλαίου δεν μπορούμε να πούμε ότι κέρδισε η επιχείρηση ή έχασε τόσο, όσο και η μεταβολή του κεφαλαίου. Και αυτό γιατί στη μεταβολή αυτή συντέλεσε και το υπόλοιπο του λογαριασμού «Ατομικές απολήψεις».

Για το λογαριασμό αυτόν πρέπει να θυμηθούμε ότι δεν είναι λογαριασμός αποτελεσματικός για να μπορεί να επηρεάσει το αποτέλεσμα της χρήσεως. Κινείται στη διάρκεια της χρήσεως με διάφορα ποσά που αποσύρει ο επιχειρηματίας για τις οικογενειακές του ανάγκες. Επίσης με διάφορα προσωπικά του έξοδα, που η πληρωμή τους γίνεται από την επιχείρηση. Π.χ. ο ιδιοκτήτης του σπιτιού, όπου διαμένει ο επιχειρηματίας, συνηθίζει να περνά από το γραφείο της επιχειρήσεως και να εισπράττει από τον ταμία της το μίσθιμα ή η επιχείρηση μεριμνά για την πληρωμή του φόρου εισοδήματος του επιχειρηματία κλπ. Στις περιπτώσεις αυτές, όταν οι πληρωμές γίνονται με χρήματα της επιχειρήσεως, χρεώνεται ο επιχειρηματίας στο λογαριασμό του «Ατομικές απολήψεις», που πρέπει να ξέρομε ότι στη πράξη παρουσιάζεται και με άλλους τίτλους, όπως «Ατομικός λογαριασμός» ή «Προσωρινός λογαριασμός επιχειρηματίου» κλπ.

Ας επανέλθομε όμως στη μεταφορά του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως» στο λογαριασμό «Κεφάλαιο», που γίνεται στις ατομικές επιχειρήσεις, και ας δούμε τις ημερολογιακές εγγραφές.

Εξετάζομε πρώτα την περίπτωση κέρδους.

<u>Αποτελέσματα χρήσεως</u>		<u>Κεφάλαιο</u>	
.....		
450.000	600.000		800.000
		150.000	150.000

		<u>Αποτελέσματα χρήσεως</u>			
		Κεφάλαιο			
		Μεταφορά αποτελέσματος στο			
		Κεφάλαιο			

Και οι λογαριασμοί μετά τη μεταφορά.

<u>Αποτελέσματα χρήσεως</u>		<u>Κεφάλαιο</u>	
.....		
450.000	600.000		800.000
150.000			150.000
<u>600.000</u>	<u>600.000</u>		<u>950.000</u>

Περίπτωση ζημιάς.

<u>Αποτελέσματα χρήσεως</u>		<u>Κεφάλαιο</u>
320.000	200.000	400.000

η εγγραφή:

		Κεφάλαιο		120.000		120.000	
		Αποτελέσματα χρήσεως					

Μεταφορά αποτελέσματος στο κεφάλαιο

και οι λογαριασμοί:

<u>Αποτελέσματα χρήσεως</u>		<u>Κεφάλαιο</u>
320.000	200.000	
	120.000	
320.000	320.000	120.000

Εδώ πρέπει να σημειωθεί, για την ενημέρωση του μαθητή, ότι στην πράξη πολύ συχνά οι λογιστές μεταφέρουν το υπόλοιπο του λογαριασμού « Αποτελέσματα χρήσεως» σε άλλο λογαριασμό που ο τίτλος του δείχνει αμέσως το είδος του αποτελέσματος. Έτσι, αν το υπόλοιπο είναι πιστωτικό, οπότε έχουμε περίπτωση κέρδους, χρεώνεται ο λογαριασμός « Αποτελέσματα χρήσεως» και πιστώνεται ο λογαριασμός « Κέρδη χρήσεως». Στην αντίθετη περίπτωση, όταν το υπόλοιπο είναι χρεωστικό, πιστώνεται ο λογαριασμός « Αποτελέσματα χρήσεως» και χρεώνεται ο λογαριασμός « Ζημιές χρήσεως».

Ο λογαριασμός που ανοίγεται κατά περίπτωση μεταφέρεται στο κεφάλαιο κατά τα γνωστά.

Ας έλθομε όμως να δούμε τι γίνεται και στις εταιρικές επιχειρήσεις. Εδώ η διανομή του αποτελέσματος καθορίζεται είτε από το καταστατικό είτε από το Νόμο. Δεν θα ασχοληθούμε με τις εγγραφές γιατί προϋποθέτουν ειδικές γνώσεις και διδάσκονται στο μάθημα της λογιστικής των εταιρειών.

Θα περιορισθούμε μόνο να τονίσουμε ότι:

— Σε περίπτωση κέρδους, χρεώνεται ο λογαριασμός « Αποτελέσματα χρήσεως» ή « Κέρδη χρήσεως» και πιστώνονται οι λογαριασμοί που καθορίζει το καταστατικό ή ο Νόμος π.χ. « Εταίρος Δ λ/σμός ατομικός», « Τακτικό αποθεματικό» κλπ.

— Σε περίπτωση ζημιάς, αυτή παραμένει στον ισολογισμό για να συμψηφισθεί με κέρδη επομένων χρήσεων, με προϋποθέσεις, όμως, που καθορίζει ο Νόμος.

Πάντως σε καμιά απολύτως περίπτωση δεν επιτρέπεται να μεταφερθεί το αποτέλεσμα στο λογαριασμό « Κεφάλαιο ». Το κεφάλαιο μεταβάλλεται μόνο μετά από ορισμένη διαδικασία, τροποποίηση καταστατικού, δημοσίευση κλπ.

1.6 Σύνταξη ισολογισμού.

Μετά τις εγγραφές διανομής του αποτελέσματος συντάσσεται το οριστικό ισοζύγιο. Αυτό περιέχει όλους τους λογαριασμούς εξισωμένους και μη. Ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» ή ο λογαριασμός του τελικού αποτελέσματος μπορεί να εμφανίζεται με το υπόλοιπο που έχει αφεθεί εις νέο για την επόμενη χρήση.

Τώρα πια η σύνταξη του ισολογισμού είναι απλή υπόθεση. Οι λογαριασμοί, που στο οριστικό ισοζύγιο παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο, είναι λογαριασμοί του ενεργητικού, ενώ αυτοί, που παρουσιάζουν πιστωτικό, λογαριασμοί του παθητικού.

Επαναλαμβάνεται ότι τα υπόλοιπα όλων των λογαριασμών συμφωνούν προς την απογραφή. Αυτό το σκοπό άλλωστε είχαν και οι εγγραφές τακτοποιήσεως.

Στην κατάρτιση του ισολογισμού θα θυμηθούμε τη διάκριση του ενεργητικού σε πάγιο, κυκλοφορούν και διαθέσιμο και του παθητικού (ξένου κεφαλαίου) σε μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο, βραχυπρόθεσμο. Ακόμα θα προσέξουμε και τη σωστή θέση για την αναγραφή των αντιθέτων λογαριασμών.

Αμέσως παρακάτω μπορείτε να διαβάσετε το οριστικό ισοζύγιο της επιχειρήσεως... Θα εργασθούμε πάνω σ' αυτό για να συντάξουμε τον ισολογισμό, σύμφωνα με όσα περιγράφονται σ' αυτή την παράγραφο.

<u>Λογαριασμοί</u>	<u>Ποσά</u>		<u>Υπόλοιπα</u>	
	<u>Χρεώσεων</u>	<u>Πιστώσεων</u>	<u>Χρεωστικά</u>	<u>Πιστωτικά</u>
Έπιπλα και σκεύη	80.000	—	80.000	—
Μεταφορικά μέσα	400.000	—	400.000	—
Ταμείο	1.033.000	625.000	408.000	—
Τράπεζες	200.000	—	200.000	—
Χρεώγραφα	50.000	50.000	—	—
Κεφάλαιο	—	1.530.000	—	1.530.000
Εμπορεύματα	300.000	250.000	50.000	—
Γραμμ. πληρωτέα	—	52.000	—	52.000
Τόκοι χρεωστικοί	2.000	2.000	—	—
Κέρδη εμπορευμάτων	18.000	18.000	—	—
Γενικά έξοδα	30.000	30.000	—	—
Προμηθευτές	—	100.000	—	100.000
Μισθοί	300.000	300.000	—	—
Εργοδοτικές εισφορές	75.000	75.000	—	—
Ζημίες χρεωγράφων	5.000	5.000	—	—
Ασφάλιστρα	5.000	5.000	—	—
Κόμιστρα	10.000	10.000	—	—
Ενοίκια	60.000	60.000	—	—
Ενοίκια πληρωτέα	—	5.000	—	5.000
Πελάτες	80.000	20.000	60.000	—
Επισφαλείς πελάτες	20.000	—	20.000	—
Ζημία επισφαλών πελατών	6.000	6.000	—	—
Αποσβεσθέντες επισφ. πελάτες	—	6.000	—	6.000
Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	8.000	8.000	—	—
Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων	20.000	20.000	—	—
Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	8.000	—	8.000
Αποσβεσθέντα μετα- φορικά μέσα	—	20.000	—	20.000
Μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων	1.600	—	1.600	—
Αποτελέσματα χρήσεως	519.400	18.000	501.400	—
	<u>3.223.000</u>	<u>3.223.000</u>	<u>1.721.000</u>	<u>1.721.000</u>

Με βάση όσα είπαμε παραπάνω για τη σύνταξη του ισολογισμού από το οριστικό ισοζύγιο, αυτός θα πάρει την επόμενη εικόνα:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ...
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/19..

Π

Ε

I. Πλήρω						
Έμμιλα και Δκεύη	80.000					
<u>Μέιον: αποσβεσθέντα έμμιλα και σκεύη*</u>	<u>8.000</u>	72.000				
Μεταφορικά ίδια <u>Μέιον: αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα</u>	<u>400.000</u>					
II. Καυλοφρούτην						
Εμπορεύματα	50.000					
<u>Πλεόνες</u>	<u>60.000</u>					
Επισφαλεις πελάτες <u>Μέιον: αποσβεσθέντες επισφαλεις πελάτες</u>	<u>20.000</u>					
III. Διαθέσιμη						
Ταυτίο	408.000					
Τρόποι ζες	<u>200.000</u>					
I. Τέλο Απόφασιο						
Κεφάλαιο	1.530.000					
<u>Μέιον: Αποτελ. χρήσεως 19..</u>	<u>501.400</u>					
II. Ξένη Απόφασιο						
<u>Βραχυπρόθεσμο</u>						
Γραμμ. πληρωτέα	52.000					
<u>Μέιον: Μη δεδουλευμέναι τόκοι υραμματίων</u>	<u>1.600</u>					
Πληρωτέων	50.400					
<u>Προμηθευτές</u>	<u>100.000</u>					
Ενοικία πληρωτέα.	<u>5.000</u>					
Ο Διοχειριστής						
Αθήνα στις 28 Φεβρουαρίου 19..						
Ο Λογιστής						

* Στους ισολογισμούς διαβάζομε συχνά: Μέιον αποσβέοντες αντί του: Μέιον αποσβεσθέντα...

Προσέξετε στον πίνακα του ισολογισμού τη διάταξη των λογαριασμών και τη θέση των αντιθέτων λογαριασμών. Επαναλαμβάνομε ότι δεν είναι αποκλειστική η θέση αυτή. Μπορούσαμε να τους εγγράψωμε στην πλευρά του ισολογισμού σύμφωνα με το είδος του υπολοίπου τους.

Μην απορείτε βλέποντας το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» να σημειώνεται κάτω από το λογαριασμό «Κεφάλαιο» και να αφαιρείται. Καταλαβαίνει κανείς ότι αφαιρείται γιατί το υπόλοιπό του είναι χρεωστικό, δηλαδή ζημία. Μπορούσαμε όμως να τον εμφανίσουμε στο ενεργητικό του ισολογισμού, όπως μπορούσαμε να τον εξισώσουμε και να τον μεταφέρουμε στο λογαριασμό «Ζημίες χρήσεως» ή στο λογαριασμό «Κεφάλαιο».

Η περίπτωση λογαριασμού μέ διπλά ύπόλοιπα.

Αν έχομε λογαριασμό διπλών υπολοίπων υπολογίζομε τα διπλά αυτά υπόλοιπα και αναγράφουμε το λογαριασμό στο ενεργητικό του ισολογισμού με το χρεωστικό του υπόλοιπο και στο παθητικό με το πιστωτικό υπόλοιπο. Αυτό βέβαια εφόσον δεν έγινε τακτοποίηση όπως μάθαμε στην παράγραφο 1.3.1(β).

Παράδειγμα:

<u>Γενικός λογαρισμός</u>	<u>Χρέωση</u>	<u>Πίστωση</u>	<u>Υ/Χ</u>	<u>Υ/Π</u>
Προμηθευτές	<u>400.000</u>	<u>650.000</u>	<u>—</u>	<u>250.000</u>
Ειδικοί λογαριασμοί				
Ιορδάνου	<u>200.000</u>	<u>150.000</u>	<u>50.000</u>	<u>—</u>
Πλατής	<u>70.000</u>	<u>300.000</u>	<u>—</u>	<u>230.000</u>
Αυδής	<u>130.000</u>	<u>200.000</u>	<u>—</u>	<u>70.000</u>
	<u>400.000</u>	<u>650.000</u>	<u>50.000</u>	<u>300.000</u>

Ο λογαριασμός λοιπόν «Προμηθευτές» παρουσιάζει ένα χρεωστικό υπόλοιπο δρχ. 50.000 και ένα πιστωτικό δρχ. 300.000. Η εμφάνισή του στον ισολογισμό θα γίνει ως εξής:

E	Ισολογισμός	P	
.....	
Προμηθευτές	50.000	Προμηθευτές	300.000

Μετά τον πίνακα του ισολογισμού παρατίθεται και ο λογαριασμός «Αποτελέσματα χρήσεως» με λεπτομερή ανάλυση της χρεώσεως και πιστώσεώς του (δηλαδή λογαριασμοί και ποσά όπως προκύπτουν από τις εγγραφές μεταφοράς των αποτελεσματικών λογαριασμών).

Υπόδειγμα θα βρει ο μαθητής στις λυμένες ασκήσεις των πρακτικών εφαρμο-

γων, που υπάρχουν στο τέλος του κεφαλαίου.

Και αφού συντάξαμε τον ισολογισμό περνάμε τώρα στο:

1.7 Κλείσιμο των βιβλίων.

Το κλείσιμο των βιβλίων που σφραγίζει επίσης λογιστικά και τη διαχειριστική περίοδο γίνεται με ημερολογιακή εγγραφή. Σ' αυτήν χρεούμενοι είναι όλοι οι λογαριασμοί του ισολογισμού που έχουν πιστωτικό υπόλοιπο και πιστούμενοι είναι εκείνοι που έχουν χρεωστικό υπόλοιπο.

Δηλαδή στο παράδειγμά μας η εγγραφή κλεισίματος θα έχει ως εξής:

		Κεφάλαιο		1.530.000		
		Γραμμάτια πληρωτέα		52.000		
		Προμηθευτές		100.000		
		Ενοίκια πληρωτέα		5.000		
		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη		8.000		
		Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα		20.000		
		Αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες		6.000		
		Έπιπλα και σκεύη			80.000	
		Μεταφορικά μέσα			400.000	
		Εμπορεύματα			50.000	
		Πελάτες			60.000	
		Επισφαλείς πελάτες			20.000	
		Μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων				1.600
		Αποτελέσματα χρήσεως 19..			501.400	
		Ταμείο			408.000	
		Τράπεζες			200.000	
		Κλείσιμο βιβλίων				

Μετά από την εγγραφή αυτή, που είναι και η τελευταία, υπολογίζονται τα αθροίσματα των στηλών χρεώσεως και πιστώσεως του ημερολογίου και σύρονται οι εξισωτικές γραμμές. Βέβαια η εγγραφή αυτή θα μεταφερθεί και στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού (δηλαδή στους πρωτοβάθμιους γενικούς ή περιληπτικούς και απλούς λογαριασμούς) καθώς και στους ειδικούς των αναλυτικών καθολικών. Η μεταφορά της εγγραφής κλεισίματος στα καθολικά γίνεται με το δικαιολογητικό «Υπόλοιπο εις εξίσωση» ή «Για τον ισολογισμό» κ.ά.

Μετά την ενημέρωση των λογαριασμών, αυτοί εξισώνονται. Ο μαθητής πρέπει να προσέξει αυτό που είπαμε στην αρχή για τη σύνταξη της εγγραφής κλεισίματος. Ότι χρεούμενοι είναι όσοι λογαριασμοί του ισολογισμού παρουσιάζουν πιστωτικό υπόλοιπο και πιστούμενοι είναι όσοι παρουσιάζουν χρεωστικό.

Αυτό που γίνεται στην πράξη είναι το εξής:

Παίρνομε τον ισολογισμό, όπως τον συντάξαμε, και αντιγράφομε στη θέση των χρεουμένων λογαριασμών του ημερολογίου, τους λογαριασμούς του ισολογισμού που βρίσκονται στο παθητικό. Αντίθετα ενεργούμε για τους λογαριασμούς του ενεργητικού. Αναμφισβήτητα σωστή τακτική αλλά για τον πρωτόπειρο επικίνδυνη. Στο παθητικό π.χ. του ισολογισμού δεν αναγράφονται μόνο και κατ' ανάγκη οι λογαριασμοί με πιστωτικό υπόλοιπο που έχουν ανάγκη χρεώσεως για να εξισωθούν. Υπάρχουν και οι αντίθετοι, που έχουν χρεωστικό υπόλοιπο, αλλά για λόγους σκοπιμότητας καταχωρίζονται στο αντίθετο σκέλος του ισολογισμού. 'Όπως είναι φανερό, στο ενεργητικό του ισολογισμού έχουμε αντίθετες περιπτώσεις.

Έτσι λοιπόν, καταρτίζοντας την εγγραφή κλεισμάτως κατ' αντιγραφή από τον πίνακα του ισολογισμού, αναγράφομε από παραδρομή τους λογαριασμούς που έχουν αντίθετο υπόλοιπο. Και δυστυχώς το λάθος αυτό της παραδρομής συχνά ανακαλύπτεται όταν γίνει η μεταφορά στον αντίστοιχο λογαριασμό και διαπιστώθει ότι αυτός όχι μόνο δεν εξισώνεται αλλά διπλασιάζει το υπόλοιπό του.

Γί' αυτό το λόγο ο μαθητής ας ακολουθεί τον κανόνα που είπαμε και ας συμβουλεύεται και το οριστικό ισοζύγιο. Τουλάχιστον ώσπου να ωριμάσει η λογιστική του σκέψη.

1.8 Εγγραφές ανοίγματος.

Αλλά η ζωή της επιχειρήσεως είναι συνεχής και δεν πρέπει να υπάρχει κενό στην παρακολούθηση των οικονομικών γεγονότων. Αυτό σημαίνει ότι το κλείσιμο των βιβλίων έγινε ως προς τη χρήση που έκλεισε, αλλά συνέχεια προς αυτήν αρχίζει μια άλλη. Πρέπει λοιπόν να ετοιμάσομε τα βιβλία μας, αναγράφοντας σ' αυτά τα περιουσιακά στοιχεία που έχει η επιχείρηση και που δεν είναι άλλα από εκείνα που βρίσκονται στον ισολογισμό.

Ας δούμε λοιπόν πώς γίνεται αυτό.

Το άνοιγμα των βιβλίων γίνεται με νέα εγγραφή και συνήθως σε καινούργια βιβλία. Η εγγραφή αυτή είναι ακριβώς αντίθετη από εκείνη με την οποία έκλεισαν τα βιβλία.

Στο παράδειγμά μας δηλαδή η εγγραφή αυτή θα είναι:

	Έπιπλα και σκεύη		80.000		
	Μεταφορικά μέσα		400.000		
	Εμπορεύματα		50.000		
	Πελάτες		60.000		
	Επισφαλείς πελάτες		20.000		
	Μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμμ. πληρωτέων		1.600		
	Αποτελέσματα χρήσεως 19..		501.400		
	Ταμείο		408.000		
	Τράπεζες	Κεφάλαιο	200.000	1.530.000	
		Γραμμ. πληρωτέα		52.000	
		Προμηθευτές		100.000	
		Ενοίκια πληρωτέα		5.000	
		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη		8.000	
		Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα		20.000	
		Αποσβεσθέντες επισφαλείς πελάτες		6.000	
	'Ανοιγμα βιβλίων σύμφωνα με τον ισολογισμό				

Με τη μεταφορά των εγγραφών στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού κλπ., που ανοίγομε για το σκοπό αυτό και που γίνεται με το αιτιολογικό « Υπόλοιπο εις νέο » ή «Ποσά ισολογισμού» κάθε λογαριασμός αποκτά το φυσικό του υπόλοιπο.

Αυτή είναι η πρώτη εγγραφή. Μετά ακολουθούν όσες αναφέρονται στην παρακολούθηση των οικονομικών συναλλαγών ή στην τακτοποίηση διαφόρων εκκρεμοτήτων, όπως, για να περιορισθούμε στον ισολογισμό του παραδείγματος, η πληρωμή των ενοικίων που οφείλονται. Συνέπεια αυτού θα είναι να χρεωθεί ο λογαριασμός « Ενοίκια πληρωτέα », οπότε θα εξισωθεί κλπ.

**ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

Σαν συμπλήρωμα του κεφαλαίου περί ισολογισμού τέλους χρήσεως παραθέτομε δύο ασκήσεις όπου γίνεται πρακτική εφαρμογή όσων περιγράφονται στο κεφάλαιο αυτό. Έτσι ο μαθητής θα συνειδητοποιήσει μεταξύ των άλλων και τη σειρά των λογιστικών εργασιών, που ακολουθείται κατά τη σύνταξη του ισολογισμού τέλους χρήσεως.

Η πρώτη άσκηση αναφέρεται σε μια επιχείρηση με απλή λογιστική οργάνωση. Οι λογαριασμοί, που χρησιμοποιούνται, είναι σχετικά λίγοι και ο μαθητής χωρίς καμία δυσκολία μπορεί να παρακολουθήσει την εξέλιξη των εργασιών.

Η δεύτερη άσκηση αφορά μια επιχείρηση με τρεις κλάδους εκμεταλλεύσεως. Οι λογαριασμοί εδώ είναι περισσότεροι και η εργασία πιο πολύπλοκη και εκτεταμένη καθώς καταρτίζονται λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως. Ο μαθητής πρέπει να προσέχει και να προχωρεί μεθοδικά στη μελέτη της ασκήσεως. Για διευκόλυνσή του η λύση συνοδεύεται από κατατοπιστικά κείμενα.

Και οι δύο ασκήσεις αρχίζουν από το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο. Η λογιστική παρακολούθηση των οικονομικών γεγονότων, ως το σημείο που συντάσσεται το ισοζύγιο αυτό, μας είναι γνωστή.

Σημειώνομε εδώ για να βοηθηθεί ο μαθητής τη σειρά των λογιστικών εργασιών, που ακολουθούμε στην πράξη και φυσικά στις ασκήσεις που ακολουθούν:

1. Πρώτο προσωρινό ισοζύγιο
2. Απογραφή
3. Εγγραφές τακτοποιήσεως - Κατάρτιση λογαριασμών εκμεταλλεύσεως - Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως
4. Δεύτερο προσωρινό ισοζύγιο
5. Συγκέντρωση αποτελεσμάτων - Τελικό αποτέλεσμα - Διανομή
6. Οριστικό ισοζύγιο
7. Ισολόγισμός
8. Κλείσιμο βιβλίων
9. Άνοιγμα βιβλίων

Εφαρμογή 1η

Το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο της εμπορικής επιχειρήσεως «Ο ΩΡΙΩΝ» έχει ως εξής:

Α' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	300.000	100.000	200.000	
2		Εμπορεύματα	500.000	720.000	—	220.000
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	
5		Κεφάλαιο	—	256.000	—	256.000
6		Προμηθευτές	45.000	70.000	—	25.000
7		Γενικά έξοδα	220.000	—	220.000	—
8		Φόροι και εισφορές	—	5.000	—	5.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	—	10.000	—	10.000
10		Τόκοι	6.000	10.000	—	4.000
			1.206.000	1.206.000	520.000	520.000

Από την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκε:

- πλεόνασμα ταμείου δρχ. 2000
- εμπορεύματα απώλητα δρχ. 250.000
- απόσβεση επίπλων 20% (έμμεσος τρόπος)
- οφείλεται η εργοδοτική εισφορά ΙΚΑ μηνός Δεκεμβρίου δρχ. 15.000
- γενικά έξοδα δρχ. 3000 αφορούν την επόμενη χρήση
- ο προμηθευτής, προς τον οποίο όφειλε η επιχείρηση δρχ. 25.000, παραιτείται από την απαίτησή του αυτή υπέρ της επιχειρήσεως.

Εγγραφές τακτοποιήσεως

Δεκέμβριος 19..

		Αθροίσματα Α' προσ. ισοζυγίου	1.206.000	1.206.000
		31		
		Ταμείο Διαφορές ταμείου Διαπίστωση πλεονάσματος	2.000	2.000
		do		
		Εμπορεύματα Κέρδη από Εμπ/τα Κέρδη από την εκκαθάριση	470.000	470.000
		do		
		Αποσβέσεις επίπλων και σκευών Αποσβ/ντα έπιπλα και σκεύη Έμμεση απόσβεση 20%	20.000	20.000
		do		
		Γενικά έξοδα Φόροι και εισφορές Εργοδοτική εισφορά Δεκεμβρίου	15.000	15.000
		do		
		Γεν. έξοδα επόμενης χρήσεως Γενικά έξοδα Τακτοποίηση γενικών εξόδων	3.000	3.000
		do		
		Προμηθευτής Κέρδη από παραίτηση προμηθευτή από απαίτησή του Παραίτηση προμηθευτή μας από απαίτησή του	25.000	25.000
		Αθροίσματα β' προσωρινού ισοζυγίου	1.741.000	1.741.000

Β' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	302.000	100.000	202.000	—
2		Εμπορεύματα	970.000	720.000	250.000	—
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	—
5		Κεφάλαιο	—	256.000	—	256.000
6		Προμηθευτές	70.000	70.000	—	—
7		Γενικά έξοδα	235.000	3.000	232.000	—
8		Φόροι και εισφορές	—	20.000	—	20.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	—	10.000	—	10.000
10		Τόκοι	6.000	10.000	—	4.000
11		Διαφορές ταμείου	—	2.000	—	2.000
12		Κέρδη από εμπορεύματα	—	470.000	—	470.000
13		Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	20.000	—	20.000	—
14		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	20.000	—	20.000
15		Γενικά έξοδα επόμενης χρήσεως	3.000	—	3.000	—
16		Κέρδη από παραίτηση προμηθ. από απαίτησή του	—	25.000	—	25.000
			<u>1.741.000</u>	<u>1.741.000</u>	<u>807.000</u>	<u>807.000</u>

Εγγραφές συγκεντρώσεως αποτελεσματικών λογαριασμών και διανομής του αποτελέσματος

		Αθροίσματα β' προσωρινού ισοζυγίου		1.741.000	1.741.000
		do			
		Αποτελέσματα χρήσεως	252.000	232.000	
		Γενικά έξοδα			
		Αποσβέσεις επίπλων			
		και σκευών			
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών			
		λ/σμών			
		do			
		Κέρδη από χρεώγραφα	10.000		
		Τόκοι	4.000		
		Διαφορές ταμείου	2.000		
		Κέρδη από εμπορεύματα	470.000		
		Κέρδη από παραίτηση			
		προμηθ. από απαίτησή του			
		Απο/τα χρήσεως	25.000		
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών			
		λ/σμών			
		do			
		Αποτελέσματα χρήσεως	259.000	259.000	
		Προσδιορισμός συνολικού			
		χρήσεως αποτελέσματος			
		Keφάλαιο			
		Αθροίσματα οριστικού ισοζυγίου	2.763.000	2.763.000	

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 31. 12. 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	302.000	100.000	202.000	—
2		Εμπορεύματα	970.000	720.000	250.000	—
3		Χρεώγραφα	35.000	35.000	—	—
4		Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	—
5		Κεφάλαιο	—	515.000	—	515.000
6		Προμηθευτές	70.000	70.000	—	—
7		Γενικά έξοδα	235.000	235.000	—	—
8		Φόροι και εισφορές	—	20.000	—	20.000
9		Κέρδη από χρεώγραφα	10.000	10.000	—	—
10		Τόκοι	10.000	10.000	—	—
11		Διαφορές ταμείου	2.000	2.000	—	—
12		Κέρδη από εμπορεύματα	470.000	470.000	—	—
13		Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	20.000	20.000	—	—
14		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	20.000	—	20.000
15		Γενικά έξοδα επόμενης χρήσεως	3.000	—	3.000	—
16		Κέρδη από παραίτηση προμηθ. από απαίτησή του	25.000	25.000	—	—
17		Αποτελέσματα χρήσεως	511.000	511.000	—	—
			2.763.000	2.763.000	555.000	555.000

Ε

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31. 12. 19..

Π

I Πάριο

Έπιπλα και σκεύη 100.000
 Μείον: Αποσβ/ντα έπιπλα
 και σκεύη 20.000 80.000

I Τόδιο κεφάλαιο

Κεφάλαιο 515.000

II Κυκλοφοραύν

Εμπορεύματα 250.000
 Γεν. έξοδα επόμενης
 χρήσεως 3.000 253.000

II Ξένο κεφάλαιο

Φόροι και εισφορές 20.000

III Διαθέσιμο

Ταμείο 202.000
535.000

535.000

Αποτελέσματα χρήσεως

Γενικά έξοδα 232.000
 Αποσβέσεις επίπλων
 και σκευών 20.000
 Κέρδη χρήσεως 259.000

Κέρδη από χρεώγραφα 10.000
 Τόκοι 4.000
 Διαφορές ταμείου 2.000
 Κέρδη από εμπορεύματα 470.000
 Κέρδη από παραίτηση προμη-
 θευτή μας από
 απαίτησή του 25.000
511.000

Εγγραφές κλεισμάτος των βιβλίων

			Αθροίσματα οριστικού ισοζυγίου	2.763.000	2.763.000
			do		
			Κεφάλαιο	515.000	
			Φόροι και εισφορές	20.000	
			Αποσβεσθέντα	20.000	
			έπιπλα και σκεύη		
			Έπιπλα και σκεύη		100.000
			Εμπορεύματα		250.000
			Γεν. έξοδα επόμενης		
			χρήσεως		3.000
			Ταμείο		202.000
			Κλείσιμο βιβλίων		
			Τελικά αθροίσματα ημερολογίου	<u>3.318.000</u>	<u>3.318.000</u>

Εγγραφές ανοίγματος των βιβλίων

Ιανουάριος 19..

			1		
			Έπιπλα και σκεύη	100.000	
			Εμπορεύματα	250.000	
			Γεν. έξοδα επόμενης		
			χρήσεως	3.000	
			Ταμείο	202.000	
			Κεφάλαιο		515.000
			Φόροι και εισφορές		20.000
			Αποσβεσθέντα		
			έπιπλα και σκεύη		20.000
			Εγγραφή ανοίγματος βιβλίων		

Εφαρμογή 2η

Την 1η Ιανουαρίου 19.. ιδρύθηκε και άρχισε τις εργασίες της η επιχείρηση γεωργικών εξυπηρετήσεων «Η ΔΗΜΗΤΡΑ», με αντικείμενο:

— Την εκτέλεση διαφάρων γεωργικών εργασιών για λογαριασμό τρίτων με τα ίδιοκτητα μηχανήματά της (αλωνιστικές μηχανές, συλλεκτικές βάμβακος, αραβοσίτου κλπ.).

- Την εκμίσθωση χώρων της για αποθήκευση αγροτικών προϊόντων τρίτων.
- Την υγειονομική περίθαλψη αρρώστων ζώων στο κτηνιατρείο της.

Η επιχείρηση νοίκιασε τους αναγκαίους χώρους και λειτούργησε συνεχώς ως τις 31 Δεκεμβρίου, οπότε αποφάσισε να κλείσει την πρώτη διαχειριστική της περίοδο.

Για το σκοπό αυτό μας ανέθεσε την εργασία για την κατάρτιση του ισολογισμού τέλους χρήσεως.

Πρώτη μας δουλειά είναι να καταρτίσουμε το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο. Αυτό συντάσσεται μετά την καταχώριση στα βιβλία και της τελευταίας πράξεως της χρήσεως που έκλεισε και μας παρουσιάζει τη συνολική κίνηση κάθε λογαριασμού από την αρχή της περιόδου. Θα συμπεριλάβουμε φυσικά σ' αυτό όλους τους λογαριασμούς εσόδων και εξόδων καθώς και τους αποτελεσματικούς. Αργότερα, όταν τελειώσουμε και την απογραφή, θα συγκρίνουμε τα υπόλοιπα του ισοζυγίου αυτού με τα δεδομένα της απογραφής, θα ενεργήσουμε τις εγγραφές τακτοποιήσεως των λογαριασμών, και θα προσδιορίσουμε τα αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως.

Στη συνέχεια θα καταρτίσουμε το δεύτερο προσωρινό ισοζύγιο, στο οποίο τα υπόλοιπα των λογαριασμών θα συμφωνούν με την πραγματικότητα. Οι λογαριασμοί εξόδων, εσόδων και εκμεταλλεύσεως θα είναι εξισωμένοι και μόνον οι λογαριασμοί των αποτελεσμάτων θα εξακολουθούν να παρουσιάζουν υπόλοιπα.

Σκοπός του ισοζυγίου αυτού είναι να επαληθεύσουμε τη σωστή μεταφορά των εγγραφών τακτοποιήσεως, συγκεντρώσεως εσόδων - εξόδων κλπ. στους λογαριασμούς.

Με βάση το παραπάνω ισοζύγιο θα καταχωρίσουμε τις εγγραφές προσδιορισμού και διανομής του συνολικού αποτελέσματος.

Θα ακολουθήσει η κατάρτιση του οριστικού ισοζυγίου και από αυτό θα συνταχθεί ο Ισολογισμός.

Τέλος θα καταχωρίσουμε τις εγγραφές κλεισμάτος των βιβλίων, και η εργασία μας, όσον αφορά τη χρήση που έκλεισε, θα έχει ολοκληρωθεί.

Μετά θα προβούμε στις εγγραφές ανοίγματος των βιβλίων για τη νέα χρήση και την τακτοποίηση διαφόρων εκκρεμοτήτων που ίσως να υπάρχουν.

Αρχίζομε λοιπόν από το πρώτο προσωρινό ισοζύγιο, που με βάση το Γενικό Καθολικό της επιχειρήσεως υποθέτομε ότι παρουσιάζεται με την παρακάτω μορφή:

Α' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	706.000	294.000	—
2		Έπιπλα και σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	20.000	50.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	160.000	—	20.000
5		Κεφάλαιο	—	2.900.000	—	2.900.000
6		Γραμμάτια εισπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Τόκοι, πιστωτικόί	—	4.000	—	4.000
8		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
9		Τόκοι χρεωστικοί	8.000	—	8.000	—
10		Ατομικές απολήψεις	180.000	—	180.000	—
11		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
12		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
13		Κτηνιατρικά σκεύη και όργανα	60.000	—	60.000	—
14		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικ./εως	300.000	—	300.000	—
15		Ενοίκια	100.000	—	100.000	—
16		Ηλεκτροφωτισμός	20.000	—	20.000	—
17		Υδρευση	15.000	—	15.000	—
18		Τηλεφωνικά	22.000	—	22.000	—
19		Θέρμανση	15.000	—	15.000	—
20		Έξοδα μισθ/σίας χειριστών γεωργικών μηχανών	200.000	—	200.000	—
21		Καύσιμα γεωργ. μηχαν.	40.000	—	40.000	—
22		Έξοδα συντηρήσεως γεωργικών μηχανών	20.000	—	20.000	—
23		Έσοδα από λειτουργ. γεωργικών μηχανών	—	500.000	—	500.000
24		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. αποθηκών	90.000	—	90.000	—
25		Αποθήκευτρα	—	600.000	—	600.000
26		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. κτηνιατρ.	160.000	—	160.000	—
27		Υγειονομικό υλικό	50.000	15.000	35.000	—
28		Έσοδα από παροχή κτην. υπηρεσιών	—	200.000	—	200.000
		Αθροίσματα	5.190.000	5.190.000	4.269.000	4.269.000

Από την απογραφή προέκυψαν τα παρακάτω:

- Έλλειμμα μετρητών δρχ. 5000, που το αναλαμβάνει η επιχείρηση.
- Ο χρεώστης Γ. Κωστίδης, που οφείλει δρχ. 10.000, κρίνεται επισφαλής με πιθανή ζημιά δρχ. 8.000.
- Η απαίτησή μας κατά του χρεώστη μας Δ. Πετράκη δρχ. 15.000 κρίνεται ανεπίδεκτη εισπράξεως.
- Η υποχρέωσή μας προς τον προμηθευτή μας Ρ. Βλησίδη είναι τοκοφόρος. Ο σχετικός τόκος ως τις 31 Δεκεμβρίου υπολογίζεται σε δρχ. 3000.
- Υπολογίζονται μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων ως εξής:
 - α) γραμμάτια εισπρακτέα δρχ. 600
 - β) γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 7000.
- Υπολογίζονται αποσβέσεις ως εξής:
 - α) Έπιπλα και σκεύη 20% έμμεση.
 - β) Γεωργικές μηχανές 12% έμμεση.
 - γ) Κτηνιατρικά σκεύη και όργανα 30% έμμεση.
- Έχει προπληρωθεί το ενοίκιο του Ιανουαρίου δρχ. 10.000.
- Οφείλονται τα τηλεφωνικά τέλη του τελευταίου μήνα δρχ. 2000.
- Τα καύσιμα γεωργ. μηχανών που παραμένουν ακόμα αχρησιμοποίητα είναι αξίας δρχ. 5000.
- Δεν βρέθηκε υγειονομικό υλικό στην αποθήκη και συμπεραίνεται ότι καταναλώθηκε κατά τη λειτουργία του κτηνιατρείου.
- Έχουν εισπραχθεί δρχ. 4000 για εμβολιασμούς ζώων, που όμως δεν έγιναν ακόμα.
- Εκκρεμεί είσπραξη δρχ. 20.000 από τη λειτουργία των γεωργικών μηχανών.

Εγγραφές τακτοποίησεως

Δεκέμβριος 19..

		Αθροίσματα προσωρινού ισοζυγίου		5.190.000	5.190.000
		31			
		Διαφορές Ταμείου	Ταμείο	5.000	5.000
		Διαπίστωση ελλείμματος			
		do			
		Επισφαλείς χρεώστες		10.000	10.000
		Γ. Κωστίδης	Χρεώστες		
			Γ. Κωστίδης		10.000
		Χαρακτηρισμός χρεώστη			
		ως επισφαλή			
		do			
		Ζημία από επισφαλείς			
		χρεώστες			
		Αποσβεσθέντες επισφαλείς			
		χρεώστες			
		Γ. Κωστίδης			
		Πιθανή ζημία			
		do			
		Χρεώστες ανεπίδεκτοι			
		εισπράξεως			
		Δ. Πετράκης			
		Χρεώστες			
		Δ. Πετράκης			
		Χαρακτηρισμός χρεώστη			
		ως ανεπίδεκτου εισπράξεως			
		do			
		Ζημίες από χρεώστες			
		ανεπίδεκτους			
		εισπράξεως			
		Χρεώστες ανεπίδεκτοι			
		εισπράξεως			
		Δ. Πετράκης			
		Ζημία από χρεώστη ανεπίδεκτο			
		εισπράξεως			
		εις μεταφορά		5.242.999	5.242.999

		εκ μεταφοράς		5.242.999	5.242.999
		<u>do</u>		3.000	3.000
	Τόκοι χρεωστικοί	<u>Προμηθευτές</u> <u>P. Βλησίδης</u>	3.000		
	Επιβάρυνση υποχρεώσεώς μας με τόκους κλειομένης χρήσεως	<u>do</u>			
	Τόκοι πιστωτικοί	<u>Μη δεδουλευμένοι τόκοι</u> γραμματίων εισπρακτέων	600		
	Αναγωγή γραμματίων εισπρακτέων εις ημέρα ισολογισμού	<u>do</u>			600
	Μη δεδουλευμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων	<u>Τόκοι χρεωστικοί</u> Αναγωγή γραμματίων πληρωτέων εις ημέρα ισολογισμού	7.000		7.000
	Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	<u>do</u>		30.000	
	Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη				30.000
	Απόσβεση 20% έμμεση	<u>do</u>			
	Αποσβέσεις γεωργικών μηχανών	<u>do</u>		300.000	
	Αποσβεσθείσες γεωργι- κές μηχανές				300.000
	Απόσβεση 12% έμμεση	<u>do</u>			
	Αποσβέσεις κτηνιατρικών σκευών και οργάνων	<u>do</u>		18.000	
	Αποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη και όργανα				18.000
	Απόσβεση 30% έμμεση	<u>do</u>			
	Ενοίκια επόμενης χρήσεως	<u>do</u>		10.000	
	Ενοίκιο Ιανουαρίου	<u>Ενοίκια</u>			10.000
	Τηλεφωνικά τέλη	<u>do</u>		2.000	
	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα				2.000
	Οφειλόμενα τηλεφωνικά τέλη				
		<u>εις μεταφορά</u>		5.613.599	5.613.599

		εκ μεταφοράς	5.613.599	5.613.599
		do		
	Καύσιμα γεωργ. μηχανών αναλωθέντα	Καύσιμα	35.000	35.000
	Ανάλωση καυσίμων			
	do			
	Υγιεινομικό υλικό αναλωθέν	Υγιεινομικό υλικό	35.000	35.000
	Ανάλωση υγιεινομικού υλικού			
	do			
	Έσοδα από παροχή κτηνιατρ. υπηρεσιών	Μη δεδουλευμένα έσοδα από παροχή κτηνιατρικών υπηρεσ.	4.000	4.000
	Μη δεδουλευμένο έσοδο			
	do			
	Έσοδα από λειτουργία γεωργ. μηχανών εισπρακτέα	Έσοδα από λειτουργία γεωργικών μηχανών	20.000	20.000
	Υπολογισμός δεδουλευμένου εσόδου			
			5.707.599	5.707.599

Τώρα μπορούμε να προχωρήσουμε στην κατάρτιση των λογαριασμών κυκλοφορίας. Για το σκοπό αυτό όμως πρέπει να συντάξουμε το φύλλο μερισμού των εμμεσών εξόδων.

Θα ασχοληθούμε λοιπόν πρώτα με αυτό, έχοντας υπόψη τα επόμενα:

Τρόπος μερισμού εμμεσων εξόδων.

- **Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως, 'Υδρευση - Τηλεφωνικά τέλη.**
Κάθε κλάδος βαρύνεται με το 1/3 των εξόδων.
- **Ενοίκια - Ηλεκτροφωτισμός -** Κλάδος γεωργικών μηχανών 5%, κλάδος αποθηκών 70% και κλάδος κτηνιατρείου 25%.
- **Θέρμανση:** Κλάδος γεωργικών μηχανών 1%, κλάδος αποθηκών 44% και κλάδος κτηνιατρείου 55%.
- **Απόσβεση έπιπλων και σκευών:** Κλάδος γεωργικών μηχανών 5%, κλάδος αποθηκών 55% και κλάδος κτηνιατρείου 40%.

Με βάση τα παραπάνω, το φύλλο μερισμού θα έχει ως εξής:

ΦΥΛΛΟ ΜΕΡΙΣΜΟΥ

Έξοδα	Ποσά για μερισμό	Βάση μερισμού			Κλάδοι εκμεταλλεύσεως		
		Γεωργ. μηχαν.	Αποθ.	Κτην.	Γεωργικές μηχανές	Αποθήκες	Κτηνιατρείο
Έξοδα μισθοδοσίας προσωπ. διοικήσεως	300.000	1/3	1/3	1/3	100.000	100.000	100.000
Ενοίκια	90.000	5%	70%	25%	4.500	63.000	22.500
Ηλεκτροφωτισμός	20.000	5%	70%	25%	1.000	14.000	5.000
Υδρευση	15.000	1/3	1/3	1/3	5.000	5.000	5.000
Τηλεφωνικά τέλη	24.000	1/3	1/3	1/3	8.000	8.000	8.000
Θέρμανση	15.000	1%	44%	55%	150	6.600	8.250
Αποσβέσεις επίπλων	30.000	5%	55%	40%	1.500	16.500	12.000
	494.000				120.150	213.100	160.750

Εγγραφές καταρτίσεως λογαριασμών κυκλοφορίας:

		do	5.707.599	5.707.599
	Εκμετάλλευση γεωργ. μηχανών		555.000	
	Έξοδα μισθοδοσίας χειριστών γεωργ. μηχ.			200.000
	Έξοδα συντηρήσεως γεωργ. μηχανών			20.000
	Αποσβέσεις γεωργικών μηχανών			300.000
	Καύσιμα γεωργ. μηχανών αναλωθέντα			35.000
	Συγκέντρωση λ/σμών αμέσων εξόδων			
	do			
	Εκμετάλλευση αποθηκών		90.000	
	Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού αποθηκών			90.000
	Συγκέντρωση λ/σμών αμέσων έξόδων			
	do			
	Εκμετάλλευση κτηνιατρείου		213.000	
	Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού κτηνιατρ.			160.000
	Αποσβέσεις κτηνιατρ. σκευών και οργάνων			18.000
	Υγιειονομικό υλικό αναλωθέν			35.000
	Συγκέντρωση λ/σμών αμέσων εξόδων			
	εις μεταφορά		6.565.599	6.565.599

		εκ μεταφοράς	6.565.599	6.565.599
	Εκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	do	420.150	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού διοικήσεως			100.000
	Ενοίκια			4.500
	Ηλεκτροφωτισμός			1.000
	Υδρευση			5.000
	Τηλεφωνικά τέλη			8.000
	Θέρμανση			150
	Αποσβέσεις επίπλων και σκευών			1.500
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού	do		
	Εκμετάλλευση αποθηκών		213.100	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού διοικήσεως			100.000
	Ενοίκια			63.000
	Ηλεκτροφωτισμός			14.000
	Υδρευση			5.000
	Τηλεφωνικά τέλη			8.000
	Θέρμανση			6.600
	Απόσβεση Επίπλων και σκευών			16.500
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού	do		
	Εκμετάλλευση κτηνιατρείου		160.750	
	Έξοδα μισθοδ. προσωπικού διοικήσεως			100.000
	Ενοίκια			22.500
	Ηλεκτροφωτισμός			5.000
	Υδρευση			5.000
	Τηλεφωνικά τέλη			8.000
	Θέρμανση			8.250
	Αποσβέσεις επίπλων και σκευών			12.000
	Μεταφορά εξόδων από φύλλο μερισμού	do		
	Έσοδα από λειτουργ. γεωργ. μηχανών		520.000	520.000
	Εκμετάλλευση γεωργ. μηχανημάτων			
	Μεταφορά λογ/σμού εσδόων			
	εις μεταφορά		7.579.599	7.579.599

			do	εκ μεταφοράς	7.579.599	7.579.599
		Αποθήκευτρα		Εκμετάλλευση αποθηκών	600.000	600.000
		Μεταφορά λογ/σμού εσόδων	do			
		Έσοδα από παροχή κτηνιατρ. υπηρεσιών		Εκμετάλλευση κτηνιατρείου	196.000	196.000
		Μεταφορά λογ/σμού εσόδων	do			
		Ζημία εκμ/σεως γεωργ. μηχανών		Εκμ/ση γεωργ. μηχανών	155.150	155.150
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως	do			
		Εκμ/ση αποθηκών		Κέρδη εκμ/σεως αποθηκών	296.900	296.900
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως	do			
		Ζημία εκμ/σεως κτηνιατρείου		Εκμετάλλευση κτηνιατρείου	177.750	177.750
		Προσδιορισμός αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως				
		αθροίσματα β' προσ. ισοζυγίου			9.005.399	9.005.399

Στο σημείο αυτό της λογιστικής εργασίας συντάσσομε το β' προσωρινό ισοζύγιο.

Β' ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπα	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	711.000	289.000	—
2		Έπιπλα και σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	45.000	25.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	163.000	—	23.000
5		Κεφάλαιο	—	2.900.000	—	2.900.000
6		Γραμμάτια εισπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
8		Ατομικές απολήψεις	180.000	—	180.000	—
9		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
10		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
		εις μεταφορά	4.090.000	3.904.000	3.154.000	2.968.000

	εκ μεταφοράς	4.090.000	3.904.000	3.154.000	2.968.000
11	Κτηνιατρικά σκεύη & όργανα	60.000	—	60.000	—
12	Έξοδα μισθοδοσίας				
	προσωπικού διοικήσεως	300.000	300.000	—	—
13	Ενοίκια	100.000	100.000	—	—
14	Ηλεκτροφωτισμός	20.000	20.000	—	—
15	Υδρευση	15.000	15.000	—	—
16	Τηλεφωνικά τέλη	24.000	24.000	—	—
17	Θέρμανση	15.000	15.000	—	—
18	Έξοδα μισθοδ. χειριστών				
	γεωργ. μηχανών	200.000	200.000	—	—
19	Καύσιμα γεωργ. μηχανών	40.000	35.000	5.000	—
20	Έξοδα συντηρήσεως				
	γεωργ. μηχανών	20.000	20.000	—	—
21	Έσοδα από λειτουργία				
	γεωργ. μηχανών	520.000	520.000	—	—
22	Έξοδα μισθοδοσίας				
	προσ/κού αποθηκών	90.000	90.000	—	—
23	Έξοδα μισθοδοσίας				
	προσωπικού κτηνιατρέου	160.000	160.000	—	—
24	Υγιειονομικό υλικό	50.000	50.000	—	—
25	Έσοδα από παροχή				
	κτηνιατρικών υπηρεσιών	200.000	200.000	—	—
26	Τόκοι πιστωτικοί	600	4.000	—	3.400
27	Τόκοι χρεωστικοί	11.000	7.000	4.000	—
28	Μή δεδουλ. τόκοι				
	γραμ. εισ/κτέων	—	600	—	600
29	Διαφορές ταμείου	5.000	—	5.000	—
30	Επισφαλεις χρεώστες	10.000	—	10.000	—
31	Ζημίες από επισφαλεις				
	χρεώστες	8.000	—	8.000	—
32	Αποσβεσθέντες επισφαλεις				
	χρεώστες	—	8.000	—	8.000
33	Χρεώστες ανεπίδεκτοι				
	εισπράξεως	15.000	14.999	1	—
34	Ζημίες από χρεώστες				
	ανεπίδ. εισπράξεως	14.999	—	14.999	—
35	Μη δεδουλευμ. τόκοι				
	γραμμ. πληρ/έων	7.000	—	7.000	—
36	Αποσβέσεις επίπλων &				
	σκευών	30.000	30.000	—	—
37	Αποσβ/ντα επιπλα & σκεύη	—	30.000	—	30.000
38	Αποσβέσεις γεωργ. μηχανών	300.000	300.000	—	—
39	Αποσβεσθέσες γεωργικές				
	μηχανές	—	300.000	—	300.000
40	Αποσβέσεις κτηνιατρικών				
	σκεύη και όργανα	18.000	18.000	—	—
41	Αποσβεσθέντα κτηνιατρικά				
	σκεύη και όργανα	—	18.000	—	18.000
42	Ενοίκια επόμενης χρήσεως				
	εις μεταφορά	10.000	—	10.000	—
		6.333.599	6.383.599	3.278.000	3.328.000

	εκ μεταφοράς	6.333.599	6.383.599	3.278.000	3.328.000
43	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα	—	2.000	—	2.000
44	Καύσιμα γεωργικών μηχανών αναλαθέντα	35.000	35.000	—	—
45	Υγιειονομικό υλικό αναλαθέν	35.000	35.000	—	—
46	Μη δεδουλευμένα έσοδα κτηνιατρικών υπηρεσιών	—	4.000	—	4.000
47	Έσοδα λειτουργίας γεωργ. μηχανών εισπ/τέα	20.000	—	20.000	—
48	Αποθήκευτρα	600.000	600.000	—	—
49	Εκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	675.150	675.150	—	—
50	Εκμετάλλευση αποθηκών	600.000	600.000	—	—
51	Εκμετάλλευση κτηνιατρείου	373.750	373.750	—	—
52	Ζημίες εκμεταλλεύσεως γεωργικών μηχανών	155.150	—	155.150	—
53	Κέρδη εκμ/σεως αποθηκών	—	296.900	—	296.900
54	Ζημίες εκμ/σεως κτηνιατρ.	177.750	—	177.750	—
		<u>9.005.399</u>	<u>9.005.399</u>	<u>3.630.900</u>	<u>3.630.900</u>

Στη συνέχεια θα συγκεντρώσομε τους αποτελεσματικούς λογαριασμούς στο λογαριασμό « Αποτελέσματα χρήσεως» και θα προσδιορισθεί έτσι το τελικό αποτέλεσμα, το οποίο θα μεταφέρομε στο κεφάλαιο. Στο κεφάλαιο επίσης θα μεταφέρομε και το λογαριασμό « Ατομικές απολήψεις». Δεν πρέπει να το ξεχνάμε αυτό.

Οι εγγραφές λοιπόν:

		Αθροίσματα β' προσ. ισοζυγίου	9.005.399	9.005.399
		do		
		Αποτελέσματα χρήσεως		
		Τόκοι χρεωστικοί	364.899	4.000
		Διαφορές ταμείου		5.000
		Ζημίες από επισφαλείς χρεώστες		8.000
		Ζημίες από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως		14.999
		Ζημίες εκμ/σεως γεωργ. μηχανών		155.150
		Ζημίες εκμ/σεως κτηνιατρείου		177.750
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/μών		
		do		
		Τόκοι πιστωτικοί	3.400	
		Κέρδη εκμ/σεως αποθηκών	296.900	300.300
		Αποτελέσματα χρήσεως		
		Συγκέντρωση αποτελεσματικών λ/σμών		
		do		
		Κεφάλαιο		
		Αποτελέσματα χρήσεως	64.599	64.599
		Μεταφορά ζημίας χρήσεως στο κεφάλαιο		
		do		
		Κεφάλαιο		
		Ατομικές απολήψεις	180.000	180.000
		Μεταφορά απολήψεων στο κεφάλαιο		
		do		
		αθροίσματα οριστικού ισοζυγίου	9.915.197	9.915.197

Ακολουθεί η σύνταξη του οριστικού ισοζυγίου και του ισολογισμού.

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 19..

α/α	Σ Γ Κ	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο	
					Χρεωστικά	Πιστωτικά
1		Ταμείο	1.000.000	711.000	289.000	—
2		Έπιπλα και σκεύη	150.000	—	150.000	—
3		Χρεώστες	70.000	45.000	25.000	—
4		Προμηθευτές	140.000	163.000	—	23.000
5		Κεφάλαιο	244.599	2.900.000	—	2.655.401
6		Γραμμάτια εισπρακτέα	20.000	10.000	10.000	—
7		Πελάτες	18.000	18.000	—	—
8		Ατομικές απολήψεις	180.000	180.000	—	—
9		Γραμμάτια πληρωτέα	12.000	57.000	—	45.000
10		Γεωργικές μηχανές	2.500.000	—	2.500.000	—
11		Κτηνιατρικά σκεύη και όργανα	60.000	—	60.000	—
12		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως	300.000	300.000	—	—
13		Ενοίκια	100.000	100.000	—	—
14		Ηλεκτροφωτισμός	20.000	20.000	—	—
15		Υδρευση	15.000	15.000	—	—
16		Τηλεφωνικά τέλη	24.000	24.000	—	—
17		Θέρμανση	15.000	15.000	—	—
18		Έξοδα μισθοδοσίας χειριστών γεωργ. μηχανών	200.000	200.000	—	—
19		Καύσιμα γεωργ. μηχανών	40.000	35.000	5.000	—
20		Έξοδα συντηρήσεως γεωργ. μηχ.	20.000	20.000	—	—
21		Έσοδα από λειτουργία γεωργ. μηχανών	520.000	520.000	—	—
22		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού αποθηκών	90.000	90.000	—	—
23		Έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού κτηνιατρείου	160.000	160.000	—	—
24		Υγιεινονομικό υλικό	50.000	50.000	—	—
25		Έσοδα από παροχή ¹ κτηνιατρικών υπηρεσιών	200.000	200.000	—	—
26		Τόκοι πιστωτικοί	4.000	4.000	—	—
27		Τόκοι χρεωστικοί	11.000	11.000	—	—
28		Μη δεδουλ. τόκοι γραμμ. εισπρακτέων	—	600	—	600
29		Διαφορές ταμείου	5.000	5.000	—	—
30		Επισφαλείς χρεώστες	10.000	—	10.000	—
31		Ζημίες από επισφαλείς χρεώστες	8.000	8.000	—	—
32		Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες	—	8.000	—	8.000
		εις μεταφορά	6.186.599	5.869.600	3.049.000	2 732.001

	εκ μεταφοράς	6.186.599	5.869.600	3.049.000	2.732.001
33	Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως	15.000	14.999	1	—
34	Ζημίες από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως	14.999	14.999	—	—
35	Μη δεδουλ. τόκοι γραμμ. πληρ/τεων	7.000	—	7.000	—
36	Αποσβέσεις επίπλων και σκευών	30.000	30.000	—	—
37	Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	30.000	—	30.000
38	Αποσβέσεις γεωργ. μηχανών	300.000	300.000	—	—
39	Αποσβεσθέσεις γεωργ. μηχανές	—	300.000	—	300.000
40	Αποσβέσεις κτηνιατρικών σκευών και οργάνων	18.000	18.000	—	—
41	Αποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη και όργανα	—	18.000	—	18.000
42	Ενοίκια επόμενης χρήσεως	10.000	—	10.000	—
43	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα	—	2.000	—	2.000
44	Καύσιμα γεωργ. μηχανών αναλωθέντα	35.000	35.000	—	—
45	Υγειονομικό υλικό αναλωθέν	35.000	35.000	—	—
46	Μη δεδουλ. έσοδα κτηνιατρικών υπηρεσιών	—	4.000	—	4.000
47	Έσοδα λειτουργίας γεωργ. μηχανών εισ/τέα	20.000	—	20.000	—
48	Αποθήκευτρα	600.000	600.000	—	—
49	Εκμετάλλευση γεωργ. μηχανών	675.150	675.150	—	—
50	Εκμετάλλευση αποθηκών	600.000	600.000	—	—
51	Εκμετάλλευση κτηνιατρείου	373.750	373.750	—	—
52	Ζημίες εκμ/σεως γεωργ. μηχανών	155.150	155.150	—	—
53	Κέρδη εκμ/σεως αποθηκών	296.900	296.900	—	—
54	Ζημίες εκμ/σεως κτηνιατρείου	177.750	177.750	—	—
55	Αποτελέσματα χρήσεως	364.899	364.899	—	—
	Αθροίσματα	9.915.197	9.915.197	3.086.001	3.086.001

Μετά από το οριστικό ισοζύγιο συντάσσομε και τον ισολογισμό που θα έχει την παρακάτω μορφή:

Ε Ισολογισμός 31. 12. 19.. Π

I Πάγιο		I Έδρα κεφάλαιο	
Έπιπλα και σκεύη	150.000		
Μείον: Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	<u>30.000</u>	120.000	Κεφάλαιο 2.655.401
Γεωργ. μηχανές	2.500.000		
Μείον: Αποσβεσθείσες γεωργ. μηχανές	<u>300.000</u>	2.200.000	
Κτην. σκεύη και όργανα	60.000		
Μείον: Αποσβεσθέντα κτηνιατρικά σκεύη και όργανα	<u>18.000</u>	42.000	
II Κυκλοφορούν		II Ξένο κεφάλαιο	
Γραμμάτια εισ/τέα	10.000		<u>Βραχυπρόθεσμο</u>
Μείον: Μη δεδουλ. τόκοι γραμ. εισπρ.	<u>600</u>	9.400	Γραμμάτια πληρωτέα 45.000
Χρεώστες	25.000		Μείον: Μη δεδουλ. τόκοι γραμ. πληρωτέων <u>7.000</u> 38.000
Επισφαλείς χρεώστες	10.000		
Μείον: Απο/ντες επισφ. χρεώστες	<u>8.000</u>	2.000	Προμηθευτές 23.000
Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπρ.	1		Τηλεφων. τέλη πληρ/τέα 2.000
Καύσιμα γεωργ. μηχανών	5.000		Μη δεδουλ. έσοδα κτηνιατρ. υπηρεσιών 4.000
Έσοδα λειτουργ. γεωργ. μηχανών εισπρακτέα	20.000		
Ενοίκια επόμ. χρήσεως	10.000		
III Διαθέσιμο			
Ταμείο	<u>289.000</u>		
	<u><u>2.722.401</u></u>		<u><u>2.722.401</u></u>

Ας παραθέσομε τώρα και την ανάλυση του λογαριασμού « Αποτελέσματα χρήσεως».

Αποτελέσματα χρήσεως

Τόκοι χρεωστικοί	4.000	Τόκοι πιστωτικοί	3.400
Διαφορές ταμείου	5.000	Κέρδη εκμ/σεως	
Ζημίες από επισφαλείς χρεώστες	8.000	αποθηκών	296.900
Ζημίες από χρεώστες ανεπίδεκτους εισπράξεως	14.999	Ζημία χρήσεως (Κεφάλαιο)	64.599
Ζημίες εκμ/σεως γεωργικών μηχανών	155.150		
Ζημίες εκμ/σεως κτηνιατρείου	<u>177.750</u>		
	<u>364.899</u>		<u>364.899</u>

Τώρα πια δεν μένει παρά να ενεργήσουμε την εγγραφή για το κλείσιμο των βιβλίων.

Εγγραφές κλεισμάτος βιβλίων

		Αθροίσματα οριστικού ισοζυγίου	9.915.197	9.915.197
		do		
		Προμηθευτές	23.000	
		Κεφάλαιο	2.655.401	
		Γραμμάτια πληρωτέα	45.000	
		Μη δεδουλ. τόκοι γραμ. εισπρ.	600	
		Αποσβεσθέντες επισφ. χρεώστες	8.000	
		Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	30.000	
		Αποσ/σες γεωργ. μηχανές	300.000	
		Αποσβ/ντα κτηνιατρικά σκεύη και όργανα	18.000	
		Τηλεφωνικά τέλη πλ/τέα	2.000	
		Μη δεδ. έσοδα κτηνιατρ. υπηρεσιών	4.000	
		Ταμείο		289.000
		Έπιπλα και σκεύη		150.000
		Χρεώστες		25.000
		Γραμ. εισ/τέα		10.000
		Γεωργ. μηχανές		2.500.000
		Κτην. σκεύη-όργανα		60.000
		Καύσιμα γεωργ. μηχανών		5.000
		Επισφαλείς χρεώστες		10.000
		Χρεώστες ανεπίδεκτοι εισπράξεως		1
		Μη δεδ. τόκ. γραμ. πληρωτ.		7.000
		Ενοίκια επόμ. χρήσεως		10.000
		Έσοδα λειτουργ. γεωργ. μηχανών εισπρακτέα		20.000
		Εγγραφή κλεισμάτος των βιβλίων		
		Τελικά αθροίσματα Ημερολογίου	13.001.198	13.001.198

Ο μαθητής μπορεί να τηρήσει σε ιδιαίτερο χαρτί λογαριασμούς σε σχήμα Τ και να μεταφέρει κατά στάδια εργασίας όλες τις ημερολογιακές εγγραφές του παραδείγματος. Θα διαπιστώσει τότε ότι στο σημείο αυτό όλοι οι λογαριασμοί, είναι εξισωμένοι, φυσικό άλλωστε, αφού κλείσαμε τα βιβλία της επιχειρήσεως.

Δεν μένει λοιπόν παρά να ανοίξομε πάλι τα βιβλία για να συνεχίσει η επιχείρηση τη λογιστική παρακολούθηση των εργασιών της. Αυτό μπορούμε να το πετύχομε, όπως ξέρομε, καταχωρίζοντας για τη νέα χρήση, εγγραφή ακριβώς αντίθετη από την εγγραφή του κλεισμάτος.

Ας την καταρτίσουμε λοιπόν.

Εγγραφή ανοίγματος βιβλίων
Ιανουάριος

			1			
	Ταμείο			289.000		
	Έπιπλα και σκεύη			150.000		
	Χρεώστες			25.000		
	Γραμμ. εισπρακτέα			10.000		
	Γεωργικές μηχανές			2.500.000		
	Κτηνιατρικά σκεύη και όργανα			60.000		
	Καύσιμα γεωργ. μηχανών			5.000		
	Επισφαλείς χρεώστες			10.000		
	Χρεώστες ανεπιδ. εισπράξεως			1		
	Μη δεδουλ. τόκοι γραμ. πληρωτέων			7.000		
	Ενοίκια επόμ. χρήσεως			10.000		
	Έσοδα λειτουργ. γεωργ. μηχανών εισπρακτέα			20.000		
	Προμηθευτές				23.000	
	Κεφάλαιο				2.655.401	
	Γραμμ. πληρωτέα				45.000	
	Μη δεδουλ. τόκοι γραμ. εισπρακτέων				600	
	Αποσ/ντες επισφ. χρεώστες				8.000	
	Απ/ντα έπιπλα και σκεύη				30.000	
	Αποσβ/σες γεωργ. μηχανές				300.000	
	Αποσβ/ντα κτην. σκεύη και όργανα				18.000	
	Τηλεφωνικά τέλη πληρωτέα				2.000	
	Μη δεδουλ. έσοδα κτηνιατρικών υπηρεσιών				4.000	
	Εγγραφή ανοίγματος βιβλίων				3.086.001	3.086.001

Ασκήσεις

1. Με βάση τον ίσολογισμό που ακολουθεί να συντάξετε:
 - α) Την εγγραφή κλεισμάτος των βιβλίων.
 - β) Την εγγραφή ανοίγματος των νέων βιβλίων

Ακίνητα	2.000.000		Κεφάλαιο	1.850.000
Μείον: αποσβ/ντα	<u>400.000</u>	1.600.000	Πιστωτές	500.000
Εμπορεύματα		600.000	Γραμ/τια πλ/τέα	400.000
Χρεώστες		400.000	Μείον: μη δεδουλευμ.	
Έξοδα επόμ. χρήσεως		100.000	τόκοι γρ/τίων	
			πληρωτέων	<u>10.000</u>
				390.000
Ταμείο		200.000	Τράπεζα Λ/σμός	
Τράπεζες		<u>50.000</u>	δανείου	210.000
		<u>2.950.000</u>		<u>2.950.000</u>

2. Το παρακάτω είναι απόσπασμα από το Β' προσωρινό Ισοζύγιο της ατομικής επιχειρήσεως του Α.Καράλη και περιλαμβάνει μόνο τους λογαριασμούς που παρουσιάζουν υπόλοιπα.

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	X/Y	Υ/Π
Ταμείο	1.000.000	800.000	200.000	—
Κεφάλαιο	—	400.000	—	400.000
Εμπορεύματα	800.000	550.000	250.000	—
Πελάτες	100.000	20.000	80.000	—
Πιστωτές	—	100.000	—	100.000
Γραμ/τια πληρωτέα	10.000	60.000	—	50.000
Διαφορές αποθήκης	1.000	—	1.000	—
Κέρδη εμπορευμάτων	—	40.000	—	40.000
Ζημίες χρεωγράφων	50.000	—	50.000	—
Τόκοι χρεωστικοί	9.000	—	9.000	—

Να διατυπώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές:

- α) συγκεντρώσεως των αποτελεσμάτων,
 - β) διανομής του τελικού αποτελέσματος,
 - γ) κλεισίματος των βιβλίων,
 - δ) αναίγματος νέων βιβλίων
- και να συντάξετε επίσης τον ισολογισμό.

3. Το Α' προσωρινό Ισοζύγιο της επιχειρήσεως... έχει ως εξής:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	600.000	400.000	200.000	—
Έπιπλα και σκεύη	200.000	—	200.000	—
Εμπορεύματα	800.000	800.000	—	—
Γραμ. εισπρακτέα	50.000	20.000	30.000	—
Κεφάλαιο	—	375.000	—	375.000
Χρεώστες	100.000	—	100.000	—
Γραμ. πληρωτέα	40.000	90.000	—	50.000
Ενοίκια	45.000	—	45.000	—
Προμηθευτές	—	200.000	—	200.000
Φόροι	—	10.000	—	10.000
Γενικά έξοδα	<u>60.000</u>	—	<u>60.000</u>	—
	<u>1.895.000</u>	<u>1.895.000</u>	<u>635.000</u>	<u>635.000</u>

Κατά την απογραφή τέλους χρήσεως διαπιστώθηκαν:

- έλλειμμα ταμείου δρχ. 2.000, που καταλογίζεται εις βάρος του ταμία Α. Δηράκου
- απόθεμα εμπορευμάτων στην αποθήκη αξίας δρχ. 120.000
- ο χρεώστης Β. Βορίδης, που οφείλει δρχ. 50.000, κρίνεται επισφαλής με πιθανή ζημία δρχ. 20.000
- έχουν προπληρωθεί ενοίκια για τους δύο πρώτους μήνες της επόμενης περιόδου, δρχ. 10.000
- υπολογίζεται άμεση απόσβεση για τα έπιπλα με συντελεστή 20%
- δεν έχουν καταχωρισθεί γενικά έξοδα της χρήσεως που κλείνει, δρχ. 15.000.

Με βάση τα παραπάνω ζητούνται:

α) οι εγγραφές τακτοποίησεως

β) η σύνταξη του β' προσωρινού ισοζυγίου

γ) οι εγγραφές συγκεντρώσεως και διανομής (μεταφορά στο λογαριασμό Κεφάλαιο) του αποτελέσματος

δ) η σύνταξη οριστικού ισοζυγίου

ε) η κατάρτιση ισολογισμού με ανάλυση του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως»

στ) οι εγγραφές κλεισμάτων των βιβλίων

ζ) οι εγγραφές ανοίγματος νέων βιβλίων.

4. Επισκέπτεσθε το γραφείο εκδρομών και ενοικιάσεων αυτοκινήτων «Ο ΕΡΜΗΣ» που έχει δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως:

– κλάδο εκδρομών και περιηγήσεων με τα ιδιόκτητα τουριστικά λεωφορεία

– κλάδο ενοικιάσεως σε τρίτους IX επιβατηγών αυτοκινήτων.

Βρισκόμαστε στο τέλος της χρήσεως και ήδη το λογιστήριο έχει προχωρήσει στις εργασίες καταρτίσεως του ισολογισμού. Το Α' ετήσιο προσωρινό ισοζύγιο, που έχει συντάξει ήδη, παρουσιάζει την παρακάτω εικόνα:

Λογαριασμοί	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	3.500.000	3.270.000	230.000	—
Έπιπλα και σκεύη	350.000	—	350.000	—
Αυτοκίνητα	6.000.000	—	6.000.000	—
Κεφάλαιο	—	3.800.000	—	3.800.000
Ενοίκια	200.000	—	200.000	—
Γενικά έξοδα	250.000	—	250.000	—
Έξοδα μισθοδοσίας προσ/κού				
Διοικ/σεως	400.000	—	400.000	—
Έξοδα μισθοδοσ. οδηγών				
λεωφορείων	280.000	—	280.000	—
Καύσιμα λεωφορείων	150.000	—	150.000	—
Έξοδα ελέγχου και συντηρήσεως λεωφορείων	20.000	—	20.000	—
Ασφάλιστρα λεωφορείων	50.000	—	50.000	—
Έσοδα εκδρομών	—	2.300.000	—	2.300.000
Συναλλαγματικές πληρωτέες	60.000	80.000	—	20.000
Τόκοι χρεωστικοί	5.000	—	5.000	—
Έξοδα ελέγχου και συντηρήσεως IX αυτ/των	75.000	—	75.000	—
Ασφάλιστρα IX. αυτοκινήτων	40.000	—	40.000	—
Έξοδα καθαριότητας IX αυτοκινήτων	10.000	—	10.000	—
Έσοδα ενοικιάσεων IX αυτ/των	—	980.000	—	980.000
Χρεώστες	40.000	30.000	10.000	—
Αποσβεσθέντα έπιπλα και σκεύη	—	70.000	—	70.000
Αποσβεσθέντα αυτοκίνητα	—	900.000	—	900.000
	<u>11.430.000</u>	<u>11.430.000</u>	<u>8.070.000</u>	<u>8.070.000</u>

Τα δεδομένα της απογραφής 31 Δεκεμβρίου:

- καταμετρήθηκαν στο ταμείο μετρητά δρχ. 275.000
- οφείλονται ενοίκια τριών μηνών δρχ. 15.600. Το έξοδο αυτό δεν φαίνεται στα βιβλία
- στα γενικά έξοδα περιλαμβάνεται ποσό δρχ. 8.000, που πληρώθηκε στην καθαρίστρια για διευκόλυνσή της και αφορά αμοιβή της του Ιανουαρίου
- στα ασφάλιστρα των λεωφορείων δεν έχουν υπολογισθεί ασφάλιστρα δρχ. 5.000, που αφορούν ασφαλιστική κάλυψη του Δεκεμβρίου
- στα έσοδα εκδρομών περιλαμβάνεται ποσό δρχ. 65.600, που αφορά εκδρομή της νέας χρήσεως
- εξακριβώθηκαν μη δεδουλευμένοι τόκοι των συναλλαγματικών πληρωτέων δρχ. 1.000
- δεν αναφέρεται στα βιβλία ούτε έχει εισπραχθεί ποσό δρχ. 19.600 για ενοίκια Ι.Χ. αυτοκίνητου, που είχε ενοικιάσει η εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ» ΟΕ
- ο χρεώστης Γ. Δημητρίου, που οφείλει δρχ. 4000, θεωρείται επισφαλής με πιθανή ζημιά δρχ. 2500
- ο χρεώστης Π.Παπαδόπουλος, που οφείλει δρχ. 3000, κρίνεται ανεπίδεκτος εισπράξεως
- υπολογίζεται απόσβεση στα έπιπλα και σκεύη 20% έμμεση και στα αυτοκίνητα 15% έμμεση.

Στο σημείο αυτό αναλαμβάνετε εσείς τη συνέχιση εργασιών.

Σας θυμίζουμε τη σειρά που πρέπει να ακολουθήσετε: άνοιγμα λογαριασμών σε σχήμα Τ και μεταφορά σ' αυτούς των ποσών του ισοζυγίου, εγγραφές τακτοποίησεως, σύνταξη φύλλου μερισμού, εγγραφές καταρτίσεως λογαριασμών εκμεταλλεύσεως και προσδιορισμου αποτελεσμάτων, σύνταξη β' προσωρινού ισοζυγίου, εγγραφή συγκεντρώσεως και διανομής αποτελεσμάτων, σύνταξη οριστικού ισοζυγίου, ισολογισμού, παράθεση αναλύσεως του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως», εγγραφές κλεισμάτος και ανοίγματος βιβλίων.

Το ημερολόγιο να τηρηθεί με την πρέπουσα λογιστική τάξη. Φυσικά θα γίνει και η μεταφορά στους λογαριασμούς.

Στοιχεία για τη σύνταξη του φύλλου μερισμού:

- Ενοίκια και γενικά έξοδα μερίζονται ανάλογα προς τα έσοδα κάθε κλάδου.
- Αποσβέσεις επίπλων και σκευών και έξοδα μισθοδοσίας προσωπικού διοικήσεως μερίζονται κατά 50% για κάθε κλάδο.
- Αποσβέσεις αυτοκινήτων μερίζονται κατά 70% στον κλάδο εκδρομών και 30% στον κλάδο ενοικιάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

2.1 Γενικά.

Οι αντίθετοι και οι διάμεσοι λογαριασμοί, που εξετάζονται στο κεφάλαιο αυτό, είναι δημιουργήματα τεχνικής σκοπιμότητας. Όπως θα δούμε και στις επόμενες παραγράφους, η λογιστική κάνοντας χρήση των λογαριασμών αυτών κατορθώνει αφενός να βρίσκει λύση, όπου οι εργασίες της φθάνουν σε αδιέξοδο και αφετέρου να εκπληρώνει τους σκοπούς της πληρέστερα.

2.2 Λογαριασμοί αντίθετοι.

Γνωρίζομε ότι, όταν θέλομε να σημειώσουμε την ελάττωση ενός περιουσιακού στοιχείου του ενεργητικού, καταχωρίζομε την εγγραφή στην πίστωση του σχετικού λογαριασμού. Αν π.χ. το ταμείο μειώθηκε κατά δρχ. 2000, θα εγγράψουμε στην πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» 2000.

Το αντίστροφο συμβαίνει με τα περιουσιακά στοιχεία του παθητικού, όπου, για να σημειώσουμε την ελάττωσή τους, ενεργούμε εγγραφές στη χρέωση του αντίστοιχου λογαριασμού. Αν π.χ. έσοφλήσει η επιχείρηση έναν πιστωτή, προς τον οποίο όφειλε δρχ. 10.000, θα χρεώσει το λογαριασμό «Πιστωτές» με το ποσό αυτό.

Πολλές φορές όμως, για να εξυπηρετήσουμε τους πληροφοριακούς σκοπούς της Λογιστικής ή και γιατί δεν μπορούμε να κάνομε αλλοιώς, αποφεύγομε την απλή αυτή καταχώριση στο λογαριασμό του περιουσιακού στοιχείου.

Και επειδή μας χρειάζεται ένας λογαριασμός, για να δεχθεί αυτή την εγγραφή, δημιουργούμε ένα με κατάλληλο τίτλο, στον οποίο ενεργούμε την καταχώριση που πρέπει.

Περιπτώσεις τέτοιες έχουμε ήδη συναντήσει. Π.χ.:

— Στον έμμεσο τρόπο αποσβέσεως των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Εκεί, για να αποφύγομε τα μειονεκτήματα του άμεσου τρόπου, δεν πιστώσαμε το λογαριασμό του περιουσιακού στοιχείου, π.χ. «Μηχανήματα», αλλά το λογαριασμό «Αποσβεσθέντα μηχανήματα».

— Στην απόσβεση των επισφαλών χρεωστών δεν πιστώσαμε το λογαριασμό «Επισφαλείς χρεώστες», για λόγους που εξηγήσαμε στο σχετικό κεφάλαιο, αλλά το λογαριασμό «Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες».

Τέλος πρέπει να τονίσουμε και την παρακάτω περίπτωση.

Δεν μπορούμε να κινήσουμε λογαριασμό περιουσιακού στοιχείου, αν αυτός είναι γενικός ή περιληπτικός, εφόσον αγνοούμε τους ειδικούς που πρέπει να κινηθούν μαζί του. Π.χ. όταν η επιχείρηση υπολογίζει ποσοστό απώλειας στο σύνολο των απαιτήσεών της (χρεώστες) και δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει, ατομικά, τους χρεώστες από τους οποίους θα προέλθει η ζημία. Ακόμα όταν καταστραφεί από πυρκαγιά αποθήκη με εμπορεύματα πολλών ειδών. Στην περίπτωση αυτή ώστουν να επισημανθούν τα επί μέρους είδη των εμπορευμάτων, που καταστράφηκαν, και να προσδιορισθούν έτσι οι ειδικοί λογαριασμοί, δεν μπορεί να κινηθεί ο λογαριασμός «Εμπορεύματα». Στη θέση του θα κινηθεί άλλος με κατάλληλο τίτλο π.χ. «Εμπορεύματα αποτεφρωθέντα» κλπ.

Οι λογαριασμοί αυτοί, τους οποίους δημιουργούμε για να πιστωθούν ή χρεωθούν αντί για κάποιον άλλο λέγονται **αντίθετοι**.

Έτσι λοιπόν συμπεραίνομε ότι αν ο κύριος λογαριασμός ή όπως λέγεται επίσης, ο λογαριασμός της ουσίας είναι λογαριασμός του ενεργητικού, τότε ο αντίθετος, που θα απεικονίζει τη μείωση, θα είναι πιστωτικός.

Τέτοιοι λογαριασμοί γνωστοί μας είναι: «Αποσβεσθέντα κτήρια» που περιέχει την πίστωση για τα αποσβεσθέντα ποσά του κύριου λογαριασμού «Κτήρια», «Αποσβεσθέντα μηχανήματα», «Αποσβεσθείσες εγκαταστάσεις», «Αποσβεσθέντες επισφαλείς χρεώστες» κ.ο.κ.

Αν βέβαια ο λογαριασμός της ουσίας είναι λογαριασμός παθητικού, τότε ο αντίθετός του, που θα απεικονίζει τη μείωσή του, θα είναι λογαριασμός χρεωστικός.

Τέτοιος λογαριασμός είναι ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντο ενυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο» που περιέχει τη μείωση του κύριου λογαριασμού «Ενυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο» για όσα ποσά έχουν πληρωθεί για εξόφληση του δανείου.

Από όσα περιγράφονται παραπάνω φαίνεται καθαρά ότι ο αντίθετος λογαριασμός είναι η άρνηση του κύριου λογαριασμού. Γ' αυτό και οι αντίθετοι λογαριασμοί λέγονται και **αρνητικοί**.

Τι πρέπει να προσέχομε στους αντίθετους λογαριασμούς;

Οι λογαριασμοί αυτοί ανοίγονται για να συμπεριλάβουν μείωση του κύριου λογαριασμού **από μια συγκεκριμένη αιτία**.

Π.χ. ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα» περιλαμβάνει **μόνο** τη μείωση της αξίας των μεταφορικών μέσων από αποσβέσεις. Αυτό σημαίνει ότι όταν την πωληθεί ένα αυτοκίνητο, για την πώληση αυτή θα πιστωθεί ο κύριος λογαριασμός «Μεταφορικά μέσα» και όχι ο λογαριασμός «Αποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα», γιατί αυτός, όπως είπαμε, περιλαμβάνει μόνο τη μείωση από αποσβέσεις.

Οι αντίθετοι λογαριασμοί είναι τμήμα των κύριων λογαριασμών. Επομένως, αν θέλουμε την ακριβή εικόνα περιουσιακού στοιχείου, θα πρέπει να λάβομε υπόψη μας και τους αντίθετους λογαριασμούς που μπορεί να έχει.

Π.χ. Εάν έχομε τους λογαριασμούς:

Μηχανήματα	Αποσβεσθέντα μηχανήματα
300.000	60.000

και συμπεραίνομε ότι διαθέτομε μηχανήματα αξίας δρχ. 300.000 θα είναι λάθος. Πρέπει να συνυπολογίσουμε και τον αντίθετο λογαριασμό, οπότε φαίνεται ότι τα μηχανήματα έχουν αξία δρχ. 240.000 (300.000 – 60.000).

Μετά από αυτό καταλαβαίνουμε ότι οι αντίθετοι λογαριασμοί ακολουθούν την τύχη του κύριου λογαριασμού. Έτσι μεταφέρονται στον κύριο λογαριασμό με ημερολογιακή έγγραφή όταν πρόκειται να πωληθεί το περιουσιακό στοιχείο ή να εξισωθεί ο κύριος λογαριασμός για διάφορους λόγους.

Ας δούμε ένα σχετικό παράδειγμα:

Έχομε τους λογαριασμούς:

Λεωφορείο	Αποσβεσθέν λεωφορείο
2.000.000	450.000
Επισφαλής χρεώστης Γ	Αποσθετήσιμης επισφ. χρεώστης Γ
10.000	6000

Δεχόμαστε ότι:

- το λεωφορείο πωλείται σε μετρητά για δρχ. 1.800.000
- ο επισφαλής χρεώστης Γ προσέρχεται και εξοφλεί στο ακέραιο την οφειλή του.

Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να εξισωθεί ο κύριος λογαριασμός. Ας δούμε με τις ημερολογιακές έγγραφές, που ακολουθούν, ποια είναι η τύχη των αντίθετων λογαριασμών.

Αποσβεσθέν λεωφορείο Λεωφορείο Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού	450.000	450.000	1.800.000	1.550.000	250.000

Αποσθετήσιμης επισφ. χρεώστης Γ Επισφαλής χρεώστης Γ Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού	6.000	6.000	10.000	4.000	6.000

Οι αντίθετοι λογαριασμοί μπορούν να εμφανισθούν στον Ισολογισμό είτε στο αντίθετο σκέλος του ισολογισμού από εκείνο, όπου αναγράφεται ο κύριος λογαριασμός (σύμφωνα άλλωστε και με το υπόλοιπό τους) είτε στο ίδιο σκέλος και κάτω από τον κύριο λογαριασμό, αλλά αφαιρετικά.

Ακολουθούν σχετικά παραδείγματα.

α) Για κύριους λογαριασμούς ενέργητικού:

E	Ισολογισμός	P
.....	
Μηχανήματα	400.000	Αποσβεσθέντα μηχανήματα 150.000
E	Ισολογισμός	P
.....	
Μηχανήματα	400.000	
Μείον: αποσβεσθέντα μηχανήματα	<u>150.000</u>	250.000

β) Για κύριο λογαριασμό Παθητικού:

E	Ισολογισμός	P
.....	
Αποσβεσθέν Ενυποθ. τοκοχρ. δάνειο	500.000	Ενυπθ. Τοκοχρ. δάνειο 4.000.000
E	Ισολογισμός	P
.....	
Ενυπόθηκο τοκοχρ. δάνειο	4.000.000	
Μείον: Αποσβεσθέν ενυπόθηκο τοκοχρεωλυτικό δάνειο	<u>500.000</u>	3.500.000

2.3 Λογαριασμοί διάμεσοι.

Και οι λογαριασμοί αυτοί, όπως και οι αντίθετοι, οφείλονται σε λογιστικά τεχνάσματα, για να διευκολύνεται η Λογιστική στους σκοπούς της, όπως ο έλεγχος, οι πληροφορίες κλπ.

Παρεμβάλλονται μεταξύ άλλων λογαριασμών (γι' αυτό και η ονομασία τους διάμεσοι ή ενδιάμεσοι), χωρίς όμως από την παρεμβολή αυτή να προκύπτει μεταβολή. Οι διάμεσοι λογαριασμοί πρέπει να εξισώνονται.

Τέτοιους λογαριασμούς ανοίγομε σε κατασκευές, οπότε συγκεντρώνομε τις δαπάνες κατασκευής στο διάμεσο αυτό λογαριασμό και, όταν οι εργασίες τελειώσουν, πιστώνεται ο λογαριασμός αυτός με χρέωση του λογαριασμού του έτοιμου πια περιουσιακού στοιχείου.

Μεγάλη χρήση διάμεσων λογαριασμών κάνομε στην κοστολόγηση και στην εφαρμογή του Συγκεντρωτικού Συστήματος. Το σύστημα αυτό εξετάζεται στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου, όπου ο μαθητής μπορεί να βρει παραδείγματα ενδιάμεσων λογαριασμών π.χ. «Αγορές μετρητοί», «Πωλήσεις μετρητοί».

Ασκήσεις

- Η παρακάτω εικόνα παρουσιάζει ένα μέρος του οριστικού ισοζυγίου του εμπόρου Λ. Λαζάρου με τους λογαριασμούς που θα εμφανισθούν στον ισολογισμό και τα υπόλοιπά τους.

Υπόλοιπα

<u>Λογαριασμός</u>	<u>Χρεωστικά</u>	<u>Πιστωτικά</u>
Ακίνητα	5.000.000	—
Μηχανήματα	2.000.000	—
Προϊόντα	400.000	—
Επισφαλείς χρεώστες	100.000	—
Ταμείο	50.000	—
Κεφάλαιο	—	4.200.000
Αποσβεσθέντα ακίνητα	—	2.500.000
Αποσβεσθέντα μηχανήματα	—	800.000
Αποσβεσθ. επισφ. χρεώστες	—	50.000
	7.550.000	7.550.000

Με βάση όσα έχετε διδαχθεί για την εμφάνιση των αντίθετων λογαριασμών στον ισολογισμό να συντάξετε πίνακες ισολογισμού αναγράφοντας τους λογαριασμούς αυτούς στις σωστές θέσεις (προσθετικά και αφαιρετικά).

- Ο Έμπορος Α. Καλογερόπουλος έχει στα βιβλία του ανάμεσα στους άλλους και τους λογαριασμούς:

<u>Μηχανές γραφείου</u>	<u>Αποσβεσθείσες μηχανές γραφείου</u>
200.000	60.000

Σε ποιο από τους δύο αυτούς λογαριασμούς θα καταχωρίσει την επιστροφή μιας γραφομηχανής αξίας δρχ. 15.000, που έγινε την επόμενη μέρα από την αγορά της γιατί ήταν ελαπτωματική;
Εξηγήστε την άποψή σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

3.1 Γενικά.

Οι λογαριασμοί τάξεως είναι μία κατηγορία λογαριασμών, η οποία παρέχει στη Λογιστική τη δυνατότητα να παρακολουθεί:

- α) ξένα περιουσιακά στοιχεία, που για διάφορους λόγους κατέχει η επιχείρηση,
- β) την εκτέλεση των αμφοτεροβαρών συμβάσεων.

Οι λογαριασμοί τάξεως έχουν το εξής χαρακτηριστικό: Ανοίγονται και λειτουργούν πάντα ανά ζεύγη. Αυτό σημαίνει ότι, όταν χρεώνεται ή πιστώνεται ο πρώτος του ζεύγους, πρέπει αντίστοιχα να πιστώνεται ή χρεώνεται ισόποσα ο δεύτερος του ζεύγους. Και αντίθετα. Όταν ο δεύτερος χρεώνεται ή πιστώνεται, πρέπει να πιστώνεται ή χρεώνεται ο πρώτος. Δηλαδή δεν επιτρέπεται η συλλειτουργία λογαριασμού τάξεως με άλλο λογαριασμό εκτός από τον αντίστοιχό του.

Ακόμα, κάθε φορά που το αντικείμενο των λογαριασμών τάξεως ελαττώνεται, πρέπει να γίνεται σχετική εγγραφή, αντίθετη της εγγραφής ανοίγματος, για να παρουσιασθεί η μείωση αυτή.

Τέτοιες περιπτώσεις, όπως θα δούμε και παρακάτω, έχομε όταν πωλήσομε·ένα μέρος από τα εμπορεύματα, που μας έχει στείλει ο Α για το σκοπό αυτό, π.χ. το 1/3. Επίσης όταν παραλαμβάνομε το πρώτο φορτίο, π.χ. 3 τόννων από συνολική ποσότητα 10 τόννων βαμβακιού, που έχομε αγοράσει κλπ.

Θα εξετάσουμε στη συνέχεια τις κατηγορίες των λογαριασμών τάξεως, αρχίζοντας από τους λογαριασμούς τάξεως ξένων περιουσιακών στοιχείων.

3.2 Λογαριασμοί τάξεως ξένων περιουσιακών στοιχείων.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις κατά τις οποίες μια επιχείρηση μπορεί να κατέχει περιουσιακά στοιχεία ιδιοκτησίας (κυριότητας) τρίτων. Π.χ. αντιπρόσωπος έχει στην αποθήκη του εμπορεύματα της επιχειρήσεως που αντιπροσωπεύει και φροντίζει για τη διάθεσή τους σε πελάτες της περιοχής του. Τράπεζα παραλαμβάνει προς είσπραξη γραμμάτια, συναλλαγματικές κ.α. αξίες. Επίσης χρεώγραφα τρίτων προς φύλαξη, ή και εμπορεύματα ως ενέχυρο κλπ.

Από μία απλή εξέταση των περιπτώσεων αυτών μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι καμιά από αυτές δεν αφορά στη Λογιστική. Και αυτό γιατί σε καμιά από τις περιπτώσεις αυτές δεν επέρχεται μεταβολή στην περιουσία της επιχειρήσεως. Η αποθήκευση π.χ. των εμπορευμάτων του αντιπροσωπευομένου στην αποθήκη του αντιπροσώπου και πλαϊ στα δικά του εμπορεύματα, δεν μεταβάλλει καθόλου το ε-

νεργητικό του τελευταίου. Το ίδιο συμβαίνει και με την Τράπεζα, που ανέλαβε να εισπράξει μια συναλλαγματική, κ.ο.κ. Βέβαια άλλο είναι το θέμα όταν πωλήσει ο αντιπρόσωπος τα εμπορεύματα οπότε δικαιούται προμήθεια, ή εισπράξει η Τράπεζα τη συναλλαγματική οπότε δικαιούται και αυτή προμήθεια. Τότε ασφαλώς θα γίνει λογιστική εγγραφή, καθώς φαίνεται και στο παράδειγμα που ακολουθεί.

Εντούτοις αν σκεφθούμε ότι η κατοχή ξένου πράγματος μπορεί να δημιουργήσει υποχρεώσεις, όπως όταν από κακή αποθήκευση καταστρέφεται το εμπόρευμα του αντιπροσωπευομένου, που κατέχει ο αντιπρόσωπος, ή από επιπόλαιη φύλαξη χάνονται τα χρεώγραφα, που παρέδωσε ο πελάτης στην Τράπεζα για φύλαξη, ή τέλος ππωχεύει ο έμπορος και πρέπει να διαχωρισθούν τα ξένα εμπορεύματα, ώστε να μη συμπεριληφθούν στην πτωχευτική περιουσία κ.α., φθάνομε στο συμπέρασμα ότι τα ξένα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να παρακολουθούνται και μάλιστα με λεπτομέρεια.

Για το σκοπό λοιπόν αυτόν ανοίγομε δύο λογαριασμούς. Με τον πρώτο, που είναι λογαριασμός ενεργητικού, απεικονίζομε το περιουσιακό στοιχείο και την αιτία, για την οποία βρίσκεται στα χέρια της επιχειρήσεως, π.χ. «Εμπορεύματα τρίτων για πώληση» ή «... για φύλαξη» ή «... για ενέχυρο» η «Χρεώγραφα τρίτων για φύλαξη» κ.ο.κ. Με το δεύτερο, που είναι λογαριασμός παθητικού, παρουσιάζομε την υποχρέωση της επιχειρήσεως για την απόδοση του πράγματος, π.χ. «Δικαιούχοι εμπορευμάτων» ή «Δικαιούχοι εμπορευμάτων για ενέχυρο» η «Δικαιούχοι χρεωγράφων για φύλαξη» κλπ.

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι λογαριασμοί τάξεως ανοίγονται όταν η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να επιστρέψει το ίδιο το πράγμα, σε περίπτωση που το ζητήσει ο δικαιούχος. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι, όταν το ξένο πράγμα είναι μετρητά, δεν χρειάζεται η λειτουργία λογαριασμών τάξεως, επειδή η επιχείρηση δτην περίπτωση αυτή έχει υποχρέωση να έπιστρέψει όχι τα ίδια τραπεζογραμμάτια, που της παρέδωσε ο δικαιούχος, αλλά άλλα ίσης αξίας.

Ακόμα πρέπει να τονίσουμε ότι η χρεωπίστωση των λογαριασμών τάξεως μπορεί να γίνει με τη μέθοδο του **λογιστικού ισότητου**, δηλαδή με τιμή καθαρά συμβατική. Διαλέγομε π.χ. ένα αριθμό 1, ή 10 ή 20 κλπ. και τον θεωρούμε τιμή για κάθε μονάδα συσκευασίας, βάρους, όγκου, κλπ.

Έτσι με το λογιστικό ισότιμο μετατρέπομε την ποσότητα του ξένου περιουσιακού στοιχείου σε λογιστικά ποσά. Π.χ. 50 βαρέλια λάδι x λογιστικό ισότιμο 10 σημαίνει ότι οι λογαριασμοί τάξεως θα κινηθούν με λογιστική αξία λαδιού 500 (50 x 10).

Πρέπει όμως να έχομε υπόψη μας ότι το λογιστικό ισότιμο δεν επιτρέπεται να μεταβληθεί για όλη τη διάρκεια της λειτουργίας των λογαριασμών και ώσπου αυτοί να κλείσουν.

Συνηθίζεται πάντως, όταν στέλνονται εμπορεύματα για πώληση, να χρησιμοποιούμε το κατώτατο όριο τιμής πωλήσεως, που ορίζει ο αποστολέας τους.

Ας δούμε τώρα παραδείγματα εφαρμογής.

Παράδειγμα 1ο.

Ο Β. Βούλης μας έστειλε για πώληση 50 ηλεκτρικούς κινητήρες προς δρχ. 5000 κατά τεμάχιο.

Η εγγραφή:

		<p><u>Εμπορεύματα Τρίτων για πώληση Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u></p> <p><u>Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση Β. Βούλης</u></p> <p>Παραλαβή 50 Ηλεκτρ/ρων x δρχ. 5000</p>	250.000	250.000		
			250.000		250.000	

Υποθέτουμε ότι πωλούμε 35 ηλεκτροκινητήρες προς δρχ. 6000 τον ένα.

Η εγγραφή:

		<p><u>Δικαιούχοι εμπορευ- μάτων για πώληση Β. Βούλης</u></p> <p><u>Εμπορεύματα Τρίτων για πώληση Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u></p> <p>Πώληση 35 τεμαχίων x δρχ. 5000</p>	175.000	175.000		
			175.000		175.000	

Προσέξτε ότι η αντίθετη εγγραφή των λογαριασμών τάξεως γίνεται με την τι-
μή που άνοιξαν, δηλαδή δρχ. 5000 κατά τεμάχιο.

Επιστρέφομε τους υπόλοιπους στο δικαιούχο Β. Βούλη.

Η εγγραφή:

		<p><u>Δικαιούχοι εμπο- ρευμάτων για πώληση Β. Βούλης</u></p> <p><u>Εμπορεύματα Τρίτων για πώληση Ηλεκτρ/ρες Β. Βούλη</u></p> <p>Επιστροφή 15 Ηλεκτρ. x δρχ. 5000</p>	75.000	75.000		
			75.000		75.000	

Αυτή, όπως περιγράφεται παραπάνω, έίναι η κίνηση των λογαριασμών τάξεως. Παρατηρούμε όμως ότι παράλληλα προς τις μεταβολές των λογαριασμών τάξεως έχομε ή ενδέχεται να έχομε και μεταβολές στη δική μας περιουσία. Π.χ. όταν παραλάβαμε τους ηλεκτροκινητήρες ίσως πληρώσαμε τα μεταφορικά τους. Όταν πωλήσαμε μερικούς από αυτούς εισπράζαμε χρήματα που δεν είναι δικά μας. Επί-
σης για την πώληση αυτή διακαιούμεθα προμήθεια κλπ.

Επομένως για να μελετήσουμε σωστά το θέμα μας πρέπει να εξετάσουμε όλες τις εγγραφές που προκύπτουν από τη διαχείριση του ξένου περιουσιακού στοιχείου.

Αυτό γίνεται με την παρακάτω εφαρμογή.

Παράδειγμα 2ο.

Για παράδειγμα δανειζόμαστε από την πράξη τις παρακάτω περιπτώσεις συναλλαγών που επιφέρουν μεταβολές σε λογαριασμούς τάξεως και σε λογαριασμούς περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως (λ/σμοί ουσίας). Έτσι η λειτουργία των λογαριασμών τάξεως δεν εξετάζεται απομονωμένα, όπως στο προηγούμενο παράδειγμα, αλλά παράλληλα προς τη λειτουργία των άλλων λογαριασμών.

Ο μαθητής παρακολουθώντας με προσοχή τις εγγραφές αυτές αποκτά ολοκληρωμένη εικόνα της λογιστικής παρομοίων συναλλαγών, πάνω στην οποία βασίζεται η λογιστική των αντιπροσώπων και των παραγγελιοδόχων. Ας προσέξει ιδιαίτερα τις εγγραφές που ακολουθούν όταν προκύπτουν περιουσιακές μεταβολές.

Το παράδειγμα λοιπόν:

Ο Α. Χρηστίδης μας στέλνει 3000 κιλά ρύζι γιά πώληση. Η πώληση θα γίνει για λογαριασμό του σε τιμή τουλάχιστο δρχ. 25 κατά κιλό και με προμήθεια 6% πάνω στην τιμή πωλήσεως.

Κατά την παραλαβή του φορτίου πληρώσαμε δρχ. 1000 για ναύλο μεταφοράς.

Ας δούμε τώρα τι εγγραφές θα ενεργήσουμε.

Πρώτο: Θα πρέπει να παρουσιάσουμε το ξένο εμπόρευμα στην αποθήκη μας και αυτό θα γίνει με λογαριασμούς τάξεως.

Η πράξη αυτή, όπως ξέρομε, δεν επηρεάζει την περιουσιακή θέση της επιχειρήσεως.

Δεύτερο. Η επιχείρηση πλήρωσε για την παραλαβή του φορτίου δρχ. 1000. Η πράξη αυτή επηρεάζει άμεσα την οικονομική θέση της επιχειρήσεώς μας. Θα ακολουθήσει λοιπόν εγγραφή για την περιουσιακή μεταβολή. Εφόσον πληρώσαμε χρήματα, το ταμείο μας μειώθηκε, άρα ο λογαριασμός «Ταμείο» θα πιστωθεί. Μένει να προσδιορίσουμε το λογαριασμό που θα χρεωθεί. Ο λογαριασμός αυτός παρουσιάζει μια απαίτησή μας προς τον Α. Χρηστίδη, που απορρέει από τη σχέση που έχει αυτός μαζί μας. Από τη σχέση όμως αυτή θα προκύψουν και υποχρεώσεις δικές μας προς αυτόν. Επομένως δημιουργούμε ένα λογαριασμό όπου φαίνονται και οι απαίτησεις μας και οι υποχρεώσεις μας προς τον Α. Χρηστίδη. Λογαριασμοί τέτοιοι με κατάλληλο τίτλο είναι π.χ. «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος», «Τρεχούμενοι λογαριασμοί» (ειδικός Α. Χρηστίδης), «Προσωρινοί λογαριασμοί» (ειδικός Α. Χρηστίδης).

Οι εγγραφές θα είναι οι εξής:

Εγγραφή τάξεως:

		<u>Εμπορεύματα τρίτων για πώληση Ρύζι Α. Χρηστίδη</u>	75.000	75.000		
		<u>Δικαιούχοι εμπορευμάτ. για πώληση Α. Χρηστίδης</u>	75.000		75.000	

3000 κιλά ρύζι προς δρχ. 25 κατά κιλό

Εγγραφή περιουσιακής μεταβολής:

		<p>Α. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος Ταμείο Έξοδα για λογαριασμό Α. Χρηστίδη</p>		1.000		1.000	
--	--	--	--	-------	--	-------	--

Ας προχωρήσουμε.

Πωλούμε 800 κιλά ρύζι στην τιμή των δρχ. 30 κατά κιλό και υπολογίζουμε προμήθειά μας δρχ. 1440 ($800 \times 30 \times 0,06$).

Τι πρέπει να κάνουμε;

Πρώτο: Θα πρέπει να χρεώσουμε το ταμείο μας με δρχ. 24.000, αφού εισπράξαμε από την πώληση των 800 κιλών ρυζιού το ποσό αυτό ($800 \times 30 = 24.000$). Επειδή όμως εισπράξαμε το ποσό αυτό για λογαριασμό του Α. Χρηστίδη έπεται ότι το χρωστάμε σ' αυτόν. Την υποχρέωσή μας αυτή την εμφανίζουμε πιστώνοντας το λογαριασμό «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος».

Δεύτερο: Πρέπει να ενεργήσουμε εγγραφή για την προμήθειά μας. Και η εγγραφή αυτή, όπως και η προηγούμενη, είναι εγγραφή μεταβολών της περιουσίας μας. Για το σκοπό αυτό θα χρεώσουμε το λογαριασμό «Α. Χρηστίδης, λογαριασμός τρεχούμενος» με δρχ. 1440, αφού μας οφείλει το ποσό αυτό, και θα πιστώσουμε το λογαριασμό «Προμήθειες» που είναι λογαριασμός εσόδου.

Τρίτο: Πρέπει να προσαρμόσουμε τους λογαριασμούς τάξεως με τη νέα κατάσταση. Τα εμπορεύματα του Α. Χρηστίδη μειώθηκαν με την πώληση και αυτό πρέπει να σημειωθεί στους λογαριασμούς τάξεως.

Να και οι εγγραφές:

Εγγραφές περιουσιακών μεταβολών:

		<p>Ταμείο Α. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος Πίστωση λογαριασμού Α. Χρηστίδη με προϊόν πωλήσεως 800 κιλών ρυζιού προς δρχ. 30</p>		24.000		24.000	
		<p>Α. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος Προμήθειες Προμήθειά μας 6% στην τιμή πωλήσεως ρυζιού Α. Χρηστίδη</p>		1.440		1.440	

Εγγραφή τάξεως:

		<u>Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση Α. Χρηστίδης</u>		20.000	20.000		
		<u>Εμπορεύματα τρίτων για πώληση Ρύζι Α. Χρηστίδη</u>		20.000		20.000	
		<u>Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως (800 x 25)</u>					

Θα προσέξετε ότι οι λογαριασμοί τάξεως πιστώθηκαν με την τιμή που χρεώθηκαν, δηλαδή δρχ. 25 κατά κιλό.

Τέλος επιστρέφεται το υπόλοιπο ρύζι (2200 κιλά) και πληρώνονται δρχ. 1680 για μεταφορικά, ασφάλιστρα κλπ. έξοδα αποστολής. Ακολούθως το ποσό της οφελής προς τον Α. Χρηστίδη, που σύμφωνα με το υπόλοιπο του λογαριασμού του είναι δρχ. 19.880, παραδίδεται στον ίδιο.

Οι εγγραφές θα έχουν τη μορφή:

		<u>Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση Α. Χρηστίδης</u>		55.000	55.000		
		<u>Εμπορεύματα τρίτων για πώληση Ρύζι Α. Χρηστίδη</u>		55.000		55.000	
		<u>Εξίσωση λογαριασμών τάξεως (2200 x 25)</u>					
		<u>Α. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος</u>			1.680		1.680
		<u>Ταμείο Έξοδα για λογαριασμό του Α. Χρηστίδη</u>					
		<u>Α. Χρηστίδης λογαριασμός τρεχούμενος</u>			19.880		19.880
		<u>Ταμείο Τακτοποίηση υποχρεώσεως μας προς τον Α. Χρηστίδη</u>					

Μετά τις εγγραφές αυτές οι λογαριασμοί τάξεως έχουν εξισωθεί και αυτό είναι πολύ φυσικό, αφού η επιχείρηση δεν έχει πλέον στην κατοχή της εμπορεύματα ξένα.

Να και η εικόνα των λογαριασμών τάξεως:

**Εμπορεύματα
τρίτων για πώληση**

$3000 \times 25 = 75.000$	$800 \times 25 = 20.000$
$2200 \times 25 = 55.000$	
<u>3000</u>	<u>75.000</u>
<u>3000</u>	<u>75.000</u>

Δικαιούχοι Εμπορευμάτων για πώληση	
20.000	75.000
55.000	
<u>75.000</u>	<u>75.000</u>

Παραθέτουμε παρακάτω πίνακα όπου ο μαθητής μπορεί να βρει τίτλους λογαριασμών τάξεως κατάλληλους για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, εκτός από αυτή που εξετάσαμε:

α/α	Περιπτώσεις	Λογαριασμοί τάξεως	
		Ενεργητικού	Παθητικού
1	Παραλαβή εμπορευμάτων για ενέχυρο	Εμπορεύματα Τρίτων για ενέχυρο	Δικαιούχοι εμπορευμάτων για ενέχυρο
2	Παραλαβή χρεωγράφων για φύλαξη	Χρεώγραφα τρίτων για φύλαξη	Δικαιούχοι χρεωγράφων για φύλαξη
3	Παραλαβή συναλλαγματικών για είσπραξη	Αξίες τρίτων για είσπραξη	Κομιστές αξιών για είσπραξη
4	Παραλαβή χρεωγράφων για εγγύηση	Χρεώγραφα τρίτων για εγγύηση	Δικαιούχοι χρεωγράφων για εγγύηση
5	Παραλαβή χρεωγράφων για ενέχυρο	Χρεώγραφα τρίτων για ενέχυρο	Δικαιούχοι χρεωγράφων για ενέχυρο

Και ο πίνακας βέβαια μπορεί να συνεχισθεί. Πάντως, όπου κρίνεται σκόπιμο, πρέπει να λειτουργούν και ειδικοί λογαριασμοί των λογαριασμών τάξεως (με αναλυτικά καθολικά φυσικά, για κάθε γενικό ή περιληπτικό λογαριασμό).

Άσκήσεις.

- Ο έμπορος Λ. Αυγερινός παρέδωσε στη Τράπεζα Πειραιώς 1000 χαρτοκιβώτια γάλακτος συνολικής αξίας δρχ. 500.000 ως ενέχυρο. Παρέδωσε επίσης και 800 μετοχές της Α.Ε... για φύλαξη. Ποιες ημερολογιακές εγγραφές θα ενεργήσει η Τράπεζα; Υποδείξτε επίσης και τις ημερολογιακές εγγραφές όταν χρησιμοποιήσει λογιστικό ισότιμο 1 για κάθε χαρτοκιβώτιο και για κάθε μετοχή.

2. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως υποδείζετε τις ημερολογιακές εγγραφές που θα πρέπει να ενεργήσει η Τράπεζα όταν: α) Αποσβεσθεί το ενέχυρο και επιστραφούν τα ενεχυριασμένα χαρτοκιβώτια γάλακτος στον Έμπορο Λ. Αυγερινό. β) Ο Έμπορος Λ.Αυγερινός παραλάβει τις μετοχές του από την Τράπεζα.

3. Η Τράπεζα Κρήτης παρέλαβε από πελάτη της συναλλαγματικές συνολικής αξίας δρχ. 150.000 με την εντολή να φροντίσει η ίδια για την είσπραξή τους.

Ποια ημερολογιακή εγγραφή θα ενεργήσει η Τράπεζα κατά την παραλαβή;

4. Το πρατήριο βενζίνας του Γ. Μυτακίδη, που βρίσκεται στον Εθνικό δρόμο Αθήνας - Λαμίας, κοντά στη Λαμία, παρέλαβε 100 συσσωρευτές αυτοκινήτων 6V από την επιχείρηση Λάρισας του Δ. Βασιλειάδη με σκοπό να τους πωλήσει για λογαριασμό του αποστολέα. Η τιμή πωλήσεως ορίζεται όχι μικρότερη από δρχ. 800 κατά συσσωρευτή. Επίσης ορίζεται ότι ο Γ. Μυτακίδης θα έχει προμήθεια 10% πάνω στην τιμή πωλήσεως. Ο Γ. Μυτακίδης με την παραλαβή των συσσωρευτών πληρώνει δρχ. 6000 για μεταφορικά.

Στη συνέχεια έχουμε τις παρακάτω πράξεις:

- Ο Γ. Μυτακίδης πληρώνει δρχ. 5000 για ενοίκιο χώρων αποθηκεύσεως των συσσωρευτών.
 - Ο Γ. Μυτακίδης πωλεί σε διάφορα συνεργεία αυτοκινήτων 25 συσσωρευτές στη τιμή των δρχ. 1000 για καθένα και εισπράττει το αντίτυπο σε μετρητά.
 - Ο Γ. Μυτακίδης υπολογίζει την προμήθειά του για την προηγούμενη πώληση.
 - Ο Γ. Μυτακίδης πωλεί 70 συσσωρευτές σε διάφορα καταστήματα εμπορίας ειδών αυτοκινήτου της Λαμίας και των κωμοπόλεων της περιοχής του. Οι πιές πωλήσεως είναι οι παρακάτω και εισπράττονται σε μετρητά:
- a) για 40 συσσωρευτές δρχ. 1200 κατά συσσωρευτή
 - β) για τους υπόλοιπους 30 συσσωρευτές δρχ. 1100 κατά συσσωρευτή.
 - Ο Γ. Μυτακίδης υπολογίζει την προμήθειά του για τις παραπάνω πωλήσεις.
 - Ο Γ. Μυτακίδης επιστρέφει τους υπόλοιπους 5 συσσωρευτές στον Δ. Βασιλειάδη. Για το σκοπό αυτό πλήρωσε μεταφορικά δρχ. 1000.
 - Ο Γ. Μυτακίδης εμβάζει στον Δ. Βασιλειάδη το ποσόν της αφειλής που ανέρχεται σε δρχ.
- Καταχωρίστε τις παραπάνω συναλλαγές στο ημερολόγιο του Γ. Μυτακίδη. Προσδιορίστε επίσης το ποσό που έστειλε ο Γ. Μυτακίδης στο Δ. Βασιλειάδη και που δεν αναφέρεται στη διατύπωση της ασκήσεως.

3.3 Λογαριασμοί τάξεως αμφοτεροβαρών συμβάσεων.

Αμφοτεροβαρής Θεωρείται μία σύμβαση (συμφωνία) όταν από αυτήν προκύπτουν δικαιώματα και υποχρεώσεις και για τα δύο μέρη που συμβάλλονται. Επομένως, όταν η επιχείρηση συνάπτει τέτοια σύμβαση, πρέπει να παρακολουθεί δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αυτήν.

Η παρακολούθηση γίνεται με ζεύγη λογαριασμών τάξεως που λειτουργούν άπως και στην περίπτωση παρακολούθησεως των ξένων περιουσιακών στοιχείων.

Η παρακολούθηση αυτή είναι αναγκαία γιατί σε όλες τις συμβάσεις δεν έχουμε άμεση εκτέλεση αυτών που συμφωνήθηκαν. Πολλές φορές π.χ. αγοράζεται εμπόρευμα, του οποίου η παραλαβή γίνεται μετά από μήνες ή τμηματικά. Στο διάστημα αυτό της αναμονής η επιχείρηση έχει συμφέρον να παρακολουθεί την κανονική εκτέλεση δύσων συμφωνήθηκαν. Ας σκεφθούμε για παράδειγμα το συμφέρον που έχει μία επιχείρηση για την εκτέλεση της συμβάσεως όταν προαγόρασε ποσότητα καφέ ακριβώς την παραμονή της αυξήσεως της τιμής του και με εξαιρετικά συμφέροντες όρους. Σχετικό παράδειγμα για τη λογιστική της περιπτώσεως αυτής μπορεί να μελετήσει ο μαθητής στην παράγραφο 4.6.

Υπάρχουν επίσης συμβάσεις από τις οποίες δεν γνωρίζομε αν τελικά προκύψουν υποχρεώσεις και δικαιώματα για την επιχείρηση. Απλώς είναι **ενδεχόμενο** να προκύψουν αυτά. Αυτό συμβαίνει σε κάθε περίπτωση που η επιχείρηση παρέχει εγγύηση για την πληρωμή π.χ. του χρέους ενάς τρίτου προς κάποιον άλλον. Αν ο τρίτος δεν εξοφλήσει το χρέος του, τότε η επιχείρηση ως εγγυήτρια οφείλει αυτή να προβεί στην εξόφλησή του. Δηλαδή μόνο στη περίπτωση αυτή, προκύπτει υποχρέωση για την επιχείρηση. Αντίθετα, στην περίπτωση που ο τρίτος τακτοποιήσει κανονικά την οφειλή του, δεν θα δημιουργηθεί υποχρέωση για την επιχείρηση.

Βέβαια απέναντι στην παραπάνω υποχρέωση, η επιχείρηση έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον τρίτο αποζημίωση για την πληρωμή που έκανε για λογαριασμό του.

Ας δούμε για παράδειγμα την παρακάτω περίπτωση εγγυοδοσίας:

Η επιχείρηση «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. εγγύάται για δρχ. 200.000 στους Αλευρόμυλους «ΖΕΥΣ» υπέρ της Αρτοποιίας «ΟΛΥΜΠΟΣ», (δηλαδή στη σχέση αυτή η «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. είναι ο εγγυητής, οι Αλευρόμυλοι «ΖΕΥΣ», ο δανειστής και η Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» ο αφειλέτης).

Να σκεφθούμε λοιπόν πώς πρέπει να γίνει η εμφάνιση της εγγυήσεως αυτής στα βιβλία της εγγυήτριας επιχειρήσεως «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΑΜΥΛΟΥ» Α.Ε. Σ' αυτό θα μας βοηθήσουν οι λογαριασμοί τάξεως.

Γνωρίζομε ότι η επιχείρηση είναι πιθανό να πληρώσει η ίδια για λογαριασμό του τρίτου (στο παράδειγμά μας για την Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ»). Επομένως πρέπει να παρουσιάσουμε την ενδεχόμενη αυτή υποχρέωση σε ένα λογαριασμό τάξεως του παθητικού με τίτλο, όπως: «Πιθανές υποχρεώσεις από εγγυήσεις μας», ή «Ενδεχόμενες υποχρεώσεις...», ή «Εγγυοδοσίες μας προς Τρίτους», κλπ. Παράλληλα πρέπει να εμφανίσουμε και την απαίτηση, που θα έχει η επιχείρηση, αν υποχρεωθεί αυτή να πληρώσει για λογαριασμό του τρίτου. Θα χρησιμοποιήσουμε ένα λογαριασμό τάξεως ενεργητικού με τίτλο όπως: «Πιθανές απαίτησεις από εγγυήσεις μας», ή «Ενδεχόμενες απαίτησεις...», ή «Εγγυήσεις μας για Τρίτους» κλπ.

Μετά τα παραπάνω ας καταστρώσουμε την ημερολογιακή εγγραφή:

		Εγγυήσεις μας για τρίτους		200.000		200.000
		Εγγυοδοσίες μας προς τρίτους				
		Εγγύηση μας προς.....				

Αν η Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» εξοφλήσει κανονικά το χρέος προς τους Αλευρόμυλους «ΖΕΥΣ», τότε η εγγυήτρια θα καταχωρίσει στα βιβλία της αντίθετη εγγραφή από την παραπάνω, για να εξισώσει τους λογαριασμούς τάξεως. Δηλαδή θα κάνει την εγγραφή:

		Εγγυοδοσίες μας προς τρίτους		200.000		200.000
		Εγγυήσεις μας για τρίτους				
		Εξίσωση λογαριασμών τάξεως				

Δεχόμαστε όμως ότι η εξόφληση δεν έγινε από την Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» και έτσι υποχρεώθηκε η εγγυήση να καταβάλλει την εγγύηση δρχ. 200.000.

Ας σκεφθούμε πάλι τι εγγραφές πρέπει να γίνουν.

Πρώτο. Αφού η επιχείρηση πλήρωσε χρήματα, το ταμείο ελαττώθηκε κατά το ποσό που πλήρωσε, δηλαδή δρχ. 200.000, και επομένως πρέπει ο λογαριασμός «Ταμείο» να πιστωθεί με το ποσό αυτό. Ξέρομε όμως ότι η επιχείρηση πληρώνοντας την εγγύηση αποκτά δικαίωμα να ζητήσει τα χρήματα αυτά από την Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ». Με άλλα λόγια η Αρτοποιία γίνεται χρεώστης για το ποσό αυτό. Επομένως θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Χρεώστες» με ειδικό λογαριασμό «Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ» και η εγγραφή είναι έτοιμη.

Δεύτερο. Οι λογαριασμοί τάξεως δεν έχουν πια λόγο υπάρξεως. Προορισμός τους ήταν να απεικονίζουν πιθανή υποχρέωση και πιθανή απαίτηση της επιχειρήσεως από τη σχέση εγγυήσεως. Τώρα πια όμως η υποχρέωση δεν είναι πιθανή, αφού ήδη η επιχείρηση πλήρωσε το ποσό της εγγυήσεως. Επομένως πρέπει να γίνει η εγγραφή εξισώσεως των λογαριασμών τάξεως.

Να και οι εγγραφές:

		Χρεώστες <u>Αρτοποιία «ΟΛΥΜΠΟΣ»</u> Πληρωμή εγγυήσεως	Ταμείο	200.000	200.000	200.000
		Εγγυοδοσίες μας προς τρίτους			200.000	200.000
		Εγγυήσεις μας για τρίτους				200.000
		Εξισωση λ/σμών τάξεως				

Στην πράξη ανοίγομε λογαριασμούς τάξεως αμφοτεροβαρών συμβάσεων όταν κάνομε προαγορές, προπωλήσεις, παρέχομε εγγυήσεις κλπ.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με τους λογαριασμούς τάξεως που μπορούμε να ανοίξουμε σε κάθε περίπτωση, από αυτές που αναφέρονται:

α/α	Περιπτώσεις	Λογαριασμοί τάξεως	
		Χρεωστικό	Πιστωτικό
1	Προαγορά εμπορευμάτων	Προαγορές εμπορευμάτων	Προπωλητές εμπορευμάτων
2	Προαγορά χρεωγράφων	Προαγορές χρεωγράφων	Προπωλητές χρεωγράφων
3	Προπώληση εμπορευμάτων	Προαγοραστές εμπορευμάτων	Προπωλήσεις εμπορευμάτων
4	Χορηγήσεις εγγυήσεως	Εγγυήσεις για τρίτους	Εγγυοδοσίες μας προς τρίτους

Δεν θα λησμονήσει ο μαθητής να ανοίξει ειδικούς λογαριασμούς, όπου χρειάζεται, όπως και να ενεργεί αντίθετη εγγραφή τακτοποιήσεως των λογαριασμών τάξεως όταν πρέπει.

Ασκήσεις.

1. Ο έμπορος Κ. Ζαφειρίου προαγόρασε στις 10 Ιουλίου, από τη βιοτεχνία παιχνιδιών «ΤΟ ΕΛ-ΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ», παιχνίδια συνολικής αξίας δρχ. 300.000. Στις 20 Νοεμβρίου η βιοτεχνία παραδίδει τα παιχνίδια. Υποδείξτε τις εγγραφές που θα καταχωρίσει στα βιβλία του ο έμπορος Κ. Ζαφειρίου στις 10 Ιουλίου και στις 20 Νοεμβρίου.

2. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως, καταστρώστε τις εγγραφές, που θα ενεργήσει η Βιοτεχνία παιχνιδιών κατά τις παραπάνω ημερομηνίες.

3. Υποθέστε ότι εγγυάσθε στον Β. Πετρή για το φίλο σας Ρ. Ζήκο για ποσό δρχ. 50.000. Ποια έγγραφή θα ενεργήστε στα βιβλία σας;

Δώστετε επίσης τις ημερολογιακές εγγραφές που θα καταχωρίστε στα βιβλία σας στις παρακάτω περιπτώσεις: α) Ο φίλος σας Ρ. Ζήκος εξαφλεί κανονικά το χρέος του προς τον Β. Πετρή. β) Ο φίλος σας Ρ. Ζήκος δεν εξαφλεί το χρέος του προς τον Β. Πετρή, πράγμα που κάνετε εσείς ως υποχρέωσή σας από τη σχέση εγγυοδοσίας. γ) Ο φίλος σας σας στέλνει το ποσόν της εγγυήσεως που πληρώσατε στον Β. Πετρή.

3.4 Λογαριασμοί τάξεως που απεικονίζουν τα δρια δράσεως και παρακολουθούν το πρόγραμμα της επιχειρήσεως.

Εκτός από τις παραπάνω δύο κατηγορίες λογαριασμών τάξεως υπάρχει ακόμα μια, την οποία χρησιμοποιούμε για να παρακολουθούμε την εφαρμογή του προγράμματος και να γνωρίζουμε κάθε στιγμή τα δρια δράσεως της επιχειρήσεως.

Οι λογαριασμοί αυτοί ανδιγούνται σε κάθε περίπτωση που η επιχείρηση θέλει να παρακολουθεί τα πρόγραμμα δράσεώς της. Μία περίπτωση δε τέτοια, αρκετά συνηθισμένη στην πράξη είναι η πολιτική των πιστώσεων. Πραγματικά. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, με προγραμματισμό και οργάνωση, ορίζεται συχνά ένα ποσό, σύμφωνα με την οικονομική τους αντοχή, μέχρι το οποίο ενεργούνται πωλήσεις με πίστωση. Το ποσό αυτό μοιράζεται στη φερέγγυους πελάτες τους, οι οποίοι μπορούν με τον τρόπο αυτόν να προμηθεύονται εμπορεύματα με πίστωση και ως το ποσό της πιστώσεως, που αναγνωρίζεται από την επιχείρηση στον καθένα τους.

Στην περίπτωση λοιπόν αυτή ανοίγεται ένας λογαριασμός τάξεως χρεωστικός με κατάλληλο τίτλο π.χ. «Ανοιγείσες πιστώσεις» και χρεώνεται με το ποσό των πιστώσεων, που έχει ορισθεί, και ένας πιστωτικός με κατάλληλο επίσης τίτλο π.χ. «Πιστούχοι» ή «Δικαιούχοι πιστώσεων» κλπ., που πιστώνται με το ίδιο ποσό.

Η λειτουργία και εδώ γίνεται κατά τα γνωστά.

Ας δούμε όμως μια πρακτική εφαρμογή.

Η επιχείρηση Σ χορηγεί πιστώσεις συνολικού ποσού δρχ. 80.000 στους πελάτες της ως εξής:

Στον Κ. Κωνσταντίνου δρχ. 15.000, στον Ε. Ελευθεριάδη δρχ. 35.000 και στον Α. Μιχαλέτο δρχ. 30.000.

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

			Ανοιγείσες πιστώσεις				
			Πιστούχοι				
			Κ. Κωνσταντίνου	15.000	80.000		
			Ε. Ελευθεριάδης	35.000			
			Α. Μιχαλέτος	30.000			
			Άνοιγμα πιστώσεων				

Δεχόμαστε ότι ο Κ. Κωνσταντίνου προσέρχεται και προμηθεύεται εμπορεύματα αξίας όση και η πίστωσή του, ενώ ο Ε. Ελευθεριάδης αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000.

Οι εγγραφές που θα πρέπει να γίνουν:

			<u>Πελάτες</u> <u>Κ. Κωνσταντίνου</u> <u>Ε. Ελευθεριάδης</u>	<u>Εμπορεύματα</u> <u>Πώληση εμπορευμάτων</u>	15.000 20.000	35.000			
--	--	--	--	--	------------------	--------	--	--	--

και αμέσως μετά:

			<u>Πιστούχοι</u> <u>Κ. Κωνσταντίνου</u> <u>Ε. Ελευθεριάδης</u>	<u>Ανοιγείσες πιστώσεις</u> <u>Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως</u>	15.000 20.000	35.000			35.000
--	--	--	--	--	------------------	--------	--	--	--------

Ας δούμε και την εικόνα των λογαριασμών τάξεως.

<u>Ανοιγείσες Πιστώσεις</u>		<u>Πιστούχοι</u>		<u>Α. Μιχαλέτος</u>	
80.000		35.000			
<u>Κ. Κωνσταντίνου</u>	<u>Ε. Ελευθεριάδης</u>	<u>35.000</u>	<u>80.000</u>		
15.000		20.000			
				30.000	

Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, μετά την τελευταία εγγραφή και τη μεταφορά των σχετικών ποσών, ο λογαριασμός «Ανοιγείσες πιστώσεις» με το χρεωστικό του υπόλοιπο των δρχ. 45.000 (80.000 - 35.000) δείχνει το υπόλοιπο των πιστώσεων που απομένει ακόμα να χρησιμοποιηθεί από τους πιστούχους.

Οι ειδικοί λογαριασμοί επίσης μας δείχνουν ότι ο Κ. Κωνσταντίνου εξάντλησε την πίστωση, που χορήγησε σ' αυτόν η επιχείρηση, ο Ε. Ελευθεριάδης έκανε μερική χρήση της, ενώ ο Α. Μιχαλέτος δεν έκανε ακόμα χρήση.

Άλλη περίπτωση ανοίγματος λογαριασμών τάξεως της περιπτώσεως που εξετάζομε είναι και η παρακολούθηση της εκτελέσεως του προϋπολογισμού εσόδων - εξόδων. Λογαριασμοί κατάλληλοι: «Έξοδα προϋπολογισθέντα» - «Έσοδα προϋπολογισθέντα».

Ασκήσεις.

1. Η «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΚΟΥΒΕΡΤΟΠΟΙΙΑ Α.Ε.» διάλεξε 4 σοβαρούς πελάτες της σε ισάριθμες πόλεις και τους ανάγγειλε ότι από 1ης Ιανουαρίου χορηγεί πίστωση ως εξής:

α) Έμπορος Αθήνας Κ. Κλέαρχος	δρχ. 300.000
β) Έμπορος Πάτρας Δ. Παππάς	δρχ. 200.000
γ) Έμπορος Θεσσαλονίκης Γ. Ευθυμιάδης	δρχ. 250.000
δ) Έμπορος Αλεξανδρούπολεως Π. Ντρες	δρχ. 150.000

Μετά από αυτό οι παραπάνω πελάτες πραγματοποίησαν τις επόμενες οικονομικές πράξεις:

Ιανουάριος 20: Αγορές με πίστωση:

- Κ. Κλέαρχος δρχ.	120.000
- Δ. Παππάς δρχ.	80.000
- Γ. Ευθυμιάδης δρχ.	150.000

Ιανουάριος 30: Αγορές με πίστωση:

- Δ. Παππάς δρχ.	70.000
- Π. Ντρές δρχ.	100.000

Φεβρουάριος 15: Αγορές με πίστωση:

- Κ. Κλέαρχος δρχ.	70.000
- Δ. Παππάς δρχ.	60.000
- Γ. Ευθυμιάδης δρχ.	50.000
- Π. Ντρές δρχ.	50.000

Στο σημείο αυτό το λογιστήριο της «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΚΟΥΒΕΡΤΟΠΟΙΙΑΣ» Α.Ε. ανακαλύπτει ότι, από πλημμελή παρακολούθηση ένας από τους παραπάνω πελάτες έκανε υπέρβαση της πιστώσεως που χορήγησε σ' αυτόν η εταιρεία. Ειδοποιείται ο πελάτης για το λάθος αυτό και εμβάζει αμέσως το ποσό της υπερβάσεως.

Ζητείται: α) Η κατάστρωση των ημερολογιακών εγγραφών (τάξεως και ουσίας) και η μεταφορά τους στους λογαριασμούς. β) Ο προσδιορισμός του υπολοίπου της πιστώσεως που δικαιούται τυχόν ο καθένας. γ) ο προσδιορισμός του πελάτη, που υπερέβη την πίστωση καθώς και του ποσού της υπερβάσεως. δ) Η κατάστρωση των ημερολογιακών εγγραφών τακτοποιήσεως της υπερβάσεως και των λογαριασμών.

2. Το γραφείο διευκολύνεται και δανείων ο «ΕΡΜΗΣ» άνοιξε πίστωση υπέρ του εμπόρου Δ. Γρηγορίου δρχ. 500.000.

Στη συνέχεια ενεργεί τις παρακάτω πράξεις:

- δανείζει στο Δ. Γρηγορίου δρχ.	100.000
- δανείζει στο Δ. Γρηγορίου δρχ.	250.000
- δανείζει στο Δ. Γρηγορίου δρχ.	50.000
- δανείζει στο Δ. Γρηγορίου δρχ.	50.000

Ζητείται: α) η κατάστρωση των ημερολογιακών εγγραφων τάξεως και ουσίας καθώς και η μεταφορά των σε λογαριασμούς, β) ο προσδιορισμός του υπολοίπου της πιστώσεως που δικαιούται ο Δ. Γρηγορίου.

3.5 Η εμφάνιση των λογαριασμών τάξεως στον ισολογισμό.

Οι λογαριασμοί τάξεως πρέπει να παρουσιάζονται στον ισολογισμό. Αναγράφονται μετά από μερικά αθροίσματα του ενεργητικού και του παθητικού και με το γενικό τίτλο «Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί» και «Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί». Πολλές φορές μάλιστα κάτω από τους γενικούς αυτούς τίτλους παραθέτομε ανάλυση ανάλογη προς τις τρεις κατηγορίες που περιγράψαμε ήδη.

Συμβαίνει όμως, όταν οι λογαριασμοί τάξεως δεν είναι πολλοί, να αναγράφονται, στη θέση που είπαμε, αναλυτικά.

Να σχετικά παραδείγματα:

E	Ισολογισμός	P
.....
Μερικό άθροισμα	Μερικό άθροισμα
Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί	Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί
Γενικό άθροισμα	Γενικό άθροισμα

Ε

Ισολογισμός

Π

.....
Μερικό άθροισμα	Μερικό άθροισμα
Λογαριασμοί τάξεως	Λογαριασμοί τάξεως
- Εγγυήσεις μας για τρίτους	- Εγγυοδοσίες μας προς τρίτους
- Εμπορεύματα τρίτων για πώληση	- Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση
Γενικό άθροισμα	Γενικό άθροισμα

Προηγουμένως όπως είναι φυσικό θα αναφερθούν και στην απογραφή.

Ασκήσεις.

1. Το οριστικό ισοζύγιο της επιχειρήσεως... έχει ως εξής:

	Χρέωση	Πίστωση	Υ/Χ	Υ/Π
Ταμείο	2.000.000	1.500.000	500.000	—
Έπιπλα και σκεύη	100.000	—	100.000	—
Μηχανήματα	200.000	20.000	180.000	—
Προϊόντα	1.000.000	800.000	200.000	—
Κεφάλαιο	—	720.000	—	720.000
Γραμμάτια πληρωτέα	40.000	200.000	—	160.000
Πιστωτές	—	100.000	—	100.000
Εμπορεύματα Τρίτων για πώληση	500.000	—	500.000	—
Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση	—	500.000	—	500.000
	3.840.000	3.840.000	1.480.000	1.480.000

Ζητείται η σύνταξη του ισολογισμού.

2. Από την απογραφή της περιουσίας της ατομικής επιχειρήσεως Ε. Ευαγγέλου προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία:

- Ακίνητα δρχ. 5.000.000
- Εγκαταστάσεις δρχ. 1.000.000
- Μεταφορικά μέσα δρχ. 500.000
- Χρεώστες δρχ. 600.000
- Ταμείο δρχ. 400.000
- Κεφάλαιο δρχ. 3.200.000
- Τράπεζα Κ. Λαμδός Δανείου δρχ. 2.800.000
- Πιστωτές δρχ. 1.500.000
- Λογαριασμοί τάξεως χρεωστικοί δρχ. 800.000
- Λογαριασμοί τάξεως πιστωτικοί δρχ. 800.000

Ζητείται η σύνταξη του ισολογισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

4.1 Γενικά.

Τα εμπορεύματα είναι το κύριο αντικείμενο εκμεταλλεύσεως των εμπορικών επιχειρήσεων. Γύρω από το αντικείμενο αυτό αναπτύσσεται το βασικό κύκλωμα εξόδων - εσόδων, από το οποίο η επιχείρηση περιμένει το κέρδος της.

Η εκμετάλλευση των εμπορευμάτων γίνεται με την αγορά τους σε μια τιμή και την πώλησή τους σε μια άλλη τιμή μεγαλύτερη. Επομένως μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι κύριες εργασίες της εμπορικής επιχειρήσεως είναι δύο: οι αγορές και οι πωλήσεις. Εκτός δύμας από αυτές τις δύο κύριες εργασίες στην εκμετάλλευση των εμπορευμάτων συμβαίνει και ένα πλήθος από άλλες συναλλαγές ή πράξεις, που και αυτές συμβάλλουν στη διαμόρφωση του κυκλώματος των εξόδων - εσόδων.

Αλλά για να γίνουν όλα αυτά κατανοητά, ας παρακολουθήσουμε το παρακάτω ιστορικό.

Η εμπορική επιχείρηση Α που έχει έδρα και αποθήκες στην Αθήνα, αγοράζει εμπορεύματα (**αγορές**) από τη Βιομηχανία Κ στα Χανιά με τόπο παραδόσεως και παραλαβής το κατάστημα του πωλητή. Στη συνέχεια πληρώνει ασφάλιστρα και ναύλο (**ειδικά έξοδα αγορών**) για να μεταφέρει τα εμπορεύματα στην αποθήκη της. Αργότερα διαπιστώνεται ότι μέρος του εμπορεύματος δεν συμφωνεί με την παραγγελία και επιστρέφεται (**επιστροφές αγορών**). Παράλληλα επειδή εξοφλεί αμέσως την αξία του εμπορεύματος ζητά και παίρνει έκπτωση (**εκπτώσεις αγορών**).

Ακολούθως πωλεί εμπορεύματα (**πωλήσεις**) στο λιανοπωλητή Ιωαννίνων Φ με τόπο παραδόσεως το κατάστημα του αγοραστή. Πληρώνει αχθοφορικά, ασφάλιστρα και ναύλο (**ειδικά έξοδα πωλήσεων**) και αποστέλλει το εμπόρευμα. Μετά την παραλαβή εξακριβώνεται ότι ένα μέρος του εμπορεύματος είχε υποστεί αλλοιώσεις κατά τη μεταφορά και επιστρέφεται (**επιστροφές πωλήσεων**). Τέλος παρέχεται στον αγοραστή έκπτωση (**εκπτώσεις πωλήσεων**), επειδή προέβη σε άμεση εξόφληση της αξίας της παραγγελίας του.

Ας σταματήσουμε στο σημείο αυτό την περιγραφή των οικονομικών γεγονότων, που μπορεί να έχει και συνέχεια με διαπιστώσεις απομειώσεων, φύρας, διαφοράς βάρους, με γενικά έξοδα αγορών ή πωλήσεων κ.α. Ο μαθητής πρέπει να έχει αντιληφθεί τώρα ότι στη διαμόρφωση του κυκλώματος εξόδων - εσόδων, σε μια εμπορική επιχείρηση, συμβάλλει ένα πλήθος από συναλλακτικές πράξεις ή γεγονότα, που χρειάζονται παρακολούθηση. Και η συστηματική παρακολούθηση γίνεται με

τη δημιουργία ιδιαίτερου λογαριασμού για κάθε κατηγορία από αυτά. Έτσι έχομε πολλούς λογαριασμούς (αγορών, πωλήσεων, επιστροφών αγορών, επιστροφών πωλήσεων, εκπτώσεων αγορών κλπ.) που λειτουργούν όλοι για το λογαριασμό «Εμπορεύματα». Με άλλα λόγια οι μεταβολές του λογαριασμού «Εμπορεύματα» προσδιορίζονται από ένα πλήθος άλλων λογαριασμών. Λέμε τότε ότι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» τηρείται ως **πολλαπλός ή αναλυτικός**.

Με τη διαπίστωση όμως ότι τα γεγονότα αυτά άφορουν σε δύο βασικές εργασίες της επιχειρήσεως, δηλαδή στις αγορές και τις πωλήσεις, κάνομε τη σκέψη ότι μπορούμε να περιορίσουμε όλους τους λογαριασμούς σε δύο. Στον ένα να καταχωρίσουμε ό,τι αναφέρεται στις αγορές, είτε τις αυξάνει είτε τις μειώνει, και να τον ονομάσουμε «Αγορές» και στον άλλο ό,τι αναφέρεται στις πωλήσεις, είτε τις αυξάνει είτε τις μειώνει, και να τον ονομάσουμε «Πωλήσεις». Παράλληλα βέβαια προς αυτούς τους λογαριασμούς, που θα απεικονίζουν την κίνηση της χρήσεως, θα υπάρχει και ο λογαριασμός «Εμπορεύματα», όπου θα είναι καταχωρισμένο το απόθεμα και όπου θα σημειώνεται κάθε πράξη που δεν θα αφορά ούτε σε αγορά ούτε σε πώληση, π.χ. αποστολή σε αντιπρόσωπο για πώληση.

Έτσι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» διαιρείται σε τρεις λογαριασμούς, οπότε λέγεται ότι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» τηρείται, ως **τριπλός**.

Τέλος, απλοποιώντας περισσότερο τα πράγματα και με τη σκέψη ότι: όλοι οι λογαριασμοί καταλήγουν τελικά στο λογαριασμό «Εμπορεύματα», ανοίγομε μόνο το λογαριασμό αυτόν και με τις καταχωρίσεις των οικονομικών γεγονότων, που αναφέραμε, είτε στη χρέωση είτε στην πίστωση αποφεύγομε όλη τη διαδικασία που έχει η τήρηση μερικότερων λογαριασμών, όπως στις προηγούμενες περιπτώσεις. Τότε λειτουργεί ένας λογαριασμός **ενιαίος ή συγκεντρωτικός** για όλες τις περιπτώσεις.

Παρακάτω θα εξετάσουμε αναλυτικά τους τρόπους τηρήσεως του λογαριασμού εμπορεύματα αρχίζοντας με την αντίστροφη σειρά.

4.2 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως ενιαίος.

Στην περίπτωση αυτή για τα εμπορεύματα τηρείται ένας λογαριασμός, ο λογαριασμός «Εμπορεύματα», που χρεώνεται με κάθε αιμήση και πιστώνεται με κάθε ελάττωση του περιουσιακού αυτού στοιχείου. Επειδή όμως ξέρομε ότι ο λογαριασμός τηρείται ως αμιγής και ως μικτός, θα διακρίνομε δύο περιπτώσεις στην τήρηση του λογαριασμού «Εμπορεύματα» ως ενιαίου αμιγή και ως ενιαίου μικτού.

α) Ως ενιαίος αμιγής.

Τρόπος γνωστός μας από την περιγραφή των αμιγών λογαριασμών.

Για να διατηρηθεί αμιγής ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» πρέπει να πιστώνεται με την τιμή χρεώσεως.

Παράδειγμα. Αγοράζομε 10.000 κιλά φασόλια προς δρχ. 17 το κιλό και πληρώνομε δρχ. 170.000.

Πληρώνομε επίσης, για να μεταφέρομε το εμπόρευμα αυτό στην αποθήκη μας, δρχ. 4000, για ασφάλιστρα δρχ. 2500, για προμήθεια παραγγελιοδόχου αγοράς δρχ. 3500 και φορτωτικά - εκφορτωτικά δρχ. 3000.

Η τιμή κτήσεως διαμορφώνεται ως εξής:

— Αξία αγοράς	δρχ.	170.000
— Ειδικά έξοδα αγορών		
— μεταφορικά	δρχ.	4.000
— ασφάλιστρα	δρχ.	2.500
— προμήθεια	δρχ.	3.500
— φορτοεκφορτωτικά	δρχ.	<u>3.000</u>
		<u>13.000</u>
		183.000

και τιμή κτήσεως για κάθε κιλό:

$$183.000 : 10.000 = 18,3.$$

Επομένως η πίστωση του λογαριασμού θα γίνεται κάθε φορά με τιμή μονάδας 18,3 και εφόσον πωλούμε από αυτή την ποσότητα των φασολιών. Αν αγοράσομε κι άλλη ποσότητα, τότε πρέπει να ξανακάνουμε λογαριασμό υπολογίζοντας και τις δύο αγορές, οπότε θάχωμε νέα τιμή κτήσεως. Γι' αυτό το λόγο αποφεύγεται στη πράξη ο ενιαίος αμιγής λογαριασμός « Εμπορεύματα ».

β) Ως ενιαίος μικτός.

Συνήθης περίπτωση για μικρές επιχειρήσεις και γνωστή μας από την περιγραφή των μικτών λογαριασμών και τις ασκήσεις.

Τηρείται ένας λογαριασμός και σ' αυτόν σημειώνομε τις αυξομειώσεις των εμπορευμάτων.

Πιο συγκεκριμένα. Χρεώνεται, με τις αγορές, τα ειδικά έξοδα αγορών και πωλήσεων, τις επιστροφές πωλήσεων, τις εκπτώσεις των πωλήσεων κλπ. Πιστώνεται με τις πωλήσεις, τις επιστροφές αγορών, τις εκπτώσεις των αγορών κλπ.

Απλοποιεί καθώς βλέπομε την εργασία, μια και πιστώνεται με οποιαδήποτε τιμή, αλλά χρειάζεται εκκαθάριση στο τέλος της χρήσεως για να προσδιορισθεί το αποτέλεσμα.

γ) Συμπέρασμα.

Ο λογαριασμός « Εμπορεύματα » ως ενιαίος έχει πολλές αδυναμίες και τηρείται σε μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένο κύκλο εργασιών. Για να καταδείξουμε τις αδυναμίες του ας παρακολουθήσουμε το παρακάτω παράδειγμα:

- Αγοράζομε 10 τηλεοράσεις προς δρχ. 5000 = 50.000
- Επιστρέφομε τις 3 ως ακατάλληλες ($3 \times 5000 = 15.000$)
- Πωλούμε 2 τηλεοράσεις προς δρχ. 6000 = 12.000
- Μας επιστρέφεται η μία ως ελαπτωματική
- Στέλνομε άλλη σε αντικατάσταση της προηγούμενης
- Ο προμηθευτής μας μας στέλνει 3 τηλεοράσεις σε αντικατάσταση αυτών που του είχαμε επιστρέψει.

Να και ο λογαριασμός που τηρείται π.χ. αμιγής:

Τηλεοράσεις

(Αγορά 10×5000)	50.000	(Επιστροφή 3×5000)	15.000
(Επιστροφή 1×5.000)	5.000	(Πώληση 2×5000)	10.000
(Αντικατάσταση 3×5000)	15.000	(Αντικατάσταση 1×5000)	5.000

Αν θελήσουμε να δούμε τι αγορές είχαμε, θα στραφούμε βέβαια στη χρέωση του λογαριασμού, αλλά απ' εκεί μόνο ένα κονδύλι αναφέρεται σ' αυτές. Είμαστε δηλαδή υποχρεωμένοι να εξετάζουμε μια - μια εγγραφή για να προσδιορίσουμε τις αγορές. Και αυτό, που γίνεται βέβαια και με τις πωλήσεις, είναι κοπιαστικό αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι οι καταχωρίσεις στη χρέωση ή την πίστωση του λογαριασμού μπορεί να καλύπτουν πολλές σελίδες.

Την αδυναμία αυτή την αντιμετωπίζομε μερικώς με την τήρηση του λογαριασμού «Εμπορεύματα» ως τριπλού.

4.3 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως τριπλός.

Οι λογαριασμοί στην περίπτωση αυτή είναι τρεις: «Εμπορεύματα», «Αγορές» και «Πωλήσεις».

Θα διακρίνουμε και εδώ δύο διαφορετικές λογαριασμών αμιγών και λογαριασμών μικτών.

α) Ως τριπλός αμιγής.

Για να τηρηθεί ο λογαριασμός αμιγής πρέπει να χρεώνεται και να πιστώνεται με την ίδια τιμή πράγμα δύσκολο για την περίπτωση αυτή.

Δεν εξετάζουμε το Θέμα.

β) Ως τριπλός μικτός.

Οι παραπάνω λογαριασμοί τηρούνται ως μικτοί. Στο τέλος της χρήσεως οι λογαριασμοί «Αγορές» και «Πωλήσεις» μεταφέρονται στο λογαριασμό «Εμπορεύματα», οπότε ακολουθεί η εκκαθάριση κατά τα γνωστά μας.

Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» απεικονίζει στη χρέωση την αξία του αποθέματος, που υπάρχει κατά την αρχή της χρήσεως, και στην πίστωση κάθε μείωσης του αποθέματος που δεν σημειώνεται στο λογαριασμό «Πωλήσεις», όπως είναι η παράδοση εμπορευμάτων για φύλαξη, ενέχυρο κλπ. Στο λογαριασμό αυτό εγγράφουμε επίσης και τυχόν ελλείμματα ή πλεονάσματα και μεταφέρομε τα υπόλοιπα των λογαριασμών «Αγορές» και «Πωλήσεις».

Ο λογαριασμός «Αγορές» θα συμπεριλάβει στη χρέωσή του την αξία των αγορών, που πραγματοποιεί η επιχείρηση, και τα ειδικά έξοδα αγορών, ενώ στην πίστωσή του τις εκπτώσεις και τις επιστροφές των αγορών.

Ειδικότερα οι εκπτώσεις, που πετυχαίνει η επιχείρηση σε αγορές της, εγγράφονται στην πίστωση του λογαριασμού «Αγορές» μόνο όταν κρίνεται ότι μειώνουν το κόστος. Π.χ. αγορές δρχ. 100.000, εκπτώσεις δρχ. 5000, άρα κόστος α-

γορών 100.000 - 5000 = δρχ. 95.000. Στην περίπτωση αυτή οι εκπτώσεις χαρακτηρίζονται ως **στοιχείο αφαιρετικό του κόστους**. Αντίθετα, αν οι εκπτώσεις θεωρούνται έκτακτο έσοδο της επιχειρήσεως, καταχωρίζονται στο λογαριασμό π.χ. «**Εκπτώσεις λαμβανόμενες**» και μεταφέρονται τελικά στο λογαριασμό «**Αποτέλεσματα χρήσεως**».

Ο λογαριασμός «Πωλήσεις» θα πιστωθεί με την αξία των πωλήσεων και θα χρεωθεί με τα ειδικά έξοδα πωλήσεων καθώς και με τις επιστροφές και εκπτώσεις των πωλήσεων.

Πρέπει να διευκρινίσουμε ότι τα ειδικά έξοδα πωλήσεων περνούν στη χρέωση του λογαριασμού «Πωλήσεις» όταν κρίνομε ότι αυτά πρέπει να αφαιρεθούν από τις πωλήσεις και να μη προστεθούν, σαν έξοδο που είναι, στο κόστος των εμπορευμάτων. Αν βρίσκομε ότι είναι ορθότερο να επιβαρύνουν το κόστος των εμπορευμάτων, τότε χρεώνεται ο λογαριασμός «**Εμπορεύματα**». Στην πρώτη περίπτωση χαρακτηρίζομε τα ειδικά έξοδα ως **στοιχείο αφαιρετικό των πωλήσεων**, ενώ στη δεύτερη ως **στοιχείο προσθετικό του κόστους**.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τις εκπτώσεις που χορηγεί η επιχείρηση πάνω στις πωλήσεις της. Αν αυτές θεωρηθούν στοιχείο αφαιρετικό των πωλήσεων, τότε μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού «Πωλήσεις», όπως υποδείζαμε παραπάνω. Στη περίπτωση όμως που θα χαρακτηρισθούν έκτακτο έξοδο, τότε εγγράφονται στο λογαριασμό π.χ. «**Εκπτώσεις χορηγούμενες**» και μεταφέρονται στο λογαριασμό «**Αποτελέσματα χρήσεως**».

Ας δούμε ένα παράδειγμα:

- Αγορά εμπορευμάτων αξίας δρχ. 100.000 με πίστωση
- Πληρωμή μεταφορικών δρχ. 5000
- Πληρωμή ασφαλίστρων μεταφοράς δρχ. 3000
- Επιστροφή εμπορευμάτων στον προμηθευτή αξίας δρχ. 10.000
- Πώληση εμπορευμάτων 70.000 με πίστωση
- Πληρωμή προμήθειας σε παραγγελιοδόχο για την παραπάνω πώληση δρχ. 4500 (αφαιρετικά πωλήσεων)
- Παρέχεται έκπτωση στον αγοραστή δρχ. 5500 (αφαιρετικά πωλήσεων)
- Παρέχεται έκπτωση από τον προμηθευτή δρχ. 8000 (αφαιρετικά κόστους).

Οι εγγραφές:

			Αγορές	Προμηθευτές	100.000	100.000
			Αγορά...		5.000	5.000
			Αγορές	Ταμείο		
			Μεταφορικά...		3.000	3.000
			Αγορές	Ταμείο		
			Ασφαλιστρα...			

Προμηθευτές	Αγορές	10.000	10.000
Επιστροφή...			
Πελάτες	Πωλήσεις	70.000	70.000
Πώληση...			
Πωλήσεις	Ταμείο	4.500	4.500
Προμήθεια παραγγελιοδόχου...			
Πωλήσεις	Πελάτες	5.500	5.500
Έκπτωση...			
Προμηθευτές	Αγορές	8.000	8.000
Έκπτωση...			

και οι λογαριασμοί:

Αγορές

Αγορά	100.000	Επιστροφή	10.000
Μεταφορικά	5.000	Έκπτωση	8.000
Ασφάλιστρα	3.000		
	108.000		18.000
Πωλήσεις			
Προμήθεια	4.500	Πώληση	70.000
Έκπτωση	5.500		
	10.000		70.000

και οι τελικές εγγραφές:

		Εμπορεύματα	Αγορές	90.000	90.000
		Μεταφορά του λ/σμού « Αγορές»			
		στο λ/σμό « Εμπορεύματα»			
		Πωλήσεις	Εμπορεύματα	60.000	60.000
		Μεταφορά του λ/σμού « Πωλήσεις»			
		στο λ/σμό « Εμπορεύματα»			

Μετά την εγγραφή αυτή οι λογαριασμοί «Αγορές» και «Πωλήσεις» εξισώνονται και ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» εμφανίζει την εικόνα:

Εμπορεύματα	
90.000	60.000

Ακολουθεί η εκκαθάριση.

Σημείωση: Αν είχαμε απόδθεμα από την προηγούμενη χρήση, έστω αξίας δρχ. 50.000, τότε ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» στην αρχή της χρήσεως θα ήταν χρεωμένος με δρχ. 50.000 και στο τέλος της χρήσεως θα παρουσιάζει χρέωση $50.000 + 90.000 = 140.000$ και πίστωση 60.000.

4.4 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως πολλαπλός.

Στην περίπτωση αυτή ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» παρακολουθείται από περισσότερους άλλους, όπως «Αγορές», «Πωλήσεις», «Ειδικά έξοδα αγορών», «Εκπτώσεις αγορών», «Ειδικά έξοδα πωλήσεων» κ.α.

Υπάρχει βέβαια και εδώ η διάκριση ανάλογα με τη λειτουργία του λογαριασμού ως αιμιγή και ως μικτού.

α) Ως πολλαπλός αιμιγής.

Δεν εφαρμόζεται στην πράξη, γιατί παρουσιάζει εξαιρετικές δυσκολίες στην εφαρμογή του.

β) Ως πολλαπλός μικτός.

Όπως είπαμε και παραπάνω, έχομε ανάγκη από πολλούς λογαριασμούς. Ας τους γνωρίσουμε λοιπόν:

- «**Εμπορεύματα**». Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί όπως και στην περίπτωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα» ως τριπλού μικτού.
- «**Αγορές**». Στη χρέωση του λογαριασμού αυτού θα καταχωρίσομε την αξία των αγορών.
- «**Ειδικά έξοδα αγορών**». Ο λογαριασμός αυτός θα περιλάβει στη χρέωσή του διάφορα έξοδα, που γίνονται ειδικά για αγορά εμπορεύματος, όπως π.χ. ναύλο, ασφαλίστρα κλπ.
- «**Επιστροφές αγορών**». Προορισμός του λογαριασμού είναι να δέχεται στην πίστωσή του εγγραφές για επιστροφές αγορών, που ενεργεί η επιχείρηση.
- «**Εκπτώσεις αγορών**». Ο λογαριασμός αυτός μας χρειάζεται για να σημειώνομε στην πίστωσή του τις εκπτώσεις, που παρέχουν οι προμηθευτές στην επιχείρηση.
- «**Πωλήσεις**». Στην πίστωση του λογαριασμού «Πωλήσεις» εγγράφομε τις πωλήσεις, που ενεργεί η επιχείρηση προς τρίτους.
- «**Ειδικά έξοδα πωλήσεων**». Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με τα έξοδα, που γίνονται ειδικά για πώληση εμπορεύματος, π.χ. συσκευασία, ναύλος κλπ.
- «**Επιστροφές πωλήσεων**». Στη χρέωση του λογαριασμού αυτού εγγράφομε

τις επιστροφές των πωλήσεων, που δέχεται η επιχείρηση από πελάτες της.

— «**Εκπτώσεις πωλήσεων**». Κάθε έκπτωση, που παρέχει η επιχείρηση προς αγοραστές εμπορευμάτων της, καταχωρίζεται στο λογαριασμό αυτόν.

Όλοι λοιπόν οι παραπάνω λογαριασμοί θα συγκεντρώνονται σε δύο στάδια στο λογαριασμό «Εμπορεύματα» ως εξής:

Πρώτο. Μεταφέρονται στο λογαριασμό «Αγορές» οι λογαριασμοί: «Ειδικά έξοδα αγορών», «Επιστροφές αγορών» και «Εκπτώσεις αγορών», εφόσον οι εκπτώσεις αυτές θεωρούνται ότι μειώνουν το κόστος των εμπορευμάτων, όπως έχουμε ήδη εξηγήσει (αφαιρετικό στοιχείο του κόστους). Σε περίπτωση που οι εκπτώσεις κριθούν ως έκτακτο έσοδο, τότε στη θέση του παραπάνω λογαριασμού χρεώνεται, π.χ. ο λογαριασμός «Εκπτώσεις λαμβανόμενες», που μεταφέρεται τελικά στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Παράλληλα μεταφέρονται στο λογαριασμό «Πωλήσεις» οι λογαριασμοί: «Ειδικά έξοδα πωλήσεων», «Επιστροφές πωλήσεων» και «Εκπτώσεις πωλήσεων». Για τα ειδικά έξοδα πωλήσεων και τις εκπτώσεις πωλήσεων ισχύουν όσα εκθέσαμε για τους αντίστοιχους λογαριασμούς, στην περίπτωση που τηρείται ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ως τριπλός μικτός.

Έτσι οι μόνοι λογαριασμοί, που δεν θα έχουν εξισωθεί μετά από αυτό το στάδιο, θα είναι οι λογαριασμοί «Αγορές» και «Πωλήσεις».

Δεύτερο. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών μεταφέρονται στο λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Τώρα πια εξισώθηκαν οι λογαριασμοί «Αγορές» και «Πωλήσεις» και παραμένει ο λογαριασμός «Εμπορεύματα», που πρέπει να εκκαθαρισθεί όπως γνωρίζομε.

Ας επανέλθομε τώρα στο παράδειγμα που είδαμε, στην περίπτωση κατά την οποία ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» τηρείται ως τριπλός, και ας το εφαρμόσουμε και εδώ.

Περιοριζόμαστε μόνο στις ημερολογιακές εγγραφές:

		Αγορές	Προμηθευτές	100.000	100.000
		Αγορές...			
		Ειδικά έξοδα αγορών		5.000	8.000
		<u>Μεταφορικά</u>		3.000	
		<u>Ασφάλιστρα</u>	Ταμείο		8.000
		Ειδικά έξοδα αγορών			
		Προμηθευτές	Επιστροφές αγορών	10.000	10.000
		Επιστροφή αγορών			
		Πελάτες	Πωλησίες	70.000	70.000
		Πωλήσεις...			

	Ειδικά έξοδα πωλήσεων		4.500	
	Ταμείο			4.500
	Έξοδα συσκευασίας			
	Εκπτώσεις πωλήσεων		5.500	
	Πελάτες			5.500
	Έκπτωση πωλήσεων			
	Προμηθευτές		8.000	
	Εκπτώσεις Αγορών			8.000
	Έκπτωση αγορών			

Εγγραφές μεταφοράς στους λογαριασμούς «Αγορές» και «Πωλήσεις»:

	Αγορές		8.000	
	Ειδικά έξοδα αγορών			8.000
	Μεταφορά του δεύτερου λ/σμού στον πρώτο			
	Επιστροφές αγορών		10.000	
	Εκπτώσεις αγορών		8.000	
	Αγορές			18.000
	Μεταφορά των πρώτων λ/σμών στο δεύτερο			
	Πωλήσεις		10.000	
	Ειδικά έξοδα πωλήσεων			4.500
	Εκπτώσεις πωλήσεων			5.500
	Μεταφορά των δεύτερων λ/σμών στον πρώτο			

Εγγραφές μεταφοράς στο λογαριασμό «Εμπορεύματα»:

	Εμπορεύματα		90.000	
	Αγορές			90.000
	Μεταφορά του λ/σμού «Αγορές» στο λ/σμό «Εμπορεύματα»			
	Πωλήσεις		60.000	
	Εμπορεύματα			60.000
	Μεταφορά του λ/σμού «Πωλήσεις» στο λ/σμό «Εμπορεύματα»			

Ασκήσεις.

1. Ο Π. Ροδίτης εμπορεύεται είδη αρωματοποίας και σαπωνοποίας. Ανάμεσα στα είδη αυτά είναι και αρωματικά σαπούνια. Ας δούμε τις πράξεις που πραγματοποίησε ο Π. Ροδίτης στα είδη αυτά κατά τη διάρκεια του Ιουνίου:

2 Ιουνίου: αγορά σε μετρητά από το εξωτερικό 1000 δωδεκάδων. Τιμή αγοράς δρχ. 120.000, δασμός και λοιπά έξοδα εκτελωνισμού δρχ. 80.000, μεταφορικά δρχ. 1500.

4 Ιουνίου: πώληση με πίστωση 400 δωδεκάδων στους Αφούς Λαζαρίδη, προς δρχ. 250 κατά δωδεκάδα, και 300 δωδεκάδων επίσης με πίστωση στο κομμωτήριο «Η ΚΑΛΛΩΝΗ», προς δρχ. 260 κατά δωδεκάδα.

15 Ιουνίου: παρέχεται έκπτωση στους πελάτες Αφού Λαζαρίδη ίση προς το 10% της τιμής πωλήσεως, και εισπράττεται αμέσως το υπόλοιπο. Την ίδια μέρα το κομμωτήριο επέστρεψε 10 δωδεκάδες.

17 Ιουνίου: αγορά σε μετρητά από το εξωτερικό 500 δωδεκάδων. Τιμή αγοράς δρχ. 54.000, δασμός κλπ. έξοδα εκτελωνισμού 45.000, μεταφορικά δρχ. 1000.

25 Ιουνίου: πώληση σε μετρητά προς τον έμπορο Ρ. Δεληβάνη 600 δωδεκάδων προς δρχ. 230 κατά δωδεκάδα. Για την παράδοση του εμπορεύματος ο Π. Ροδίτης υποβλήθηκε σε διάφορα έξοδα δρχ. 2000 που δεν βαρύνουν τον πελάτη.

Απεικονίστε τις παραπάνω πράξεις στο ημερολόγιο και στους λογαριασμούς που πρέπει. Τηρήστε το λογαριασμό «Εμπορεύματα» με ειδικό λογαριασμό «Αρωματικό σαπούνι» ως ενιαίο μικτό.

Στο τέλος κάνετε την εκκαθάριση έχοντας υπόψη ότι τα σαπούνια που απομένουν είναι 210 δωδεκάδες και αποτιμώνται στην τιμή των δρχ. 230 κατά δωδεκάδα.

2. Στην ατομική επιχείρηση του Δ. Λευκαδίτη τηρείται λογιστική ενιαίου και αμιγή λογαριασμού «Εμπορεύματα».

Ακολουθώντας τη λογιστική αυτή καταχωρίστε τις παρακάτω πράξεις στο ημερολόγιο και το λογαριασμό «Εμπορεύματα».

— Αγορά σε μετρητά τυριού φέτας κιλά 1500 προς δρχ. 60 κατά κιλό. Μεταφορικά έξοδα δρχ. 6000.

- Πώληση σε μετρητά 900 κιλών φέτας προς δρχ. 100 κατά κιλό.
- Πώληση σε μετρητά 600 κιλών φέτας προς δρχ. 105 κατά κιλό.
- Αγορά σε μετρητά 2000 κιλών φέτας προς δρχ. 70 κατά κιλό. Μεταφορικά έξοδα δρχ. 7000.
- Πώληση σε μετρητά 1000 κιλών φέτας προς δρχ. 110 κατά κιλό.
- Πώληση σε μετρητά 1000 κιλών φέτας προς δρχ. 108 κατά κιλό.
- Αγορά 500 κιλών φέτας με πίστωση προς δρχ. 68 κατά κιλό. Μεταφορικά δρχ. 2000 και ασφαλιστρα δρχ. 500.
- . — Πώληση σε μετρητά 400 κιλών φέτας προς δρχ. 95 κατά κιλό.

3. Παρακολουθήστε τις παρακάτω συναλλαγές του εμπόρου Γ. Γρηγοράκου με το σύστημα τηρήσεως του λογαριασμού «Εμπορεύματα» ως τριπλού μικτού.

1 Αυγούστου: αγοράζει με πίστωση από τον Α. Πέτρου εμπορεύματα αξίας δρχ. 300.000 και πληρώνει φορτωτικά - μεταφορικά δρχ. 4000.

2 Αυγούστου: πωλεί με πίστωση στον Α. Αγγέλου εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 και πληρώνει έξοδα αποστολής των εμπορευμάτων στο κατάστημα του αγοραστή δρχ. 3000.

4 Αυγούστου: παρέχει έκπτωση 10% στον Α. Αγγέλου επί της τιμής πωλήσεως και εισπράττει το υπόλοιπο της αξίας. Επιστρέφει εμπορεύματα στον Α. Πέτρου αξίας δρχ. 20.000.

7 Αυγούστου: εξοφλεί τον προμηθευτή Α. Πέτρου, ο οποίος χορήγησε έκπτωση 5%.

10 Αυγούστου: αγοράζει εμπορεύματα δρχ. 250.000 σε μετρητά.

12 Αυγούστου: πωλεί εμπορεύματα δρχ. 100.000 στον Α. Δεληπέτρου με πίστωση. Για την πώληση αυτή επιβαρύνθηκε με έξοδα αποστολής δρχ. 5000.

13 Αυγούστου: ο Α. Δεληπέτρου έπιστρέφει εμπορεύματα δρχ. 30.000 και εξοφλεί την αξία των υπολοίπων, αφού υπολόγισε έκπτωση 4% που του χορήγησε ο Γ. Γρηγοράκος.

Σημείωση: Οι εκπτώσεις αγορών θεωρούνται στοιχείο αφαιρετικό του κόστους. Τα ειδικά έξοδα πωλήσεων και οι εκπτώσεις πωλήσεων ως στοιχείο αφαιρετικό των πωλήσεων.

4. Επαναλάβετε την προηγούμενη δάσκηση, παρακολουθώντας τις μεταβολές των εμπορευμάτων με το σύστημα τηρήσεως του λογαριασμού εμπορεύματα ως πολλαπλού μικτού.

Ενεργήστε τέλος και εκκαθάριση του λογαριασμού «Εμπορεύματα», έχοντας υπόψη ότι κατά την απογραφή καταμετρήθηκαν εμπορεύματα αξίας δρχ. 257.000.

5. Κατά την αρχή της χρήσεως η επιχείρηση Γ. Κοτρώνη είχε στην αποθήκη της 400 κουβέρτες μάλλινες αξίας δρχ. 1000 κατά κουβέρτα. Στο διάστημα της χρήσεως έκανε τις επόμενες οικονομικές πράξεις:

2 Ιανουαρίου: πώλησε στον Β. Καρυπίδη 150 κουβέρτες με πίστωση προς δρχ. 1500 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών επιβαρύνθηκε με έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 10.000 (αφαιρετικά των πωλήσεων).

22 Ιανουαρίου: προμηθεύεται 1000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας από την «ΕΡΙΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» προς δρχ. 1200 κατά κουβέρτα. Η συναλλαγή έγινε με άμεση εξόφληση της αξίας σε μετρητά και αφού ο προμηθευτής παραχώρησε έκπτωση 5% (αφαιρετικά του κόστους).

1 Φεβρουαρίου: πωλεί 800 κουβέρτες στο ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ» προς δρχ. 2000 κατά κουβέρτα. Για το 1/2 της αξίας τους ο αγοραστής αποδέχθηκε συναλλαγματικές, ενώ για το υπόλοιπο παρέμεινε χρεώστης.

20 Φεβρουαρίου: επιστρέφονται 100 κουβέρτες από το ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ».

15 Μαρτίου: προμηθεύεται 500 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας από την «ΕΡΙΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» προς δρχ. 1300 κατά κουβέρτα με πίστωση. Πληρώνει μεταφορικά δρχ. 5000 και ασφάλιστρα δρχ. 1000.

17 Μαρτίου: επιστρέφονται στην «ΕΡΙΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ Α.Ε.» 70 κουβέρτες από την τελευταία αγορά.

31 Μαρτίου: χορηγείται έκπτωση 7% στο οφειλόμενο ποσό από το ξενοδοχείο «ΡΟΔΟΣ» και εισπράττεται η οφειλή του (αφαιρετικά πωλήσεων).

3 Ιουνίου: προμηθεύεται από τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΙΟΥ» Θεσσαλονίκης 4000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας με αυτές που εμπορεύεται. Η τιμή, που είναι δρχ. 1900 κατά κουβέρτα, διακανονίσθηκε ως εξής: κατέβαλε δρχ. 4.000.000, αποδέχθηκε συναλλαγματικές για δρχ. 600.000 και για το υπόλοιπο των 3.000.000 παραμένει χρεώστης.

Για την αγορά αυτή πλήρωσε ακόμα δρχ. 50.000 για αχθαφορικά, μεταφορικά και ασφάλιστρα.

6 Ιουνίου: επιστρέφονται στην «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΙΟΥ» 150 κουβέρτες.

31 Αυγούστου: πωλεί σε διάφορες ξενοδοχειακές μονάδες 1000 κουβέρτες προς δρχ. 3000 κατά κουβέρτα και εισπράττει αμέσως την αξία τους, αφού παραχώρησε έκπτωση συνολικά 5%. Για την παράδοση των κουβερτών πλήρωσε διάφορα έξοδα δρχ. 15.000 (αφαιρετικά πωλήσεων).

10 Σεπτεμβρίου: πωλεί με πίστωση στην πλοιοκτήτρια εταιρεία «ΠΟΛΙΚΟΣ» 800 κουβέρτες προς δρχ. 2500 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών πλήρωσε έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 5000 (αφαιρετικά πωλήσεων).

20 Σεπτεμβρίου: μετά από συνεννόηση με τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΙΟΥ» Θεσσαλονίκης της καταβάλλει δρχ. 2.600.000 και εξοφλεί το χρέος της προς αυτήν (η διαφορά αφαιρετική του κόστους).

28 Σεπτεμβρίου: πωλεί σε μετρητά και με έκπτωση 10% 1000 κουβέρτες στο οικοτροφείο «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» προς δρχ. 2400 κατά κουβέρτα. Για την παράδοση των κουβερτών πληρώνει έξοδα αποστολής δρχ. 4000 (αφαιρετικά πωλήσεων).

29 Σεπτεμβρίου: η εταιρεία «ΠΟΛΙΚΟΣ» επιστρέφει 30 κουβέρτες και εξοφλεί την αξία των υπολοίπων 770 κουβερτών αφού πέτυχε έκπτωση 6% (αφαιρετικά πωλήσεων).

18 Οκτωβρίου: πωλεί στο «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ» Πειραιά 50 κουβέρτες προς δρχ. 2100 κατά κουβέρτα και εισπράττει αμέσως την αξία τους. Για την παράδοση των κουβερτών υποβλήθηκε σε έξοδα συσκευασίας και αποστολής δρχ. 6000 (αφαιρετικά πωλήσεων).

15 Νοεμβρίου: πωλεί με πίστωση 200 κουβέρτες προς δρχ. 2600 κατά κουβέρτα στον έμπορο Λ. Μερσίνογλου.

20 Νοεμβρίου: προμηθεύεται 1000 κουβέρτες της ίδιας ποιότητας προς δρχ. 2000 κατά κουβέρτα από τη «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΙΟΥ» Θεσσαλονίκης με πίστωση.

5 Δεκεμβρίου: ο έμπορος Λ. Μερσίνογλου επιστρέφει 10 κουβέρτες και εξοφλεί την αξία των υπολοίπων, αφού πέτυχε έκπτωση 5% (αφαιρετικά πωλήσεων).

31 Δεκεμβρίου: Η «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΡΙΟΥ» Θεσσαλονίκης χορηγεί ειδική έκπτωση 1% επί του συνόλου των αγορών, που πραγματοποίησε από αυτήν η επιχείρηση Γ. Κοτρώνη μέσα στο έτος (έκτακτο έσοδο).

Παρακολουθήσετε τις παραπάνω πράξεις, τηρώντας το λογαριασμό «Εμπορεύματα»: α) ως τριπλό μικτό και β) ως πολλαπλό μικτό.

Κάνετε επίσης και την εκκαθάριση του λογαριασμού «Εμπορεύματα», έχοντας υπόψη ότι κατά την απογραφή καταμετρήθηκαν 2820 κουβέρτες, που αποτιμήθηκαν σε δρχ. 4.230.000.

4.5 Ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» κατά το διακανονισμό των αγοραπωλησιών.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζομε τις εγγραφές που πρέπει να πραγματοποιήσουν τα δύο πρόσωπα της αγοραπωλησίας κατά το διακανονισμό της.

Ο διακανονισμός μπορεί να είναι άμεσος, π.χ. ο αγοραστής προσέρχεται, αγοράζει και παραλαμβάνει εμπορεύματα αξίας έστω δρχ. 10.000, και πληρώνει αμέσως την αξία τους ή υπογράφει γραμμάτιο ή παραμένει χρεώστης.

Ας δούμε ποιες θα είναι οι εγγραφές τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.
α) Πωλητής:

			Ταμείο ή Γραμμάτια Εισπρακτέα ή Πελάτες Εμπορεύματα Πώληση...		10.000			
--	--	--	---	--	--------	--	--	--

β) Αγοραστής:

			Εμπορεύματα Ταμείο ή Γραμμάτια πληρωτέα ή Προμηθευτές Αγορά..		10.000		10.000	
--	--	--	---	--	--------	--	--------	--

Μπορεί όμως η αγοραπωλησία να εκτελεσθεί διαφορετικά. Δηλαδή ο αγοραστής διαβιβάζει την παραγγελία στον πωλητή, που είναι σε άλλη πόλη και αυτός παραδίδει το εμπόρευμα σε μια μεταφορική εταιρεία για αποστολή, παραλαμβάνοντας τη φορτωτική. Τη φορτωτική αυτή τη στέλνει απευθείας στον αγοραστή, που με αυτήν παραλαμβάνει το εμπόρευμά του.

Οι εγγραφές είναι απλές και εύκολες.

α) Πωλητής:

Μετά την αποστολή της φορτωτικής και φυσικά την έκδοση του τιμολογίου:

			Πελάτες		10.000		10.000	
			Εμπορεύματα					

Όταν εισπράξει το αντίτιμο σε μετρητά ή όταν παραλάβει επιταγή ή γραμμάτιο:

			Ταμείο		10.000			
			ή					
			Επιταγές εισπρακτέες					
			ή					
			Γραμμάτια εισπρακτέα					
			...	Πελάτες				

β) Αγοραστής:

Μετά την παραλαβή, αν η συναλλαγή έχει συμφωνηθεί να γίνει με πίστωση:

			Εμπορεύματα		10.000		10.000	
			Προμηθευτές					
			...					

Μετά το διακανονισμό του αντίτιμου και ανάλογα προς την περίπτωση:

			Προμηθευτές		10.000		10.000	
			Ταμείο					
			ή					
			Τράπεζα Κ.					
			ή					
			Γραμμάτια πληρωτέα					
			...					

Συμβαίνει όμως συχνά ο πωλητής μετά τη φόρτωση του εμπορεύματος να παράδει τη φορτωτική σε Τράπεζα (Κ) με εντολή να φροντίσει αυτή για την είσπραξη της αξίας της.

Εγγραφή που θα ενεργήσει ο πωλητής μόλις παραδόσει το φορτίο για μεταφορά:

			Πελάτες		10.000		10.000	
			Εμπορεύματα					
			...					

Όταν παραδώσει τη φορτωτική στην Τράπεζα για είσπραξη:

		Φορτωτική στην Τράπεζα Κ για είσπραξη		10.000		10.000	
		Τιμολόγια σε διακανονισμό				

Μετά την ειδοποίηση της Τράπεζας ότι εισπράχθηκε η αξία της φορτωτικής και ότι τα δικαιώματά της είναι δρχ. 150:

		Τράπεζα Κ Έξοδα εισπράξεως Φορτωτικής Φορτωτικές στην Τράπεζα Κ για είσπραξη		9.850		10.000	
		do	150			
		Τιμολόγια σε διακανονισμό	...	10.000		10.000	
		Πελάτες					

Μετά την ειδοποίηση της Τράπεζας ότι ο αγοραστής αποδέχθηκε συναλλαγματική για το σύνολο της αξίας δρχ. 10.000 και την παραλαβή της συναλλαγματικής: (Έξοδα Τράπεζας δρχ. 150).

		Γραμμάτια εισπρακτέα Φορτωτικές στην Τράπεζα Κ για είσπραξη		10.000		10.000	
						
		Έξοδα Τράπεζας Τράπεζα Κ		150		150	
						

Και θα ακολουθήσει η εγγραφή εξισώσεως των λογαριασμών «Πελάτες» και «Τιμολόγια σε διακανονισμό»

Η πράξη, απλοποιώντας τα πράγματα, απεικονίζει πολύ συχνά την περίπτωση αυτή με τις εξής δύο εγγραφές (δηλαδή την περίπτωση, όπου ο πωλητής παραδίδει τη φορτωτική σε Τράπεζα για να την εισπράξει αυτή για λογαριασμό του).

Μετά τη φόρτωση:

		Πελάτες Εμπορεύματα		10.000		10.000	
--	--	--------------------------------------	--	--------	--	--------	--

Μετά την ειδοποίηση της Τράπεζας ότι εισπράχθηκε η αξία της φορτωτικής:

		Τράπεζα Κ. Έξοδα εισπράξεως φορτωτικής Πελάτες ...		9.850	150	10.000	
--	--	--	--	-------	-----	--------	--

Οι εγγραφές του αγοραστή είναι απλές και εύκολες. Χρεώνει το λογαριασμό «Εμπορεύματα» και πιστώνει το λογαριασμό «Ταμείο» αν πλήρωσε μετρητά και παράλαβε τη φορτωτική, ή το λογαριασμό «Γραμμάτια πληρωτέα», αν ο διακανονισμός έγινε με υπογραφή γραμματίου.

Ασκήσεις

1. Την 1η Δεκεμβρίου η Βιοτεχνία χειροποίητων ταπήτων «Η ΑΝΑΤΟΛΗ», που έχει έδρα και εγκαταστάσεις στην Καστοριά, φορτώνει σε παραλαβή του πελάτη της στην Αθήνα Κ. Ρούμπη τάπητες αξίας δρχ. 1.000.000 και αποστέλλει τα φορτωτικά έγγραφα με την Εμπορική Τράπεζα.

Στις 9 Δεκεμβρίου η Εμπορική Τράπεζα πληροφορεί τη Βιοτεχνία ότι ο πελάτης της Κ. Ρούμπης προσήλθε και εξόφλησε την αξία της φορτωτικής και ότι τα έξοδα και η προμήθειά της είναι δρχ. 350.

Διατυπώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές της Βιοτεχνίας.

2. Ο Α. Αναστασιάδης έμπορος σίδουρος παρέδωσε σε μεταφορέα 2 τόννους ράβδων σίδηρου αξίας δρχ. 44.000 με προορισμό την Αλεξανδρούπολη, όπου θα τους παραλάβει ο αγοραστής Κ. Νικολαΐδης. Την ίδια μέρα παρέδωσε επίσης στην Εθνική Τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα καθώς και συναλλαγματική ονομαστικής αξίας δρχ. 44.000 την οποία πρέπει να αποδεχθεί ο πελάτης κατά τη συμφωνία τους.

Μετά πάροδο 5 ημερών η Τράπεζα ειδοποιεί τον Α. Αναστασιάδη ότι η συναλλαγματική έγινε δεκτή. Ακολούθως την επιστρέφει στον εκδότη, ο οποίος την παραλαμβάνει μετά δύο μέρες. Τα έξοδα της Τράπεζας είναι δρχ. 220.

Καθορίστε τις εγγραφές, που πρέπει να ενεργήσει το λογιστήριο του Α. Αναστασιάδη για να καλύψει το παραπάνω ιστορικό.

4.6 Προαγορές και Προπωλήσεις.

Γνωρίζουμε ότι οι αγοραπωλησίες δεν είναι πάντα άμεσης εκτελέσεως. Πολλές φορές, ιδιαίτερα όταν λείπει από την αγορά ένα αγαθό και ένα φορτίο από αυτό φορτώνεται στο εξωτερικό για την εγχώρια αγορά, οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές κάνουν προαγορές για να εξασφαλίσουν την ποσότητα που θέλουν. Επίσης συχνά συμφωνείται η παραγγελία ενώ ακόμη το αγαθό δεν έχει κατασκευασθεί. Π.χ. έμπορος χάρτου προαγοράζει από εργοστάσιο χαρτοποιίας 10 τόννους χάρτου, γνωρίζοντας ότι το εργοστάσιο θα χρειασθεί αρκετές εβδομάδες προκειμένου να συμπληρώσει προηγούμενη παραγγελία.

Τις προαγορές και τις προπωλήσεις αντίστοιχα τις παρακολουθούμε με λογαριασμούς τάξεως.

Θα παρακολουθήσουμε τη λογιστική των προαγορών και των προπωλήσεων με τις παρακάτω εφαρμογές:

Ο Α αγοράζει από τον Β 1000 κιλά ρύζι στην τιμή των δρχ. 20 κατά κιλό με τη συμφωνία ο διακανονισμός (παραλαβή εμπορεύματος και καταβολή του τιμήματος) να γίνει μετά από προθεσμία 2 μηνών.

Ο Α, μόλις καταρτισθεί η σύμβαση, θα χρεώσει το λογαριασμό «Προαγορές εμπορευμάτων» και θα πιστώσει το λογαριασμό «Προπωλητές εμπορευμάτων».

Ο Β αντίστοιχα θα χρεώσει το λογαριασμό «Προαγοραστές εμπορευμάτων» και θα πιστώσει το λογαριασμό «Προπωλήσεις εμπορευμάτων».

Βέβαια μπορεί να γίνει χρήση και ειδικών λογαριασμών.

Η σύμβαση εκτελείται στο χρόνο συμφωνίας.

Ο Α χρεώνει το λογαριασμό «Εμπορεύματα» και πιστώνει το λογαριασμό «Ταμείο» εφόσον πλήρωσε την αξία τους σε μετρητά. Στη συνέχεια ενεργεί αντίθετη εγγραφή στους λογαριασμούς τάξεως για την εξίσωσή τους.

Ο Β χρεώνει το λογαριασμό «Ταμείο», αφού εισπράξει μετρητά, και πιστώνει το λογαριασμό «Εμπορεύματα». Μετά καταχωρίζει την εγγραφή εξίσωσεως των λογαριασμών τάξεως.

Να πώς θά έχουν και οι ημερολογιακές εγγραφές:

Εγγραφές του Α (προαγοραστή):

		Προαγορές εμπορευμάτων Προπωλητές εμπορευμάτων Προαγορά 1000 κιλών ρύζι προς δρχ. 20 κατά κιλό	20.000	20.000	
		Εμπορεύματα Ταμείο Εκτέλεση συμβάσεως	20.000	20.000	
		Προπωλητές εμπορευμάτων Προαγορές εμπορευμάτων Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως	20.000	20.000	

Εγγραφές του Β (προπωλητή):

		Προαγοραστές Εμπορευμάτων Προπωλήσεις εμπορευμάτων Προπώληση 1000 κιλών ρύζι προς δρχ. 20 το κιλό	20.000	20.000	
		Ταμείο Εμπορεύματα Εκτέλεση συμβάσεως	20.000	20.000	
		Προπωλήσεις εμπορευμάτων Προαγοραστές εμπορευμάτων Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως	20.000	20.000	

Ακόμα μία εφαρμογή:

Ο έμπορος Δ προαγοράζει 5 τόννους καφέ από τον εισαγωγέα Κ προς δρχ. 180.000 κατά τόννο και προκαταβάλλει δρχ. 150.000.

Οι εγγραφές:

α) Προαγοραστή:

		<u>Προαγορές εμπορευμάτων Καφές</u>	900.000	900.000		
		<u>Προπωλητές εμπορευμάτων Εισαγωγέας Κ</u>	900.000		900.000	
		...				
		<u>Εισαγωγέας Κ. λ/σμός τρεχούμενος</u>		150.000		
		<u>Ταμείο</u>			150.000	
		...				

β) Προπωλητή:

		<u>Προαγοραστές εμπορευμάτων Δ</u>	900.000	900.000		
		<u>Προπωλήσεις εμπορευμάτων Καφές</u>	900.000		900.000	
		...				
		<u>Ταμείο</u>		150.000		
		<u>Δ.Λ/σμός τρεχούμενος</u>			150.000	
		...				

Ο εισαγωγέας Κ παραδίδει 3 τόννους καφέ και εισπράττει την αξία τους δρχ. 540.000.

Οι εγγραφές:

α) Προαγοραστή:

		<u>Εμπορεύματα Καφές</u>		540.000	540.000	
		<u>Ταμείο</u>			540.000	
		...				
		<u>Προπωλητές εμπορευμάτων Εισαγωγέας Κ.</u>		540.000	540.000	
		<u>Προαγορές εμπορευμάτων Καφές</u>		540.000		540.000
		...				

β) Προπωλητή:

		Ταμείο				
		<u>Εμπορεύματα</u>				
		<u>Καφές</u>	540.000	540.000	540.000	
					
		<u>Προπωλήσεις εμπορευμάτων</u>				
		<u>Καφές</u>	540.000	540.000		
		<u>Προαγοραστές εμπορευμάτων</u>				
		<u>Δ</u>	540.000		540.000	
		...				

Ο εισαγωγέας Κ. παραδίδει τους υπόλοιπους δύο τόννους και συμψηφίζοντας την προκαταβολή εισπράττει τη διαφορά.

Οι εγγραφές:

α) Προαγοραστή:

		Εμπορεύματα				
		<u>Καφές</u>	360.000	360.000	210.000	
		<u>Ταμείο</u>			150.000	
		<u>Εισαγωγέας Κ λογ/σμός</u>				
		<u>τρεχούμενος</u>				
		...				
		<u>Προπωλητές εμπορευμάτων</u>				
		<u>Εισαγωγέας Κ</u>	360.000	360.000		
		<u>Προαγορές εμπορευμάτων</u>				
		<u>Καφές</u>	360.000		360.000	
		...				

β) Προπωλητή:

		Ταμείο				
		<u>Δ. λ/σμός τρεχούμενος</u>				
		<u>Εμπορεύματα</u>				
		<u>Καφές</u>	360.000	210.000	150.000	360.000
		...				

		<u>Προπωλήσεις εμπορευμάτων Καφές</u>	360.000	360.000		
		<u>Προσαγοραστές εμπορευμάτων Δ</u>	360.000			360.000
					

Ασκήσεις.

1. Τα μεγάλα καταστήματα γενικού εμπορίου «Η ΑΡΤΕΜΙΣ» προαγοράζουν από τον Ιούνιο 100 θερμάστρες πετρελαίου στην τιμή των δρχ. 2000 κατά θερμάστρα από τη Βιομηχανία Θερμαστών Λαμίας «ΠΥΡΣΟΣ».

Για το σκοπό αυτόν εμβάζουν δρχ. 15.000, που εισπράττονται αυθημερόν από τη βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ».

Στις 20 Αυγούστου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει 60 θερμάστρες και εισπράττει την αξία τους.

Στις 25 Αυγούστου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει 30 θερμάστρες και εκδίδει συναλλαγματική προθεσμίας 30 ημερών και ονομαστικής αξίας δρχ. 63.000, που αποδέχεται ο αγοραστής.

Την 1η Σεπτεμβρίου η Βιομηχανία «ΠΥΡΣΟΣ» παραδίδει το υπόλοιπο της παραγγελίας και εισπράττει δρχ. 5000 συμψηφίζοντας έτσι και το ποσό της προκαταβολής.

Ζητείται: Η ενημέρωση των βιβλίων, ημερολογίου και καθολικού, τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.

2. Ο βιβλιοπώλης Ε. Δαρζέντας προετοιμαζόμενος για την νέα σχολική χρονιά, προαγοράζει από το Μάιο 500 τσάντες σχολικές από τη Βιομηχανία ειδών ταξιδίου «Ο ΠΗΓΑΣΟΣ». Τιμή κατά τσάντα δρχ. 600. Παράδοση τμηματική ως τις 31 Αυγούστου.

Η σύμβαση εκτελέσθηκε ως εξής:

10 Ιουλίου: παραδόθηκαν 200 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 50.000

22 Ιουλίου: παραδόθηκαν 100 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 70.000

5 Αυγούστου: παραδόθηκαν 150 τσάντες και εισπράχθηκε ποσό δρχ. 30.000

19 Αυγούστου: παραδόθηκαν 50 τσάντες και εισπράχθηκε το υπόλοιπο.

Ζητείται: Η ενημέρωση των βιβλίων, ημερολογίου και καθολικού, τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή.

4.7 Εμπορεύματα καθοδόν.

Η επιχείρηση σύμφωνα με τη γενική λογιστική αρχή οφείλει να παρακολουθεί τα περιουσιακά της στοιχεία οπουδήποτε και αν βρίσκονται αυτά. Επομένως και τα εμπορεύματα που δεν είναι στην αποθήκη της ή στην αποθήκη κάποιου τρίτου για λογαριασμό της, αλλά ταξιδεύουν.

Αυτό δεν είναι σπάνια περίπτωση. Μπορούμε μάλιστα να αναφέρομε μερικά παραδείγματα:

Ο Έμπορος Γ. Αναργύρου από την Ορεστιάδα αγοράζει 1000 κιλά σύκα από την «ΣΥΚΙΚΗ» Καλαμάτας με τόπο παραδόσεως το κατάστημα του πωλητή (Καλαμάτα).

Αντιλαμβανόμαστε ότι για ένα περίπου δεκαήμερο, που θα χρειασθεί, ώστε τα εμπορεύματα του Γ. Αναργύρου να φθάσουν στις αποθήκες του, αυτά θα βρίσκονται σε μια ιδιάζουσα κατάσταση καθώς θα ταξιδεύουν προς αυτές.

Ας θυμηθούμε όμως και τους όρους cif και fob, που αναφέρονται στον τόπο παραδόσεως του εμπορεύματος.

Ο Άγγλος πωλητής, που πώλησε χορτοκοπτικές μηχανές σε 'Ελληνα εισαγωγέα με τον όρο fob, έχει υποχρέωση να τις παραδώσει πάνω στο πλοίο στο λιμάνι της φορτώσεως. Αυτό σημαίνει ότι θα ταξιδεύουν με δαπάνες και με ευθύνη του 'Ελληνα εισαγωγέα.

Ο εισαγωγέας που πώλησε υποδήματα σε έμπορο Λισσαβώνας με υποχρέωση να τα παραδώσει στο λιμάνι της πόλεως αυτής (όρος cif), επιβαρύνεται με τα έξοδα και τον κίνδυνο της αποστολής.

Τα εμπορεύματα λοιπόν, που ταξιδεύουν ή με άλλα λόγια που βρίσκονται στο δρόμο για τον προορισμό τους, τα παρακολουθούμε με το λογαριασμό «Εμπορεύματα καθοδόν».

'Έτσι, στο παραπάνω παράδειγμα της «ΣΥΚΙΚΗΣ», ο έμπορος Γ. Αναργύρου, όταν παραλάβει το εμπόρευμα, θα χρεώσει το λογαριασμό «Εμπορεύματα καθοδόν». Και, όταν φθάσουν αυτά στις αποθήκες του, θα πιστώσει το λογαριασμό αυτόν μεταφέροντάς τον στο λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Ας υποθέσουμε ότι η «ΣΥΚΙΚΗ» είχε υποχρέωση να παραδώσει το εμπόρευμα στην αποθήκη του Γ. Αναργύρου.

'Όταν τα εμπορεύματα βγουν από την αποθήκη της και παραδοθούν στο μεταφορέα, θα πιστώσει το λογαριασμό «Εμπορεύματα» με την αξία τους και θα χρεώσει ισόποσα το λογαριασμό «Εμπορεύματα καθοδόν». Ο λογαριασμός αυτός θα κλείσει αργότερα με χρέωση του λογαριασμού «Ταμείο» ή «Πελάτες» κλπ., ανάλογα προς το διακανονισμό.

Συνήθως χρησιμοποιούμε το λογαριασμό σε περιπτώσεις ανοίγματος πιστώσεων. Από τέτοια περίπτωση δανειζόμαστε και το παράδειγμα που ακολουθεί.

Ανοίγομε πίστωση με την Τράπεζα Πίστεως υπέρ του προμηθευτή μας Μονάχου Müller αξίας σε δρχ. 100.000.

Η εγγραφή:

		Πιστώσεις εξωτερικού Ταμείο 'Ανοιγμα πιστώσεως		100.000		100.000	
--	--	--	--	---------	--	---------	--

Η Τράπεζα Πίστεως μας παραδίδει τα φορτωτικά έγγραφα:

		Εμπορεύματα καθοδόν		100.000			
		Πιστώσεις εξωτερικού Παραλαβή φορτωτικών...				100.000	

Μετά την παραλαβή των εμπορευμάτων:

		Εμπορεύματα Εμπορεύματα καθοδόν 'Αφιξη και παραλαβή εμπορευ- μάτων		100.000		100.000	
--	--	--	--	---------	--	---------	--

Ασκήσεις.

1. Ο Ι. Δεμερτζής, που διευθύνει τον Εκδοτικό Οίκο «ΓΝΩΣΗ», ανέλαβε την έκδοση νέας εγκυκλοπαίδειας. Προβλέποντας ότι τα αποθέματα χαρτού δεν θα του φθάσουν, προαγοράζει 200 τόνους από το εργοστάσιο παραγωγής τυπογραφικού χαρτού «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», που έχει έδρα και εγκαταστάσεις στη Δράμα. Τιμή κατά τόννο δρχ. 30.000. Παράδοση τμηματική μέσα σε δύο μήνες. Τόπος παραδόσεως οι αποθήκες του εργοστασίου στη Δράμα. Ημερομηνία συμβάσεως 10 Ιουνίου.

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω πράξεις:

30 Ιουνίου: παράδοση 70 τόννων και άμεση εξόφληση της αξίας.

3 Ιουλίου: παράδοση 60 τόννων.

6 Ιουλίου: άφιξη του πρώτου φορτίου των 70 τόννων στις αποθήκες του αγοραστή.

10 Ιουλίου: αποστολή εμβάσματος προς τον πωλητή δρχ. 500.000

23 Ιουλίου: άφιξη του δεύτερου φορτίου των 60 τόννων στις αποθήκες του αγοραστή.

25 Ιουλίου: αποστολή εμβάσματος από τον πωλητή δρχ. 800.000

2 Αυγούστου: παράδοση 70 τόννων.

8 Αυγούστου: άφιξη του τρίτου φορτίου των 70 τόννων και αποστολή εμβάσματος για εξόφληση.

Ζητείται: Η απεικόνιση των ανωτέρω πράξεων στα βιβλία των δύο συμβαλλομένων (ημερολόγιο και καθολικό). Θεωρείστε ότι όλα τα εμβάσματα εισπράττονται αυθημερόν.

2. Έχετε ανοίξει πίστωση στον Οίκο καλλυντικών Ελβετίας «VALINDA» με την Εθνική Τράπεζα για δρχ. 750.000.

Υποδείξετε τις εγγραφές, που πρέπει να ενεργήσει το λογιστήριό σας όταν: α) παραλάβει τα φορτωτικά έγγραφα από την Τράπεζα, β) αφιχθούν τα εμπορεύματα στην αποθήκη σας.

4.8 Εμπορεύματα σε τρίτους.

Πολλές φορές εμπορεύματα βρίσκονται στην κατοχή τρίτων προσώπων είτε για πώληση είτε για αποθήκευση.

Ας δούμε πώς παρακολουθούμε τα περιουσιακά αυτά στοιχεία στις παραπάνω περιπτώσεις.

4.8.1 Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση.

Η επιχείρηση, που στέλνει εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση παρακολουθεί τα εμπορεύματά της με ένα λογαριασμό που έχει τίτλο π.χ. «Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση».

Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με την αξία κτήσεως των εμπορευμάτων, που αποστέλλονται, με ισόποση πίστωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα». Ακόμα χρεώνεται με όλα τα έξοδα που γίνονται γι' αυτά (μεταφορικά, προμήθειες κλπ).

Ο ίδιος λογαριασμός πιστώνεται με την τιμή πωλήσεως και τις επιστροφές, που ενεργεί ο τρίτος προς την επιχείρηση.

Βέβαια ο λογαριασμός τηρείται μικτός και χρειάζεται εκκαθάριση, που γίνεται όπως και στο μικτό λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Οι σχέσεις της επιχειρήσεως με τον τρίτο, ο οποίος παρέλαβε τα εμπορεύματα, παρακολουθούνται με λογαριασμούς όπως «.... λογαριασμός τρεχούμενος», «Παραγγελιοδόχος», «Προσωρινός λογαριασμός....» κλπ.

Παράδειγμα μπορεί να βρει ο μαθητής στην παράγραφο 7.2

4.8.2 Εμπορεύματα σε τρίτους για αποθήκευση.

Πολλές φορές ο έμπορος βρίσκεται στην ανάγκη να χρησιμοποιήσει ξένους χώρους για την αποθήκευση των εμπορευμάτων του. Αυτό γίνεται είτε γιατί δεν έχει

ο ίδιος ελεύθερους χώρους αποθηκευτικούς είτε γιατί προτιμά να τα αποθηκεύει στις Γενικές Αποθήκες, επειδή έτσι θα έχει ορισμένα πλεονεκτήματα.

Στις περιπτώσεις αυτές παρακολουθεί τα εμπορεύματα αυτά, που βρίσκονται σε αποθήκες τρίτων, με ιδιαίτερο λογαριασμό, όπως «Εμπορεύματα σε αποταμίευση στις Γενικές Αποθήκες» ή «Εμπορεύματα σε αποθήκη....». Στον ίδιο λογαριασμό καταχωρίζονται και τα έξοδα που γίνονται για τα εμπορεύματα αυτά.

Να όμως ένα παράδειγμα:

Ο έμπορος Λαδής έχει στο τελωνείο εμπορεύματα για παραλαβή, αξίας δρχ. 400.000. Τα εμπορεύματα αυτά τα παρακολουθεί με το λογαριασμό «Εμπορεύματα σε τελωνείο». Αποφασίζει λοιπόν μετά τον εκτελωνισμό και τα αποταμιεύει στις Γενικές Αποθήκες, πληρώνοντας ενοίκιο δρχ. 2000.

Να η εγγραφή που πρέπει να κάμει:

		Εμπορεύματα σε αποταμίευση στις Γεν. Αποθήκες Εμπορεύματα σε τελωνείο Ταμείο Αποταμίευση και πληρωμή ενοίκιου	402.000	400.000 2.000	
--	--	---	---------	------------------	--

Μετά ένα μήνα δημιουργείται χώρος στην αποθήκη του, οπότε παραλαμβάνει τα εμπορεύματα από τις Γενικές Αποθήκες και τα μεταφέρει στη δική του αποθήκη.

Η εγγραφή:

		Εμπορεύματα Εμπορεύματα σε αποταμίευση στις Γεν. Αποθήκες Παραλαβή από Γ. Αποθήκες	402.000	402.000	
--	--	--	---------	---------	--

Φυσικά ανάλογες θα είναι και οι εγγραφές, όταν τα εμπορεύματα έχουν αποθηκευθεί σε ιδιωτικές αποθήκες.

4.9 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων.

Το ενέχυρο, όπως είναι γνωστό, είναι μια μορφή εμπράγματης ασφάλειας. Έτσι οι διάφορες επιχειρήσεις ενεχυριάζοντας τα εμπορεύματά τους μπορούν να δανεισθούν χρήματα από Τράπεζες ή άλλους Πιστωτικούς Οργανισμούς.

Στην παράγραφο αυτή θα εξετάσουμε τις εγγραφές, που πρέπει να καταχωρίζομε στα βιβλία, για να έχομε συστηματική παρακολούθηση των εμπορευμάτων που ενεχυριάζονται.

Διακρίνομε τρεις περιπτώσεις ενεχυριάσεως: α) όταν τα εμπορεύματα, που ενεχυριάζονται, βρίσκονται στην αποθήκη της επιχειρήσεως, β) όταν είναι αποθηκευμένα στις Γενικές Αποθήκες και γ) όταν ταξιδεύουν.

Παρακάτω εξετάζεται κάθε περίπτωση χωριστά.

4.9.1 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται στις αποθήκες της επιχειρήσεως.

Ξέρομε ότι για να συσταθεί το ενέχυρο πρέπει τα εμπορεύματα να παραδοθούν σ' αυτόν που θα χορηγήσει την πίστωση, π.χ. στην Τράπεζα. Αυτό γίνεται είτε με τη μεταφορά των εμπορευμάτων σε αποθήκη της Τράπεζας είτε με τη παράδοση στην Τράπεζα των κλειδιών της αποθήκης της επιχειρήσεως, όπου βρίσκονται τα εμπορεύματα κλπ.

Στη περίπτωση αυτή, όπως καταλαβαίνει κανείς, πρέπει να ανοίξομε ένα λογαριασμό με κατάλληλο τίτλο, όπως π.χ. «Εμπορεύματα στην Τράπεζα... για ενέχυρο» και να τον χρεώσουμε με την αξία των εμπορευμάτων που ενεχυρίαζονται.

Φυσικά θα πιστώσουμε με την ίδια αξία το λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Αργότερα, όταν το δάνειο εξόφληθεί και το ενέχυρο αποσβεσθεί, τα εμπορεύματα θα παραληφθούν από την επιχείρηση. Τότε θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» με την αξία των επιστρεφομένων εμπορευμάτων και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Εμπορεύματα στην Τράπεζα για ενέχυρο» με την αυτή αξία, οπότε θα εξισωθεί.

Άς δούμε ένα παράδειγμα:

Υποθέτομε ότι η επιχείρηση... ενεχυρίαζε εμπορεύματα αξίας δρχ. 500.000 και δανείζεται δρχ. 350.000 από την Τράπεζα Ε που παρεκράτησε τόκους δρχ. 10.000.

Θα πρέπει να ενεργήσει τις παρακάτω εγγραφές:

		Εμπορεύματα στην Τράπεζα Ε για ενέχυρο Σύσταση ενεχύρου	Εμπορεύματα	500.000	500.000	
		Ταμείο Τόκοι χρεωστικοί Τράπεζα Ε λ/σμός δανείου με ενέχυρο Δάνειο με ενέχυρο εμπορευμάτων		340.000 10.000		350.000

Δεχόμαστε στη συνέχεια ότι η επιχείρηση εξόφλησε το δάνειο και παρέλαβε τα εμπορεύματα που είχε ενεχυρίασει.

Οι εγγραφές:

		Τράπεζα Ε λ/σμός δανείου με ενέχυρο Ταμείο Εξόφληση δανείου		350.000	350.000	
		Εμπορεύματα Εμπορεύματα στην Τράπεζα Ε για ενέχυρο Παραλαβή ενεχυριασμένων εμπορευμάτων		500.000	500.000	

Μετά τις εγγραφές αυτές ο λογαριασμός «Εμπορεύματα στην Τράπεζα Ε για ενέχυρο» εξισώνεται και πολύ σωστά, εφόσον το ενέχυρο έχει αποσβεσθεί.

4.9.2 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων όταν αυτά βρίσκονται αποθηκευμένα στις Γενικές Αποθήκες.

Ειδική περίπτωση αποτελούν τα εμπορεύματα που βρίσκονται στις Γενικές Αποθήκες και πρόκειται να ενεχυριασθούν. Για την περίπτωση αυτή δεν χρειάζεται να παραδοθούν τα εμπορεύματα στον Πιστωτικό Οργανισμό. Ο ιδιοκτήτης των εμπορευμάτων έχει στα χέρια του το δίδυμο τίτλο, αποθετήριο και ενεχυρόγραφο, που παρέλαβε όταν παρέδωσε τα εμπορεύματά του για αποθήκευση στις Γενικές Αποθήκες. Έχει λοιπόν την ευχέρεια, όπως ξέρομε, να ενεχυριάσει τα εμπορεύματά του, χωρίς αυτά να μετακινηθούν από τις Γενικές Αποθήκες, μεταβιβάζοντας με οπισθογράφηση το ενεχυρόγραφο στο δανειστή.

Ας εξετάσουμε τις εγγραφές με ένα παράδειγμα.

Υποθέτομε ότι ο έμπορος Κ. Κλέαρχος έχει στις Γενικές Αποθήκες εμπορεύματα αξίας δρχ. 1.000.000 και ότι δανείζεται από την Εθνική Τράπεζα με ενέχυρο τα εμπορεύματα αυτά δρχ. 600.000, ποσό από το οποίο η Τράπεζα παρακρατεί για τόκους δρχ. 5000.

Θα ενεργήσει την εγγραφή:

			Ταμείο Τόκοι χρεωστικοί		595.000 5.000		
			Ενεχυρόγραφα πληρωτέα				
			Δάνειο ΕΤΕ με ενέχυρο εμπορευμάτων			600.000	

Όταν εξοφλήσει το δάνειο, τότε θα χρεώσει το λογαριασμό «Ενεχυρόγραφα πληρωτέα» με πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» και θα παραλάβει το ενεχυρόγραφο. Έτσι, διαθέτοντας αποθετήριο και ενεχυρόγραφο, αποκαθίσταται στην έξουσία των εμπορευμάτων του και μπορεί να τα παραλάβει από τις Γεν. Αποθήκες.

4.9.3 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται καθοδόν.

Η περίπτωση αυτή είναι γνωστή και ως προκαταβολή σε φορτωτικές. Ας δανεισθούμε εδώ γνώσεις από την Τεχνική των Συναλλαγών, για να γίνουν κατανοητά όσα αναφέρονται στη συνέχεια.

Όταν ο πωλητής ετοιμάσει την παραγγελία και την παραδώσει στο μεταφορέα για την αποστολή, συγκεντρώνει όλα τα φορτωτικά έγγραφα, δηλαδή φορτωτική, ασφαλιστήριο, τιμολόγιο κ.α. και τα μεταβιβάζει με οπισθογράφηση σε διαταγή μιας Τράπεζας, η οποία αποκτά έτσι δικαίωμα νόμιμου ενέχυρου πάνω στα εμπορεύματα που ταξιδεύουν. Με τον τρόπο αυτόν η Τράπεζα χορηγεί στον πωλητή προκαταβολή περίπου 60-80% της αξίας των εμπορευμάτων.

Ακολούθως η Τράπεζα με τον επιτόπιο ανταποκριτή της ειδοποιεί τον αγοραστή να παραλάβει τα φορτωτικά έγγραφα, αφού βέβαια εξοφλήσει την αξία τους.

Ας δούμε τώρα λογιστικώς πώς θα παρακολουθήσουμε τη σειρά αυτή των γεγονότων στα βιβλία του πωλητή.

Οι συναλλαγές:

α) Έκδοση τιμολογίου και παράδοση των εμπορευμάτων για τη μεταφορά τους στον αγοραστή (αξία εμπορευμάτων δρχ. 400.000):

		Πελάτες			400.000		400.000	
		Πώληση...	Εμπορεύματα					

β) Παράδοση φορτωτικών εγγράφων και είσπραξη προκαταβολής δρχ. 250.000:

		Φορτωτικές στην Τράπεζα... για είσπραξη			400.000		400.000	
		Παράδοση εγγράφων	Τιμολόγια σε διακανονισμό					
		Ταμείο	Τράπεζα... λ/σμός προκαταβολών		250.000		250.000	

γ) Κατά την εκκαθάριση και αφού η Τράπεζα παρακρατήσει δρχ. 8000 για έξοδά της και πληρώσει τη διαφορά:

		Τράπεζα... λ/σμός προκαταβολών			250.000			
		'Έξοδα Τράπεζας			8.000			
		Ταμείο			142.000			
		Φορτωτικές στην Τράπεζα...						
		για είσπραξη						
		Τακτοποίηση φορτωτικών...					400.000	
		Τιμολόγια σε διακανονισμό						
		Πελάτες						
		Διακανονισμός τιμολογίου						

Άσκήσεις.

- Η επιχείρηση Χ έχει στην αποθήκη της εμπορεύματα αξίας δρχ. 1.000.000. Από τα εμπορεύματα αυτά στέλνει στον αντιπρόσωπό της Π. Παναγιώτου ποσότητα αξίας δρχ. 700.000, για να τα πωλήσει. Κατά την αποστολή αυτή δαπάνησε 5000 για ασφάλιστρα και 23.000 για μεταφορικά. Ο Π.Παναγιώτου επέστρεψε εμπορεύματα αξίας δρχ. 50.000 και πώλησε ποσότητα από την οποία εισέπραξε δρχ. 600.000.

Ζητείται: α) η παρακολούθηση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία της επιχειρήσεως Χ, β) η εκκαθάριση του λογαριασμού «Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση», αν λάβετε υπόψη σας ότι από την απογραφή προέκυψαν τέτοια εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000.

2. Υποθέστε ότι η επιχείρηση, στην οποία εργάζεσθε, έχει στο τελωνείο υφάσματα για εκτελωνισμό αξίας δρχ. 3.000.000. Τα υφάσματα αυτά απεικονίζονται στο λογαριασμό «Εμπορεύματα σε τελωνείο».

Δεχόμαστε τα παρακάτω:

α) Τα υφάσματα μεταφέρονται μισά στις Γενικές Αποθήκες και μισά στις αποθήκες της επιχειρήσεως. Για ενοίκιο χώρου των Γεν. Αποθηκών πληρώνονται δρχ. 10.000 και για μεταφορικά δρχ. 20.000, που βαρύνουν κατά 50% τα εμπορεύματα των Γεν. Αποθηκών και κατά 50% τα λοιπά.

β) Η επιχείρηση ενεχυρίζει το σύνολο των εμπορευμάτων, που βρίσκονται στις Γεν. Αποθήκες, και εισπράττει δάνειο δρχ. 1.000.000, μείον τόκοι κλπ. δρχ. 10.000.

γ) Η επιχείρηση παραδίδει στην Τράπεζα Επαγγελματικής Πίστεως εμπορεύματα από τις αποθήκες της αξίας δρχ. 800.000 και εισπράττει δάνειο δρχ. 500.000, μείον τόκοι κλπ. δρχ. 7000.

δ) Η επιχείρηση εξοφλεί τα δάνεια και παραλαμβάνει όλα ανεξαιρέτως τα εμπορεύματά της στην αποθήκη της.

Δώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις. Κάνετε επίσης και τη μεταφορά στους λογαριασμούς που πρέπει.

3. Έχετε μόλις παραδώσει 10 μοτοποδήλατα συνολικής αξίας δρχ. 200.000 σε μεταφορέα για την αποστολή τους σε πελάτη σας και έχετε στα χέρια σας τα φορτωτικά έγγραφα. Παραδίδετε λοιπόν τα έγγραφα αυτά στην Τράπεζα Πίστεως και σας χορηγεί προκαταβολή επί της αξίας δρχ. 140.000.

Μετά από μία εβδομάδα γίνεται η εκκαθάριση και η Τράπεζα σας καταβάλλει τη διαφορά, αφού υπολογίσει όμως και δικά της έξοδα καθώς και προμήθεια δρχ. 700.

Δώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις. Κάνετε επίσης και τη μεταφορά στους λογαριασμούς που πρέπει.

4.10 Η λογιστική λιανικών πωλήσεων.

Σοβαρές δυσκολίες αντιμετωπίζει η διοίκηση των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου κατά την παρακολούθηση της κινήσεως των διαφόρων εμπορευμάτων και τήν άσκηση του ελέγχου.

Η ποικιλία των ειδών και ο ζωηρός ρυθμός των συναλλαγών δημιουργούν πρόσφορο κλίμα για καταχρήσεις ή κλοπές. Για να καταλάβουμε την έκταση και τη σοβαρότητα του προβλήματος, ας φαντασθούμε ένα κατάστημα ειδών νεωτερισμών, όπου πωλούνται από γραβάτες και μανδήλια έως τσάντες γυναικείες και αρώματα, σε μια ώρα αιχμής, δηλαδή μεγάλης κινήσεως.

Η λογιστική διαθέτει ένα τρόπο παρακολουθήσεως, που είναι αρκετά αποτελεσματικός. Ας τον γνωρίσουμε:

Χωρίζεται το κατάστημα σε τμήματα και σε κάθε τμήμα ορίζεται ένας υπάλληλος υπεύθυνος, στον οποίο παραδίδονται από την κεντρική αποθήκη όλα τα είδη του τμήματός του. Η χρέωση γίνεται με την τιμή πωλήσεως. Οι εισπράξεις, που πραγματοποιεί κάθε τμήμα από τις πωλήσεις, παραδίδονται στο κεντρικό ταμείο και πιστώνεται με το ποσό αυτών το τμήμα που τις παρέδωσε.

Έτσι ο υπεύθυνος κάθε τμήματος πρέπει να παραδώσει τόσες εισπράξεις, όσο και το ύψος της χρέωσεως μια και η χρέωση έγινε στην τιμή πωλήσεως.

Όλα όμως τα παραπάνω θα γίνουν ασφαλώς κατανοητά με μεγαλύτερη ευκολία, αν παρακολουθήσουμε την παρακάτω εφαρμογή.

Η επιχείρηση «ΩΡΙΩΝ» εμπορεύεται είδη υαλοπωλείου. Στο κατάστημά της έχει τα παρακάτω τμήματα:

- Τμήμα Α: μαγειρικών σκευών
- Τμήμα Β: διακοσμητικών ειδών πορσελάνης
- Τμήμα Γ: σερβίτσιων.

Στις 2 Ιανουαρίου παραδίδει στον υπεύθυνο κάθε τμήματος είδη αξίας, σε τιμές πωλήσεως, ως εξής:

- Τμήμα Α (μαγειρικών σκευών) δρχ. 130.000
- Τμήμα Β (διακοσμητικών ειδών πορσελάνης) δρχ. 800.000
- Τμήμα Γ (σερβίτσιων) δρχ. 520.000.

Μετά την παράδοση αυτή των ειδών πρέπει να γίνει η χρέωση των τμημάτων.

Να η εγγραφή:

		Τμήμα Α Τμήμα Β Τμήμα Γ		130.000 800.000 520.000		
			Εμπορεύματα για πώληση			
		Χρέωση τμημάτων			1.450.000	

Καθώς μπορεί να παρατηρήσει κανείς, πιστώνεται ένας λογαριασμός «Εμπορεύματα για πώληση» και όχι ο λογαριασμός «Εμπορεύματα».

Οι ημερήσιες πωλήσεις κατά τμήματα είναι οι εξής:

2/1 Τμήμα Α δρχ. 40.000, Τμήμα Β δρχ. 110.000, Τμήμα Γ δρχ. 60.000.

3/1 Τμήμα Α δρχ. 66.000, Τμήμα Β δρχ. 150.000, Τμήμα Γ δρχ. 30.000.

Οι εισπράξεις παραδίδονται στο τέλος της ημέρας, οπότε πιστώνονται τα τμήματα. Οι σχετικές εγγραφές είναι οι εξής:

		Ταμείο	2		210.000		40.000
		Τμήμα Α -				110.000	
		Τμήμα Β				60.000	
		Τμήμα Γ					
		Ημερήσια είσπραξη	3				
		Ταμείο			246.000		66.000
		Τμήμα Α				150.000	
		Τμήμα Β				30.000	
		Τμήμα Γ					
		Ημερήσια είσπραξη					

Περιοδικά, κατά εβδομάδα ή μήνα, γίνεται απογραφή και διαπιστώνονται τα είδη που έχουν πωληθεί, οπότε χρεώνεται ο λογαριασμός «Εμπορεύματα για πώληση» με την αξία τους και πιστώνεται ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ή «Πωλήσεις».

Η εγγραφή για αξία πωληθέντων δρχ. 1.200.000 θα είναι:

		Εμπορεύματα για πώληση		1.200.000		1.200.000
		Πωλήσεις...	Εμπορεύματα			

Ασκήσεις.

1. Το Εμπορικό κατάστημα του Θ. Θεοδωρίδη έχει τα παρακάτω τμήματα:

Τμήμα Α. Ηλεκτρικών πλυντηρίων

Τμήμα Β. Ηλεκτρικών ψυγείων

Τμήμα Γ. Ηλεκτρικών κουζινών

Την 1η Φεβρουαρίου παραδίδονται στον υπεύθυνο κάθε τμήματος είδη αξίας ως εξής:

Τμήμα Α δρχ. 500.000

Τμήμα Β δρχ. 300.000

Τμήμα Γ δρχ. 400.000

Οι πωλήσεις των τμημάτων κατά το πρώτο δεκαήμερο ήταν ως εξής:

1 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 50.000, Τμήμα Β δρχ. 40.000, Τμήμα Γ δρχ. 30.000

4 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 80.000, Τμήμα Β δρχ. 60.000, Τμήμα Γ δρχ. 20.000

7 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 20.000, Τμήμα Β δρχ. 10.000, Τμήμα Γ δρχ. —

10 Φεβρουαρίου: Τμήμα Α δρχ. 40.000, Τμήμα Β δρχ. 90.000, Τμήμα Γ δρχ. 5.000

Με τα παραπάνω δεδομένα να γίνει η λογιστική παρακολούθηση των λιανικών πωλήσεων.

Υποδείξετε επίσης τι πρέπει να γίνει αν η περιοδική απογραφή απέδειξε ότι παραμένουν απώλητα εμπορεύματα συνολικής αξίας δρχ. 755.000.

2. Το κατάστημα ειδών... έχει τέσσερα τμήματα:

Τμήμα Α.....

Τμήμα Β.....

Τμήμα Γ.....

Τμήμα Δ.....

Συμπληρώστε τα κενά κατά την κρίση σας και υποδείξετε με αριθμητικά δεδομένα δικά σας, πώς γίνεται η λογιστική των λιανικών πωλήσεων.

4.11 Λογιστική υλικών συσκευασίας.

Είναι γνωστό ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα εμπορεύματα, που πωλούνται, παραδίδονται με κάποια συσκευασία. Η συσκευασία παρουσιάζεται με διάφορες μορφές και έχει σχέση με τη φύση του εμπορεύματος. Για τη συσκευασία χρησιμοποιούνται διάφορα υλικά, όπως χαρτί περιτυλίγματος, σπάγγοι, χαρτοκιβώτια, πλαστικά ή γυάλινα δοχεία, σάκκοι, βαρέλια, πλαστικές φιάλες κλπ.

Τα υλικά συσκευασίας μπορούμε να τα κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες: α) σ' εκείνα, που πωλούνται μαζί με το εμπόρευμα ή που προσφέρονται από την επιχείρηση, π.χ. χαρτοκιβώτια, σάκκοι, πλαστικά δοχεία, χαρτί περιτυλίγματος, σπάγγοι κλπ., β) σ' εκείνα, που έχουν κάποια αξία και η επιχείρηση τα εκμεταλλεύεται πουλώντας τα ιδιαίτερα, γ) σ' εκείνα, που επαναχρησιμοποιεί η επιχείρηση και για τα οποία ζητά από τον αγοραστή να τα επιστρέψει, π.χ. βαρέλια για υγρά καύσιμα, φιάλες γυάλινες ιαματικών νερών κλπ.

Ας δούμε τώρα πώς παρακολουθούμε τη διακίνηση των υλικών αυτών με τη λογιστική.

Αναφερόμαστε στην πρώτη περίπτωση, όπου τα υλικά πωλούνται μαζί με το εμπόρευμα ή προσφέρονται από την επιχείρηση.

Αυτά παρακολουθούνται με το λογαριασμό «Υλικά συσκευασίας», που χρεώνεται με τις αγορές των υλικών αυτών. Όπως είναι φυσικό, η επιχείρηση χρησιμοποιεί από αυτά κατά τη λειτουργία της. Στο τέλος όμως της χρήσεως ενεργεί απογραφή για να διαπιστωθούν αυτά που χρησιμοποιήθηκαν. Προσδιορίζομε την αξία τους και με αυτή χρεώνομε το λογαριασμό «Υλικά συσκευασίας, αναλωθέντα» που μεταφέρεται στο τέλος της χρήσεως στη χρέωση του λογαριασμού «Αποτέ-

λέσματα χρήσεως» ή του λογαριασμού εκμεταλλεύσεως εφόσον τηρείται τέτοιος λογαριασμός.

Παράδειγμα. Σύνολο αγορών υλικών συσκευασίας δρχ. 50.000. Κατά το τέλος της χρήσεως βρίσκονται αδιάθετα υλικά αξίας δρχ. 15.000· άρα χρησιμοποιήθηκαν υλικά συσκευασίας αξίας δρχ. 35.000.

Οι εγγραφές:

			Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα		35.000	35.000	
			Υπολογισμός εξόδου συσκευασίας				
			Αποτελέσματα χρήσεως		35.000		
			Υλικά συσκευασίας αναλωθέντα			35.000	
			Μεταφορά...				

Περνάμε τώρα στην περίπτωση όπου τα υλικά συσκευασίας έχουν αξία και πωλούνται από την επιχείρηση π.χ. βαρέλια που η αξία τους χρεώνεται ξεχωριστά από το βερνίκι ή το υγρό καύσιμο που περιέχουν.

Εδώ δεν έχομε δυσκολίες. Τηρούμε ένα λογαριασμό για τα υλικά αυτά με τίτλο «Υλικά συσκευασίας», που θα κινείται όπως ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» και που στο τέλος της χρήσεως θα χρειάζεται εκκαθάριση, αν τηρείται μικτός. Δεν λησμονούμε ότι τα υλικά συσκευασίας μοιάζουν με είδη εμπορευμάτων, από τα οποία μπορεί να αποκομίσει κέρδος η επιχείρηση.

Να ένα σχετικό παράδειγμα:

Αγοράζομε 1700 κιλά λάδι προς δρχ. 80 κατά κιλό. Για τη συσκευασία του αγοράζομε επίσης 100 δοχεία προς δρχ. 40 κατά δοχείο.

Οι εγγραφές:

			Εμπορεύματα		136.000	136.000	
			Ταμείο				
						
			Υλικά συσκευασίας		4.000	4.000	
			Ταμείο				
						

Υποθέτομε ότι πωλούμε το 1/2 της ποσότητας του λαδιού προς δρχ. 90 κατά κιλό. Χρεώνομε επίσης και 50 δοχεία προς δρχ. 50 κατά δοχείο.

Οι εγγραφές:

			Ταμείο Εμπορεύματα		76.500		76.500	
			Ταμείο Υλικά συσκευασίας		2.500		2.500	

Καθώς βλέπομε οι δύο λογαριασμοί « Εμπορεύματα» και « Υλικά συσκευασίας» περιέχουν και το αποτέλεσμα από τη παραπάνω συναλλαγή, δηλαδή έγιναν μικτοί. Η εκκαθάριση και ο προσδιορισμός του αποτελέσματος που θα ακολουθήσουν γίνεται κατά τα γνωστά.

Μένει να δούμε τη σοβαρότερη περίπτωση, όπου τα υλικά συσκευασίας πρέπει να επιστραφούν, για να ξαναχρησιμοποιηθούν, όπως συμβαίνει με τις λαμαρίνες των διαφόρων γλυκισμάτων, που επιστρέφονται στη βιοτεχνία ζαχαροπλαστικής από τα καταστήματα που σερβίρουν γλυκά, ή με τις γυάλινες φιάλες μπύρας η άλλων ποτών κλπ.

Παράδειγμα. Η Ένωση Οινοπαραγωγών Σάμου επώλησε με πίστωση στον έμπορο Καψή στην Αθήνα 5000 κιλά κρασί ποιότητας... σε γυάλινες φιάλες περιεκτικότητας ενός κιλού. Αξία κρασιού δρχ. 200.000. Ο αγοραστής είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει τις φιάλες, που καθεμιά στοιχίζει δρχ. 5, ή να πληρώσει την αξία τους.

Ας δούμε πρώτα τις εγγραφές της Ενώσεως Οινοπαραγωγών Σάμου.

			Πελάτες Καψής		200.000		200.000	
			Πώληση...	Εμπορεύματα				
			Υλικά συσκευασίας σε πελάτες	Υλικά συσκευασίας Φιάλες 1 κιλού τεμ. 5000 X δρχ. 5		25.000	25.000	

Καθώς παραπορούμε, με το λογαριασμό « Υλικά συσκευασίας σε πελάτες» ξεχωρίσαμε και παρακολουθούμε τις γυάλινες φιάλες που βρίσκονται έξω από την επιχείρηση.

Βέβαια, όταν επιστραφούν οι φιάλες, θα γίνει η αντίθετη εγγραφή, κατά την οποία θα χρεωθεί ο λογαριασμός « Υλικά συσκευασίας» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός « Υλικά συσκευασίας σε πελάτες».

Και τώρα η σειρά του αγοραστή.

Παραλείπομε την εγγραφή που θα κάνει για την αγορά του κρασιού, και αναφέ-

ρομε την εγγραφή, που θα ακολουθήσει αμέσως για να επισημάνει την υποχρέωσή του για επιστροφή των φιαλών.

			Υλικά συσκευασίας για επιστροφή Δικαιούχοι υλικών συσκευασίας 5.000 φιάλες προς λ.ι. : 1		5.000		5.000	
--	--	--	---	--	--------------	--	--------------	--

Όπως φαίνεται, πρόκειται για εγγραφή σε λογαριασμούς τάξεως. Με την επιστροφή των φιαλών στην Ένωση Οινοπαραγωγών Σάμου θα καταχωρίσομε αντίθετη εγγραφή του λογαριασμού τάξεως, όπως έχουμε μάθει.

Ασκήσεις.

1. Έμπορος αποικιακών ειδών αγόρασε σπάγγους, πλαστικά σακκουλάκια και χαρτί περιτυλίγματος συνολικής αξίας δρχ. 170.000. Στο τέλος της χρήσεως βρήκε στη αποθήκη του οτι παραμένουν ακόμα από αυτά υλικά συσκευασίας αξίας δρχ. 15.000.

Ποιες ημερολογιακές εγγραφές θα ενεργήσει;

2. Η Λακωνική Ελαιουργία αγόρασε 40 βαρέλια προς δρχ. 600 κατά βαρέλι. Δεχόμαστε ότι πώλησε 4000 κιλά λάδι και χρησιμοποίησε γι' αυτό 20 βαρέλια με τον όρο της επιστροφής από τον αγοραστή. Τα βαρέλια πράγματι επιστρέφονται κατά τη συμφωνία. Ποιες ημερολογιακές εγγραφές θα ενεργήσουν αγοραστής και πωλητής για τη διακίνηση των βαρελιών;

3. Για τη διάθεση των μήλων έμπορος φρούτων χρησιμοποιεί ξύλινα καφάσια, τα οποία χρεώνει παράλληλα με την αξία των μήλων. Τα καφάσια, που αγόρασε μέσα στη χρήση, είναι συνολικής αξίας δρχ. 240.000 και η αξία τους φέρεται στη χρέωση του λογαριασμού « Υλικά συσκευασίας ». Από την πώληση των υλικών αυτών ο έμπορος εισέπραξε δρχ. 180.000, σύμφωνα με την πίστωση του παραπάνω λογαριασμού. Υποθέτομε ότι η απογραφή απέδειξε απόθεμα αξίας δραχμών 80.000. Ποιο το αποτέλεσμα από την εκμετάλλευση των υλικών αυτών συσκευασίας; (ημερολογιακή εγγραφή απαρίτητη).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ

5.1 Γενικά.

Η σημασία των συναλλαγματικών ή των γραμματίων εις διαταγή στη σύγχρονη οικονομία είναι και μεγάλη και γνωστή. Σήμερα μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει επιχείρηση που να μην έχει στο χαρτοφυλάκιό της ή να μην έχει συναλλαγεί με τους πιστωτικούς αυτούς τίτλους.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τη λογιστική των συναλλαγματικών και γραμματίων, τις οποίες θα απεικονίζουμε με τους λογαριασμούς «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» ή «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ανάλογα με την περίπτωση. Βέβαια δεν είναι σφάλμα η χρησιμοποίηση του λογαριασμού «Γραμμάτια εισπρακτέα» ή «Γραμμάτια πληρωτέα», που και στην πράξη συνηθίζεται και στο βιβλίο αυτό πολλές φορές έχει αναφερθεί.

Επειδή το θέμα παρουσιάζει μεγάλη περιπτωσιολογία και για λόγους καθαρά διδακτικούς, θα επιχειρήσουμε την ανάπτυξή του στις ακόλουθες παραγράφους.

- λογιστική συναλλαγματικών εισπρακτέων
- λογιστική συναλλαγματικών πληρωτέων
- λογιστική συναλλαγματικών ευκολίας
- λογιστική συναλλαγματικών τρίτων για είσπραξη:

5.2 Η λογιστική συναλλαγματικών εισπρακτέων.

Κάθε επιχείρηση τηρεί ένα λογαριασμό, για να παρακολουθεί όλα τα γραμμάτια και τις συναλλαγματικές, που έχει να εισπράξει. Ο λογαριασμός αυτός ανοίγεται στο γενικό καθολικό, έχει τίτλο «Συναλλαγματικές εισπρακτέες», ή «Γραμμάτια εισπρακτέα» και κινείται πάντοτε με την ονομαστική αξία της συναλλαγματικής ή του γραμματίου. Αυτό σημαίνει ότι τα ποσά, που υπάρχουν στη χρέωση του λογαριασμού, τα βρίσκομε και στην πίστωση του ίδιου λογαριασμού. Έτσι, επειδή τα ποσά αντικρύζονται μεταξύ τους, ο λογαριασμός αυτός λέγεται **αντικρυζομένων χρεωποτάσεων**.

Η επιχείρηση, που είναι κομιστής μιας συναλλαγματικής, μπορεί να την εκμεταλλευθεί ποικιλότροπα. Μπορεί βέβαια να περιμένει ως τη λήξη της και να την εισπράξει. Αν θέλει μπορεί να την παραδώσει σε τρίτο και να φροντίσει αυτός για την είσπραξη. Μπορεί όμως να την προεξοφλήσει προ της λήξεώς της και να εισπράξει την ονομαστική της αξία μειωμένη κατά ένα ποσό. Μπορεί ακόμη να τη μεταβιβάσει σε πιστωτή της, συμψηφίζοντας υποχρέωσή της, να την ενεχυρίασει κλπ.

Αναπτύσσεται καθώς βλέπομε μια έντονη περιπτωσιολογία, που γίνεται ακόμα εντονότερη αν σκεφθούμε ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι δυνατόν η συναλλαγματική να εξοφληθεί κανονικά στη λήξη της ή να μην εξοφληθεί και στη τελευταία αυτή περίπτωση να διαμαρτυρηθεί ή όχι.

Χρειάζεται λοιπόν να περιγράψουμε τη λογιστική των συναλλαγματικών εισπρακτέων για κάθε μία περίπτωση χωριστά. Στην προσπάθεια μας αυτή θα χρειασθούμε ένα παράδειγμα, που θα το χρησιμοποιήσουμε σε όλες τις περιπτώσεις.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι η επιχείρηση εμπορίας ειδών Λαϊκής Τέχνης «Η ΑΘΗΝΑ» πώλησε την 1η Φεβρουαρίου 19.. εμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000 στο Β. Κατσαρό και εξέδωσε συναλλαγματική ίσου ποσού λήξεως 15 Ιουνίου 19.., που αυτός αποδέχθηκε.

Μετά από αυτό χρέωσε το λογαριασμό «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» με δρχ. 20.000 και πίστωσε το λογαριασμό «Εμπορεύματα», ισόποσα.

Ποια θα είναι τώρα η πιθανή εξέλιξη.

α) Να παραμένει η συναλλαγματική στο χαρτοφυλάκιο της επχειρήσεως και:

— Να εισπραχθεί κατά τη λήξη της.

Η εγγραφή:

			Ταμείο Συναλλαγματικές εισπρακτέες Είσπραξη συναλ/κής Β. Κατσαρού Λήξεως 15/6	20.000	20.000	
--	--	--	---	--------	--------	--

— Να μην εισπραχθεί, οπότε συντάσσεται διαμαρτυρικό και πληρώνονται έξοδα έστω δρχ. 300.

Η εγγραφή:

			Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Συναλλαγματικές εισπρακτέες Ταμείο Διαμαρτύρηση συναλ/κής Β. Κα- τσαρού	20.300	20.000 300	
--	--	--	--	--------	---------------	--

Προσέξετε ότι ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» επιβαρύνεται με όλα τα έξοδα διαμαρτυρήσεως (δηλαδή δικηγορική αμοιβή, δικαστικά έξοδα, αν κατατέθηκε αγωγή, τόκοι κλπ.).

— Να μην εισπραχθεί και να μη συνταχθεί διαμαρτυρικό.

Η εγγραφή:

		Συναλλαγματικές καθυστερούμενες		20.000		
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες Μη πληρωμή συναλλαγματικής Β. Κατσαρού			20.000	

Προσέξετε τον τίτλο του χρεούμενου λογαριασμού. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις έχουμε μη πληρωμή της συναλλαγματικής. Στην πρώτη όμως συντάσσουμε διαμαρτυρικό, στη δεύτερη όχι. Οι τίτλοι των λογαριασμών, που χρεώνονται, φανερώνουν τις περιπτώσεις αυτές.

Παρατήρηση I. Αν μετά τη λήξη της προθεσμίας ο αποδέκτης προσέλθει και ζητήσει νά διακανονίσει τα χρέη του, τότε θα πληρώσει την αξία της συναλλαγματικής και τα έξοδα που θα έχουν γίνει, οπότε θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο» με δρχ. 20.300 (ή 20.000) και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» (ή «...καθυστερούμενες»). Βέβαια μετά το διακανονισμό επιστρέφεται στον πληρωτή η συναλλαγματική και το διαμαρτυρικό.

Παρατήρηση II. Αν ο αποδέκτης προσφέρει μόνο δρχ. 20.200 και η επιχείρηση συμβιβασθεί στο ποσό αυτό, τότε στην παραπάνω εγγραφή θα χρεωθεί το ταμείο με δρχ. 20.200 και θα χρεωθεί ακόμα ένας λογαριασμός που θα είναι αποτελεσματικός π.χ. «Ζημία από διαμαρτύρηση συναλλαγματικής», με δρχ. 100.

Παρατήρηση III. Αν μετά τη λήξη της συναλλαγματικής υπάρχουν φόβοι ότι δεν θα μπορέσει να την εισπράξει η επιχείρηση, γιατί αμφισβητεί ο πληρωτής την υποχρέωσή του κλπ., τότε η απαίτηση χαρακτηρίζεται επισφαλής και μεταφέρεται, όπως ξέρομε, στο λογαριασμό «Επισφαλείς απαίτήσεις» με πίστωση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες».

— Να ανανεωθεί για 30 ημέρες, οπότε υπολογίζονται τόκοι για το διάστημα αυτό δρχ. 400.

Η εγγραφή:

		Συναλλαγματικές εισπρακτέες		20.400		
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες Τόκοι πιστωτικοί Ανανέωση συναλλαγματικής Β. Κατσαρού			20.000	400

— Να εισπραχθεί μέρος της αξίας έστω το 50% και να εκδοθεί νέα συναλλαγματική προθεσμίας 1 μηνός για το υπόλοιπο, που είναι αυξημένο κατά δρχ. 200 για τόκους.

Η εγγραφή:

		<p>Ταμείο Συναλλαγματικές εισπρακτέες</p> <p>Συναλλαγματικές εισπρακτέες Τόκοι πιστωτικοί Ανανέωση μέρους συναλλαγματικής Β. Κατσαρού...</p>	10.000		
			10.200	20.000	200

β) Να μεταβιβασθεί σε τρίτο για είσπραξη.

Στην περίπτωση αυτή γίνεται οπισθογράφηση της συναλλαγματικής εις διαταγή του τρίτου (συνήθως Τράπεζών, γιατί οι Τράπεζες αναλαμβάνουν τέτοιες εργασίες). Η επιχείρηση θα παρουσιάσει στα βιβλία της με κατάλληλη εγγραφή τις συναλλαγματικές εκείνες που λείπουν από το χαρτοφυλάκιό της και βρίσκονται στην Τράπεζα.

Η εγγραφή θα είναι η εξής με βάση το παράδειγμά μας.

		<p>Συναλλαγματικές στην Ι.Λ.Τ.Ε. για είσπραξη</p> <p>Συναλλαγματικές εισπρακτέες Παράδοση συναλλαγματικής Β. Κατσαρού προς είσπραξη</p>	20.000		
				20.000	

(Ι.Λ.Τ.Ε.: Ιονική - Λαϊκή Τράπεζα Ελλάδας).

Μετά από αυτό μπορεί:

— Να εισπραχθεί η συναλλαγματική κανονικά κατά τη λήξη της. Η Τράπεζα ειδοποιεί την επιχείρηση σχετικά και, όπως συμβαίνει συνήθως, πιστώνει το λογαριασμό του πελάτη της, αφού προηγουμένως κρατήσει ένα ποσό για έξοδα και αμοιβή της.

Για το παράδειγμά μας έστω ότι τα δικαιώματα της Τράπεζας κλπ. είναι δρχ. 600.

Να ποια θα είναι η εγγραφή:

		<p>Ι.Λ.Τ.Ε. λογαριασμός καταθέσεων Έξοδα εισπράξεως συναλλαγματικής</p> <p>Συναλλαγματικές στην Ι.Λ.Τ.Ε. για είσπραξη Είσπραξη συναλλαγματικής Β. Κατσαρού λήξεως 15.6.19..</p>	19.400		
			600	20.000	

Καθώς παρατηρούμε χρεώθηκε ο λογαριασμός καταθέσεων της επιχειρήσεως με το καθαρό ποσό και ο νέος λογαριασμός «Έξοδα εισπράξεως συναλλαγματικών» με το ποσό των εξόδων. Στην πράξη πολύ συχνά χρεώνουν στη θέση του λογαριασμού αυτού το λογαριασμό «Τόκοι και προμήθειες» ή «Χρηματοοικονομικά έξοδα» ή «Χρηματοπιστωτικά έξοδα» κλπ.

— Να μην εισπραχθεί η συναλλαγματική. Η Τράπεζα θα συντάξει διαμαρτυρικό, που μαζί με τη συναλλαγματική, θα επιστρέψει στην επιχείρηση, και θα χρεώσει το λογαριασμό της επιχειρήσεως με τα διαμαρτυρικά κλπ. Έξοδα ως και με την προμήθειά της που έστω ότι είναι δρχ. 1000.

Η επιχείρηση θα πραγματοποιήσει την παρακάτω εγγραφή.

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Συναλλαγματικές στην Ι.Λ.Τ.Ε. για είσπραξη Διαμαρτύρηση συν/κής Β. Κατσαρού		20.000	20.000	
		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Ι.Λ.Τ.Ε. λ/σμός καταθέσεων 'Έξοδα Τράπεζας για διαμαρτύρηση...		1.000	1.000	

Προσέξετε τη διατύπωση «η Τράπεζα θα χρεώσει το λογαριασμό της επιχειρήσεως». Επομένως η επιχείρηση στα δικά της βιβλία θα ποστώσει το λογαριασμό της Τράπεζας, ακριβώς όπως γίνεται στην εγγραφή. Λίγη προσοχή χρειάζεται για να αποφύγουμε τη σύγχυση.

— Να μην εισπραχθεί και να μη συνταχθεί διαμαρτυρικό, οπότε η Τράπεζα επιστρέφει τη συναλλαγματική χρεώνοντας το λογαριασμό καταθέσεων της επιχειρήσεως με τα έξοδα και την προμήθειά της.

Η εγγραφή, που πρέπει να γίνει, είναι όπως οι αμέσως προηγούμενες, μόνο που στη θέση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» θα κινήσομε το λογαριασμό «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες», και τα έξοδα δεν θα περιλαμβάνουν διαμαρτυρικά.

γ) Να προεξόφληθεί σε τράπεζα.

Και στην περίπτωση αυτή παραδίδομε τη συναλλαγματική στην Τράπεζα, αφού την οπισθογραφήσομε εις διαταγή της. Η Τράπεζα θα υπολογίσει τον τόκο των χρημάτων ως την ημέρα της λήξεως και τα άλλα της έξοδα και θα μας καταβάλει το υπόλοιπο. Υποθέτομε ότι το παρακράτημα αυτό στο παράδειγμά μας είναι δρχ. 750 και καταστρώνομε τις εγγραφές, που θα σχολιάσομε ευθύς αμέσως.

		Ταμείο Τόκοι και προμήθειες Συναλλαγματικές προεξόφληθείσες Προεξόφληση συναλλαγματικής Β. Κατσαρού λήξεως 15.6.19..		19.250 750	20.000	

Ας εξετάσομε την εγγραφή αυτή.

Στους χρεούμενους λογαριασμούς εκτός από το λογαριασμό «Ταμείο» συναντάμε ένα νέο λογαριασμό «Τόκοι και προμήθειες», που μπορεί να τον συναντήσει κανείς στην πράξη και ως «Προεξοφλήματα», κλπ. Ο λογαριασμός αυτός θα χρεώνεται με το παρακάρτημα που μας κάνει η Τράπεζα.

Στην πίστωση πρέπει να μας κάνει εντύπωση ο λογαριασμός που κινείται: «Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες». Και αυτό γιατί, εφόσον προεξοφλήσαμε τη συναλλαγματική που πέρασε πια στα χέρια της Τράπεζας και λείπει από το δικό μας χαρτοφυλάκιο, θα έπρεπε να πιστώναμε το λογαριασμό «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

Ας προσέξει στο σημείο αυτό ο μαθητής.

Δεν πιστώνομε το λογαριασμό του περιουσιακού στοιχείου, γιατί και μετά την προεξόφληση η επιχείρηση δεν παύει να είναι υπεύθυνη για την κανονική πληρωμή της συναλλαγματικής. Δεν αποκλείεται μάλιστα να την ενεργήσει η ίδια αν ο πληρωτής βρεθεί σε αδυναμία.

Ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες» επισύρει την προσοχή του διαχειριστή για την κανονική εξόφληση συναλλαγματικής της επιχειρήσεως, που έχει βέβαια μεταβιβασθεί σε τρίτον, αλλά που ευθύνεται και η ίδια η επιχείρηση για την έγκαιρη πληρωμή της.

Μετά από την προεξόφληση μπορεί:

– Να εξοφληθεί κανονικά κατά τη λήξη της.

Η Τράπεζα μας πληροφορεί σχετικά.

Τώρα πλέον δεν υπάρχει λόγος διατηρήσεως του λογαριασμού «Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες» και η επιχείρηση δεν εμποδίζεται να προβεί σε πίστωση του λογαριασμού ουσίας «Συναλλαγματικές εισπρακτέες». Θα ενεργήσει λοιπόν την εγγραφή:

		Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες		20.000		20.000
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες				
		Μεταφορά λογαριασμού				

– Να μην εξοφληθεί και να συνταχθεί διαμαρτυρικό. Η Τράπεζα θα ζητήσει από την επιχείρηση να της καταβάλει την αξία της συναλλαγματικής, τα διαμαρτυρικά κάλπ. Εξοδά της και να παραλάβει τη συναλλαγματική με το διαμαρτυρικό. Υποθέτουμε ότι τα διαμαρτυρικά και άλλα έξοδα ανέρχονται σε δρχ. 1.200 και ότι η επιχείρηση πληρώνει το ποσό αυτό καθώς και την αξία της συναλλαγματικής και παραλαμβάνει τη συναλλαγματική και το διαμαρτυρικό. Η εγγραφή θα είναι η εξής:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες		21.200		21.200
		Ταμείο Επιστροφή διαμαρτυρηθείσας συναλλαγματικής				

			Συναλλαγματικές προεξοφληθείσες			20.000		
			Συναλλαγματικές εισπρακτέες					
			Μεταφορά λογαριασμού				20.000	

— Να μην εξοφληθεί και να μη συνταχθεί διαμαρτυρικό.

Η περίπτωση είναι απλή και ανάλογη προς την προηγούμενη, μόνο που θα χρησιμοποιήσουμε το λογαριασμό «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες» στη θέση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες» (τα έξοδα βέβαια θα είναι λιγότερα κατά τα διαμαρτυρικά).

δ) Να ενεχυριασθεί.

Στην περίπτωση αυτή γίνεται η εγγραφή:

		Συναλλαγματικές σε Τρίους (ή σε Τράπεζα) για ενέχυρο		20.000				
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες				20.000		

Μετά θα ακολουθήσει η εγγραφή λήψεως του δανείου, για το οποίο έγινε και η ενεχυρίαση της συναλλαγματικής. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Ταμείο» με το ποσό της χορηγήσεως και πιστώνεται ισόποσα ο λογαριασμός «Δάνεια με ενέχυρο συναλλαγματικών» ή «Τράπεζα... λογαριασμός δανείου» κλπ.

Οι πιθανές εξελίξεις είναι οι επόμενες:

— Να επιστραφεί το δάνειο προ της λήξεως της συναλλαγματικής, οπότε επιστρέφεται η ενεχυρίασμένη συναλλαγματική. Η περίπτωση είναι απλή. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές σε τρίους για ενέχυρο».

— Να εισπραχθεί η συναλλαγματική κατά τη λήξη της και να παρακρατήσει η Τράπεζα το ποσό του δανείου. Στην περίπτωση αυτή χρεώνεται ο λογαριασμός «Δάνειο με ενέχυρο συναλλαγματικών» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές σε τρίους για ενέχυρο».

— Να μην εισπραχθεί η συναλλαγματική και να διαμαρτυρηθεί. Αν τα διαμαρτυρικά κλπ. έξοδα ανέρχονται σε δρχ. 500, η εγγραφή θα έχει ως εξής:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες		20.000				
		Συναλλαγματικές σε Τρίους για ενέχυρο				20.000		
		Επιστροφή συν/κής διαμαρτυρηθείσας						

			Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Δάνειο μέ ενέχυρο συναλλαγματικών Πίστωση λ/σμού δανείου με έξοδα διαμαρτυρήσεως		500		500
--	--	--	--	--	-----	--	-----

— Να μην εισπραχθεί η συναλλαγματική και νά μη συνταχθεί διαμαρτυρικό. Η εγγραφή είναι όπως και η προηγούμενη με τη διαφορά ότι κινείται, όπως γνωρίζομε, ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες» και τα έξοδα δεν θα περιλαμβάνουν διαμαρτυρικά.

ε) Να μεταβιβασθεί.

Ήδη γνωρίσαμε περιπτώσεις μεταβιβάσεως συναλλαγματικής σε Τράπεζα για προεξόφληση ή είσπραξη. Θα δούμε ακόμα μια περίπτωση μεταβιβάσεως συναλλαγματικής, που γίνεται προς πιστωτή της επιχειρήσεως για χρέος που έχει η επιχείρηση προς αυτόν.

Να οι εγγραφές με βάση βέβαια το παράδειγμα που ακολουθούμε.

		Πιστωτές Συναλλαγματικές μεταβιβασθείσες Μεταβίβαση συναλλαγματικής		20.000		20.000
--	--	--	--	--------	--	--------

Μετά από αυτό μπορεί:

— Να εξοφληθεί η συναλλαγματική κανονικά στη λήξη της. Η εγγραφή είναι απλή. Χρεώνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές μεταβιβασθείσες» και πιστώνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

— Να μην εξοφληθεί η συναλλαγματική και να διαμαρτυρηθεί. Περίπτωση όμοια με τις ανάλογες προηγούμενες. Αν τα έξοδα διαμαρτυρήσεως είναι δρχ. 500, η εγγραφή θα πάρει τη μορφή:

		Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Ταμείο Αποζημίωση πιστωτή μας για μη είσπραξη... do ————— Συναλλαγματικές διαμαρτυρηθείσες Ταμείο Έξοδα διαμαρτυρήσεως		20.000		20.000
				500		500

		do				
		Συναλλαγματικές μετα- βιβασθείσες		20.000		
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες			20.000	
		Μεταφορά λογαριασμού				

Να μην εξοφληθεί η συναλλαγματική και να μη συνταχθεί διαμαρτυρικό. Οι εγγραφές θα είναι οι ίδιες με τη διαφορά ότι στη θέση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαμαρτυρθείσες» θα κινηθεί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές καθυστερούμενες», και δεν θα υπάρχουν έξοδα διαμαρτυρήσεως.

5.3 Η λογιστική των συναλλαγματικών πληρωτέων.

Στην παράγραφο αυτή θα ασχοληθούμε με τη λογιστική των συναλλαγματικών πληρωτέων, την οποία θα εξετάσουμε με τη βοήθεια ενός παραδείγματος.

Πρώτα όμως πρέπει να θυμηθούμε ότι τις συναλλαγματικές ή τα γραμμάτια, που πρόκειται να πληρώσει η επιχείρηση, τις παρακολουθούμε με το λογαριασμό που έχει τίτλο «Συναλλαγματικές πληρωτέες» ή «Γραμμάτια πληρωτέα».

Ας δούμε λοιπόν το παράδειγμα.

Υποθέτομε ότι η επιχείρηση κυτιοποίιας «Ο ΑΡΙΩΝ» αποδέχθηκε συναλλαγματική αξίας δρχ. 40.000, που εξέδωσε ο προμηθευτής της «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε. για χρέος της προς αυτόν.

Να η εγγραφή που πρέπει να γίνει:

		Προμηθευτές <u>«ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε</u>	40.000	40.000		
		Συναλλαγματικές πληρωτέες			40.000	
		Αποδοχή συναλλαγματικής				

Ποια θα είναι τώρα η πιθανή εξέλιξη;

— Η συναλλαγματική εξοφλείται κανονικά στη λήξη της. Περίπτωση απλή και γνωστή. Χρεώνομε το λογαριασμό «Συναλλαγματικές πληρωτέες» και πιστώνομε το λογαριασμό «Ταμείο».

— Η συναλλαγματική ανανεώνεται με επιβάρυνση δρχ. 600 για τόκους.

Να ποιες θα είναι οι εγγραφές.

		Συναλλαγματικές πληρωτέες	40.000		
		Προμηθευτές <u>«ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε</u>	40.000		
		Τακτοποίηση λογαριασμών			

		Τόκοι χρεωστικοί Προμηθευτές «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	600	600		600
		Τόκοι για ανανέωση συναλλαγματικής		40.600		
		Προμηθευτές «ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥΡΓΙΚΗ» Α.Ε.	40.600			
		Συναλλαγματικές πληρωτέες			40.600	
		Αποδοχή συναλλαγματικής				

— Η συναλλαγματική δεν πληρώνεται κατά τη λήξη της, οπότε συντάσσεται διαμαρτυρικό και η επιχείρηση πληρώνει διαμαρτυρημένη πια τη συναλλαγματική και διάφορα έξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ. δρχ. 800.

Η σχετική εγγραφή, έστω και απλή, δίνεται παρακάτω.

		Συναλλαγματικές πληρωτέες Έξοδα διαμαρτυρήσεως Ταμείο Τακτοποίηση διαμαρτυρηθείσας συναλλαγματικής		40.000	800		40.800
--	--	---	--	--------	-----	--	--------

5.4 Η λογιστική συναλλαγματικών ευκολίας.

Όπως είναι γνωστό, οι συναλλαγματικές ευκολίας αποβλέπουν στην ταμειακή διευκόλυνση των εμπόρων. Αυτό γίνεται ως εξής: ο έμπορος Βογιατζής π.χ. και ο έμπορος Χαλκιάς συμφωνούν για την έκδοση συναλλαγματικής ευκολίας δρχ. 30.000.

Εκδίδει λοιπόν ο καθένας συναλλαγματική, που αποδέχεται ο άλλος. Έτσι ο Βογιατζής γίνεται κομιστής συναλλαγματικής που έχει αποδεχθεί ο Χαλκιάς και αυτός πάλι κομιστής συναλλαγματικής που έχει αποδεχθεί ο Βογιατζής.

Στη συνέχεια ο Βογιατζής, που έχει ανάγκη από χρήματα, καταφεύγει στην Τράπεζα και προεξοφλεί τη συναλλαγματική, της οποίας είναι κομιστής. Με τον τρόπο αυτόν αποκτά ένα χρηματικό κεφάλαιο, που μπορεί να διαχειρίζεται ώσπου να λήξει η συναλλαγματική.

Κατά τη λήξη της συναλλαγματικής ο Βογιατζής ενεργεί ο ίδιος την εξόφληση ή δίνει τα χρήματα στο Χαλκιά, για να φροντίσει αυτός την τακτοποίησή της. Ακολούθως οι συναλλαγματικές καταστρέφονται, αφού επιστρέψουν στους αποδέκτες τους.

Ας δούμε τώρα πώς παρακολουθούνται στη λογιστική οι συναλλαγματικές ευκολίας.

Κατά την έκδοση και αποδοχή έχομε την εγγραφή:

		Συναλλαγματικές εισπρακτέες		30.000		
		Συναλλαγματικές πληρωτέες			30.000	

Έκδοση συναλλαγματικής ευκολίας

Την εγγραφή αυτή θα ενεργήσει και ο Βογιατζής και ο Χαλκιάς, αφού ο καθένας αποκτά μια συναλλαγματική εισπρακτέα και αποδέχεται μια άλλη πληρωτέα.

Στη συνέχεια, όταν γίνει η προεξόφληση της συναλλαγματικής από το Βογιατζή, αυτός μόνο θα ενεργήσει στα βιβλία του όλες τις γνωστές μας εγγραφές για την περίπτωση της προεξόφλησεως.

Τέλος μετά την παραλαβή κάθε συναλλαγματικής από τον αποδέκτη της και την καταστροφή της, καταχωρίζεται στα βιβλία των δύο εμπόρων αντίθετη εγγραφή της αρχικής. Δηλαδή θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές πληρωτέες» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές εισπρακτέες».

5.5 Συναλλαγματικές τρίτων για είσπραξη.

Οι συναλλαγματικές της περιπτώσεως αυτής δεν ανήκουν στην επιχείρηση, επομένως πρόκειται περί ξένων πραγμάτων που κατέχει η επιχείρηση, τα οποία, όπως γνωρίζομε, παρακολουθούνται με λογαριασμούς τάξεως.

Έτσι για την περίπτωση συναλλαγματικής δρχ. 5000, που παρεδόθη στην επιχείρηση Ε από τον Α για είσπραξη θα εγγράψομε στα βιβλία της επιχειρήσεως:

		Συναλλαγματικές Τρίτων για είσπραξη		5.000		
		Κομιστές συναλλαγματικών για είσπραξη			5.000	

Παραλαβή συναλλαγματικής...

Όταν η συναλλαγματική εισπραχθεί, θα γίνουν οι παρακάτω γνωστές μας εγγραφές:

		Ταμείο				
		Προσωρινοί λογαριασμοί				
		A				
		Προμήθειες				
		Είσπραξη συναλλαγματικής και υπολογισμός προμήθειας				
				4.900	5.000	4.900
		Κομιστές συναλλαγματικών για είσπραξη				
		Συναλλαγματικές Τρίτων για είσπραξη				
		Τακτοποίηση λ/σμών τάξεων				
					5.000	100
						5.000

Με την παραπάνω πρώτη εγγραφή φαίνεται ότι η επιχείρηση εισέπραξε τη συναλλαγματική. Τα χρήματα όμως δεν είναι δικά της. Τα οφείλει στον Α. Για το σκοπό αυτό πιστώνει το λογαριασμό «Προσωρινοί λογαριασμοί» με ειδικό τον Α.

Βέβαια όταν ο Α εισπράξει τα χρήματα, η επιχείρηση θα χρεώσει το λογαριασμό «Προσωρινοί λογαριασμοί» (ειδικός Α) και θα πιστώσει το λογαριασμό «Ταμείο».

Παραπτρούμε ότι η πίστωση του Α δεν είναι ακριβώς όση και η αξία της συναλλαγματικής που εισπράχθηκε. Αυτό είναι φυσικό, γιατί η επιχείρηση αφαίρεσε την προμήθειά της, που περιέλαβε στον ομώνυμο λογαριασμό.

Συναλλαγματικές τρίτων για είσπραξη παραλαμβάνουν συνήθως οι Τράπεζες.

Ασκήσεις.

1. Υποθέστε ότι έχετε εκδόσει συναλλαγματική λήξεως 2 μηνών από σήμερα, ονομαστικής αξίας δρχ. 10.000 εις βάρος του Λ. Λαμπρινού, την οποία αυτός έχει αποδεχθεί.

Απεικονήστε με ημερολογιακές εγγραφές τις παρακάτω περιπτώσεις: α) Η συναλλαγματική που παραμένει στα χέρια σας εξοφλείται κατά τη λήξη της.

β) Η συναλλαγματική που παραμένει στα χέρια σας δεν εξοφλείται και συντάσσεται διαμαρτυρικό (έξοδα διαμαρτυρήσεως δρχ. 400)

γ) Η συναλλαγματική προεξοφλείται στην Τράπεζα. Τόκος προμήθεια και έξοδα Τράπεζας δρχ. 500.

2. Ο έμπορος Β. Λαζάρου έχει εκδόσει και είναι κομιστής των παρακάτω συναλλαγματικών:

Συναλλαγματική Νο 1 ονομαστικής αξίας δρχ. 5.000.

Συναλλαγματική Νο 2 ονομαστικής αξίας δρχ. 10.000.

Συναλλαγματική Νο 3 ονομαστικής αξίας δρχ. 8.000.

Συναλλαγματική Νο 4 ονομαστικής αξίας δρχ. 20.000.

Ας παρακολουθήσουμε τώρα το παρακάτω ιστορικό κάθε συναλλαγματικής.

α) Συναλλαγματική Νο 1: Παραδίδεται στην Εμπορική Τράπεζα για είσπραξη. Η συναλλαγματική αυτή δεν πληρώθηκε κατά τη λήξη της και η Τράπεζα προέβη σε διαμαρτύρηση. Έξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ. δρχ. 300, με τα οποία χρέωσε το λογαριασμό του Β. Λαζάρου.

β) Συναλλαγματική Νο 2: Προεξοφλείται στην Τράπεζα Πίστεως (Τόκος και προμήθεια δρχ. 1000).

Η συναλλαγματική αυτή κατά τη λήξη της εξοφλείται κανονικά.

γ) Συναλλαγματική Νο 3: Μεταβιβάζεται στον πιστωτή Α. Πετρή. Κατά τη λήξη της η συναλλαγματική αυτή δεν εξοφλείται και συντάσσεται διαμαρτυρικό. Έξοδα διαμαρτυρήσεως δρχ. 300.

δ) Συναλλαγματική Νο 4: Ανανεώνεται για δύο μήνες. Τόκος νέας περιόδου δρχ. 400. Καταστρώστε τις εγγραφές για τις παραπάνω περιπτώσεις.

3. Ο έμπορος Κ. Παπαβασιλείου έχει αποδεχθεί συναλλαγματική εις δισταγή του Π. Παναγιωτίδη ονομαστικής αξίας δρχ. 15.000.

Ποιες εγγραφές θα καταχωρίσει στα βιβλία του αν:

- Εξοφλήσει κανονικά τη συναλλαγματική κατά τη λήξη της;
- Δεν εξοφλήσει τη συναλλαγματική και συνταχθεί διαμαρτυρικό (διαμαρτυρικά δρχ. 300);
- Πληρώσει αξία συναλλαγματικής και έξοδα της προηγούμενης περιπτώσεως;
- Ανανεώσει τη συναλλαγματική με επιβάρυνση τόκων δρχ. 200;

4. Ο έμπορος Γ. Βοζίκης αποδέχεται συναλλαγματική ονομαστικής αξίας δρχ. 40.000, που εκδίδει ο έμπορος Π. Λαρόπουλος, και ο τελευταίος ίσης αξίας συναλλαγματική, που εκδίδει ο Γ. Βοζίκης.

Από τους δύο παραπάνω κομιστές συναλλαγματικών ο Π. Λαρόπουλος προεξοφλεί τη συναλλαγματική του στην Εθνική Τράπεζα για δρχ. 37.600. Κατά τη λήξη όμως της συναλλαγματικής παραλείπει να φροντίσει για την εξόφλησή της με αποτέλεσμα η Τράπεζα να τη διαμαρτυρήσει (έξοδα δρχ. 300).

Ο Γ. Βοζίκης ως αποδέκτης προσέρχεται μετά από αυτό στην Τράπεζα και παραλαμβάνει τη συναλλαγματική και το διαμαρτυρικό, αφού κατέβαλε δρχ. 40.300.

Στη συνέχεια ο Π. Λαρόπουλος πληρώνει στο Γ. Βοζίκη δρχ. 40.300 και παραλαμβάνει τη συναλλαγματική που είχε αποδεχθεί.

Ζητείται σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών στα βιβλία των Γ. Βοζίκη και Π. Λαρόπουλου με βάση το παραπάνω ιστορικό.

5. Η Τράπεζα ... παρέλαβε από το ξυλεμπορικό κατάστημα του Δ. Ιωάννου συναλλαγματική αξίας δρχ. 10.000 για είσπραξη. Ποια εγγραφή θα καταχωρίσει η Τράπεζα για την πράξη αυτή; Διατυπώστε ακόμα και τις ημερολογιακές εγγραφές της Τράπεζας, όταν η συναλλαγματική εισπραχθεί κανονικά.

6. Ο Α είναι εκδότης και κομιστής συναλλαγματικής αξίας δρχ. 15.000 που έχει αποδεχθεί ο Β, ενώ ο ίδιος έχει αποδεχθεί συναλλαγματική εις διαταγή του Γ αξίας δρχ. 20.000.

Ο Α παραδίδει τη συναλλαγματική του Β στην Τράπεζα... για είσπραξη. Η συναλλαγματική αυτή δεν πληρώνεται κατά τη λήξη της και η Τράπεζα προβαίνει σε διαμαρτύρηση (έξοδα δρχ. 300) και την επιστρέφει στον Α, που πληρώνει στην Τράπεζα τα έξοδά της.

Ο Α συμφωνεί με τον Γ και αποδέχεται νέα συναλλαγματική προθεσμίας 30 ημερών και ονομαστικής αξίας δρχ. 20.300, ενώ ο Γ παραδίδει σ' αυτόν την πρώτη συναλλαγματική.

Ο Β πληρώνει στον Α την αξία της συναλλαγματικής και τα έξοδα.

Ο Γ προεξοφλεί τη συναλλαγματική του Α στην Τράπεζα για 19.800. Η συναλλαγματική αυτή δεν εξοφλείται κατά τη λήξη της και διαμαρτύρεται. Αξία συναλλαγματικής και έξοδα διαμαρτυρήσεως κλπ., που είναι δρχ. 400, φέρονται από την Τράπεζα σε χρέουση του λογαριασμού του Γ.

Ζητείται: η παρακολούθηση των ανωτέρω πράξεων στα βιβλία των Α και Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

6.1 Γενικά.

Ένα από τα πολλά προβλήματα που δημιούργησε η σύγχρονη οργάνωση της οικονομίας με τη διεθνοποίηση των συναλλαγών, είναι και το πρόβλημα της λογιστικής παρακολουθήσεως των συναλλαγών αυτών, που εκφράζονται σε ξένα νομίσματα.

Το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται με δύο μορφές:

- ως παρακολούθηση των αυξομειώσεων των ξένων νομισμάτων και
- ως παρακολούθηση των μεταβολών των απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Θα δούμε αμέσως παρακάτω τις περιπτώσεις αυτές.

6.2 Λογαριασμοί ξένων νομισμάτων.

Τα ξένα νομίσματα παρακολουθούνται με λογαριασμό που έχει τίτλο « Εξωτερικό συνάλλαγμα » ή «Συνάλλαγμα εξωτερικού» ή «Συνάλλαγμα» ή «Ταμείο ξένων νομισμάτων» κλπ.

Ο λογαριασμός αυτός μπορεί να είναι γενικός ή περιληπτικός και να αναλύεται σε ειδικούς, π.χ. «\$ ΗΠΑ», «Σουηδικές κορώνες», «Λίρες Αγγλίας» κλπ. Μπορεί όμως και ο λογαριασμός συγκεκριμένου ξένου νομίσματος να τηρηθεί ως πρωτοβάθμιος, π.χ. ο λογαριασμός «\$ ΗΠΑ».

Στη Λογιστική διδάσκονται δύο βασικές μέθοδοι για την παρακολούθηση των μεταβολών του περιουσιακού αυτού στοιχείου.

Η μια λέγεται μέθοδος του **αντίπρου σε δραχμές** και η άλλη μέθοδος του **λογιστικού ισόπρου**.

Θα εξηγήσουμε παρακάτω τις δύο αυτές μεθόδους και θα παραθέσουμε παραδείγματα εφαρμογής.

α) Τήρηση λογαριασμού ξένων νομισμάτων με τη μέθοδο του αντίπρου σε δραχμές.

Κατά τη μέθοδο αυτή ο λογαριασμός του ξένου νομίσματος τηρείται κατά ποσότητα και αξία. Έτσι μετά από κάθε χρέωση ή πίστωση του λογαριασμού με την ποσότητα των ξένων νομισμάτων ακολουθεί και η χρέωση ή πίστωση του λογαριασμού με την αξία των ξένων αυτών νομισμάτων σε δραχμές. Η αξία αυτή υπολογίζεται με βάση την τρέχουσα τιμή του ξένου νομίσματος κατά την ημέρα της συναλλαγής.

Η επιχείρηση δηλαδή αγοράζει και πωλεί ξένα νομίσματα σε διαφορετικές τιμές, σαν να ήταν και αυτά είδος εμπορεύματος (περίπτωση θεωρητική σήμερα λόγω των περιορισμών του συναλλάγματος που ισχύουν).

Έτσι λοιπόν, αφού ο λογαριασμός «Συνάλλαγμα εξωτερικού» χρεώνεται και πιστώνεται κατά κανόνα με διαφορετική τιμή, μεταβάλλεται σε μικτό λογαριασμό που πρέπει να εκκαθαρισθεί στο τέλος της χρήσεως, ακριβώς όπως γίνεται και με το μικτό λογαριασμό «Εμπορεύματα».

Ας προσέξουμε το παρακάτω παράδειγμα:

1 Φεβρουαρίου: Αγοράζομε \$ ΗΠΑ 1000 προς δρχ. 37,20 κατά \$ και £ 500 προς δρχ. 72 κατά £. Η αξία τους εξοφλείται αμέσως.

4 Φεβρουαρίου: Αγοράζομε £ 100 προς δρχ. 73 κατά £ και καταβάλλομε αμέσως την αξία τους.

6 Φεβρουαρίου: Πωλούμε \$ ΗΠΑ 700 προς δρχ. 39 κατά \$ και εισπράττομε αμέσως το αντίτιμο.

17 Φεβρουαρίου: Πωλούμε £ 400 προς δρχ. 71 κατά £ και εισπράττομε αμέσως την αξία τους.

20 Φεβρουαρίου: Αγοράζομε γερμανικά μάρκα (DM) 200 προς δρχ. 15 κατά DM και καταβάλλομε αμέσως την αξία τους.

23 Φεβρουαρίου: Πωλούμε \$ ΗΠΑ 250 προς δρχ. 38, κατά \$, £ 120 προς δρχ. 69 κατά £ και γερμανικά μάρκα 80 προς δρχ. 16,30 κατά DM και εισπράττομε αμέσως την αξία τους.

Μετά την πράξη αυτή γίνεται η εκκαθάριση των λογαριασμών. Από την καταμέτρηση βρέθηκαν \$ 50, £ 80 και γερμανικά μάρκα 120. Οι τρέχουσες τιμές είναι 1\$ = δραχ. 36,7 1£ = δρχ. 68, και 1 DM = δρχ. 14,8.

Οι ημερολογιακές εγγραφές, που δεν παρουσιάζουν καμιά δυσκολία, θα έχουν ως εξής:

			1			
		Συνάλλαγμα Εξωτερικού				
		<u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>	37.200	73.200		
		<u>Λίρες Αγγλίας</u>	36.000		73.200	
		Ταμείο				
		Αγορά \$ ΗΠΑ 1000 X δρχ. 37,2				
		και £ 500 X δρχ. 72				
		4				
		Συνάλλαγμα εξωτερικού				
		<u>Λίρες Αγγλίας</u>	7.300	7.300		
		Ταμείο			7.300	
		Αγορά £ 100X δρχ. 73				
		6				
		Ταμείο		27.300		
		Συνάλλαγμα				
		εξωτερικού				
		<u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>	27.300		27.300	
		Πώληση \$ ΗΠΑ 700 X δρχ. 39				

		17		
Tαμείο			28.400	
Συνάλλαγμα εξωτερικού <u>Λίρες Αγγλίας</u>	28.400		28.400	
Πώληση £ 400 X δρχ. 71				
	20			
Συνάλλαγμα εξωτερικού <u>Γερμανικά μάρκα</u>	3.000	3.000		3.000
Tαμείο Αγορά D.M. 200 X δρχ. 15				
	23		19.084	
Tαμείο				19.084
Συνάλλαγμα εξωτερικού <u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>	9.500			
<u>Λίρες Αγγλίας</u>	8.280			
<u>Γερμανικά μάρκα</u>	1.304			
Πώληση \$ ΗΠΑ 250 X δρχ. 38				
£ 120 X δρχ. 69 και D.M. 80 X δρχ.				
16,30				

Παραθέτομε στη συνέχεια τους λογαριασμούς των ξένων νομισμάτων όπως παρουσιάζονται μετά τη μεταφορά των παραπάνω εγγραφών, για να διευκολυνθούμε στον προσδιορισμό του αποτελέσματος:

Συνάλλαγμα εξωτερικού

73.200	27.300
7.300	28.400
3.000	19.084
<u>83.500</u>	<u>74.784</u>

Δολλάρια ΗΠΑ

$1000 \times 37,2 = 37.200$	$700 \times 39 = 27.300$
<u>1000</u>	<u>9500</u>

Λίρες Αγγλίας

$500 \times 72 = 36.000$	$400 \times 71 = 28.400$
$100 \times 73 = 7.300$	$120 \times 69 = 8.280$

Γερμανικά μάρκα

$200 \times 15 = 3000$	$80 \times 16,30 = 1304$
<u>200</u>	<u>3000</u>

Τα δεδομένα της απογραφής είναι:

$$\begin{aligned} \$ \text{ ΗΠΑ} & \quad 50 \times \text{δρχ. } 36,70 = 1835 \\ £ & \quad 80 \times \text{δρχ. } 68 = 5440 \\ \text{DM} & \quad 120 \times \text{δρχ. } 14,8 = 1776 \end{aligned}$$

Για λόγους οικονομίας χώρου παραλείπομε την περιγραφή της διαδικασίας της εκκαθαρίσεως και αναφέρομε απευθείας το τελικό αποτέλεσμα που είναι για:

- τα δολλάρια: κέρδος δρχ. 1435
- τις λίρες Αγγλίας: ζημία δρχ. 1180
- τα γερμανικά μάρκα: κέρδος δρχ. 80.

Οι εγγραφές τακτοποιήσεως:

		<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Δολλάρια ΗΠΑ</u> <u>Γερμανικά μάρκα</u> <u>Κέρδη από συναλλάγμα</u> <u>Κέρδος που προέκυψε από συνάλλαγμα</u> <u>Ζημία από συνάλλαγμα</u> <u>Συνάλλαγμα</u> <u>Εξωτερικού</u> <u>Λίρες Αγγλίας</u> <u>Ζημία που προέκυψε από συνάλλαγμα</u>	<u>1.435</u> <u>80</u> <u>1.180</u> <u>1.180</u> <u>1.180</u> <u>1.180</u>	<u>1.515</u> <u>1.515</u>
--	--	--	---	----------------------------------

Παρακάτω ο μαθητής μπορεί να εξετάσει ένα λογαριασμό ξένου νομίσματος. Η γραμμική του διάταξη είναι τέτοια, ώστε να επιτρέπεται η παρακολούθηση της ποσότητας του ξένου νομίσματος και της αξίας του σε δραχμές, όπως έχομε πει.

Στο λογαριασμό αυτόν έχουν μεταφερθεί όλες οι εγγραφές του παραδείγματος που αφορούν σε δολλάρια.

ΔΟΛΛΑΡΙΑ Η.Π.Α.

Χρονολ.	Αιτιολογία	Ποσά \$	Τρέχουσα τιμή	Αντίτιμο σε δραχμές	Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά \$	Τρέχουσα τιμή	Αντίτιμο σε δραχμές
					Μήν.	Ημ.				
Φεβ.	1	Αγορά	1000	37,2	37.200		Φεβ.	6	39	27.300
			1000		37.200			23	38	9.500
					1.435					36.800
			1000		38.635					

β) Τίρηση λογαριασμών ξένων νομισμάτων με τη μέθοδο του λογιστικού ισόπιμου.

Με τη μέθοδο αυτήν τηρούμε τους λογαριασμούς των ξένων νομισμάτων κατά έναν ιδιόρρυθμο τρόπο. Αγνοούμε την τιμή, στην οποία αγοράζομε ή πωλούμε τα ξένα νομίσματα, και κινούμε τους λογαριασμούς με εικονική τιμή μονάδας. Αυτή όμως πρέπει να είναι σταθερή για όλη τη διάρκεια της λειτουργίας τους. Η εικονική αυτή τιμή λέγεται, όπως ξέρομε, λογιστικό ισόπιμο και μπορεί να είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη από την τρέχουσα τιμή του ξένου νομίσματος. Π.χ. \$ ΗΠΑ 3000 x λογιστικό ισόπιμο 10 = 30.000.

Συνήθως ως λογιστικό ισόπιμο χρησιμοποιούμε τη μονάδα (1) έτσι, ώστε η αξία να εκφράζει και τα τεμάχια, αφού θα έχουμε τόσες μονάδες όσα και τεμάχια. Π.χ. \$ 3000 x λογιστικό ισόπιμο 1 = 3000.

Καταλαβαίνει όμως κανείς ότι, όταν το λογιστικό ισόπιμο είναι μικρότερο από την τρέχουσα τιμή, τότε στο λογαριασμό του ξένου νομίσματος θα εμφανίζεται ένα μέρος μόνο της αξίας που πληρώθηκε για την αγορά του. Αν πάλι το λογιστικό ισόπιμο είναι μεγαλύτερο, τότε θα εμφανίζεται αξία μεγαλύτερη από εκείνη που πληρώθηκε για την αγορά του. Π.χ. αγοράζομε 1 \$ ΗΠΑ προς δρχ. 38. Χρησιμοποιούμε λογιστικό ισόπιμο 10. Τότε ο λογαριασμός «Δολλάρια ΗΠΑ» θα χρεωθεί με 10, ενώ θα έχουμε πληρώσει 38. Αν χρησιμοποιήσουμε λογιστικό ισόπιμο 100, ο λογαριασμός «Δολλάρια ΗΠΑ» θα χρεωθεί με 100, ενώ θα έχουμε πληρώσει μόνο δρχ. 38.

Έτσι λοιπόν είμαστε αναγκασμένοι να δημιουργήσουμε έναν ακόμη λογαριασμό, στον οποίο να καταχωρίζομε προσθετικά ή αφαιρετικά κατά περίπτωση τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ του λογιστικού ισόπιμου και της τρέχουσας τιμής. Η διαφορά αυτή στο παράδειγμα που αναφέραμε είναι 28 (τιμή αγοράς 38 μείον λογιστικό ισόπιμο 10) στην πρώτη περίπτωση και θα καταχωρισθεί προσθετικά και 62 (λογιστικό ισόπιμο 100 μείον τιμή αγοράς 38) στη δεύτερη περίπτωση και θα καταχωρισθεί αφαιρετικά.

Ο λογαριασμός αυτός έχει τίτλο «Συναλλαγματικές διαφορές» και είναι συμπληρωματικός του λογαριασμού των ξένων νομισμάτων.

Υποθέτομε ότι αγοράζομε £ 10 προς δρχ. 68 και ότι χρησιμοποιούμε λογιστικό ισόπιμο 1. Θα χρεώσουμε το λογαριασμό «Λίρες Αγγλίας» με 10 (τεμ. 10 x λογ. ισ. 1) και τη διαφορά από 1 έως 68, δηλαδή 67 για κάθε λίρα, θα την παρουσιάσουμε στη χρέωση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαφορές», δηλαδή ο λογαριασμός αυτός θα χρεωθεί με 670 (τεμ. 10 x 67). Φυσικά θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο» αν η πράξη έγινε σε μετρητά με όσα πραγματικά πληρώσαμε για την αγορά της, δηλαδή δρχ. 680 (τεμ. 10 x δρχ. 68).

Έτσι η αξία του ξένου νομίσματος βρίσκεται διαμοιρασμένη στο λογαριασμό «Λίρες Αγγλίας» για δρχ. 10 και στο λογαριασμό «Συναλλαγματικές διαφορές», που είναι και ο συμπληρωματικός του, για δρχ. 670. Επομένως έχουμε δύο χρέωσεις με άθροισμα 680 (10 + 670) και μια πίστωση για 680 επίσης.

Πριν περάσουμε σε ένα παράδειγμα ας δούμε περιπτώσεις ημερολογιακών εγγραφών.

- αγοράζομε 100 DM προς δρχ. 17. Λογιστικό ισόπιμο 10
- αγοράζομε \$ ΗΠΑ 60 προς δρχ. 35. Λογιστικό ισόπιμο 40

			Γερμανικά μάρκα Συναλλαγματικές διαφορές		1.000		
			Ταμείο Αγορά DM 100 x δρχ. 17. Λογ. ισότιμο 10		700	1.700	
			<u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>		2.400	2.100	
			Ταμείο Συναλλαγματικές διαφορές				
			Αγορά \$ 60 x δρχ. 35. Λογ. ισότιμο 40			300	

Ας παρακολουθήσουμε τώρα την εφαρμογή αυτών που περιγράφονται παραπάνω με ένα παράδειγμα.

- Αγοράζονται \$ ΗΠΑ 500 x δρχ. 38
- Αγοράζονται £ 1000 x δρχ. 72
- Πωλούνται \$ ΗΠΑ 400 x δρχ. 40
- Αγοράζονται £ 200 x δρχ. 70
- Πωλούνται £ 800 x δρχ. 69
- Πωλούνται \$ ΗΠΑ 50 x δρχ. 35
- Αγοράζονται \$ ΗΠΑ 100 x δρχ. 36
- Πωλούνται £ 300 x δρχ. 75

Λογιστικά ισότιμα \$ = 1 και £ = 90. Όλες οι πράξεις έγιναν με άμεσο διακανονισμό της αξίας τους.

Οι εγγραφές:

			Συνάλλαγμα εξωτερικού <u>Δολλάρια ΗΠΑ</u>		500	500	
			Συναλλαγματικές διαφορές		18.500	19.000	
			Ταμείο Αγορά \$ ΗΠΑ 500 x δρχ. 38 λογ. ισότιμο 1				
			<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Λίρες Αγγλίας</u>		90.000	90.000	
			Ταμείο Συναλλαγματικές διαφορές			72.000	
			Αγορά £ 1000 x δρχ. 72 λογ. ισότιμο 90			18.000	

		Ταμείο			
		<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Δολλάρια ΗΠΑ</u>	16.000	400	400
		Συναλλαγματικές διαφορές	400		15.600
		Πώληση \$ 400 x δρχ 40 λογ. ισότιμο 1			
		<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Λίρες Αγγλίας</u>	18.000		14.000
		Ταμείο			
		Συναλλαγματικές διαφόρες			4.000
		Άγορά £ 200 x δρχ 70 λογ. ισότιμο 90			
		Ταμείο	55.200		
		<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	16.800		
		Συνάλλαγμα εξωτερικού Λίρες Αγγλίας	72.000		72.000
		Πώληση £ 800 x δρχ. 69 λογ. ισότιμο 90			
		Ταμείο	1750		
		<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Δολλάρια ΗΠΑ</u>	50		50
		Συναλλαγματικές διαφορές			1700
		Πώληση \$ ΗΠΑ 50 x δρχ. 35 λογ. ισότιμο 1			
		<u>Συνάλλαγμα εξωτερικού Δολλάρια ΗΠΑ</u>	100	100	
		Συναλλαγματικές διαφορές		3.500	
		Ταμείο			3.600
		Άγορά \$ ΗΠΑ 100 x δρχ 36 λογ. ισότιμο 1			
		Ταμείο	22.500		
		<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	4.500		
		Συνάλλαγμα εξωτερικού Λίρες Αγγλίας	27.000		27.000
		Πώληση £ 300 x δρχ. 75 λογ. ισότιμο 90			

Ας δούμε τώρα πώς παρουσιάζονται οι λογαριασμοί:

Συνάλλαγμα εξωτερικού

Αγορά 1η \$ 500 x 1 =	500	Πώληση 1η \$ 400 x 1 =	400
Αγορά 1η £ 1000 x 90 =	90.000	Πώληση 2η £ 800 x 90 =	72.000
Αγορά 2η £ 200 x 90 =	18.000	Πώληση 2η \$ 50 x 1 =	50
Αγορά 2η \$ 100 x 1 =	100	Πώληση 2η £ 300 x 90 =	27.000
	<u>108.600</u>		<u>99.450</u>

Δολλάρια ΗΠΑ

Αγορά 1η \$ 500 x 1 = 500		Πώληση 1η \$ 400 x 1 = 400	
Αγορά 2η \$ 100 x 1 = 100		Πώληση 2η \$ 50 x 1 = 50	
<u>600</u>	<u>600</u>	<u>450</u>	<u>450</u>

Λίρες Αγγλίας

Αγορά 1η £ 1000 x 90 = 90.000		Πώληση 1η £ 800 x 90 = 72.000	
Αγορά 2η £ 300 x 90 = 18.000		Πώληση 2η £ 300 x 90 = 27.000	
<u>1200</u>	<u>108.000</u>	<u>1100</u>	<u>99.000</u>

Συναλλαγματικές διαφορές

Αγορά 1η \$ 500 x 37 =	18.500	Αγορά 1η £ 1000 x 18 =	18.000
Πώληση 1η £ 800 x 21 =	16.800	Πώληση 1η \$ 400 x 39 =	15.600
Αγορά 2η \$ 100 x 35 =	3.500	Αγορά 2η £ 200 x 20 =	4.000
Πώληση 2η £ 300 x 15 =	<u>4.500</u>	Πώληση 2η \$ 50 x 54 =	<u>1.700</u>
	<u>43.300</u>		<u>39.300</u>

Από την εικόνα αυτή των λογαριασμών μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι:

— Υπάρχει συμφωνία μεταξύ του γενικού λογαριασμού «Συνάλλαγμα εξωτερικού» και των ειδικών λογαριασμών «Δολλάρια ΗΠΑ» και «Λίρες Αγγλίας».

— Οι λογαριασμοί «Δολλάρια ΗΠΑ» και «Λίρες Αγγλίας», καθώς έχουν χρεωθεί και πιστωθεί με την ίδια τιμή (το λογιστικό ισότιμο), είναι λογαριασμοί αμιγείς. Επομένως μπορούμε να βρούμε πόσα \$ ή πόσες £ απομένουν ακόμα αν διαιρέσουμε το χρεωστικό υπόλοιπο καθενός με το λογιστικό ισότιμο, με το οποίο κινήθηκε. Ας πάρομε για παράδειγμα τα δολλάρια ΗΠΑ: χρεωστικό υπόλοιπο λογαριασμού 150 (600 – 450): λογιστικό ισότιμο 1 = 150. Όσα απομένουν.

Μετά από τις παραπάνω συναλλαγές, κατά τις οποίες αγοράσαμε και πωλήσαμε με διαφορετικές τιμές, ίσως προέκυψε κάποιο αποτέλεσμα κέρδος ή ζημία. Για να προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα αυτό, πρέπει να κάνουμε εκκαθάριση στο λογαριασμό «Συναλλαγματικές διαφορές» που είναι μικτός, επειδή χρεώνεται και πιστώνεται κάθε φορά με τη διαφορά που παρουσιάζεται μεταξύ τρέχουσας τιμής και λογιστικού ισότιμου.

Για την εκκαθάριση, που γίνεται όπως και στους μικτούς λογαριασμούς εμπορευμάτων, ενεργούμε απογραφή και τα ξένα νομίσματα, που βρίσκομε, αποτιμών-

ται σε δραχμές σύμφωνα με την τρέχουσα τιμή της ημέρας, όπως αυτή προσδιορίζεται στο επίσημο δελτίο τιμών ξένων νομισμάτων της Τράπεζας της Ελλάδας.

Μετά συγκρίνομε το αποτίμημα αυτό προς το υπόλοιπο που παρουσιάζουν αθροιστικά ο λογαριασμός «Συνάλλαγμα εξωτερικού» (που κινήθηκε με λογιστικό ισότιμο) και ο συμπληρωματικός του «Συναλλαγματικές διαφορές» και προσδιορίζομε το αποτέλεσμα.

Στο παράδειγμα μας τα δεδομένα της απογραφής υποθέτομε ότι είναι:

$$\$150 \times \text{τρέχουσα τιμή δρχ. } 37,50 = 5.625$$

$$\begin{array}{rcl} \text{£}100 \times \text{τρέχουσα τιμή δρχ. } 68 & = & 6.800 \\ \text{σύνολο} & & 12.425 \end{array}$$

Επίσης και τα χρεωστικά υπόλοιπα:

$$-\text{ λ/σμού «Συνάλλαγμα εξωτερικού» } (108.600 - 99.450) = 9.150$$

$$\begin{array}{rcl} -\text{ λ/σμού «Συναλλαγματικές διαφορές» } (43.300 - 39.300) & = & 4.000 \\ \text{σύνολο} & & 13.150 \end{array}$$

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι πρέπει να έχομε συνάλλαγμα αξίας δρχ. 13.150, έχομε όμως συνάλλαγμα αξίας δρχ. 12.425, δηλαδή μικρότερης αξίας, άρα προέκυψε ζημία ίση προς τη διαφορά $13.150 - 12.425 = 725$.

Η τακτοποίηση θα γίνει με ημερολογιακή εγγραφή, κατά την οποία θα χρεωθεί ένας αποτελεσματικός λογαριασμός με κατάλληλο τίτλο, π.χ. «Ζημίες από συνάλλαγμα», και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές».

Θα παρατηρήσει ίσως ο μαθητής ότι στο παραπάνω παράδειγμα προσδιορίσαμε το συνολικό αποτέλεσμα από την αγοραπωλησία \$ και £. Αυτό έγινε γιατί ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές» λειτουργησε ως συμπληρωματικός και των δύο αμιγών λογαριασμών \$ και £.

Αν Θέλομε να προσδιορίσουμε τα αποτελέσματα αναλυτικά, πρέπει να ανοίξουμε χωριστούς λογαριασμούς «Συναλλαγματικές διαφορές» για το κάθε νόμισμα.

Ασκήσεις.

1. Αγοράζετε 1000 DM (γερμανικά μάρκα) στη τιμή των δρχ. 19,50 κατά DM. Την επόμενη ημέρα πωλείτε 450 DM στην τιμή των δρχ. 22 κατά DM. Οι πράξεις αυτές έγιναν μετρητοίς.

Ποιες εγγραφές θα ενεργήσετε στα βιβλία σας για τις δύο αυτές πράξεις αν χρησιμοποιήσετε τη μέθοδο του αντίτιμου σε δραχμές; Διατυπώστε επίσης και τις αντίστοιχες εγγραφές αν χρησιμοποιήσετε λογιστικό ισότιμο $1 DM = 10$. Τέλος κάνετε την εκκαθάριση, σημειώνοντας ότι η τρέχουσα τιμή είναι 1 DM δρχ. 20.

2. Ο έμπορος Δ. Πάλλης πραγματοποίησε τις παρακάτω αγοραπωλησίες σε συνάλλαγμα κατά το μήνα Μάρτιο ολές σε μετρητά.

1 Μαρτίου: αγόρασε \$ 500 προς δρχ. 38 κατά \$ και £ 700 προς δρχ. 68 κατά £.

3 Μαρτίου: αγόρασε \$ 400 προς δρχ. 39 κατά \$ και πώλησε £ 200 προς δρχ. 80 κατά £.

6 Μαρτίου: αγόρασε £ 2000 προς δρχ. 72 κατά £ και πώλησε \$ 100 προς δρχ. 35 κατά \$.

15 Μαρτίου: πώλησε \$ 300 προς δρχ. 34 κατά \$ και £ 900 προς δρχ. 74 κατά £.

20 Μαρτίου: αγόρασε \$ 1000 προς δρχ. 36 κατά \$ και πώλησε £ 200 προς δρχ. 69 κατά £.

28 Μαρτίου: αγόρασε £ 3000 προς δρχ. 65 κατά £ και \$ 500 προς δρχ. 34 κατά \$.

31 Μαρτίου: πώλησε £ 1500 προς δρχ. 66 κατά £ και \$ 700 προς δρχ. 30 κατά \$.

Ζητείται: α) η σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών για τις παραπάνω πράξεις και η μεταφορά τους στους λογαριασμούς (μέθοδος του αντίτιμου σε δραχμές). β) Η εκκαθάριση των λογαριασμών

αν από την απογραφή καταμετρήθηκαν \$ 1300 και £ 2900. Τρέχουσα τιμή 1\$ = δρχ. 37 και 1 £ = δρχ. 69 (Ημερολογιακές εγγραφές και μεταφορά σε λογαριασμούς απαραίτητες).

3. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως προχωρήστε σε νέα λύση χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Για το σκοπό αυτό λάβετε υπόψη σας ότι το λογιστικό ισότιμο ορίζεται 1 \$ = 1 και 1 £ = 10.

4. Η επιχείρηση... διέθεσε από το Ταμείο της ένα ποσό κατά το μήνα Δεκέμβριο και έκανε τις παρακάτω συναλλαγές, όλες σε μετρητά.

1 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 10.000 προς δρχ. 2,70 κατά σελλίνι και κορώνες Σουηδίας (S.C.) 5000 προς δρχ. 8,50 κατά κορώνα.

4 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 3000 προς δρχ. 3 κατά σελλίνι και πώλησε κορώνες Σουηδίας 4000 προς δρχ. 9,5 κατά κορώνα.

10 Δεκεμβρίου: πώλησε σελλίνια Αυστρίας 9000 προς δρχ. 2,4 κατά σελλίνι και κορώνες Σουηδίας 500 προς δρχ. 9 κατά κορώνα.

13 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 8000 προς δρχ. 2 κατά σελλίνι και κορώνες Σουηδίας 6000 προς δρχ. 10 κατά κορώνα.

16 Δεκεμβρίου: αγόρασε σελλίνια Αυστρίας 1000 προς δρχ. 1,80 κατά σελλίνι.

18 Δεκεμβρίου: πώλησε κορώνες Σουηδίας 2000 προς δρχ. 11,50 κατά κορώνα.

22 Δεκεμβρίου: αγόρασε κορώνες Σουηδίας 5000 προς δρχ. 12 κατά κορώνα.

29 Δεκεμβρίου: πώλησε όλο το απόθεμα των σελλινίων Αυστρίας, που είχε προς δρχ. 4 κατά σελλίνι.

Ζητείται: α) η σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών για τις παραπάνω πράξεις και η μεταφορά τους στους λογαριασμούς που πρέπει (μέθοδος του αντίτιμου σε δραχμές). β) Η εκκαθάριση των λογαριασμών, αν από την απογραφή καταμετρήθηκαν σελλίνια Αυστρίας μηδέν και κορώνες Σουηδίας 9500. Τρέχουσα τιμή 1 κορώνα Σουηδίας = δρχ. 10 (Ημερολογιακές εγγραφές και μεταφορά σε λογαριασμούς απαραίτητες).

5. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως προχωρήστε σε νέα λύση χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Για το σκοπό αυτό λάβετε υπόψη σας ότι το λογιστικό ισότιμο ορίζεται 1 σελλίνι Αυστρίας = 1 και 1 κορώνα Σουηδίας = 20.

6.3 Λογαριασμοί απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Τις απαιτήσεις ή τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα τις παρακολουθούμε με λογαριασμούς που έχουν τίτλους «Χρεώστες σε \$ ή £ κλπ.», «Πελάτες σε DM...», «Πιστωτές σε FF...», «Προμηθευτές σε...», «Προμηθευτές σε συνάλλαγμα» κλπ. Οι λογαριασμοί αυτοί τηρούνται, όπως και εκείνοι των ξένων νομισμάτων, με τη μέθοδο του αντίτιμου σε δραχμές ή με τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου.

Βέβαια, όταν οι λογαριασμοί αυτοί τηρούνται με τη μέθοδο του αντίτιμου σε δραχμές, γίνονται μικτοί, για τους γνωστούς λόγους, και επομένως χρειάζονται εκκαθάριση για τον προσδιορισμό του αποτελέσματος. Στην περίπτωση όμως που η τήρηση των λογαριασμών γίνεται με τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου, τότε, όπως ξέρομε, μικτός λογαριασμός γίνεται ο λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές» και αυτός είναι εκείνος που χρειάζεται εκκαθάριση.

Για να αποφύγουμε άσκοπες επαναλήψεις, θα παραθέσουμε κοινό παράδειγμα ε-φαρμογής των δύο μεθόδων και θα διθούν οδηγίες κατά την εκκαθάριση των λογαριασμών.

— Αγοράζομε εμπορεύματα από τον οίκο «Baumann» Μονάχου αξίας DM 10.000 με πίστωση. Τρέχουσα τιμή 1 DM δρχ. 18.

- Αγοράζομε εμπορεύματα από τον οίκο «Globy's» Λονδίνου αξίας £ 500 με πίστωση. Τρέχουσα τιμή 1 £ δρχ. 69.
- Πωλούμε εμπορεύματα με πίστωση στον Οίκο «La Mode» του Παρισιού αξίας FF (γαλλικών φράγκων) 6000. Τρέχουσα τιμή 1 FF δρχ. 8.
- Πωλούμε εμπορεύματα με πίστωση στον Οίκο «X» Ζυρίχης αξίας FS (ελβετικών φράγκων) 1000. Τρέχουσα τιμή 1 FS δρχ. 22.
- Εξοφλούμε τον προμηθευτή μας οίκο «Baumann», προς τον οποίο οφείλομε DM 10.000. Τρέχουσα τιμή 1 DM δρχ. 21.

a) Μέθοδος του αντίτιμου σε δραχμές.

		Εμπορεύματα Πιστωτές σε DM <u>Οίκος Baumann</u> Αγορά εμπορευμάτων αξίας DM 10.000 x τρ. τιμή 18..	180.000	180.000		180.000
		Εμπορεύματα Πιστωτές σε £ <u>Οίκος Globy's</u> Αγορά εμπορευμάτων αξίας £ 500 x τρ. τιμή 69...	34.500	34.500		34.500
		Χρεώστες σε FF <u>Οίκος La Mode</u> Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων αξίας FF 6000 x τρ. τιμή δρχ. 8..	48.000	48.000		48.000
		Χρεώστες σε FS <u>Οίκος «X»</u> Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων αξίας FS 1000 x τρ. τιμή 22...	22.000	22.000		22.000
		Πιστωτές σε DM <u>Οίκος Baumann</u> Ταμείο Εξόφληση πιστωτή μας σε DM 10.000 x τρ. τιμή 21..	210.000	210.000		210.000

Ας δούμε τώρα πώς θα προσδιορίσουμε τα αποτελέσματα. Θεωρούμε ότι οι τρέχουσες τιμές είναι οι εξής: 1 DM = δρχ. 20, 1£ = δρχ. 71, 1 FF = δρχ. 9 και 1 FS = δρχ. 22,5.

Θα παραθέσουμε τους λογαριασμούς (γενικούς) που μας χρειάζονται, για να προχωρήσουμε στον προσδιορισμό του αποτελέσματος.

Πιστωτές σε DM	
$10.000 \times 21 = 210.000$	$10.000 \times 18 = 180.000$
Πιστωτές σε £	
	$500 \times 69 = 34.500$
Χρεώστες σε FF	
$6000 \times 8 = 48.000$	$1000 \times 22 = 22.000$
Χρεώστες σε FS	

Δεδομένα απογραφής:

$$\begin{array}{l}
 \text{DM} \quad - \quad - \quad - \\
 \text{£} \quad 500 \times \text{δρχ. } 71 \quad = 35.500 \\
 \text{FF} \quad 6000 \times \text{δρχ. } 9 \quad = 54.000 \\
 \text{FS} \quad 1000 \times \text{δρχ. } 22,5 \quad = 22.500
 \end{array}$$

Επομένως τα αποτελέσματα θα είναι:

Πιστωτές σε DM: Ζημία δρχ. 30.000, όση και το χρεωστικό του υπόλοιπο (χρειασθήκαμε περισσότερες δραχμές, για να εξοφλήσουμε το χρέος μας).

Πιστωτές σε £: Ζημία δρχ. 1000 (χρειαζόμαστε 1000 δρχ. περισσότερες, για να αγοράσουμε και επιστρέψουμε τις £ που οφείλουμε).

Χρεώστες σε FF: Κέρδος δρχ. 6000 (από τα FF 6000 θα εισπράξουμε περισσότερες δραχμές κατά 6000).

Χρεώστες σε FS: Κέρδος δρχ. 500 (από τα FS 1000 θα εισπράξουμε περισσότερες δρχ. κατά 500).

Και τώρα οι εγγραφές:

		Zημίες από πιστωτές σε DM Πιστωτές σε DM Ζημία...	30.000	30.000
		Zημίες από πιστωτές σε £ Πιστωτές σε £ Ζημία...	1.000	1.000
		Χρεώστες σε FF Κέρδη από χρεώστες σε FF Κέρδος...	6.000	6.000

			Χρεώστες σε FS				
			Κέρδη από χρεώστες σε FS		500		
			Κέρδος...				500

Μετά τη μεταφορά των παραπάνω εγγραφών στους λογαριασμούς, αυτοί θα παρουσιάσουν ακριβώς την εικόνα της απογραφής. Βέβαια θα ενημερωθούν και οι ειδικοί λογαριασμοί που στις παραπάνω εγγραφές παραλείφθηκαν για λόγους απλοποιήσεως.

β) Μέθοδος λογιστικού ισότιμου λ.ι. 1 DM = 1, 1 £ = 100 1 FF = 5 1 FS = 10

			Εμπορεύματα				
			Πιστωτές σε D.M Οίκος Baumann		180.000		10.000
			Συναλλαγματικές διαφορές		10.000		170.000
			Αγορά εμπορευμάτων αξίας DM 10.000 X δρχ. 18 λ.ι. 1 DM = 1				
			Εμπορεύματα		34.500		
			Συναλλαγματικές διαφορές		15.500		50.000
			Πιστωτές σε £ Οίκος Globy's		50.000		
			Αγορά εμπορευμάτων αξίας £ 500 x δρχ. 69 λ.ι. 1 £ = 100				
			Χρεώστες σε FF		30.000		
			Οίκος La Mode		30.000		
			Συναλλαγματικές διαφορές		18.000		48.000
			Εμπορεύματα				
			Πώληση εμπορευμάτων αξίας FF 6000 x δρχ. 8 λ.ι. 1 FF = 5				
			Χρεώστες σε FS		10.000		
			Οίκος «X»		10.000		
			Συναλλαγματικές διαφορές		12.000		22.000
			Εμπορεύματα				
			Πώληση εμπορευμάτων αξίας FS 1000 x δρχ. 22 λ.ι. 1 FS = 10				

		<u>Πιστωτές σε DM</u>				
		<u>Οίκος Baumann</u>	10.000	10.000		
		<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>		200.000		
		<u>Ταμείο</u>			210.000	
		<u>Εξόφλιση υποχρεώσεως DM</u>				
		<u>10.000 x δρχ. 21 λ.ι. 1 DM = 1</u>				

Ακολουθεί η παράθεση των λογαριασμών συναλλάγματος και η εκκαθάριση με τα δεδομένα της απογραφής, που γνωρίζουμε ήδη (η ημερολογιακή εγγραφή παραλείπεται ως αυτονότος).

<u>Πιστωτές σε D M</u>	<u>Πιστωτές σε £</u>
$10.000 \times 1 = 10.000$	$10.000 \times 1 = 10.000$
	$500 \times 100 = 50.000$
<u>Χρεώστες σε FF</u>	<u>Χρεώστες σε FS</u>
$6000 \times 5 = 30.000$	$1000 \times 10 = 10.000$
<u>Συναλλαγματικές διαφορές</u>	
$\begin{array}{r} £ \quad 500 \times 31 = 15.500 \\ FF \quad 6000 \times 3 = 18.000 \\ FF \quad 1000 \times 12 = 12.000 \\ DM \quad 10.000 \times 20 = 200.000 \\ \hline 245.500 \end{array}$	$\begin{array}{r} D.M. \quad 10.000 \times 17 = 170.000 \\ \hline 170.000 \end{array}$

Το αποτέλεσμα θα προσδιορισθεί στο σύνολό του, γιατί δε λειτούργησε λογαριασμός «Συναλλαγματικές διαφορές» για κάθε νόμισμα χωριστά.

Ας προσέξει ο μαθητής πώς πρέπει να εργασθούμε για τον προσδιορισμό του αποτελέσματος, όταν έχουμε λογαριασμούς απαιτήσεων και υποχρεώσεων μαζί:

— Αθροίζουμε τις χρεώσεις και τις πιστώσεις των λογαριασμών συναλλάγματος και βρίσκουμε τη διαφορά μεταξύ τους. Η διαφορά αυτή απεικονίζει την απαίτηση ή υποχρέωσή μας σε συνάλλαγμα (ανάλογα αν είναι χρεωστική ή πιστωτική), όπως εξάγεται από τα βιβλία.

Θα μπορούσαμε να προσθέταμε τα χρεωστικά υπόλοιπα όσων λογαριασμών παρουσιάζουν τέτοια υπόλοιπα, καθώς και τα πιστωτικά και να υπολογίζαμε τη διαφορά τους. Το αποτέλεσμα θα ήταν πάλι το ίδιο.

— Από την απογραφή υπολογίζουμε τη διαφορά μεταξύ απαιτήσεων και υποχρεώσεων, που έχουμε σε συνάλλαγμα, και τη συγκρίνουμε με τη διαφορά που προέκυψε από τα βιβλία.

Ας δούμε τώρα την εφαρμογή όλων αυτών στο παράδειγμά μας.

Οι χρεώσεις όλων των λογαριασμών είναι: $10.000 + 30.000 + 10.000 + 245.500 = 295.500$.

Οι πιστώσεις όλων των λογαριασμών είναι: $10.000 + 50.000 + 170.000 = 230.000$.

Η διαφορά μεταξύ τους είναι: $295.500 - 230.000 = 65.500$.

Από την απογραφή εξάλλου γνωρίζομε ότι έχομε:

$$\text{απαιτήσεις FF } 6000 \times \text{δρχ. } 9 = 54.000$$

$$\text{απαιτήσεις FS } 1000 \times \text{δρχ. } 22,5 = \underline{\underline{22.500}} \\ 76.500$$

$$\text{υποχρεώσεις £ } 500 \times \text{δρχ. } 71 = \underline{\underline{35.500}} \\ \text{διαφορά} \qquad \qquad \qquad 41.000$$

δηλαδή από την απογραφή προκύπτει ότι συνολικά με τις απαιτήσεις σε συνάλλαγμα καλύπτομε τις υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα και παραμένει υπόλοιπο απαιτήσεων δρχ. 41.000.

Δε μένει λοιπόν παρά να συγκρίνομε το υπόλοιπο αυτό με τη διαφορά χρεώσεων και πιστώσεων των λογαριασμών συναλλάγματος, όπως την προσδιορίσαμε παραπάνω.

Από τη διαφορά αυτή προκύπτει ότι πρέπει να έχομε συνάλλαγμα αξίας δρχ. 65.500, η απογραφή όμως έδειξε ότι το συνάλλαγμα που διαθέτομε είναι μόνο δρχ. 41.000, επομένως πρόκευψε ζημία δρχ. 24.500 ($65.500 - 41.000$).

Το ποσό αυτό της ζημίας προσδιορίζεται συνολικά και κατά την τήρηση των λογαριασμών σύμφωνα με τη μέθοδο του αντίτιμου σε δραχμές, που περιγράφαμε παραπάνω. Εκεί είχαμε ζημίες: $30.000 + 1000$ μείον κέρδη $6000 + 500 =$ ζημία 24.500 .

Σημείωση. Όταν ακολουθούμε τη μέθοδο του αντίτιμου σε δραχμές στις περιπτώσεις των ξένων νομισμάτων αλλά και των απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, μπορούμε στη θέση των λογαριασμών «Κέρδη από συνάλλαγμα» ή «Ζημίες από συνάλλαγμα» ή «Ζημίες από πιστωτές σε DM» κλπ. να κινήσουμε το γνωστό μας λογαριασμό «Συναλλαγματικές διαφορές». Στην περίπτωση βέβαια αυτή, ο λογαριασμός αυτάς θα είναι αποτελεσματικός, αφού θα περιέχει κάποιο αποτέλεσμα.

Παράδειγμα: α) αγορά \$ 100 προς δρχ. 36,90, β) πώληση \$ 50 προς δρχ. 38. Από τις πράξεις αυτές προκύπτει κέρδος δρχ. 1,10 κατά \$($38 - 36,90$) και συνολικό δρχ. $1,10 \times 50 = 55$, που θα καταχωρισθεί στην πίστωση του λογαριασμού «Συναλλαγματικές διαφορές».

Ασκήσεις.

1. Ο έμπορος χρωμάτων E. Διονυσίου πραγματοποίησε τις παρακάτω συναλλαγές σε συνάλλαγμα με προμηθευτές ή πελάτες του του εξωτερικού:

2 Απριλίου: αγόρασε με πίστωση από τη βιομηχανία χημικών προϊόντων Φραγκφούρτης VIVO, χρώματα αξίας DM 20.000. Την ημέρα αυτή η τιμή του DM ήταν δρχ. 16.

5 Απριλίου: αγόρασε με πίστωση, από τη βιομηχανία πλαστικών χρωμάτων Ζυρίχης «ECLAIR» πλαστικά χρώματα αξίας ελβετικών φράγκων (FS) 10.000. Τρέχουσα τιμή: 1 FS = δρχ. 23.

10 Απριλίου: πώλησε με πίστωση χρώματα σε Οικοδομικό Οργανισμό της Μασσαλίας αξίας σε γαλλικά φράγκα (FF) 5000. Τρέχουσα τιμή: 1 FF = δρχ. 8.

12 Απριλίου: εξοφλεί το 1/2 του χρέους προς τη Βιομηχανία VIVO (DM 20.000 × 1/2). Τρέχουσα τιμή 1 DM δρχ. 18.

15 Απριλίου: αγοράζει, από τον οίκο χρωμάτων LIGHT Λονδίνου, χρώματα αξίας £ 5000. Αποστέλλει αμέσως το 1/2 της αξίας (£ $5000 \times 1/2$). Τρέχουσα τιμή 1 £ = δρχ. 70.

18 Απριλίου: αγοράζει £ 500. Τρέχουσα τιμή 1 £ = δρχ. 69.

20 Απριλίου: αποστέλλει στη βιομηχανία ECLAIR Ζυρίχης FS 8000 για το χρέος του. Τρέχουσα τιμή: 1 FS δρχ. 20.

23 Απριλίου: Ο Οικοδομικός Οργανισμός Μασσαλίας αποστέλλει FF 5000 για εξόφληση του χρέους του. Τρέχουσα τιμή 1 FF = δρχ. 9.

28 Απριλίου: δανείζει στον έμπορο Β. Φωτίου € 500. Τρέχουσα τιμή 1 € = δρχ. 70.

Ζητείται: α) η σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών για τις παραπάνω πράξεις και η μεταφορά τους στους λογαριασμούς (μέθοδος του αντίτιμου σε δραχμές), β) η εκκαθάριση των λογαριασμών αν η τρέχουσα τιμή είναι 1 DM = δρχ. 20, 1 FS = δρχ. 22, 1 € = δρχ. 71 (ημερολογιακές εγγραφές και μεταφορά σε λογαριασμούς απαραίτητες).

2. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως προχωρήστε σε νέα λύση χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Για το σκοπό αυτό λάβετε υπόψη σας ότι το λογιστικό ισότιμο ορίζεται 1 DM = 1, 1 FS = 10, 1 FF = 5, 1 € = 50.

3. Η επιχείρηση «ΓΕΝΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» πραγματοποίησε κατά το μήνα Μάιο τις παρακάτω οικονομικές πράξεις σε συνάλλαγμα:

3 Μάιου: αγοράζει από τον Ι. Σαββίδη Λεμεσού πατάτες αξίας λιρών Κύπρου 2000 και καταβάλλει αμέσως το 1/2 της αξίας. Τρέχουσα τιμή 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 90.

4 Μάιου: δανείζεται από τον Ε. Θεοδώρου κορώνες Δανίας (CD) 1000. Τρέχουσα τιμή 1CD = δρχ. 6.

7 Μάιου: δανείζει στον Θ. Ευαγγέλου κορώνες Δανίας 800. Τρέχουσα τιμή 1 CD = δρχ. 7.

8 Μάιου: αγοράζει σε μετρητά \$ Can. 3000. Τρέχουσα τιμή 1\$ Can. = δρχ. 31.

12 Μάιου: πωλεί με πίστωση διάφορα ποτά στο Ξενοδοχείο Ρώμης EXCELSIOR αξίας σε λιρέττες Ιταλίας (LIT) 500.000. Τρέχουσα τιμή 1 LIT = δρχ. 0,035.

17 Μάιου: Ο Θ. Ευαγγέλου επιστρέφει κορώνες Δανίας 500. Τρέχουσα τιμή 1 CD = δρχ. 9.

20 Μάιου: στέλνει στον Ι.Σαββίδη για το χρέος της λίρες Κύπρου 700. Τρέχουσα τιμή 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 95.

24 Μάιου: Επιστρέφει στον Ε. Θεοδώρου κορώνες Δανίας 500. Τρέχουσα τιμή 1 CD = δρχ. 8.

28 Μάιου: Πωλεί τα \$ Can. που κατείχε σε μετρητά. Τρέχουσα τιμή 1\$ Can. = δρχ. 32.

Ζητείται: α) η σύνταξη των ημερολογιακών εγγραφών για τις παραπάνω πράξεις και η μεταφορά τους σε λογαριασμούς (μέθοδος του αντίτιμου σε δραχμές), β) η εκκαθάριση των λογαριασμών αν οι τρέχουσες τιμές είναι: 1 λίρα Κύπρου = δρχ. 100, 1 CD = δρχ. 5, 1 λιρέττα Ιταλίας = δρχ. 0,04 (ημερολογιακές εγγραφές και μεταφορά σε λογαριασμούς απαραίτητες).

4. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως προχωρήστε σε νέα λύση χρησιμοποιώντας αυτή τη φορά τη μέθοδο του λογιστικού ισότιμου. Για το σκοπό αυτό λάβετε υπόψη σας ότι το λογιστικό ισότιμο για όλα τα ξένα νομίσματα ορίζεται 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ

7.1 Γενικά.

Αντιπρόσωπος είναι το βοηθητικό πρόσωπο του εμπορίου που ενεργεί πράξεις εμπορικές με το όνομα και για λογαριασμό εκείνου που αντιπροσωπεύει, ενώ παραγγελιοδόχος αυτός που ενεργεί πράξεις εμπορικές με το δικό του όνομα, αλλά για λογαριασμό τρίτου.

Ο θεσμός των δύο αυτών βοηθητικών προσώπων του εμπορίου εξυπηρετεί πρακτικές ανάγκες. Με τα πρόσωπα αυτά ο παραγγελέας συναλλάσσεται χωρίς να φαίνεται, ενώ επιτυγχάνει κάθε φορά τους καλύτερους όρους για την πώληση ή αγορά του εμπορεύματός του, αφού τα πρόσωπα αυτά, γνωρίζουν καλύτερα τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά της περιοχής τους.

Η λογιστική των πράξεων του αντιπροσώπου δεν διαφέρει από τη λογιστική των πράξεων του παραγγελιοδόχου. Και στις δύο περιπτώσεις στηριζόμαστε στις γενικές αρχές της λογιστικής, που έχομε μάθει, ενώ χρησιμοποιούμε επίσης και λογαριασμούς τάξεως.

Θα παρακολουθήσουμε το θέμα με την εφαρμογή παραδείγματος. Ξεχωρίζομε όμως δύο περιπτώσεις: τη λογιστική του αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως και τη λογιστική του αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου αγοράς.

Για λόγους επίσης διδακτικούς αλλά και καλύτερης παρουσιάσεως του θέματος μετά από κάθε συναλλαγή του παραδείγματος θα παρατίθεται η ημερολογιακή εγγραφή του αντιπροσώπου και θα γίνεται μνεία με μικρότερα τυπογραφικά στοιχεία της αντίστοιχης εγγραφής στα βιβλία του παραγγελέα. Έτσι ο μαθητής θα αποκτήσει ολοκληρωμένη εικόνα της λογιστικής αντιμετωπίσεως των συναλλαγών αυτών.

7.2 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως.

Ακολουθούμε το επόμενο παράδειγμα:

1 Ιουνίου 19.. Η βιομηχανία κατασκευής οικιακών ηλεκτρικών συσκευών «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε απέστειλε στον Γ. Κτενίδη στη Κομοτινή 40 τεμάχια ηλεκτρικών ψυγείων προς πώληση για λογαριασμό της. Η συμφωνία προβλέπει προμήθεια του Γ. Κτενίδη ίση προς το 10% της τιμής πωλήσεως και θα υπολογισθεί στο τέλος.

Τιμή πωλήσεως ορίζεται όχι μικρότερη των δρχ. 3000 κατά τεμάχιο.

Ο Γ. Κτενίδης δεν θα ενεργήσει εγγραφή, αφού ακόμα δεν πασέλαβε το εμπόρευμα.

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. θα σημειώσει την αποστολή αυτή με την εγγραφή:

			<u>1</u> Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση Εμπορεύματα 40 ψυγεία προς δρχ. 3000		120.000		120.000	
--	--	--	---	--	---------	--	---------	--

Θα μπορούσε να χρεώσει το λογαριασμό «Εμπορεύματα για πώληση καθ' οδόν» και να τον διατηρήσει μέχρις ότου τα εμπορεύματα παραληφθούν από τον Γ. Κτενίδη, οπότε θα κλείσει το λογαριασμό αυτόν με χρέωση του λογαριασμού «Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση».

3 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης παραλαμβάνει τα ψυγεία και πληρώνει για λογαριασμό της εταιρείας δρχ. 10.000 για μεταφορικά.

Η εγγραφή:

		<u>3</u> Εμπορεύματα τρίτων για πώληση <u>Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση <u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> 40 ψυγεία X δρχ. 3000 do <u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> λ/σμός τρεχούμενος Ταμείο Έξοδα για λογαριασμό της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.	120.000	120.000		120.000		
				120.000		10.000		10.000

Καθώς παρατηρούμε με την παραλαβή των ψυγείων λειτουργησαν οι λογαριασμοί τάξεως της πρώτης κατηγορίας των ξένων περιουσιακών στοιχείων, όπως ακριβώς έχομε μάθει.

Για τα έξοδα κινήθηκε ο τρεχούμενος λογαριασμός που και αυτός επίσης μας είναι γνωστός.

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί από τον αντιπρόσωπό της για την πληρωμή των έξοδων, θα γράψει στα βιβλία της:

		<u>Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση</u> Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος Ναύλος εμπορευμάτων που πληρώθηκε από τον Γ. Κτενίδη για λογαριασμό μας		10.000		10.000	
--	--	--	--	--------	--	--------	--

6 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης πωλεί 15 τεμάχια στον έμπορο Λ. Μωϋσίδη στην τιμή των δρχ. 6700 κατά τεμάχιο και εισπράττει το αντίτιμο σε μετρητά.

Η εγγραφή:

			6				
			Ταμείο «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος Πώληση 15 ψυγείων προς δρχ. 6700 κατά ψυγείο. Τιμολ...		100.500		100.500
			Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση <u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> Εμπορεύματα τρίτων για πώληση <u>Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ</u> <u>ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u> Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως (15x3000)	45.000	45.000		45.000
				45.000			

Ας προσέξει ο μαθητής την τακτοποίηση των λογαριασμών τάξεως μετά τη συναλλαγή, σύμφωνα με όσα έχομε εκθέσει στο τρίτο κεφάλαιο.

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί, θα ενεργήσει την εγγραφή:

			Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση Πώληση 15 ψυγείων ως...		100.500		100.500	
--	--	--	---	--	---------	--	---------	--

9 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης πωλεί 5 τεμάχια στον έμπορο Β. Λαυρεντίδη στην τιμή των δρχ. 6500 κατά τεμάχιο και για το αντίτιμο παραλαμβάνει επιταγή.

Η εγγραφή:

			9				
			Επιταγές εισπρακτέες «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογ/σμός τρεχούμενος Πώληση 5 ψυγείων προς δρχ. 6500 κατά ψυγείο. Τιμολ...		32.500		32.500

			<u>do</u>				
			Δικαιούχοι εμπορευμάτων				
			via πώληση				
			<u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>				
			Εμπορεύματα τρίτων	15.000	15.000		
			για πώληση				
			<u>Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ</u>				
			<u>ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>				
			Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως				
			(5x3000).				

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί, θα προβεί στην εγγραφή:

			<u>Γ. Κτενίδης λογαριασμός</u>				
			<u>τρεχούμενος</u>				
			Εμπορεύματα σε				
			τρίτους για πώληση				
			<u>Πώληση 5 ψυγείων ως...</u>				

10 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης πληρώνει δρχ. 2000 για ενοίκιο του χώρου που έχει αποθηκεύσει τα ψυγεία.

Η εγγραφή του:

			<u>10</u>				
			<u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>				
			<u>λογαριασμός τρεχούμενος</u>				
			Ταμείο				
			<u>Πληρωμή εξόδων για λογαριασμό</u>				
			<u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>				

Και η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε θα εγγράψει στα βιβλία της, μόλις ειδοποιηθεί:

			<u>Εμπορεύματα σε τρίτους</u>				
			<u>για πώληση</u>				
			<u>Γ. Κτενίδης λογαριασμός</u>				
			<u>τρεχούμενος</u>				
			<u>'Εξοδά του για λογαριασμό μας</u>				

12 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης αποστέλλει την επιταγή στην «ΕΡΓΑΝΗ ΆΘΗΝΑ» Α.Ε.

Η εγγραφή του:

			<u>12</u>				
			<u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>				
			<u>λογαριασμός τρεχούμενος</u>				
			<u>Επιταγές εισπρακτέες</u>				
			<u>Αποστολή επιταγής</u>				

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. δεν ενεργεί εγγραφή, ώσπου να παραλάβει την επιταγή.

15 Ιουνίου 19.. Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. παραλαμβάνει την επιταγή.

Η πράξη αυτή δεν αφορά τον Γ. Κτενίδη, που έχει κάνει ήδη την εγγραφή του κατά την αποστολή της επιταγής στις 12 Ιουνίου.

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε θα σημειώσει τα βιβλία της για την πράξη αυτή, μόλις παραλάβει την επιταγή:

		15 Επιταγές εισπρακτέες Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος Παραλαβή επιταγής №...		32.500		32.500	
--	--	---	--	--------	--	--------	--

17 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης εμβάζει στην «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. δρχ. 80.000

Η εγγραφή:

		17 «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογ/σμός τρεχούμενος Ταμείο Έναντι λογαριασμού		80.000		80.000	
--	--	--	--	--------	--	--------	--

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. ώσπου να ειπράξει το έμβασμα δεν κάνει εγγραφή.

19 Ιουνίου 19.. Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. εισπράττει το έμβασμά της δρχ. 80.000.

Για την πράξη αυτή εγγραφή θα ενεργήσει μόνο η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.

Η εγγραφή της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.

		19 Ταμείο Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος Είσπραξη εμβάσματος		80.000		80.000	
--	--	--	--	--------	--	--------	--

20 Ιουνίου 19.. Ο Γ. Κτενίδης πωλεί τα υπόλοιπα ψυγεία προς δρχ. 8000 κατά τεμάχιο και εισπράττει το αντίτιμο σε μετρητά.

Η εγγραφή του:

		20 Ταμείο «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος Πώληση 20 ψυγείων προς δρχ. 8000 κατά ψυγείο. Τιμολ...		160.000		160.000	
--	--	--	--	---------	--	---------	--

			<u>δο</u> Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση <u>«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>	60.000	60.000		
			Εμπορεύματα τρίτων για πώληση <u>Ψυγεία «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.</u>	60.000		60.000	
			<u>Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεων</u>				

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε., μόλις ειδοποιηθεί, θα ενεργήσει την παρακάτω εγγραφή:

		<u>Γ. Κτενίδης λογ. τρεχούμενος</u> Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση Πώληση 20 ψυγείων ας...		160.000		160.000	
--	--	--	--	---------	--	---------	--

21 Ιουνίου 19.. Κατόπιν προσκλήσεως του Γ. Κτενίδη εκπρόσωπος της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε. έρχεται στην Κομοτινή όπου ο Γ. Κτενίδης του παραδίδει εκκαθάριση του λογαριασμού, καθώς και το υπόλοιπο σε μετρητά, αφού βέβαια παρακράτησε την προμήθειά του, όπως είχαν συμφωνήσει.

Προτού παραθέσουμε τις τελικές αυτές εγγραφές, θα δούμε την εικόνα που παρουσιάζει ο τρεχούμενος λογαριασμός της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε., για να υπολογίσουμε την προμήθεια που δικαιούται ο Γ. Κτενίδης και να προσδιορίσουμε το ποσό που πρέπει να καταβάλει στον εκπρόσωπο της εταιρείας.

Στα βιβλία λοιπόν του Γ. Κτενίδη ο λογαριασμός «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ Α.Ε., λογαριασμός τρεχούμενος» έχει την εξής εικόνα:

«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ » Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος

Μεταφορικά	10.000	Πώληση 1η	100.500
Ένοικια	2.000	Πώληση 2η	32.500
Έναντι	32.500	Πώληση 3η	160.000
Έναντι	<u>80.000</u>		
	124.500		293.000

Επομένως η προμήθειά του που είναι το 10% των πωλήσεων θα είναι δρχ. 29.300 ($293.000 \times 10\%$), οπότε το ποσόν, που θα πρέπει να επιστρέψει, θα είναι 139.200, δηλαδή το πιστωτικό υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού 168.500 μειωμένο κατά την προμήθειά του, δρχ. 29.300.

Τώρα μπορούμε να περάσουμε στις εγγραφές:

		<u>21</u> «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος Προμήθεια από πωλήσεις για τρίτους Προμήθεια 10% x πωλήσεων δρχ. <u>293.000</u>		29.300		29.300	
--	--	---	--	--------	--	--------	--

		«Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε	139.200	
		λογαριασμός τρεχούμενος		
		Ταμείο		139.200
		Τακτοποίηση τρεχούμενου λογ/σμού		
		«Η.ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε.		

Ο μαθητής μπορεί εύκολα να διαπιστώσει ότι με τη μεταφορά των εγγραφών αυτών ο λογαριασμός «Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ Α.Ε., λογαριασμός τρεχούμενος» έχει σώνεται.

Ας αρκεσθεί προς το παρόν στην πρόχειρη αυτή διαπίστωση και, αφού μελετήσει και τις εγγραφές που πρέπει να ενεργήσει η εταιρεία, θα έχει την ευχέρεια να εξετάσει τους λογαριασμούς που ακολουθούν. Αν οι εγγραφές έγιναν σωστά, τότε οι δύο τρεχούμενοι λογαριασμοί πρέπει να είναι εξισωμένοι, γιατί και οι δύο καταλήγουν σε ισόποσα αλλά αντίθετα υπόλοιπα.

Να λοιπόν τώρα και οι εγγραφές στα βιβλία της εταιρείας:

		21		
		Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση	29.300	
		Γ. Κτενίδης λογ/σμός τρεχούμενος Υπολογισμός προμήθειας ($10\% \times 293.000$) do		29.300
		Ταμείο Γ. Κτενίδης λογ/σμός τρεχούμενος Τακτοποίηση τρεχούμενου λογ/σμού	139.200	139.200

Λογαριασμοί στα βιβλία Γ. Κτενίδη

Εμπορεύματα τρίτων για πώληση

$40 \times 3000 =$	<u>120.000</u>	$15 \times 3000 =$	<u>45.000</u>
		$5 \times 3000 =$	<u>15.000</u>
		$20 \times 3.000 =$	<u>60.000</u>
<u>40</u>	<u>120.000</u>	<u>40</u>	<u>120.000</u>

Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση

<u>45.000</u>	<u>120.000</u>
<u>15.000</u>	
<u>60.000</u>	
<u>120.000</u>	
	<u>120.000</u>

Η «ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ» Α.Ε. λογαριασμός τρεχούμενος

Μεταφορικά	10.000	Πώληση 1η	100.500
Ενοίκια	2.000	Πώληση 2η	32.500
Έναντι	32.500	Πώληση 3η	160.000
Έναντι	80.000		
Προμήθειά μας	29.300		
Υπόλοιπο	<u>139.200</u>		
	<u>293.000</u>		<u>293.000</u>

Ταμείο

		Επιταγές εισπρακτέες
.....	10.000	
100.500	2.000	
160.000	80.000	
	<u>139.200</u>	<u>32.500</u>
		<u>32.500</u>

Προμήθεια από πωλήσεις για τρίτους

29.300

Λογαριασμοί στα βιβλία της «ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» Α.Ε.

Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση

40 x 3000 =	120.000	Πώληση 1η	100.500
Μεταφορικά	10.000	Πώληση 2η	32.500
Ενοίκια	2.000	Πώληση 3η	160.000
Προμήθεια	<u>29.300</u>		
	<u>161.300</u>		<u>293.000</u>

Εμπορεύματα

..... 120.000

Γ. Κτενίδης λογαριασμός τρεχούμενος

Πώληση 1η	100.500	Έξοδά του	10.000
Πώληση 2η	32.500	Έξοδά του	2.000
Πώληση 3η	160.000	Έναντι	32.500
		Έναντι	80.000
		Προμήθεια	29.300
		Εξόφληση	139.200
	293.000		293.000

Ταμείο	Επιταγές εισπρακτέες
80.000	32.500
139.200	

Θα ακολουθήσει, όπως ξέρομε, εκκαθάριση του λογαριασμού «Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση» και προσδιορισμός του αποτελέσματος από τις συναλλαγές αυτές. Εδώ, επειδή όλα έχουν πωληθεί και η απογραφή είναι μηδέν, το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού εκφράζει κέρδος.

Άσκηση.

Η Εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ - Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ» εισήγαγε από τη Γαλλία 100 πλυντήρια ρούχων BRANDT 5 κιλών, τα οποία έστειλε σε αντιπροσώπους της, για να τα πωλήσουν για λογαριασμό της. Η διανομή έγινε ως εξής:

- ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε. Θεσσαλονίκης Τεμ. 60

- Έμπορος Φ. Λιόντος - Τριπόλεως Τεμ. 40

Τιμή πωλήσεως τουλάχιστον δρχ. 20.000 κατά πλυντήριο.

Προμήθεια πάνω στην τιμή πωλήσεως 8% για την «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» και 6% για τον Φ. Λιόντο.

Ακολούθησαν οι παρακάτω συναλλαγές:

2 Μαΐου: Η «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» νοίκιασε το χώρο, όπου έχει εκθέσει τα πλυντήρια, και για το σκοπό αυτού πλήρωσε δρχ. 5000.

5 Μαΐου: Ο Φ. Λιόντος πωλεί 10 πλυντήρια σε έμπορους της περιοχής του προς δρχ. 23.000 κατά πλυντήριο και εισπράττει αμέσως την αξία τους.

7 Μαΐου: Η «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» πωλεί στον έμπορο Βερροίας Α. Φιλίππου 20 πλυντήρια προς δρχ. 25.000 κατά πλυντήριο και εισπράττει δρχ. 450.000 σε μετρητά. Για το υπόλοιπο ποσό των δρχ. 50.000 εκδίδει συναλλαγματική ίσης αξίας.

10 Μαΐου: Ο Φ. Λιόντος πωλεί 5 πλυντήρια προς δρχ. 24.000 κατά πλυντήριο. Εισπράττει σε μετρητά δρχ. 20.000 και παραλαμβάνει επιταγή για δρχ. 100.000.

11 Μαΐου: Ο Φ. Λιόντος εμβάζει στην εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 200.000.

12 Μαΐου: Η «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» πωλεί σε μετρητά 30 πλυντήρια στον έμπορο Δράμας Α. Αλεξάνδρου προς δρχ. 21.000 κατά πλυντήριο.

15 Μαΐου: Η «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» διακόπτει τις εργασίες της. Μετά από αυτό παίρνει άδεια από την Εταιρεία και παραδίδει τα 10 πλυντήρια, που περισσεύουν, στον έμπορο Ι. Πανόπουλο στη Θεσσαλονίκη με τη συμφωνία να τα διαθέσει στην αγορά για λογαριασμό της Εταιρείας «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» με τους ίδιους δρους. Ο Ι. Πανόπουλος πληρώνει μεταφορικά δρχ. 1500.

16 Μαΐου: Η «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗ» υπολογίζει την προμήθειά της και εκκαθαρίζοντας το λογαριασμό της εμβάζει στην εταιρεία δρχ. 1.034.600.

18 Μαΐου: Ο Φ. Λιόντος πωλεί 25 πλυντήρια σε οικοτροφεία της περιοχής του για τις ανάγκες τους. Η τιμή πωλήσεως δρχ. 21.000 κατά πλυντήριο εισπράχθηκε αμέσως. Την ίδια μέρα ενεργεί έκκαθάριση, υπολογίζει την προμήθειά του και για το κλείσιμο του λογαριασμού εμβάζει στην εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 622.500.

19 Μαΐου: Η εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» εισπράττει τα εμβάσματα της «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗΣ» δρχ. 1.034.600 και Φ. Λιόντου δρχ. 622.500.

22 Μαΐου: Ο Ι. Πανόπουλος πωλεί και τα 10 πλυντήρια στην τιμή των 22.500 κατά πλυντήριο. Η τιμή εισπράττεται σε μετρητά. Την ίδια μέρα υπολογίζει την προμήθειά του και εμβάζει στην εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» δρχ. 205.500 για το κλείσιμο του λογαριασμού.

25 Μαΐου: Η εταιρεία «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ» εισπράττει το έμβασμα του Ι. Πανόπουλου δρχ. 205.500.

Με το παραπάνω ιστορικό καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές στα βιβλία: α) της εταιρείας «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ», β) της «ΗΛΕΚΤΡΕΜΠΟΡΙΚΗΣ», γ) του Φ. Λιόντου, δ) του Ι. Πανόπουλου.

Μεταφέρετε επίσης τις εγγραφές στους λογαριασμούς που πρέπει.

Προσδιορίστε ακόμα και το αποτέλεσμα που προέκυψε από τις παραπάνω πωλήσεις πλυντηρίων.

7.3 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου αγοράς.

Καί η λογιστική του αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου αγοράς δεν παρουσιάζει δυσκολίες. Χρησιμοποιούμε και εδώ λογαριασμούς τάξεως και τρεχούμενους λογαριασμούς, όπως και στην περίπτωση του αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως, προς την οποία παρουσιάζει ομοιότητα. Θα μελετήσουμε και εδώ την περίπτωση με πρακτική εφαρμογή, παραθέτοντας με μικρότερα στοιχεία τις λογιστικές εγγραφές του παραγγέλα, ακριβώς όπως και στη λογιστική του αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως.

Ο Ρ. Λούης έμπορος Πειραιώς συμφωνεί την 1η Ιουλίου 19... με τον Σ. Χρηστάκο έμπορο Γυθείου να αγοράσει ο τελευταίος για λογαριασμό του 5000 κιλά λάδι σε τιμή όχι μεγαλύτερη από 40 δρχ. κατά κιλό. Η προμήθεια ορίζεται σε 5% πάνω στην τιμή αγοράς, ενώ τα διάφορα έξοδα θα βαρύνουν τον παραγγελέα Ρ. Λούη. Για το σκοπό αυτό ο Ρ. Λούης εμβάζει στο Σ. Χρηστάκο δρχ. 100.000, τις οποίες αυτός εισπράττει αυθημερόν.

Η εγγραφή του Σ. Χρηστάκου:

		Ταμείο P. Λούης λογ/σμός τρεχούμενος Είσπραξη εμβάσματος	1	100.000	100.000	
--	--	---	---	---------	---------	--

Ο Ρ. Λούης ως παραγγελέας θα ενεργήσει την εγγραφή:

	Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος	Ταμείο Έμβασμα για αγορά λαδιού	1	100.000	100.000	
--	---	------------------------------------	---	---------	---------	--

4 Ιουλίου 19.. Ο Σ. Χρηστάκος ειδοποιεί το Ρ. Λούη ότι αγόρασε την ημέρα εκείνη την ποσότητα των 5000 κιλών λάδι στην τιμή των δρχ. 38 κατά κιλό.

Η εγγραφή:

			4				
			P. Λούης λογαριασμός τρεχούμενος		190.000		190.000
			Ταμείο				
			Αγυρά 5000 κιλών λάδι προς δρχ. 38 το κιλό				
			do				
			Εμπορεύματα τρίτων Λάδι P. Λούη	190.000	190.000		190.000
			Δικαιούχοι εμπο ρευμάτων				
			P. Λούης	190.000			
			Λογαριασμοί τάξεως				

Ο Ρ. Λούης θα προβεί στην εγγραφή:

			4				
			Εμπορεύματα σε τρίτους		190.000		190.000
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος				
			Εμπορεύματά μας σε κατοχή Σ. Χρηστά - κου				

6 Ιουλίου 19. Ο Σ. Χρηστάκος πληρώνει μεταφορικά δρχ. 2500. Την ίδια μέρα ειδοποιεί σχετικά τον Ρ. Λούη.

Η εγγραφή:

			6				
			P. Λούης λογαριασμός τρεχούμενος		2.500		2.500
			Ταμείο				
			Πληρωμή εξόδων για λ/σμό Ρ. Λούη				

Η εγγραφή Ρ. Λούη:

			6				
			Εμπορεύματα σε Τρίτους		2.500		2.500
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος				
			Έξοδά του για λογαριασμό μας				

9 Ιουλίου 19.. Ο Ρ. Λούης εμβάζει δρχ. 50.000, τις οποίες εισπράττει αυθημερόν ο Σ. Χρηστάκος.

Η εγγραφή:

			9					
			Ταμείο Ρ. Λούη λογαριασμός τρεχούμενος Είσπραξη εμβάσματος		50.000		50.000	

Και ο Ρ. Λούης θα εγγράψει στα βιβλία του:

			9					
			Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος Ταμείο Έμβασμα για αγορά λαδιού		50.000		50.000	

10 Ιουλίου 19.. Ο Σ. Χρηστάκος υπολογίζει την προμήθειά του σε δρχ. 9500 (αξία αγοράς δρχ. 190.000 × 5%) και συμφωνεί στο ποσό με τον Ρ. Λούη.

Η εγγραφή:

			10					
			Ρ. Λούης λογαριασμός τρεχούμενος Προμήθεια από αγορές για τρίτους Υπολογισμός προμήθειάς μας		9.500		9.500	

Και η αντίστοιχη εγγραφή του Ρ. Λούη:

			10					
			Εμπορεύματα σε Τρίτους Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος Υπολογισμός προμήθειάς του		9.500		9.500	

11 Ιουλίου 19.. Ο Σ. Χρηστάκος αποστέλλει το λάδι εις παραλαβή Ρ. Λούη. Για το σκοπό αυτόν πληρώνει δρχ. 10.000 για μεταφορικά. Την ίδια μέρα εκπρόσωπος του Ρ. Λούη επισκέπτεται και καταβάλλει στο Σ. Χρηστάκο δρχ. 62.000 για την τακτοποίηση του λογαριασμού του. Την ίδια μέρα επίσης γίνεται και η παραλαβή του φορτίου από τον Ρ. Λούη.

Οι εγγραφές Σ. Χρηστάκου:

		P. Λούης λογ/σμός τρεχούμενος Ταμείο Έξοδα μεταφοράς λαδιού Δικαιούχοι εμπορευμάτων P. Λούης Εμπορεύματα τρίτων Λάδι P. Λούη Τακτοποίηση λογαριασμών τάξεως do Ταμείο P. Λούης λογ/σμός τρεχούμενος Διακανονισμός υπόλοιπου λογαριασμού	11		10.000	10.000	
				190.000	190.000		190.000
				190.000			
					62.000		62.000

Και οι εγγραφές P. Λούη.

		Εμπορεύματα σε τρίτους Σ. Χρηστάκος λογ/σμός τρεχούμενος Έξοδα του για λογαριασμό μας do Εμπορεύματα Εμπορεύματα σε τρίτους Παραλαβή εμπορευμάτων μας do Σ. Χρηστάκος λογαριασμός τρεχούμενος Ταμείο Διακανονισμός υπόλοιπου λογαριασμού	11		10.000	10.000	
				212.000		212.000	
					62.000		62.000

Η παράθεση των λογαριασμών παραλείπεται για χάρη συντομίας.

Άσκηση.

Ο έμπορος Πειραιά, Ε. Μεϊντάνης ανέθεσε στον παραγγελιοδόχο Σερρών Χ. Κιτμερίδη να του αγοράσει 10.000 κιλά ρύζι σε τιμή όχι μεγαλύτερη από δρχ. 10 κατά κιλό. Η προμήθειά του ορίζεται σε 4% και θα υπολογίζεται πάνω στην τιμή αγοράς.

Ακολουθούν οι παρακάτω πράξεις:

1 Μαρτίου: Ο Ε. Μεϊντάνης εμβάζει στό Χ. Κιτμερίδη δρχ. 20.000.

2 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης αγοράζει σε μετρητά 3000 κιλά ρύζι προς δρχ. 8 κατά κιλό. Πληρώνει μεταφορικά δρχ. 2000.

3 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης ειδοποιείται και εισπράττει το έμβασμα των δρχ. 20.000.

5 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης πληρώνει δρχ. 1000 για ενοίκιο χώρου, όπου αποθηκεύει το ρύζι που αγοράζει.

7 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης αγοράζει σε μετρητά 4000 κιλά ρύζι προς δρχ. 9 κατά κιλό. Πληρώνει αχθοφορικά δρχ. 1000 και μεταφορικά ως την αποθήκη δρχ. 2500.

8 Μαρτίου: Ο Ε. Μεϊντάνης εμβάζει στο Χ. Κιτμερίδη δρχ. 30.000 και ζητά να του αποστέλλει την ποσότητα ρυζιού που έχει αγοράσει.

9 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης παραδίδει στο γραφείο Μεταφορών Σερρών «Ο ΛΑΪΛΙΑΣ» το ρύζι που αγόρασε, για την μεταφορά του στον Πειραιά. Για την αποστολή αυτή πλήρωσε φορτωτικά δρχ. 1500 και ναύλα μεταφοράς στον Πειραιά δρχ. 6000. Πλήρωσε ακόμα δρχ. 1000 για να ασφαλίσει το φορτίο κατά τη μεταφορά του.

10 Μαρτίου: Ο Ε. Μεϊντάνης παραλαμβάνει το φορτίο. Την ίδια μέρα ο Χ. Κιτμερίδης εισπράττει το έμβασμα των δρχ. 30.000.

14 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης αγοράζει σε μετρητά 3000 κιλά ρύζι προς δρχ. 10 κατά κιλό. Πληρώνει αχθοφορικά δρχ. 500 και παραδίδει αρέσως το ρύζι στο Γραφείο Μεταφορών ύστερα από επιθυμία του Ε. Μεϊντάνη. Πληρώνει ακόμα δρχ. 2500 για ναύλο μεταφοράς και δρχ. 500 για ασφάλιστρα.

15 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης υπαλογίζει την προμήθειά του σε δρχ. 3600 και αποστέλλει εκκαθάριση λογαριασμού στον Ε. Μεϊντάνη.

17 Μαρτίου: Ο Ε. Μεϊντάνης παραλαμβάνει το εμπόρευμα. Την ίδια μέρα παραλαμβάνει και την εκκαθάριση του λογαριασμού. Για την τακτοποίηση των υποχρεώσεών του εμβάζει στον Χ. Κιτμερίδη δρχ. 62.100.

18 Μαρτίου: Ο Χ. Κιτμερίδης εισπράττει το έμβασμα των δρχ. 62.100.

Με βάση τις παραπάνω πράξεις καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές και ενημερώστε τους λογαριασμούς στα βιβλία των Ε. Μεϊντάνη και Χ. Κιτμερίδη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

8.1 Γενικά.

Οι διάφορες επιχειρήσεις, εμπορικές, βιομηχανικές κλπ., που θέλουν να αυξήσουν τα κέρδη τους, προσπαθούν να πωλήσουν τα εμπορεύματά τους ή τα προϊόντας τους ή να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο κύκλο αγοραστών. Για το σκοπό αυτόν στρέφονται σε περισσότερες γεωγραφικές περιοχές και, καθώς δεν γνωρίζουν τις συνθήκες των αγορών εκεί, χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των επιτοπίων εμπορικών αντιπροσώπων ή παραγγελιοδόχων. Πολύ συχνά όμως συμβαίνει μια περιοχή να παρουσιάζει προϋποθέσεις για αξιόλογη επέκταση και ανάπτυξη των εργασιών της επιχειρήσεως. Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις προτιμούν και ιδρύουν παραρτήματα, που είναι τμήματα της ίδιας επιχειρήσεως. Έτσι αποφεύγεται η διαμεσολάβηση των έμπορικων αντιπροσώπων ή παραγγελιοδόχων και η επιβάρυνση του κόστους.

Τα παραρτήματα αυτά, που ονομάζουμε **Υποκαταστήματα**, λειτουργούν για λογαριασμό της κύριας επιχειρήσεως, δηλαδή του **Κεντρικού καταστήματος**. Προικοδοτούνται από το κεντρικό κατάστημα και αρχίζουν τις συναλλαγές τους, από τις οποίες θα προκύψει ένα αποτέλεσμα, που θα μεταβιβασθεί στο Κεντρικό. Καταλαβαίνομε λοιπόν ότι ανακύπτει πρόβλημα λογιστικής οργανώσεως για την παρακολούθηση της διαχειρίσεως των Υποκαταστημάτων και τον προσδιορισμό του αποτελέσματος.

Η λογιστική παρακολούθηση αυτή μπορεί να γίνει με δύο τρόπους, ανάλογα με τη γενικότερη λογιστική οργάνωση της επιχειρήσεως. Κατά τον πρώτο τρόπο υπάρχει ενιαία λογιστική οργάνωση της επιχειρήσεως και οι συναλλαγές του Υποκαταστήματος παρακολουθούνται από τη λογιστική του Κεντρικού.

Κατά το δεύτερο τρόπο οι συναλλαγές του Υποκαταστήματος παρακολουθούνται από ιδιαίτερη λογιστική και το Υποκατάστημα παρουσιάζει λογιστική αυτοτέλεια απέναντι στο Κεντρικό.

Θα περιγράψουμε και τους δυό τρόπους χωριστά και στη συνέχεια θα πάρομε ένα παράδειγμα και θα μελετήσουμε την εφαρμογή στην πράξη των δύο αυτών τρόπων λογιστικής παρακολουθήσεως.

8.2 Ενιαία λογιστική οργάνωση Κεντρικού και Υποκαταστήματος.

Όπως είπαμε παραπάνω, όταν υπάρχει ενιαία λογιστική οργάνωση, οι συναλλαγές όλων των Υποκαταστημάτων καταχωρίζονται στα βιβλία του Κεντρικού. Για το

σκοπό αυτό κάθε Υποκατάστημα αποστέλλει στο Κεντρικό τα δικαιολογητικά των συναλλαγών του, ώστε αυτό να ενεργεί τις εγγραφές που πρέπει. Για να μπορεί μάλιστα το Κεντρικό να παρακολουθεί την κίνηση κάθε Υποκαταστήματος, δημιουργεί ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών για κάθε ένα από αυτά, π.χ. Ταμείο Υποκαταστήματος Πειραιώς, Ενοίκια Υποκαταστήματος Χανίων κλπ. Συνήθως τα Υποκαταστήματα χαρακτηρίζονται από ένα κωδικό αριθμό, οπότε οι λογαριασμοί έχουν τίτλους όπως «Ταμείο Υποκαταστήματος 029» ή «Ταμείο 029» κλπ.

Έτσι με ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών για κάθε Υποκατάστημα το Κεντρικό παρακολουθεί τις μεταβολές των περιουσιακών τους στοιχείων και είναι σε θέση να προσδιορίζει το αποτέλεσμα των εργασιών τους.

Πρέπει να προσθέσουμε, ότι το Υποκατάστημα είναι ελεύθερο να κρατά και ενημερώνει βοηθητικά βιβλία, που εξυπηρετούν τη διαχείρισή του.

8.3 Ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση του Υποκαταστήματος.

Στην περίπτωση αυτή κάθε Υποκατάστημα έχει ξεχωριστή λογιστική οργάνωση, όπως και το Κεντρικό έχει τη δική του. Έτσι οι συναλλαγές του Υποκαταστήματος εγγράφονται στα δικά του βιβλία, από τα οποία προκύπτουν και τα αποτελέσματα των εργασιών του, που μεταβιβάζονται στο Κεντρικό.

Στη λογιστική του Υποκαταστήματος δεν υπάρχει λογαριασμός «Κεφάλαιο». Στη θέση του θα βρούμε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικό», με τον οποίο παρακολουθούνται όλες οι δοσοληψίες του Υποκαταστήματος με το Κεντρικό και στην πίστωση ή τη χρέωση του οποίου θα μεταφέρονται και τα αποτελέσματα του Υποκαταστήματος.

Παράλληλα στα βιβλία του Κεντρικού τηρείται ο λογαριασμός «Υποκατάστημα» για την παρακολούθηση των δοσοληψιών που θα έχει το Κεντρικό μαζί του.

Συμπληρώνομε στο σημείο αυτό, έστω και αν θεωρείται αυτονότο, ότι, αν υπάρχουν πολλά Υποκαταστήματα, τότε λειτουργεί γενικός λογαριασμός «Υποκαταστήματα» με ειδικούς για κάθε Υποκατάστημα.

Ο ισολογισμός, που θα συντάξει το Κεντρικό στο τέλος της χρήσεως, μπορεί να γίνει με δύο τρόπους.

Πρώτος: Κάθε Υποκατάστημα συντάσσει τον ισολογισμό του και τον αποστέλλει στο Κεντρικό. Αυτό στη συνέχεια συνενώνει όλους τους ισολογισμούς σε ένα, στο γενικό ισολογισμό της επιχειρήσεως (ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση του Υποκαταστήματος).

Δεύτερος: Τα Υποκαταστήματα συντάσσουν απογραφή και προσωρινό ισοζύγιο, τα οποία διαβιβάζουν στο Κεντρικό. Αυτό θα προβεί στις εγγραφές τακτοποιήσεως και στην κατάρτιση του γενικού ισολογισμού (ενιαία λογιστική οργάνωση Κεντρικού και Υποκαταστήματος).

8.4 Πρακτική εφαρμογή.

Για καλύτερη κατανόηση του τρόπου παρακολουθήσεως των συναλλαγών, που περιγράψαμε ως τώρα, ας μελετήσουμε το παράδειγμα που ακολουθεί. Είναι μία άσκηση λυμένη και με τις δύο περιπτώσεις, που παρουσιάζει η λογιστική οργάνωση των Υποκαταστημάτων.

Η επιχείρηση ειδών νεωτερισμού «Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ», Τσιμισκή 42, Θεσσαλονίκη, αρχίζει τις εργασίες της την 1η Μαρτίου και συντάσσει απογραφή, από την οποία προκύπτουν: Μετρητά δρχ. 1.500.000. Έπιπλα και σκεύη δρχ. 250.000. Εμπορεύματα δρχ. 900.000.

Στη συνέχεια ενεργούνται οι παρακάτω πράξεις:

Πράξη 1η

2 Μαρτίου: Ιδρύεται Υποκατάστημα στην Έδεσσα. Για το σκοπό αυτό στέλνονται στο διευθυντή του Υποκαταστήματος μετρητά δρχ. 400.000, έπιπλα και σκεύη δρχ. 100.000 και εμπορεύματα δρχ. 200.000.

Πράξη 2η

5 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα πληρώνει ενοίκια δρχ. 10.000.

Πράξη 3η

7 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 80.000 για 100.000 και εισπράττει το 50% σε μετρητά, ενώ για το υπόλοιπο εκδίδει συναλλαγματική λήξεως δύο μηνών και ονομαστικής αξίας δρχ. 52.000.

Πράξη 4η

10 Μαρτίου: Το Κεντρικό πωλεί σε μετρητά εμπορεύματα αξίας δρχ. 50.000 για 45.000.

Πράξη 5η

11 Μαρτίου: Το Κεντρικό στέλνει εμπορεύματα στο Υποκατάστημα Έδεσσας αξίας δρχ. 300.000.

Πράξη 6η

12 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα πωλεί με πίστωση στον Ε. Χούλη εμπορεύματα αξίας 200.000 για 220.000.

Πράξη 7η

13 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα στέλνει στο Κεντρικό δρχ. 50.000.

Πράξη 8η

14 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα επιστρέφει στο Κεντρικό εμπορεύματα αξίας δρχ. 30.000.

Πράξη 9η

16 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα εισπράττει δρχ. 100.000 από τον Ε. Χούλη και τα καταθέτει σε λογαριασμό όψεως στην Τράπεζα ΙΑΤΕ.

Πράξη 10η

17 Μαρτίου: Το Κεντρικό πλήρωσε για λογαριασμό του Υποκαταστήματος τους μισθούς του προσωπικού, που ανέρχονται σε δρχ. 40.000.

Πράξη 11η

18 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα αγοράζει από το Γ. Πρέκα εμπορεύματα αξίας δρχ. 160.000 με πίστωση.

Πράξη 12η

20 Μαρτίου: Το Κεντρικό εξοφλεί την υποχρέωση του Υποκαταστήματος προς τόν Γ. Πρέκα.

a) Ενιαία λογιστική Οργάνωση

Βιβλία Κεντρικού

	Έπιπλα και σκεύη	1		
	Εμπορεύματα		250.000	
	Ταμείο		900.000	
	Κεφάλαιο		1.500.000	
	Αρχική κατάθεση για έναρξη εργασιών			2.650.000
	2			
	Έπιπλα και σκεύη Υποκ/τος		100.000	
	Εμπορεύματα Υποκ/τος		200.000	
	Ταμείο Υποκ/τος		400.000	
	Έπιπλα και σκεύη			100.000
	Εμπορεύματα			200.000
	Ταμείο			400.000
	Αποστολή στο Υποκατάστημα Έδεσσας			
	5			
	Γενικά έξοδα Υποκ/τος		10.000	
	<u>Ενοίκια</u>			
	Ταμείο Υποκ/τος			10.000
	Πληρωμή ενοικίου Υποκαταστήματος			
	7			
	Ταμείο Υποκ/τος		50.000	
	Συναλλαγματικές εισπρακτέες Υποκ/τος		52.000	
	Εμπορεύματα Υποκ/τος			80.000
	Κέρδη από πώληση εμπορευμάτων Υποκ/τος			20.000
	Τόκοι πιστωτικού Υποκ/τος			2.000
	Πώληση εμπορευμάτων Υποκ/τος			
	10			
	Ταμείο		45.000	
	Ζημίες από πώληση εμπορευμάτων.		5.000	
	Εμπορεύματα			50.000
	Πώληση εμπορευμάτων Κεντρικού εις μεταφορά			
			3.512.000	3.512.000

		ΕΚ μεταφοράς		3.512.000	3.512.000
		11 Εμπορεύματα Υποκ/τος	300.000	300.000	
		Εμπορεύματα			
		Εφοδιασμός Υποκ/τος Έδεσσας			
		12 Πελάτες Υποκ/τος	220.000	200.000	
		Ε. Χούλης			
		Εμπορεύματα Υποκ/τος			20.000
		Κέρδη από πώληση			
		εμπορευμάτων Υποκ/τος			
		Πώληση εμπορευμάτων Υποκ/τος			
		Έδεσσας			
		13 Ταμείο	50.000	50.000	
		Ταμείο Υποκ τος			
		Αποστολή χρημάτων από Υποκ/μα			
		14 Εμπορεύματα	30.000	30.000	
		Εμπορεύματα Υποκ τος			
		Αποστολή εμπορευμάτων από			
		Υποκ/μα			
		15 Ταμείο Υποκ τος	100.000	100.000	
		Πελάτες Υποκ/τος			
		Ε. Χούλης			
		Είσπραξη μέρους απαιτήσεως			
		do			
		ΙΑΤΕ λ/σμός καταθέ-			
		σεων Υποκ/τος			
		Ταμείο Υποκ τος	100.000	100.000	
		Σύσταση λογαριασμού καταθέσεων			
		Υποκ/τος			
		16 Γενικά έξοδα Υποκ/τος	40.000	40.000	
		Μισθοί			
		Ταμείο			
		Πληρωμή μισθών Υποκ/τος			
		17 Εμπορεύματα Υποκ/τος	40.000	40.000	
		Προμηθευτές Υποκ/τος			
		Γ. Πρέκας			
		Αγορά εμπορευμάτων Υποκ/τος			
		20 Προμηθευτές Υποκ/τος	160.000	160.000	
		Γ. Πρέκας			
		Ταμείο			
		Εξόφληση προμηθευτή Υποκ/τος			
				4.672.000	4.672.000

Στο τέλος της χρήσεως θα γίνει απογραφή και στο Κεντρικό και στο Υποκατάστημα και θα ακολουθήσουν οι εγγραφές τακτοποίησεως. Μετά θα προσδιορισθούν τα αποτελέσματα (Υποκαταστήματος, Κεντρικού και το συνολικό) θα γίνει η διάθεση του συνολικού αποτελέσματος και η σύνταξη του ισολογισμού κατά τα γνωστά.

β) Ανεξάρτητη Λογιστική Οργάνωση.

Βιβλία Κεντρικού

Υπενθυμίζεται ότι στα βιβλία του Κεντρικού θα εμφανισθούν μόνον οι συναλλαγές εκείνες που επηρεάζουν τα δικά του περιουσιακά στοιχεία. Επομένως δεν θα γίνουν εγγραφές για τις πράξεις 2,3,6,9 και 11.

Υπενθυμίζεται ακόμα ότι στις πράξεις μεταξύ Κεντρικού και Υποκαταστήματος θα κινήσουμε το λογαριασμό «Υποκατάστημα», που θα χρεώνομε ή θα πιστώνομε κατά περίπτωση.

Να οι εγγραφές:

		1 Έπιπλα και σκεύη Εμπορεύματα Ταμείο Κεφάλαιο Αρχική κατάθεση για έναρξη εργασιών	250.000 900.000 1.500.000	2.650.000
		2 Υποκατάστημα Έδεσσας Έπιπλα και σκεύη Εμπορεύματα Ταμείο Αποστολή στο Υποκ/μα Έδεσσας	700.000	100.000 200.000 400.000
		10 Ταμείο Ζημία από πώληση εμπορευμάτων Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων με ζημία	45.000 5.000	50.000
		11 Υποκατάστημα Έδεσσας Εμπορεύματα Αποστολή εμπορευμάτων στο Υποκατ.	300.000	300.000
		13 Ταμείο Υποκατάστημα Έδεσσας Είσπραξη από Υποκ/μα	50.000	50.000
		14 Εμπορεύματα Υποκατάστημα Έδεσσας Επιστροφή εμπορευμάτων από Υποκ/μα	30.000	30.000
		εις μεταφορά	3.780.000	3.780.000

			<u>17</u> ΕΚ μεταφοράς		3.780.000	3.780.000
			Υποκατάστημα Έδεσσας		40.000	40.000
			Ταμείο			
			Πληρωμή γενικών εξόδων Υποκ/τος			
			<u>20</u>			
			Υποκατάστημα Έδεσσας		160.000	160.000
			Ταμείο			
			Εξόφληση προμηθευτή Υποκατ.			
			Γ. Πρέκα			
					3.980.000	3.980.000

Βιβλία Υποκαταστήματος

Στα βιβλία αυτά εγγράφομε όσες συναλλαγές αφορούν στο Υποκατάστημα.
Άρα δεν θα γίνουν εγγραφές για την αρχική κατάθεση και για την πράξη 4.

Υπενθυμίζεται και εδώ ότι για τις δοσοληψίες, που θα έχει το Υποκατάστημα με το Κεντρικό θα κινείται ο λογαριασμός «Κεντρικό», που θα χρεώνεται ή θα πιστώνεται κατά περίπτωση.

Ας δούμε λοιπόν πώς θα γίνουν οι εγγραφές στα βιβλία του Υποκαταστήματος:

			<u>2</u> Έπιπλα και σκεύη		100.000	
			Εμπορεύματα		200.000	
			Ταμείο		400.000	
			Κεντρικό			
			Παραλαβή περιουσιακών			
			στοιχείων για έναρξη εργασιών			
			<u>5</u>			
			Γενικά έξοδα		10.000	
			<u>Ενοίκια</u>			
			Ταμείο			
			Πληρωμή ενοικίων			
			<u>7</u>			
			Ταμείο		50.000	
			Συναλλαγματικές εισπρακτέες		52.000	
			Εμπορεύματα			
			Κέρδη από πώληση			
			εμπορευμάτων			
			Τόκοι πιστωτικοί			
			Πώληση εμπορευμάτων			
			<u>11</u>			
			Εμπορεύματα		300.000	
			Κεντρικό			
			Παραλαβή εμπορευμάτων από			
			Κεντρικό			
			εις μεταφορά		1.112.000	1.112.000

		<u>εκ μεταφοράς</u>	1.112.000	1.112.000
	<u>Πελάτες</u>	12	220.000	220.000
	<u>Ε. Χούλης</u>			
	Εμπορεύματα			200.000
	Κέρδη από εμπορεύματα			20.000
	<u>Πώληση εμπορευμάτων</u>	13		
	<u>Κεντρικό</u>		50.000	50.000
	Ταμείο			
	Έμβασμα εις Κεντρικό			
	<u>Κεντρικό</u>	14		30.000
	Εμπορεύματα			30.000
	Επιστροφή εμπορευμάτων στο			
	<u>Κεντρικό</u>			
	<u>Ταμείο</u>	16		100.000
	<u>Πελάτες</u>			100.000
	<u>Ε. Χούλης</u>			
	Είσπραξη μέρους απαιτήσεώς			
	μας			
	<u>do</u>			
	<u>IATE λογ/σμάς καταθέσεων</u>		100.000	100.000
	Ταμείο			
	<u>Σύσταση καταθέσεων παρά</u>			
	<u>IATE Υποκ. Έδεσσας</u>			
	<u>Γενικά έξοδα</u>	17		40.000
	<u>Μισθοί</u>			40.000
	<u>Κεντρικό</u>			
	Πληρωμή μισθών από τό Κεντρικό			
	<u>18</u>			
	<u>Εμπορεύματα</u>		160.000	160.000
	Προμηθευτές			
	<u>Γ. Πρέκας</u>		160.000	160.000
	Προμήθεια εμπορευμάτων με			
	πίστωση			
	<u>20</u>			
	<u>Προμηθευτές</u>		160.000	160.000
	<u>Γ. Πρέκας</u>			
	<u>Κεντρικό</u>			
	Εξόφληση προμηθευτή μας Γ.			
	Πρέκα από το Κεντρικό			
			1.972.000	1.972.000

Ας κάνομε τώρα μερικά χρήσιμα σχόλια. Είπαμε ότι στη λογιστική του Κεντρικού οι δοσοληψίες με το Υποκατάστημα εμφανίζονται στο λογαριασμό « Υποκατά-

στημα». Παράλληλα στη λογιστική του Υποκαταστήματος οι δοσοληψίες του Υποκαταστήματος με το Κεντρικό καταχωρίζονται στο λογαριασμό «Κεντρικό».

Πρέπει λοιπόν οι δύο αυτοί λογαριασμοί να περιλαμβάνουν τις ίδιες εγγραφές, αλλά σε αντίθετες στήλες, και να έχουν υπόλοιπα ίσα αλλά αντίθετα.

Μετά από την παρατήρηση αυτή παραθέτομε τους δύο λογαριασμούς «Υποκατάστημα Έδεσσας» και «Κεντρικό», όπως διαμορφώθηκαν μετά τη μεταφορά των εγγραφών σ' αυτούς.

Υποκατάστημα Έδεσσας

Έπιπλα καί σκεύη	100.000		Μετρητά	50.000
Εμπορεύματα	200.000		Εμπορεύματα (επιστροφή)	30.000
Μετρητά	<u>400.000</u>	700.000		
Εμπορεύματα (αποστολή)		300.000		
Γενικά έξοδα		40.000		
Εξόφληση προμηθευτή		<u>160.000</u>		
		1.200.000		80.000

Υπόλοιπο χρεωστικό δρχ. 1.120.000

Κεντρικό

Μετρητά	50.000	Έπιπλα καί σκεύη	100.000
Εμπορεύματα		Εμπορεύματα	200.000
(επιστροφή)	30.000	Μετρητά	<u>400.000</u> 700.000
		Εμπορεύματα (παραλαβή)	300.000
		Γενικά Έξοδα	40.000
		Εξόφληση προμηθευτή	<u>160.000</u>
	80.000		1.200.000

Υπόλοιπο πατωτικό δρχ. 1.120.000

Τώρα ο μαθητής μπορεί να διαπιστώσει τις αντίθετες εγγραφές, που ενεργούν Κεντρικό και Υποκατάστημα και τις πραγματοποιούν αντίθετες, ακριβώς γιατί και οι θέσεις τους είναι αντίθετες.

Μπορεί ακόμα σε ένα κομμάτι χαρτί να ανοίξει σε σχήμα Τ όλους τους λογαριασμούς και των τριών περιπτώσεων (ενιαία λογιστική: βιβλία Κεντρικού, ανεξάρτητη λογιστική: βιβλία Κεντρικού και Υποκαταστήματος), που εδώ για λόγους οικονομίας χώρου παραλείπονται.

Θα διαπιστώσει τότε ότι τους λογαριασμούς του Υποκαταστήματος (στην ανεξάρτητη βέβαια λογιστική οργάνωση) θα τους ξαναβρεί με τα ίδια ποσά στη λογι-

στική του Κεντρικού (στην ενιαία οργάνωση). Φυσικό βέβαια αυτό, αφού στην ενιαία λογιστική οργάνωση τις συναλλαγές του Υποκαταστήματος τις παρακαλούθει το Κεντρικό με ιδιαίτερη σειρά λογαριασμών.

Εν τούτοις στο τέλος της χρήσεως είναι δυνατόν οι λογαριασμοί «Κεντρικό» και «Υποκατάστημα...» να μη συμφωνούν ως προς το υπόλοιπό τους. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν παραλειφθεί εγγραφή ή όταν υπάρχουν συναλλαγές, οι οποίες δεν έχουν ολοκληρωθεί ως το τέλος της περιόδου και έτσι δεν έχουν γίνει όλες οι εγγραφές που πρέπει. Τέτοια περίπτωση π.χ. είναι η αποστολή εμπορευμάτων από το Κεντρικό στο Υποκατάστημα, που βρίσκεται σε άλλη πόλη και που γίνεται στις 30 Δεκεμβρίου (μια ημέρα προ της λήξεως της χρήσεως). Εφόσον αυτά φθάσουν στο Υποκατάστημα μετά από 10 ημέρες, η χρήση θα έχει κλείσει και η εγγραφή παραλαβής των εμπορευμάτων, που αντικρύζει την εγγραφή αποστολής του Κεντρικού, θα καταχωρισθεί στη νέα χρήση.

Στο τέλος της χρήσεως και όταν έχουμε ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση του Υποκαταστήματος, προσδιορίζομε τα αποτελέσματα των εργασιών του και τα μεταβιβάζομε στο Κεντρικό.

Να και οι εγγραφές:

α) Περίπτωση κέρδους, έστω δρχ. 100.000:

		Αποτελέσματα χρήσεως Κεντρικό Μεταβίβαση αποτελέσματος	100.000	100.000	
--	--	--	---------	---------	--

β) Περίπτωση ζημίας, έστω δρχ. 40.000:

		Κεντρικό Αποτελέσματα χρήσεως Μεταβίβαση αποτελέσματος	40.000	40.000	
--	--	---	--------	--------	--

Οι αντίστοιχες εγγραφές του Κεντρικού θα είναι:

α) Περίπτωση κέρδους, έστω δρχ. 100.000:

		Υποκατάστημα... Αποτελέσματα χρήσεως Υποκαταστήματος Αποτελέσματα εργασιών Υποκ/τος...	100.000	100.000	
--	--	---	---------	---------	--

β) Περίπτωση ζημίας, έστω δρχ. 40.000:

		Αποτελέσματα χρήσεως Υποκ/τος Υποκατάστημα Αποτελέσματα εργασιών Υποκ/τος	40.000	40.000	
--	--	---	--------	--------	--

Προκειμένου το Κεντρικό να παρουσιάσει ενιαίο ισολογισμό με τα περιουσιακά στοιχεία τόσο τα δικά του όσο και του Υποκαταστήματος, ενεργεί δύο εγγραφές με βάση τον ισολογισμό του Υποκαταστήματος. Κατά τη μία χρεώνει λογαριασμούς των στοιχείων του ενεργητικού, που παρουσιάζει ο ισολογισμός, και πιστώνει το διάμεσο λογαριασμό «Υποκατάστημα...». Κατά τη δεύτερη πιστώνει λογαριασμούς των στοιχείων του παθητικού, που παρουσιάζει ο ισολογισμός, και χρεώνει τον παραπάνω διάμεσο λογαριασμό, ο οποίος έτσι εξισώνεται. Με τον τρόπο αυτόν το Κεντρικό ανέλαβε όλο το ενεργητικό, το παθητικό και την καθαρή περιουσία του Υποκαταστήματος. Μπορεί λοιπόν να προχωρήσει στο κλείσιμο και άνοιγμα των βιβλίων.

Με την έναρξη της νέας χρήσεως πρέπει να γίνει λογιστικά η απόδοση στο Υποκατάστημα του ενεργητικού, παθητικού και της καθαρής του περιουσίας.

Με το παράδειγμα που ακολουθεί εξηγείται πώς μπορεί να γίνει αυτό.

Να το παράδειγμα:

E	Ισολογισμός Υποκαταστήματος....	P	
Έπιπλα	200.000	Προμηθευτές	300.000
Πελάτες	100.000	Κεντρικό	50.000
Ταμείο	<u>50.000</u>		
	<u>350.000</u>		<u>350.000</u>

Οι εγγραφές θα έχουν ως εξής:

		Ένεργητικό Υποκ/τος...				
		– Έπιπλα	200.000	350.000		
		– Πελάτες	100.000		350.000	
		– Ταμείο	50.000			350.000
		Υποκ/μα...				
		Μεταβίβαση ενεργητικού Υποκ/τος				
		Υποκατάστημα...				
		Παθητικό Υποκ/τος...				
		– Προμηθευτές	300.000	350.000		
		– Κεντρικό	50.000		350.000	
		Μεταβίβαση παθητικού Υποκαταστήματος				

Και η επιστροφή του κατά τη νέα χρήση θα γίνει με αντίθετη εγγραφή.

Η ίδια εργασία μπορεί να γίνει και ως εξής: Μετά την απογραφή και τις εγγραφές τακτοποιήσεως του Υποκαταστήματος, συντάσσεται το προσωρινό ισοζυγίο και με βάση αυτό, γίνονται οι παραπάνω εγγραφές από το Κεντρικό. Δηλαδή χρεώνονται όλοι οι χρεωστικοί λογαριασμοί του ισοζυγίου με πίστωση του λογαρια-

σμού « Υποκατάστημα...» και πιστώνονται επίσης όλοι οι πιστωτικοί λογαριασμοί με χρέωση του λογαριασμού « Υποκατάστημα...».

Στη συνέχεια το Κεντρικό θα ακολουθήσει τη γνωστή διαδικασία ως το κλείσιμο και άνοιγμα των βιβλίων.

Ασκήσεις.

1. Ο έμπορος Α. Συρίγος διατηρεί στην Καστοριά μεγάλο κατάστημα, όπου εμπορεύεται γουναρικά εγχώριας παραγωγής.

Παράλληλα, από έρευνα που έκανε στην ελληνική αγορά, πήρε την απόφαση να ιδρύσει Υποκατάστημα στην Αθήνα. Για το σκοπό αυτό συντάσσει απογραφή της περιουσίας του, από την οποία προέκυψε ο παρακάτω ισολογισμός, και προβάνει στην αποστολή διαφόρων περιουσιακών στοιχείων για την προικοδότηση του Υποκαταστήματος, όπως αναφέρεται στη συνέχεια:

E	Ισολογισμός	P	
Έπιπλα και σκεύη	500.000	Κεφάλαιο	2.500.000
Εμπορεύματα	2.200.000	Προμηθευτές	800.000
Πελάτες	300.000	Γραμμάτια πληρωτέα	200.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	100.000		
Ταμείο	400.000		
	<u>3.500.000</u>	<u>3.500.000</u>	

Αποστολή για την ίδρυση του Υποκαταστήματος:

- έπιπλα και σκεύη αξίας δρχ. 180.000
- εμπορεύματα αξίας δρχ. 1.000.000
- μετρητά δρχ. 300.000

Σημειώνομε τις πράξεις που ακολούθησαν:

2 Ιανουαρίου: Το Κεντρικό πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 για 210.000 και εισπράττει αμέσως την αξίας τους.

3 Ιανουαρίου: Το Υποκατάστημα Αθηνών πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 120.000 για δρχ. 140.000 και εκδίδει συναλλαγματική λήξεως δύο μηνών, ονομαστικής αξίας δρχ. 145.000.

4 Ιανουαρίου: Το Κεντρικό πληρώνει ενοίκια του Υποκαταστήματος για δύο μήνες συνολικού ποσού δρχ. 36.000.

5 Ιανουαρίου: Το Κεντρικό προμηθεύεται εμπορεύματα αξίας δρχ. 500.000 και καταβάλλει αμέσως το 50% της αξίας. Για το υπόλοιπο υπογράφει γραμμάτια λήξεως ενός μηνός, ονομαστικής αξίας δρχ. 260.000.

9 Ιανουαρίου: Ο Κ. Παπαϊωάννου κομιστής γραμματίου ονομαστικής αξίας δρχ. 30.000, που έχει εκδοθεί από το Κεντρικό και λήγει στις 9 Ιανουαρίου, έρχεται στο Υποκατάστημα Αθηνών και ζητά την εξόφληση του. Μετά από συνενόδηση Κεντρικού και Υποκαταστήματος, το Υποκατάστημα ενεργεί την εξόφληση του γραμματίου.

12 Ιανουαρίου: Το Κεντρικό εισπράττει γραμμάτιο ονομαστικής αξίας δρχ. 20.000. Επίσης από πελάτες του εισπράττει δρχ. 150.000.

13 Ιανουαρίου: Το Υποκατάστημα πληρώνει μισθούς του προσωπικού του δρχ. 80.000 και γενικά έξοδα δρχ. 20.000.

14 Ιανουαρίου: Το Υποκατάστημα πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 450.000 για 500.000 και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο.

15 Ιανουαρίου: Πελάτης που οφείλει στο Κεντρικό δρχ. 150.000 εξοφλεί την υποχρέωσή του στο Υποκατάστημα Αθηνών.

17 Ιανουαρίου: Το Υποκατάστημα αποστέλλει στο Κεντρικό εμπορεύματα αξίας δρχ. 430.000 και μετρητά δρχ. 820.000.

20 Ιανουαρίου: Το Κεντρικό πληρώνει για λογαριασμό του Υποκαταστήματος δρχ. 5000 για δημοτικά τέλη.

Με την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση Α. Συρίγου εφαρμόζει ενιαία λογιστική οργάνωση, καταστρώσετε τις ημερολογιακές εγγραφές για την απεικόνιση των παραπάνω πράξεων στο Ημερολόγιο του Κεντρικού.

2. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως υποδείξετε τις εγγραφές που θα πρέπει να ενεργήσουν το Κεντρικό και το Υποκατάστημα, αν τηρηθεί ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση για το Υποκατάστημα.

3. Η επιχείρηση «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ» συντάσσει απογραφή την 1η Μαρτίου από την οποία προκύπτουν:

- εμπορεύματα αξίας δρχ. 600.000
- έπιπλα και σκεύη αξίας δρχ. 70.000
- πελάτες δρχ. 40.000
- ταμείο δρχ. 200.000
- γραμμάτια πληρωτέα αξίας δρχ. 20.000
- προμηθευτές δρχ. 380.000
- κεφάλαιο δρχ. 510.000

Αμέσως μετά, έχοντας αποφασίσει να ιδρύσει Υποκατάστημα στη Θεσσαλονίκη, αποστέλλει για το σκοπό αυτόν στο διευθυντή, που έχει ορίσει εκεί, δρχ. 100.000, και εμπορεύματα αξίας δρχ. 400.000.

Στη συνέχεια γίνονται οι επόμενες συναλλαγές:

2 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 50.000 με πίστωση. Πωλεί επίσης εμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 140.000.

5 Μαρτίου: Το Κεντρικό προμηθεύεται εμπορεύματα αξίας δρχ. 300.000 με πίστωση.

6 Μαρτίου: Το Κεντρικό εισπράττει από πελάτες δρχ. 40.000 και εξοφλεί τον πιστωτή του Υποκατάστηματος για δρχ. 50.000.

7 Μαρτίου: Το Κεντρικό πωλεί εμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 240.000.

8 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα πωλεί εμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 300.000. Αμέσως εμβάζει στο Κεντρικό δρχ. 100.000, τις οποίες αυτό εισπράττει την ίδια μέρα.

10 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα καταβάλλει για λογαριασμό του Κεντρικού δρχ. 200.000 σε προμηθευτές του.

12 Μαρτίου: Το Κεντρικό αγοράζει εμπορεύματα αξίας δρχ. 150.000 σε μετρητά. Επίσης πληρώνει διάφορα γενικά έξοδα του Υποκαταστήματος συνολικού ποσού δρχ. 25.000

16 Μαρτίου: Από πωλήσεις εμπορευμάτων το Κεντρικό εισπράττει δρχ. 320.000 και το Υποκατάστημα δρχ. 10.000.

20 Μαρτίου: Το Κεντρικό στέλνει στο Υποκατάστημα εμπορεύματα αξίας δρχ. 160.000.

22 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα πωλεί εμπορεύματα με πίστωση δρχ. 90.000. Επίσης εξοφλεί για λογαριασμό του Κεντρικού γραμμάτια πληρωτέα αξίας δρχ. 20.000 και ειδοποιεί αυθημερόν το Κεντρικό.

26 Μαρτίου: Το Κεντρικό πωλεί εμπορεύματα και εισπράττει δρχ. 340.000. Επίσης εισπράττει για λογαριασμό του Υποκαταστήματος από πελάτη του δρχ. 90.000 και ειδοποιεί το Υποκατάστημα αυθημερόν.

29 Μαρτίου: Το Κεντρικό εξοφλεί τους προμηθευτές του δρχ. 480.000 σε μετρητά.

31 Μαρτίου: Το Υποκατάστημα εμβάζει στο Κεντρικό δρχ. 100.000, που εισπράττονται από το Κεντρικό αυθημερόν.

Την 31 Μαρτίου συντάσσεται απογραφή των εμπορευμάτων και διαπιστώνονται:

- Εμπορεύματα Κεντρικού μηδέν
- Εμπορεύματα Υποκαταστήματος αξίας δρχ. 10.000.

Ζητείται η κατάρτιση των ημερολογιακών εγγραφών απεικονίσεως των παραπάνω πράξεων καθώς και του αποτελέσματος από την πώληση των εμπορευμάτων, αν η επιχείρηση ακολουθεί ενιαία λογιστική οργάνωση (βιβλία Κεντρικού).

4. Με τα δεδομένα της προηγούμενης ασκήσεως υποδείξετε τις εγγραφές που θα πρέπει να ενεργήσει το Κεντρικό και το Υποκατάστημα, αν τηρήσουν ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

9.1 Απλογραφία - Διπλογραφία.

Η Λογιστική ως τεχνική απεικονίσεως των συναλλαγών και παρακολουθήσεως των μεταβολών της περιουσίας εφαρμόζεται με δύο μεθόδους. Η μία μέθοδος είναι απλή στην εφαρμογή της αλλά και με πολλές αδυναμίες. Περιορίζεται μόνο στο να παρακολουθεί τις σχέσεις της επιχειρήσεως με τρίτα πρόσωπα και την κίνηση των μετρητών, ενώ δεν παρακολουθεί τις μεταβολές της καθαρής περιουσίας. Η μέθοδος αυτή λέγεται **Απλογραφία** και η Λογιστική με αυτή δεν μπορεί να εκπληρώσει βασικούς της σκοπούς, όπως είναι ο έλεγχος κ.ά.

Αντίθετα, με την άλλη μέθοδο η Λογιστική ολοκληρώνει την προσπάθειά της και επιτυγχάνει όλους τους σκοπούς της. Παρακολουθεί όλα ανεξαιρέτως τα στοιχεία της περιουσίας και είναι σε θέση να προσδιορίσει την οικονομική θέση της επιχειρήσεως. 'Όλα αυτά τα κατορθώνει χάρη στο μηχανισμό των διπλών εγγραφών, γι' αυτό λέγεται **Διπλογραφία ή Διγραφία**.

Ο μηχανισμός αυτός, όπως ξέρομε από την Α' τάξη, λέγεται έτσι, επειδή κάθε συναλλαγή καταχωρίζεται με διπλή εγγραφή και σε δύο τουλάχιστον λογαριασμούς. Μία σε χρέωση και μία σε πίστωση.

Οι μεγάλες και οι καλά οργανωμένες επιχειρήσεις ακολουθούν τη διπλογραφία.

Ανάλογα τώρα με τις ειδικότερες ανάγκες, που έχει κάθε επιχείρηση, η διπλογραφία εφαρμόζεται με διαφορετικά συστήματα. Από τα συστήματα αυτά θα εξετάσουμε το **Ιταλικό**, το **συγκεντρωτικό** και το **αμερικανικό**.

9.2 Ιταλικό ή κλασικό σύστημα.

Το **ιταλικό σύστημα**, που λέγεται και **κλασικό**, είναι αυτό με το οποίο εργασθήκαμε ως τώρα σε παραδείγματα και ασκήσεις.

Για την εφαρμογή του χρειαζόμαστε κυρίως τα εξής βιβλία:

- Ημερολόγιο
- Γενικό Καθολικό
- Αναλυτικά Καθολικά
- Απογραφών.

Οι οικονομικές πράξεις καταχωρίζονται πρώτα στο Ημερολόγιο με τον τρόπο και την τάξη που έχομε διδαχθεί ως τώρα. Ακολούθως μεταφέρονται στο Γενικό Καθολικό, όπου, όπως ξέρομε, τηρούνται όλοι οι γενικοί ή περιληπτικοί λογαριασμοί καθώς και οι απλοί πρωτοβάθμιοι. Στη συνέχεια περνούν στα Αναλυτικά Καθολικά και ενημερώνονται οι ειδικοί λογαριασμοί.

Το βιβλίο Απογραφών χρησιμοποιείται για την καταχώριση της απογραφής με τη λεπτομέρεια και την τάξη που ξέρομε. Μάλιστα στο βιβλίο αυτό αμέσως μετά την απογραφή καταχωρίζεται και ο ισολογισμός με ανάλυση του λογαριασμού «Αποτελέσματα χρήσεως».

Το σύστημα αυτό ταιριάζει σε μικρές επιχειρήσεις. Η καταχώριση των συναλλαγών στο Ημερολόγιο είναι μια σοβαρή αδυναμία του ιταλικού συστήματος. Στο βιβλίο αυτό, όπως είναι φυσικό, δεν μπορούν να εργάζονται συγχρόνως δύο ή περισσότεροι υπάλληλοι - λογιστές. Μπορεί να εργάζεται ένας μόνον. Επομένως όταν οι συναλλαγές είναι πολλές, η ενημερότητα των βιβλίων του συστήματος αυτού εξαρτάται από την ικανότητα και την ταχύτητα του υπάλληλου - λογιστή στην καταχώρισή τους. Άλλα όσο ικανός και ταχύς και αν είναι αυτός δεν μπορεί να παρακολουθήσει τις συναλλαγές όταν παρουσιάζονται με υψηλό ρυθμό, όπως συμβαίνει στις μεγάλες επιχειρήσεις.

9.3 Συγκεντρωτικό σύστημα.

9.3.1 Γενικά.

Την αδυναμία του ιταλικού ή κλασικού συστήματος να παρακολουθήσει το ρυθμό των συναλλαγών, όταν αυτός είναι έντονος, έρχεται να θεραπεύσει το συγκεντρωτικό σύστημα.

Για την εφαρμογή του χρειαζόμαστε δύο κατηγορίες βιβλίων: τα **αναλυτικά** και τα **συγκεντρωτικά**.

Αναλυτικά βιβλία είναι τα **Αναλυτικά Ημερολόγια** και τα **Αναλυτικά Καθολικά**, ενώ συγκεντρωτικά είναι το **Ημερολόγιο** (που λέγεται, Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο) και τό **Καθολικό** (που λέγεται Γενικό Καθολικό).

Οι οικονομικές πράξεις εγγράφονται πρώτα στα αναλυτικά ημερολόγια με κάθε λεπτομέρεια σύμφωνα με τα δικαιολογητικά τους έγγραφα. Αμέσως μετά ενημερώνονται τα αναλυτικά καθολικά (βιβλία ή καρτέλες). Κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα οι πράξεις μεταφέρονται συγκεντρωτικά από τα Αναλυτικά Ημερολόγια στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο και από αυτό στο Γενικό Καθολικό.

9.3.2 Τα Αναλυτικά Ημερολόγια.

Ας δούμε όμως τι είναι τα αναλυτικά ημερολόγια που συναντάμε για πρώτη φορά.

Με το ιταλικό ή κλασικό σύστημα όλες οι οικονομικές πράξεις καταχωρίζονται στο ίδιο βιβλίο και από ένα υπάλληλο. Είδαμε ότι αυτό είναι μια αδυναμία και γι' αυτό το λόγο δεν εφαρμόζεται σε μεγάλες επιχειρήσεις.

Κατά το συγκεντρωτικό σύστημα οι οικονομικές πράξεις χωρίζονται σε κατηγορίες, ανάλογα προς τη συχνότητα ή το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για την επιχείρηση. Για κάθε μια από τις κατηγορίες αυτές τηρείται ιδιαίτερο βιβλίο που ονομάζεται **αναλυτικό ημερολόγιο...** και στο οποίο καταχωρίζονται ομοειδείς πράξεις.

Έτσι επέρχεται μια διάσπαση του Ημερολογίου του ιταλικού συστήματος σε περισσότερα βιβλία, καθένα από τα οποία ενημερώνεται από ιδιαίτερο υπάλληλο - λογιστή.

Μια εμπορική επιχείρηση π.χ. παρουσιάζει τις εξής κατηγορίες οικονομικών

πράξεων: αγορές, πωλήσεις, εισπράξεις, πληρωμές και διάφορες άλλες.

Έτσι λοιπόν μπορούμε να ανοίξουμε:

— αναλυτικό ημερολόγιο αγορών, όπου καταχωρίζονται όλες οι αγορές εμπορευμάτων,

— αναλυτικό ημερολόγιο πωλήσεων, όπου θα εγγράφονται όλες οι πωλήσεις εμπορευμάτων,

— αναλυτικό ημερολόγιο εισπράξεων, όπου θα συμπεριλαμβάνονται όλες οι εισπράξεις,

— αναλυτικό ημερολόγιο πληρωμών, όπου θα αναφέρονται όλες οι πληρωμές.

Τα αναλυτικά ημερολόγια εισπράξεων και πληρωμών απαντούν συχνά σε ενιαίο βιβλίο, που λέγεται **Αναλυτικό Ημερολόγιο Ταμείου** και όπου η αριστερή του σελίδα εξυπηρετεί το αναλυτικό ημερολόγιο εισπράξεων και η δεξιά το αναλυτικό ημερολόγιο πληρωμών.

— αναλυτικό ημερολόγιο διαφόρων πράξεων, όπου θα σημειώνονται όλες οι άλλες πράξεις για τις οποίες δεν υπάρχει αναλυτικό ημερολόγιο. Το βιβλίο αυτό μπορεί να παραληφθεί αν δεν παρουσιάζει αξιόλογη κίνηση, οπότε οι πράξεις αυτές θα καταχωρίζονται απευθείας στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο.

Βέβαια η απαρίθμηση των βιβλίων αυτών για εμπορική επιχείρηση είναι ενδεικτική. Το Λογιστήριο κρίνει σε κάθε περίπτωση ποια αναλυτικά ημερολόγια θα τηρήσει (π.χ. Γραμματίων εισπρακτέων κλπ.).

Τα αναλυτικά ημερολόγια (Α.Η.) ανάλογα προς τη γραμμική τους διάταξη διακρίνονται σε Α.Η., **κάθετης διατάξεως** και Α.Η. **οριζόντιας διατάξεως**. Θα γνωρίσομε και τα δύο αυτά είδη Α.Η. χωριστά.

9.3.3 Αναλυτικά ημερολόγια κάθετης διατάξεως. Τα φύλλα ελέγχου και αναλύσεως.

Τα ημερολόγια κάθετης διατάξεως λέγονται έτσι, επειδή σ' αυτά οι λογαριασμοί, που κινούνται, καταχωρίζονται ο ένας κάτω από τον άλλο.

Υποδείγματα γραμμικής διατάξεως των βιβλίων, θα βρει ο μαθητής στο τέλος του κεφαλαίου.

Ας δούμε τώρα παράδειγμα τηρήσεως των παραπάνω βιβλίων.

Παράδειγμα.

1 Ιουνίου: Ο έμπορος Κ καταθέτει δρχ. 200.000 για την έναρξη των εργασιών της επιχειρήσεώς του.

2 Ιουνίου: Πληρώνει ενοίκιο του καταστήματος για το μήνα Ιούνιο δρχ. 8000.

3 Ιουνίου: Αγοράζει σε μετρητά έπιπλα αξίας δρχ. 50.000. Τιμολόγιο 12/3.6.19.. «ΑΣΤΗΡ».

4 Ιουνίου: Αγοράζει 20 ραπτομηχανές από την «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε προς δρχ. 5000 τη μία και αποδέχεται συναλλαγματική για το 50% της αξίας, ενώ για το υπόλοιπο παραμένει χρεώστης. Τιμολόγιο 703/4.6.19.. «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.

5 Ιουνίου: Πωλεί 5 ραπτομηχανές στον Α προς δρχ. 7000 τη μία και εκδίδει συναλλαγματική, που αποδέχεται ο Α. Τιμολόγιο 1/5.6.19..

6 Ιουνίου: Αγοράζει με πίστωση 10 γραφομηχανές από την «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. προς δρχ. 6000 τη μία. Τιμολόγιο 72/6.6.19.. «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. Την ίδια μέρα πλη-

ρώνει δρχ. 2000 για διάφορα μεταφορικά.

8 Ιουνίου: Πωλεί στον Κ. Πύρρου 7 γραφομηχανές προς δρχ. 8000 τη μία με πίστωση. Τιμολόγιο 2/8.6.19..

9 Ιουνίου: Πληρώνει για το χρέος του δρχ. 40.000 στην «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε. και 50.000 στην «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.

12 Ιουνίου: Παραλαμβάνει από τον Ε. Γρηγορίου 5 τηλεοράσεις με την εντολή να τις πωλήσει (για λογαριασμό του Ε. Γρηγορίου) στην τιμή των δρχ. 10.000 τη μία. Δελτίο αποστολής 63/12.6.19.. Ε. Γρηγορίου.

15 Ιουνίου: Ο πελάτης Κ. Πύρρου εξοφλεί την υποχρέωσή του καταβάλλοντας μετρητά δρχ. 56.000.

16 Ιουνίου: Ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων όψεως στην Τράπεζα Τ και καταθέτει δρχ. 60.000.

17 Ιουνίου: Εξοφλεί τη συναλλαγματική, ονομαστικής αξίας δρχ. 50.000, με έκδοση επιταγής εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων που έχει στην Τράπεζα Τ.

Να τώρα και τα αναλυτικά ημερολόγια με τις παραπάνω πράξεις καταχωρισμένες:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΓΟΡΩΝ

Χρονολ.	Αιτιολογία	Ειδικοί λογ/σμοί για χρέωση	Λογ/σμοί προς πίστωση		Ποσά	
			Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Ολικά
19.. Ιούν.	4 Αγορά Τ. 703/4.6.19.. «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	Ραπτομηχανές	Συν. Πληρ/ες Προμηθευτές Προμηθευτές	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	50.000	100.000
Ιούν. 6	Αγορά Τ. 72/6.6.19.. «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.	Γραφ/νές	«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.	—	60.000	160.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Χρονολ.	Αιτιολογία	Ειδικοί λογ/σμοί προς πίστωση	Λογ/σμοί προς χρέωση		Ποσά	
			Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Ολικά
19.. Ιούν. 8	Πώληση Τ. 1/5.6.19.. Πώληση Τ. 2/8.6.19..	Ραπ/νές Γραφ/νές	Συν. Εισ/έες Πελάτες	— Κ. Πύρρου	— —	35.000 56.000 91.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ.	Απολογία		Λογ/σμόι προς πιστωση		Ποσά	
Μήν.	Ημ.		Γενικό	Ειδικό	Μερικά	Ολικά
19.. Ιούν.	1 Ιούν.	Αρχική κατάθεση Εισπράξη από πελάτη μας	Κεφάλαιο Πελάτης	— Κ. Πύρρου	— —	200.000 56.000 <u>256.000</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Χρονολ.	Απολογία		Λογ/σμόι προς χρέωση		Ποσά	
Μήν.	Ημ.		Γενικό	Ειδικό	Μερικά	Ολικά
19.. Ιούν.	2 Ιούν.	Ενοίκιο Ιουνίου Αγορά επιπλ. Γ. 12/3.6.19.. «ΑΣΤΗΡ»	Γενικά έξοδα Έπιπλα-σκεύη Γενικά έξοδα Προμηθευτές » Τραπέζες, λασμοί καπαθέτεσων	Ενοίκια — Διάφορα «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε. «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. Τράπεζα Τ	— — 40.000 <u>50.000</u> 60.000	8.000 50.000 2.000 90.000 60.000 <u>210.000</u>
Ιούν.	6	Μεταφορικά				
Ιούν.	9	Έναντι χρέους				
Ιούν.	16	Σύσταση λ/σμού καταθέτεσων όμιεις				

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ.	Αποτολογία	Λογ/σμοί προς χρέωση	Ενικοί	Ενδικοί	Λογ/σμοί προς πίστωση	Ειδικοί	Μερικά	Ποσά
Μήν.	Ημ.							Ολικά
19.. Ιουν.	12	Παραλαβή τηλεοράσεων Ε. Γρηγορίου, Δ.Α. 63/ 12.6.19.. Ε. Γρηγορίου	Εμπορεύματα τρίτων για πώληση	Τραπεζάρισης Ε. Γρηγορίου	Δικαιουμένοι ειπωρ. για πώληση	Ε. Γρηγορίου	—	50.000
Ιουν.	17	Εξόφληση συναλλαγματικής με επιπλανή μας	Συναλλαγμα- τικές πλη- ρωτές	—	Τράπεζες Τ. Α/σμοί κατα- θέσεων	Τράπεζες Τ	—	50.000

Μπορούμε να σημειώσομε τώρα τις παρακάτω παρατηρήσεις:

— για το παράδειγμα αυτό μας ήταν απαραίτητα όσα βιβλία τηρήσαμε. Σε άλλη περίπτωση ίσως να μας ήταν περιπτά ορισμένα από αυτά και να μας χρειάζονταν άλλα.

— η γραμμική διάταξη, που ακολουθήσαμε στα παραπάνω υποδείγματα, είναι ενδεικτική. Θα μπορούσαν δηλαδή να προστεθούν στήλες ή να τροποποιηθούν αυτές που υπάρχουν, κλπ.

— κάθε οικονομική πράξη αναλύεται και, αν αφορά σε αγορά ή σε πώληση εμπορευμάτων, καταχωρίζεται στο Α.Η Αγορών ή Πωλήσεων αντίστοιχα. Αν αφορά σε είσπραξη ή σε πληρωμή, στα Α.Η Εισπράξεων ή Πληρωμών. Αν τέλος δεν ανήκει στις περιπτώσεις αυτές, τότε καταχωρίζεται στο Α.Η. των διαφόρων πράξεων.

Οι εγγραφές από τα αναλυτικά ημερολόγια μεταφέρονται στα αναλυτικά καθολικά (βιβλία ή καρτέλες). Η περίπτωση αυτή δεν θα μας απασχολήσει, γιατί δεν παρουσιάζει καμιά δυσκολία. Θα ασχοληθούμε όμως με τη μεταφορά των εγγραφών από τα Α.Η. στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο. Η μεταφορά αυτή γίνεται κατά διαστήματα είτε κάθε μέρα, είτε κάθε μήνα κλπ.

Θα προσέξει ο μαθητής ότι η κατάρτιση των εγγραφών είναι πολύ εύκολη, γιατί κάθε αναλυτικό ημερολόγιο (πλην του Α.Η. διαφόρων πράξεων) αντιστοιχεί σε κάποιο λογαριασμό, π.χ. το Α.Η. Αγορών στο λογαριασμό «Αγορές» κ.ο.κ. Επομένως η κίνηση των ημερολογίων αυτών θα περάσει στη χρέωση ή πίστωση του λογαριασμού που εκπροσωπούν. Οι λογαριασμοί που θα λειτουργήσουν αντίθετα, αναφέρονται στη στήλη λογαριασμοί προς πίστωση ή προς χρέωση κατά περίπτωση.

Π.χ. σύμφωνα με το Α.Η. Πληρωμών ο λογαριασμός «Ταμείο», πρέπει να πιστωθεί με δρχ. 210.000, δηλαδή για πληρωμές ενοικίων δρχ. 8000, για αγορές επίπλων δρχ. 50.000, για διάφορα γενικά έξοδα (μεταφορικά) δρχ. 2000, για καταβολές σε προμηθευτές μας δρχ. 90.000 και για κατάθεση στην Τράπεζα Τ. δρχ. 60.000.

Οι λογαριασμοί (γενικοί) που πρέπει να χρεωθούν είναι: «Γενικά έξοδα», «Έπιπλα και σκεύη», «Προμηθευτές» και «Τράπεζες, Λόμοι καταθέσεων», που τους βρίσκομε όλους στη στήλη: «Λογαριασμόι προς χρέωση».

Εδώ θα πρέπει να σημειώσομε μια δυσχέρεια που παρουσιάζεται στα Α.Η., όταν αυτά τηρούνται με την κάθετη διάταξη, όπως στο παράδειγμά μας.

Στη στήλη των λογαριασμών, οι οποίοι αντιλειπουργούν, μπορεί να διαβάσει κανείς τον ίδιο λογαριασμό περισσότερες φορές. Ήδη στο παράδειγμά μας και συγκεκριμένα στο Α.Η Αγορών βρίσκομε το λογαριασμό «Προμηθευτές» δύο φορές. Τη μια φορά πιστώνεται με δρχ. 50.000 και την άλλη με δρχ. 60.000.

Θα ήταν βέβαια δυνατό να είχαμε και άλλες φορές τον ίδιο λογαριασμό με διαφορετικά ποσά, όπως θα μπορούσαν και άλλοι λογαριασμοί να παρουσιάσουν το φαινόμενο αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές με τη γραμμική διάταξη αυτή των αναλυτικών ημερολογίων, δηλαδή την κάθετη, δεν προσδιορίζεται αιμέσως το συνολικό ποσό, με το οποίο χρεώνεται ή πιστώνεται τελικά ο κάθε λογαριασμός.

Στο παράδειγμά μας η δυσχέρεια αυτή δεν έγινε αισθητή, γιατί η κίνηση είναι μικρή και έτσι δεν έχουμε επανάληψη λειτουργίας του ίδιου λογαριασμού στο ίδιο

Α.Η. εκτός από την περίπτωση των Προμηθευτών, στο Α.Η. Αγορών και Γεν. Εξόδων στο Α.Η. Πληρωμών.

Στην πράξη όμως το πρόβλημα παρουσιάζεται ουδέ γιατί, η εβδομαδιαία έστω, κίνηση του Α.Η. μπορεί να καλύπτει 10 ή 20 σελίδες και μέσα σ' αυτές να επαναλαμβάνονται οι ίδιοι λογαριασμοί περισσότερες φορές.

Να ένα παράδειγμα, όπου σε μια σελίδα επαναλαμβάνονται οι ίδιοι λογαριασμοί:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Χρονολ.		Αιτιολογία	Λογ/σμοί προς Χρέωση		Ποσά	
Μήν.	Ημ.		Γενικοί	Ειδικοί	Μερικά	Ολικά
Δ/ριος	30	Εκ μεταφοράς	Πιστωτές	Χρήστου	5.000
	»	Εξόφληση οφειλής μας	Μισθοί	—	10.000	
	»	Μισθοδοσία	Προμηθευτές	Πρέκας	20.000	
	»	Εξόφληση οφειλής μας	Πιστωτές	Βένης	6.000	
	»	Εξόφληση Συναλ/κής	Συναλ/κές	—	10.000	
	»	Εξόφληση οφειλής μας	πληρωτέες	Προμηθευτές	30.000	81.000
	31	Εξόφληση συναλ/κής	Συναλ/κές	—	5.000	
	»	Εξόφληση οφειλής μας	πληρωτέες	Πιστωτές	7.000	
	»	Εξόφληση οφειλής μας	Προμηθευτές	Γάγος	50.000	62.000
				Λάζου		

Πριν λοιπόν καταρτίσομε τις ημερολογιακές εγγραφές, πρέπει προηγουμένως να συγκεντρώσουμε τις εγγραφές που αφορούν στον ίδιο λογαριασμό, ώστε να γνωρίζουμε τη συνολική του κίνηση. Η εργασία αυτή γίνεται με τη σύνταξη ειδικής καταστάσεως που λέγεται: **Φύλλο ελέγχου και αναλύσεως**.

Το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως του παραπάνω Α.Η. θα έχει τη μορφή:

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Λογαριασμοί προς χρέωση			
Πιστωτές	Μισθοί	Προμηθευτές	Συν/κές πληρωτέες
5.000	10.000	20.000	10.000
6.000		30.000	5.000
7.000		50.000	
18.000	10.000	100.000	15.000

Μπορούμε να παρατηρήσομε τώρα ότι οι 9 εγγραφές του Α.Η περιορίσθηκαν σε 4 καθώς μόνο 4 λογαριασμοί πρέπει να χρεωθούν.

Μετά από αυτό ας επιστρέψουμε στο παράδειγμά μας για να συντάξουμε τα φύλλα ελέγχου και αναλύσεως και να καταρτίσουμε τις ημερολογιακές εγγραφές.

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΑΓΟΡΩΝ

Λογαριασμοί προς πίστωση	
Συναλλαγματικές πληρωτέες	Προμηθευτές
50.000	50.000
<u>50.000</u>	<u>60.000</u>
<u>50.000</u>	<u>110.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Λογαριασμοί προς χρέωση	
Συναλλαγματικές εισπρακτέες	Πελάτες
35.000	56.000
<u>35.000</u>	<u>56.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Λογαριασμοί προς πίστωση	
Κεφάλαιο	Πελάτες
200.000	56.000
<u>200.000</u>	<u>56.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Λογαριασμοί προς χρέωση			
Γενικά έξοδα	Έπιπλα και σκέύη	Προμηθευτές	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων
8.000	50.000	90.000	60.000
2.000	<u>50.000</u>	<u>90.000</u>	<u>60.000</u>
<u>10.000</u>	<u>50.000</u>	<u>90.000</u>	<u>60.000</u>

ΦΥΛΛΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ Α.Η. ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Λογ/σμοί προς χρέωση		Λογ/σμοί προς πίστωση	
Εμπορεύματα τρίτων για πώληση	Συναλλαγματικές πληρωτέες	Δικαιούχοι εμπορευμάτων για πώληση	Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων
50.000	50.000	50.000	50.000
<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>

Ακολουθούν τώρα οι εγγραφές στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο:

		Αγορές Συναλλαγματικές πληρωτέες Προμηθευτές Όπως το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως Α.Η. Αγορών	160.000	50.000 110.000	
		Συναλλαγματικές εισπρακτέες Πελάτες Πωλήσεις Όπως το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως Α.Η. Πωλήσεων	35.000 56.000		91.000
		Ταμείο Κεφάλαιο Πελάτες Όπως το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως Α.Η. Εισπράξεων	256.000	200.000 56.000	
		Γενικά Έξοδα Έπιπλα και σκεύη Προμηθευτές Τράπεζες λ/σμοί καταθέσεων Ταμείο Όπως το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως Α.Η.Πληρωμών	10.000 50.000 90.000 60.000		210.000
		Εμπορεύματα τρίτων για πώληση Συναλλαγματικές πληρωτέες Δικαιούχοι εμπορευ - μάτων για πώληση Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων Όπως το φύλλο ελέγχου και αναλύσεως Α.Η.Διαφόρων πράξεων	50.000 50.000	50.000 50.000	
					817.000
					817.000

Καθώς βλέπομε οι ημερολογιακές εγγραφές δεν παρουσιάζουν δυσκολία. Διατυπώνονται όπως και οι εγγραφές στο ιταλικό σύστημα και μάλιστα με απλούστερο σχετικά τρόπο καθώς δεν αναφέρομε τους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς ή τα δικαιολογητικά έγγραφα της συναλλαγής.

Στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο γράφομε πολλές φορές κατευθείαν τις εγγραφές ενάρξεως και λήξεως γιατί η καταχώρισή τους στα αναλυτικά ημερολόγια δεν εξυπηρετεί καμιά σκοπιμότητα.

Ακολουθεί η ενημέρωση του Γενικού Καθολικού, που γίνεται από το Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο.

9.3.4 Αναλυτικά ημερολόγια οριζόντιας διατάξεως.

Τα Αναλυτικά Ημερολόγια λέγονται οριζόντιας διατάξεως, όταν οι λογαριασμοί, που αντιλειπούργούν, αναπτύσσονται σε στήλες και είναι ο ένας πλάι στον άλλο και όχι κάτω από τον άλλο, όπως συμβαίνει στα Α.Η. κάθετης διατάξεως.

Τα βιβλία του τύπου αυτού, όπως θα δούμε και στο παράδειγμα, καθιστούν περιπτή τη σύνταξη των φύλλων ελέγχου και αναλύσεως και έτσι η όλη λογιστική εργασία απλουστεύεται.

Υποδείγματα γραμμικής διατάξεως των βιβλίων θα βρει ο μαθητής στο τέλος του κεφαλαίου.

Ας προσέξει μόνο ο μαθητής κατά τη χρήση των ημερολογίων αυτών, γιατί εύκολα γίνονται λάθη. Όπου υπάρχουν πολλές στήλες, εύκολα ένα ποσό μπορεί να καταχωρισθεί σε άλλη στήλη (στην πλαϊνή) από εκείνη που πρέπει.

Στις επόμενες σελίδες ακολουθούν τα αναλυτικά ημερολόγια με τις πράξεις του παραδείγματος της προηγούμενης παραγράφου καταχωρισμένες:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΓΟΡΩΝ

Χρονολ.		Λ/σμοί ειδικοί προς		Απιστολογία		Λ/σμοί προς πίστωση	
Μήν.	Ημ.	Χρέωση	Πίστωση	Αγορές	Συναλλαγματικές πληρωτές	Προμηθευτές	
19... Ιουν.	4	Ραπτομηχανές	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	Αγορά Τ. 703/ 4.6.19.. «ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	100.000	50.000	50.000
	»	6 Γραφομηχανές	«ΠΥΡΘΟΣ» Α.Ε.	Αγορά Τ. 72/6.6. 19.. «ΠΥΡΘΟΣ» Α.Ε.	60.000 <hr/> 160.000	— <hr/> 50.000	60.000 <hr/> 110.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Χρονολ.		Λ/σμοί ειδικοί προς		Απιστολογία		Λ/σμοί προς χρέωση	
Μήν.	Ημ.	Πίστωση	Χρέωση	Πωλήσεις	Συναλλαγματικές εισπρακτές	Πελάτες	
19.. Ιουν.	5	Ραπτομηχανές	—	Πώληση Τ. 1/ 5.6.19..	35.000	—	
	»	8 Γραφομηχανές	Κ. Πύρρου	Πώληση Τ. 2/8. 6.19..	56.000 <hr/> 91.000	— <hr/> 35.000	56.000 <hr/> 56.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ

Χρονολ.	Αριθμογρία	Λ/σησις ειδικοί προς πίστωση	Λ/σησις χρεούμενος:	Λ/σησις προς πίστωση	
				Ταμείο	Κεφάλαιο
Μήν.	Ημ.				
19...	1	Αρχική κατάθεση	200.000	200.000	—
Ιούν.	15	Εισπράξη από πελάτη μας	<u>56.000</u>	<u>—</u>	<u>56.000</u>
		Κ. Πύρρου	<u>256.000</u>	<u>200.000</u>	<u>56.000</u>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ

Χρονολ.		Αιτιολογία	Λ/σμοί ειδικοί προς χρέωση	Λ/σμός πιστούμενος: Ταμείο
Μήν.	Ημ.			
19..				
Ιούνιος	2	Ενοίκιο Ιουνίου Αγορά επίπλων Τ. 12/3.6.19 «ΑΣΤΗΡ»	Ενοίκια	8.000
»	3		—	50.000
»	6	Μεταφορικά	Διάφορα	2.000
»	9	Έναντι χρέους	«ΕΛΠΙΣ» Ο.Ε.	40.000
»	»	Έναντι χρέους	«ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε.	50.000
»	16	Σύσταση Λ/σμού καταθέσεων όψεως	Τράπεζα Τ.	<u>60.000</u>
				210.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Σύνολο	Λ/σμοί προς Χρέωση				Λ/σμοί ειδικοί προς χρέωση	Χρονολ.	
			Συναλ/κές πληρωτέες	Εμπορεύμα- τα τρίτων για πώληση		Μήν.	Ημ.
50.000				50.000	·	Τηλεοράσεις Ε. Γρηγορίου	19... Ιούνιος 12
50.000	—	—	50.000	—			
100.000	—	—	50.000	50.000	50.000	Ιούνιος	17

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Α/σμοί προς χρέωση					
Γενικά έξοδα	Έπιπλα και σκεύη	Προμη- θευτές	Τράπεζες, Α/σμοί καταθέσεων		
8.000	—	—	—		
—	50.000	—	—		
2.000	—	—	—		
—	—	40.000	—		
—	—	50.000	—		
—	—	—	60.000		
10.000	50.000	90.000	60.000		

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Αιτιολογία	Α/σμοί ειδικοί προς πίστωση	Α/σμοί προς πίστωση				Σύνολο
		Δικαιούχοι εμπορευ- μάτων για πώληση	Τράπεζες, λογ/αμοί Κατ/σεων			
Παραλαβή τηλεοράσεων Ε. Γρηγορίου Δ.Α. 63/12.6... Γρηγορίου Εξόφληση Συν/κής με επιταγή μας	Ε. Γρηγορίου	50.000	—			50.000
	Τράπεζα Τ	— 50.000	50.000 50.000	—	—	50.000 100.000

9.3.5 Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο – ο Τετραγωνικός Πίνακας εγγραφών.

Η εγγραφή στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο είναι απλή, γιατί με την ανάπτυξη των Α.Η. σε στήλες, καθεμία από τις οποίες απεικονίζει τη χρέωση ή πίστωση ενός λογαριασμού, έχομε ακριβώς δ.τι μας χρειάζεται για να προσδιορίσουμε χρεούμενους και πιστούμενους λογαριασμούς καθώς και τα ποσά τους.

Εντούτοις με τον τρόπο αυτό ενημερώσεως του Συγκεντρωτικού Ημερολογίου είναι δυνατό να αναφέρομε δύο ή περισσότερες φορές τον ίδιο λογαριασμό για αντίστοιχες χρεώσεις ή πιστώσεις. Δηλαδή, αν ο λογαριασμός «Χρεώστες» αναφέρεται στο Α.Η. εισπράξεων (γιατί ο χρεώστης Γ επέστρεψε ένα μέρος από την οφειλή του), και στο Α.Η διαφόρων πράξεων (γιατί ο χρεώστης Δ πλήρωσε για λογαριασμό μας πιστωτή μας με σκοπό να συμψηφισθεί η υποχρέωσή του απέναντί μας), τότε όπως καταλαβαίνομε ο λογαριασμός «Χρεώστες» θα αναγραφεί μια φορά στο άρθρο μεταφοράς των εγγραφών του Α.Η. Εισπράξεων και ακόμα μια φορά στο άρθρο μεταφοράς των εγγραφών του Α.Η. Διαφόρων πράξεων.

Χωρίς αυτό να αποτελεί μειονέκτημα, μπορούμε να το αποφύγομε, ενεργώντας την ενημέρωση του Συγκεντρωτικού Ημερολογίου από το **Συγκεντρωτικό πίνακα εγγραφών**, που είναι γνωστός και ως **Τετραγωνικός Πίνακας εγγραφών ή Λογιστικό Τετράγωνο**.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ					Σύνολο χρεώσεων μήνα	Σύνολο χρεώσεων προηγουμένων μηνών	Σύνολα χρεώσεων	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
Εισπράξεων	Πληρωμών	Αγορών	Πωλήσεων	Διαφόρων Πράξεων				
256.000	—	—	—	—	256.000	—	256.000	Ταμείο
—	—	—	—	—	—	—	—	Κεφάλαιο
—	—	—	56.000	—	56.000	—	56.000	Πελάτες
—	10.000	—	—	—	10.000	—	10.000	Γενικά έξοδα
—	50.000	—	—	—	50.000	—	50.000	Εππλά και σκέψη
—	90.000	—	—	—	90.000	—	90.000	Προμηθευτές
—	80.000	—	—	—	80.000	—	60.000	Τράπεζες / Ασμοί καταθέσεων
—	—	160.000	—	—	160.000	—	160.000	Αγορές
—	—	—	—	50.000	50.000	—	50.000	Συναλλαγματικές πληρωτέες
—	—	—	—	—	—	—	—	Πωλήσεις
—	—	—	35.000	—	35.000	—	35.000	Συναλλαγματικές Εισ/τέες
—	—	—	—	50.000	50.000	—	50.000	Εμπ/τα τρίτων για πώληση
—	—	—	—	—	—	—	—	Δικαιούχοι εμ/των για πώληση
256.000	210.000	160.000	91.000	100.000	817.000	—	817.000	

Ο Πίνακας αυτός, που συντάσσεται στο τέλος κάθε μήνα, μας δίνει την ευχέρεια να διατυπώσομε μια μόνο ημερολογιακή εγγραφή για τη μεταφορά των εγγραφών από όλα τα Αναλυτικά Ημερολόγια.

Περιλαμβάνει σε μια στήλη την κίνηση των λογαριασμών ως τον προηγούμενο μήνα, σε ξεχωριστή στήλη την κίνηση του τελευταίου μήνα και σε τρίτη την κίνηση των λογαριασμών, όπως παρουσιάζεται κατά την ημέρα της συντάξεως του πίνακα. Ακόμα περιλαμβάνει και τα υπόλοιπα των λογαριασμών και έτσι μπορούμε να αποφύγουμε τη σύνταξη του μηνιαίου ισοζυγίου.

Παραθέτουμε στη συνέχεια τον πίνακα αυτό που αναφέρεται στα δεδομένα του παραδείγματός μας. Ο μαθητής ας μην απογοητευθεί από τις πολλές στήλες. Με λίγη προσοχή θα διαπιστώσει ότι πολλές στήλες επαναλαμβάνονται για να καλύψουν χρεώσεις και πιστώσεις λογαριασμών.

ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟΛΟΙΠΑ		Σύνολα Πιστώσεων	Σύνολο πιστώσεων προηγούμενων μηνών	Σύνολο πιστώσεων μήνα	ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ				
ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ				Εισπράξεων	Πληρωμών	Αγορών	Πωλήσεων	Διαφόρων πράξεων
46.000	—	210.000	—	210.000	—	210.000	—	—	—
—	200.000	200.000	—	200.000	200.000	—	—	—	—
—	—	56.000	—	56.000	56.000	—	—	—	—
10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	20.000	110.000	—	110.000	—	—	110.000	—	—
10.000	—	50.000	—	50.000	—	—	—	—	50.000
160.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	50.000	—	50.000	—	—	50.000	—	—
—	91.000	91.000	—	91.000	—	—	—	91.000	—
35.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	50.000	50.000	—	50.000	—	—	—	—	50.000
361.000	361.000	817.000	—	817.000	256.000	210.000	160.000	91.000	100.000

Οι στήλες «Σύνολο χρεώσεων προηγουμένων μηνών» και «Σύνολο πιστώσεων προηγουμένων μηνών» μας παρέχουν τη χρεωπίστωση των λογαριασμών ως το τέλος του προηγούμενου μήνα. Στο παράδειγμά μας όμως δεν χρησιμοποιήθησαν, γιατί αυτό αναφέρεται στον πρώτο μήνα λειτουργίας. Για το λόγο αυτό και οι στήλες «Σύνολα χρεώσεων» και «Σύνολα πιστώσεων» περιέχουν τα ίδια ποσά, που εκφράζουν την κίνηση των λογαριασμών για το μήνα συντάξεως του πίνακα.

Αν υπήρχε κίνηση λογαριασμών για προηγούμενους μήνες, τότε το σύνολο της χρεώσεως κάθε λογαριασμού, ώς και τον προηγούμενο μήνα, θα σημειωνόταν στη στήλη «Σύνολο χρεώσεων προηγουμένων μηνών», οπότε στην παραπλεύρως στήλη «Σύνολα χρεώσεων» θα έβγαινε το άθροισμα των ποσών που βρίσκονται στις στήλες «Σύνολο χρεώσεων μήνα» και «Σύνολο χρεώσεων προηγουμένων μηνών».

Το ίδιο θα γινόταν και για τις στήλες πιστώσεως.

Η εγγραφή στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο θα γίνει με ημερολογιακό άρθρο, όπου χρεούμενοι θα είναι όλοι οι λογαριασμοί που έχουν ποσά στη στήλη «Σύνολο χρεώσεων μήνα» και πιστούμενοι όλοι εκείνοι που έχουν ποσά στη στήλη «Σύνολο πιστώσεων μήνα».

Τα ποσά, με τα οποία θα κινηθούν οι λογαριασμοί, θα είναι αυτά ακριβώς που αναγράφονται στις στήλες που προαναφέραμε.

Να όμως το ημερολογιακό άρθρο:

		Ταμείο	256.000		
		Πελάτες	56.000		
		Γεν. Έξοδα	10.000		
		Έπιπλα και σκεύη	50.000		
		Προμηθευτές	90.000		
		Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων	60.000		
		Αγορές	160.000		
		Συναλ/κές πληρωτέες	50.000		
		Συναλ/κές εισπρακτέες	35.000		
		Εμπορεύματα τρίτων για πώληση	50.000		
		Ταμείο		210.000	
		Κεφάλαιο		200.000	
		Πελάτες		56.000	
		Προμηθευτές		110.000	
		Τράπεζες, λ/σμοί καταθέσεων		50.000	
		Συναλ/κές πληρωτέες		50.000	
		Πωλήσεις		91.000	
		Δικαιούχοι εμπορευμά- των για πώληση		50.000	
		Σύνολο πράξεων ως ο Συγκεντρω- τικός πίνακας εγγραφών περιό- δου...			
			817.000	817.000	

Υπενθυμίζομε ότι η εγγραφή της αρχικής καταθέσεως μπορούσε να προηγηθεί στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο ως αυτοτελής εγγραφή και να μη καταχωρισθεί στο Αναλυτικό Ημερολόγιο.

9.3.6 Δισχέρειες Συγκεντρωτικού συστήματος.

Το συγκεντρωτικό σύστημα, παρά τις αρετές που παρουσιάζει, δεν είναι απαλ-
λαγμένο από αδυναμίες. Ο Λογιστής, που εφαρμόζει το σύστημα αυτό, πρέπει να
είναι πολύ προσεκτικός για να μην παρασυρθεί σε λάθη ουσίας.

Ας γνωρίσομε όμως τις αδυναμίες αυτές και τον τρόπο με τον οποίο τις θερα-
πεύομε.

Έχομε μάθει ότι κάθε οικονομική πράξη πρέπει να καταχωρίζεται στο αναλυτικό ημερολόγιο που αναφέρεται. Έτσι η πληρωμή ενοικίου ή η πληρωμή των δημοτικών τελών είναι πληρωμές και καταχωρίζονται στο Α.Η. Πληρωμών.

Συχνά όμως συναντάμε πράξεις που αφορούν συγχρόνως σε δύο αναλυτικά ημερολόγια. Στην περίπτωση αυτή γεννιέται το ερώτημα, πού θα γίνεται η καταχώριση; Στο ένα από τα δύο ή και στα δύο; Άν γίνει στο ένα μόνο, τότε αποστερούμε το άλλο βιβλίο από μια πράξη που το αφορά και επομένως είναι σαν να τηρούμε αναλυτικό ημερολόγιο για μια συγκεκριμένη κατηγορία οικονομικών πράξεων, αλλά κατά την τήρησή του να παραλείπουμε μερικές κατά την κρίση μας. Αυτό όμως είναι απαράδεκτο.

Αν πάλι η εγγραφή γίνει και στα δύο ημερολόγια, κινδυνεύουμε να χρεώσουμε δύο φορές τον ίδιο λογαριασμό και να πιστώσουμε επίσης δύο φορές τον άλλο. Η αγορά π.χ. εμπορευμάτων σε μετρητά είναι μια πράξη που αφορά το Α.Η. Αγορών. Στο Α.Η. λοιπόν αυτό θα χρεωθεί ο λογαριασμός «Αγορές» και θα πιστωθεί ο λογαριασμός «Ταμείο». Είναι όμως και η πράξη αυτή πληρωμή μετρητών. Άρα αφορά στο Α.Η. Πληρωμών και πρέπει να καταχωρισθεί και σ' αυτό. Με την καταχώριση όμως αυτή πιστώνεται ο λογαριασμός «Ταμείο» και χρεώνεται ο λογαριασμός «Αγορές».

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν βρίσκομε ότι για μια και την ίδια πράξη ο λογαριασμός «Αγορές» χρεώθηκε δύο φορές (σαν να ήταν δύο οι πράξεις) μία από το Α.Η. Αγορών και μία από το Α.Η. Πληρωμών και ο λογαριασμός «Ταμείο» πιστώθηκε και αυτός δύο φορές σαν να έγιναν δύο πληρωμές.

Αυτή είναι μια σοβαρή δυσχέρεια στην εφαρμογή του Συγκεντρωτικού συστήματος, που την αποφεύγομε με λογιστικό τέχνασμα.

Στη λειτουργία των δύο λογαριασμών παρεμβάλλομε ένα τρίτο (διάμεσο λογαριασμό), ο οποίος στην εγγραφή που θα γίνει στο ένα βιβλίο θα χρεωθεί ή θα πιστωθεί και στην εγγραφή που θα γίνει στο άλλο βιβλίο θα πιστωθεί ή θα χρεωθεί αντίστοιχα και ισόποσα και άρα θα εξισωθεί. Θα παραμείνουν λοιπόν οι λογαριασμοί της ουσίας με μια καταχώριση ο καθένας τους, αφού πρόκειται για μια πράξη.

Παραδείγματα:

1ο Αγοράζομε εμπορεύματα αξίας δρχ. 10.000 και καταβάλλομε αμέσως το αντίτιμο.

Καταχωρίζομε την πράξη ως εξής:

α) Στο Α.Η. Αγορών με χρέωση του λογαριασμού «Αγορές» δρχ. 10.000 και πίστωση του διάμεσου λογαριασμού «Αγορές σε μετρητά» δρχ. 10.000.

β) Στο Α.Η. Πληρωμών, με χρέωση του διάμεσου λογαριασμού «Αγορές σε μετρητά» δρχ. 10.000 (οπότε εξισώνεται) και πίστωση του λογαριασμού «Ταμείο» με δρχ. 10.000.

Ας δούμε όμως τις μεταβολές αυτές και παραστατικά:

Αγορές	Ταμείο
Α.Η. Αγορών 10.000	Α.Η. Πληρωμών 10.000
Αγορές σε μετρητά	
Α.Η. Πληρωμών 10.000	Α.Η. Αγορών 10.000

2ο Πωλούμε εμπορεύματα αξίας δρχ. 20.000 και εισπράττομε αμέσως την αξία τους.

Καταχωρίζομε την πράξη ως εξής:

α) Στο Α.Η. Πωλήσεων με χρέωση του διάμεσου λογαριασμού «Πωλήσεις σε μετρητά» δρχ. 20.000.

β) Στο Α.Η. Εισπράξεων με πίστωση του διάμεσου λογαριασμού «Πωλήσεις σε μετρητά» δρχ. 20.000, οπότε αυτός εξισώνεται.

Έτσι λοιπόν με τη χρησιμοποίηση των διάμεσων λογαριασμών καταφέρνομε ώστε και η πράξη να καταχωρίζεται στα δύο αναλυτικά ημερολόγια και η κίνηση των λογαριασμών να μην επαναλαμβάνεται για δεύτερη φορά.

Αλλά στην εφαρμογή του Συγκεντρωτικού συστήματος συναντάμε μια ακόμη δυσχέρεια. Προέρχεται από τη χρησιμοποίηση αναλυτικών ημερολογίων κάθετης διατάξεως και έχομε μιλήσει γι' αυτήν κατά την περιγραφή του τρόπου μεταφοράς των εγγραφών των βιβλίων αυτών στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο.

Οφείλεται στο ότι οι ίδιοι λογαριασμοί επαναλαμβάνονται περισσότερες φορές και έτσι χρειάζεται να γίνει συγκέντρωση των ποσών που αφορούν στον ίδιο λογαριασμό, ώστε να προσδιορισθεί το συνολικό ποσό με το οποίο χρεώνεται ή πιστώνεται κάθε λογαριασμός.

Αυτό το επιτυχάνομε με τη σύνταξη φύλλων ελέγχου και αναλύσεως.

Αλλά για το πρόβλημα αυτό, τη σύνταξη των φύλλων ελέγχου και αναλύσεως κ.ά. ο μαθητής μπορεί να καταφύγει στην παράγραφο 9.3.3, όπου γίνεται λεπτομερής ανάπτυξη του θέματος.

9.3.7 Παραλλαγές του Συγκεντρωτικού συστήματος.

Το Συγκεντρωτικό σύστημα εφαρμόζεται με διάφορες παραλλαγές που οφείλονται στις περισσότερες περιπτώσεις στον αριθμό των αναλυτικών ημερολογίων που τηρούνται:

Μπορούμε να αναφέρομε:

α) Γαλλική παραλλαγή. Αυτή χαρακτηρίζεται από το πλήθος των αναλυτικών ημερολογίων. Εκτός από Α.Η. Αγορών, Πωλήσεων, Εισπράξεων, Πληρωμών, Διαφόρων πράξεων χρησιμοποιεί και Α.Η. Γραμματίων εισπρακτέων, Γραμματίων πληρωτέων, Τραπεζών κλπ.

β) Γερμανική παραλλαγή. Τηρούνται Α.Η. Ταμείου και Διαφόρων πράξεων, ενώ συναντάμε πολλές φορές και Α.Η. Αγαρών και Πωλήσεων.

γ) Αγγλική παραλλαγή. Στην παραλλαγή αυτή παραλείπεται τελείως το Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο. Οι εγγραφές μεταφέρονται απ' ευθείας από τα Αναλυτικά Ημερολόγια στο Συγκεντρωτικό Καθολικό.

9.4 Αμερικανικό σύστημα.

Στο σύστημα αυτό Ημερολόγιο και Καθολικό τηρούνται σε ένα ενιαίο βιβλίο. Καταλαβαίνει κανείς ότι το βιβλίο αυτό πρέπει να έχει κατάλληλη γραμμογράφηση,

ωστε να καταχωρίζονται οι ημερολογιακές εγγραφές, χωρίς να εμποδίζεται η παρακολούθηση της κινήσεως κάθε λογαριασμού.

Είναι ευνόητο ότι το σύστημα αυτό ακολουθείται όταν οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί δεν είναι πολλοί. Όταν όμως αυτοί είναι πολλοί, τότε το βιβλίο πάρνει μεγάλη έκταση και γίνεται δύσχρηστο. Και βέβαια πολλαπλασιάζονται οι περιπτώσεις σφαλμάτων, που οφείλονται στην πολύστηλη γραμμογράφηση.

Με την εφαρμογή του συστήματος αυτού έχομε οικονομία χρόνου, όπως φαίνεται άλλωστε και στο παράδειγμα που ακολουθεί, επειδή κατά την ενημέρωση των λογαριασμών δεν χρειάζεται να γραφεί χρονολογία και αιτιολογία, μια και τα στοιχεία αυτά σημειώνονται κατά τη διατύπωση της ημερολογιακής εγγραφής.

Η τήρηση του ενιαίου αυτού βιβλίου μπορεί να γίνει όπως στο ιταλικό σύστημα, δηλαδή εγγραφή στο Ημερολόγιο και από εκεί μεταφορά στους λογαριασμούς. Δεν αποκλείεται όμως να τηρηθούν και αναλυτικά ημερολόγια, οπότε μεταφέρονται οι εγγραφές συγκεντρωτικά, όπως ξέρομε.

Παρακάτω ο μαθητής μπορεί να γνωρίσει τη γραμμογράφηση του βιβλίου αυτού, Ημερολογίου – Καθολικού, και να εξετάσει την καταχώριση σ' αυτό ορισμένων οικονομικών πράξεων, που άλλωστε δεν παρουσιάζει καμιά δυσκολία. Π.χ.:

- Κατάθεση κεφαλαίου δρχ. 250.000
- Αγορά εμπορευμάτων δρχ. 120.000 σε μετρητά
- Πώληση εμπορευμάτων δρχ. 100.000 σε μετρητά
- Αγορά εμπορευμάτων δρχ. 50.000 με πίστωση
- Πληρωμή γενικών εξόδων δρχ. 3000
- Εξόφληση του προμηθευτή μας.

Η τήρηση στο παράδειγμα γίνεται κατά το κλασικό σύστημα.

Αν ο μαθητής αθροίσει τις χρεώσεις όλων των λογαριασμών, θα διαπιστώσει ότι το άθροισμα αυτό συμφωνεί με το άθροισμα στη στήλη χρεώσεως του Ημερολογίου. Το ίδιο μπορεί να κάνει και με την πίστωση. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η σύνταξη ισοζυγίου γίνεται περιπτή.

Σε περίπτωση που η έκταση του βιβλίου δεν φθάνει για όλους τους λογαριασμούς, χρησιμοποιούμε το εξής τέχνασμα: Την τρίτη στήλη από το τέλος τη μετατρέπομε σε χώρο όπου σημειώνομε τους τίτλους των λογαριασμών, ενώ, στις δύο τελευταίες, εγγράφομε ποσά για χρέωση ή πίστωση των λογαριασμών. Δηλαδή με το τέχνασμα αυτό μεταβάλλομε την οριζόντια διάταξη του βιβλίου σε κάθετη.

Το υπόδειγμα που ακολουθεί αποσαφηνίζει τα πράγματα:

		Λοιποί λογαριασμοί		
		Τίτλος	Χρέωση	Πίστωση
		Γραμμ. Εισπρακτέα		
		Γραμμ. Πληρωτέα		

Στις σελίδες που ακολουθούν παρατίθενται υποδείγματα βιβλίων που αναφέραμε στο κεφάλαιο αυτό.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ						ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ		ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΩΔΑ	
		ΤΑΜΕΙΟ		ΚΕΦΑΛΑΙΟ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ					
X	Π	X	Π	X	Π	X	Π	X	Π	X	Π
Ταμείο	Κεφάλαιο	250.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Αρχική...		250.000	250.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Εμπορεύματα	Ταμείο	120.000	120.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Αγορά...				120.000	-	-	-	-	-	-	-
Ταμείο	Εμπορεύματα	100.000	100.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Πώληση...					100.000	-	-	-	-	-	-
Εμπορεύματα	Προμηθευτές	50.000	50.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Αγορά...						50.000	-	-	-	-	-
Γενικά Έξοδα	Ταμείο	3000	3000	-	-	-	-	-	-	3.000	-
Πληρωμή...					3.000	-	-	-	-	-	-
Προμηθευτές	Ταμείο	50.000	50.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Εξόφληση...	εις μεταφορά	573.000	573.000	350.000	173.000	-	-	250.000	170.000	100.000	50.000
											3.000
											-
											-
											-
											-

Ασκήσεις.

1. Ο έμπορος Κ. Ευστρατίου αρχίζει τις εργασίες του την 1η Ιουνίου 19... Για το σκοπό αυτό διέθεσε μετρητά δρχ. 500.000 και έπιπλα και σκεύη δρχ. 50.000.

Στη συνέχεια ενεργεί τις παρακάτω πράξεις.

2 Ιουνίου: αγοράζει από τον έμπορο Ε. Ευαγγελίδη 2000 κιλά μήλα προς δρχ. 10 κατά κιλό με πίστωση. Τιμολόγιο Νο 42. Την ίδια μέρα πληρώνει ενοίκιο του καταστήματος δρχ. 5000.

4 Ιουνίου: πωλεί 500 κιλά μήλα προς δρχ. 18 κατά κιλό και εισπράττει αμέσως το αντίτιμο. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 1.

5 Ιουνίου : αγοράζει από τον έμπορο Γ. Κακίδη 3000 κιλά μήλα προς δρχ. 12 κατά κιλό και πληρώνει το 1/2 της αξίας σε μετρητά και για το υπόλοιπο εκδίδει γραμμάτιο. Τιμολόγιο Νο 313...

8 Ιουνίου: πωλεί 2500 κιλά μήλα προς δρχ. 22 κατά κιλό και εισπράττει το αντίτιμο αμέσως. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 2...

12 Ιουνίου: εξοφλεί το χρέος του προς τον προμηθευτή του Ε. Ευαγγέλου (δρχ. 20.000).

13 Ιουνίου : πληρώνει για διάφορα γενικά έξοδα δρχ. 20.000.

15 Ιουνίου : εξοφλεί το γραμμάτιο.

17 Ιουνίου : ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων στην Τράπεζα... και καταθέτει σ' αυτόν μετρητά δρχ. 50.000.

22 Ιουνίου: πωλεί 1000 κιλά μήλα προς δρχ. 30 κατά κιλό και εκδίδει συναλλαγματική συνολικής αξίας δρχ. 30.000 εις βάρος του αγοραστή, που την αποδέχεται. Τιμολόγιο Κ. Ευστρατίου Νο 3...

24 Ιουνίου: παραλαμβάνει από τον Δ. Τουφεκή 3000 κιλά πορτοκάλια να τα πωλήσει γι' αυτόν προς δρχ. 26 κατά κιλό.

26 Ιουνίου : εξοφλεί διάφορους λογαριασμούς γενικών εξόδων του δρχ. 15.000 εκδίδοντας επιταγή εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων που έχει στην Τράπεζα.

Ζητείται: η καταχώριση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία του Συγκεντρωτικού συστήματος. Να χρησιμοποιήσετε Αναλυτικά Ημερολόγια (Αγορών, Πωλήσεων, Εισπράξεων, Πληρωμών, Διαφόρων πράξεων) κάθετης διατάξεως και μετά επαναλάβετε την εργασία σας με Αναλυτικά Ημερολόγια οριζόντιας διατάξεως. Ακολουθείστε τη σειρά των εργασιών που περιγράφetai στην παράγραφο 9.3.

2. Η απογραφή των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως «ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ» στις 31 Δεκεμβρίου έχει ως εξής:

Μετρητά	δρχ. 1.000.000
Έπιπλα και σκεύη	δρχ. 200.000
Εμπορεύματα	δρχ. 800.000
Γραμμάτια εισπρακτέα	δρχ. 100.000
Γραμμάτια πληρωτέα	δρχ. 600.000
Κεφάλαιο	δρχ. 1.500.000

Στη συνέχεια και κατά το μήνα Ιανουάριο γίνονται οι παρακάτω πράξεις:

2 Ιανουαρίου: πωλεί εμπορεύματα και εισπράττει το αντίτιμο δρχ. 140.000. Τιμολόγιο Νο 1.

4 Ιανουαρίου: ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων στην Εθνική Τράπεζα και καταθέτει σ' αυτόν δρχ. 200.000.

5 Ιανουαρίου: αγοράζει εμπορεύματα από τον προμηθευτή Ε. Ζαχαρίου δρχ. 150.000 με πίστωση. Τιμολόγιο Ε. Ζαχαρίου Νο 704.

8 Ιανουαρίου: αγοράζει μία γραφομηχανή OLYMPIA αξίας δρχ. 17.000 και αποδέχεται συναλλαγματική ίσης αξίας εκδόσεως του πωλητή. Τιμολόγιο Νο 260...

10 Ιανουαρίου: πωλεί εμπορεύματα στον Χ. Επιθυμιάδη και εισπράττει το αντίτιμο δρχ. 300.000 σε μετρητά. Τιμολόγιο Νο 2...

12 Ιανουαρίου: εξοφλεί γραμμάτιο πληρωτέο, που λήγει σήμερα, ονομαστικής αξίας δρχ. 30.000 με έκδοση επιταγής εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων, που έχει στην Τράπεζα.

15 Ιανουαρίου: πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 250.000 και εισπράττει αμέσως την αξία τους. Τιμολόγιο Νο 3...

16 Ιανουαρίου: Καταθέτει στο λογαριασμό, που έχει στη Τράπεζα, δρχ. 400.000. Επίσης πληρώνει γενικά έξοδα δρχ. 20.000.

18 Ιανουαρίου: πωλεί εμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 στον έμπορο Σ. Κοτρίδη με πίστωση. Τιμολόγιο Νο 4...

20 Ιανουαρίου: ο πελάτης Σ. Κοτρίδης εξοφλεί το χρέος του σε μετρητά. Την ίδια μέρα η επιχείρηση εκδίδει επιταγή εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων και εξοφλεί γραμμάτιο αξίας δρχ. 50.000.

24 Ιανουαρίου: παραλαμβάνει από τον Ι. Αρμάγολου εμπορεύματα αξίας δρχ. 400.000 με εντολή να τα πωλήσει για τον αποστολέα.

27 Ιανουαρίου: εισπράττει γραμμάτιο αξίας δρχ. 50.000.

30 Ιανουαρίου: αγοράζει έπιπλα αξίας δρχ. 100.000 σε μετρητά και εξοφλεί γραμμάτιο πληρωτέο ονομαστικής αξίας δρχ. 20.000, που λήγει σήμερα, με έκδοση επιταγής εις βάρος του λογαριασμού καταθέσεων της Τράπεζας.

Ζητείται: η καταχώριση των παραπάνω πράξεων στα βιβλία του Συγκεντρωτικού συστήματος. Να χρησιμοποιήσετε Αναλυτικά Ημερολόγια (Αγορών, Πωλήσεων, Εισπράξεων, Πληρωμών, Διαφόρων πράξεων) κάθετης διατάξεως, και μετά επαναλάβετε την εργασία σας με Αναλυτικά Ημερολόγια οριζόντιας διατάξεως. Ακολουθείστε τη σειρά των εργασιών που περιγράφεται στην παράγραφο 9.3.

3. Απεικονίστε τις οικονομικές πράξεις των ασκήσεων 1 και 2 με το αμερικανικό σύστημα.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Α) Αναλυτικό Ημερολόγιο Ταυτίου (Α.Η. Εισπράξεων και Α.Η. Πληρωμών) — Η αριστερή σελίδα είναι για τις εισπράξεις και η δεξιά για τις πληρωμές.

α) Κάθετη δίσταξη (σε συνθησιμένες κάλλες λογιστικής).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Απολογία	Λ/σμοί προς πίστωση	Ποσά Μερικά Ολικά	Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Απολογία	Λ/σμοί προς χρέωση	Ποσά

†

β) Κάθετη δίσταξη (σε συνθησιμένες κάλλες λογιστικής).

Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Απολογία και Λ/σμοί προς πίστωση	Ποσά Μερικά Ολικά	Χρονολογία	Σ. Α. Κ.	Απολογία και Λ/σμοί προς χρέωση	Ποσά

1

γ) Κάθετη διάταξη (σε μεγάλες κόλλες λογιστικής, ποι πλαπές από τις συνηθισμένες).

2

δ) Οριζόντια διάταξη (σε στενόμακρες κόλλες λογιστικής)

Σημείωση: Από τις παραπάνω μορφές (διαγραμμίσεις) του Α.Η.Τ. περισσότερο χρησιμοποιούνται στην πράξη οι α) και β).

- B) Αναλυτικό Ημερόλογιο Αγορών (Α.Η.Α.)
a) Κάθετη διάταξη (σε κόλλες λογιστικής πιο πλατιές από τις συνηθισμένες).

۲

- (β) Οριζόντια διάταξη (σε στενόμακρες κόλλες λογιστικής).

Συμείωση: Στην πράξη χρησιμοποιείται συνήθως η βι μορφή.

Γ) Αναλυτικό Ημερολόγιο Πωλήσεων (Α.Η.Π.)

α) Κάθετη διάσταξη (σε συνηθισμένες κόλλες λογιστικής).

β) Οριζόντια διάταξη (σε στενόμακρες κόλλες λογιστικής).

ΣΖημέωση: Στην πράξη χρησιμοποιείται συνήθως η βι μορφή

Δ) Αναλυτικό Ημερολόγιο Διαφόρων Πράξεων (Α.Η.Δ.Π.)

Στην πράξη χρησιμοποιούν συνήθεις κόλλες λογιστικής και καταχωρούν τους λ/σμούς, όπως στο Ημερολόγιο Κλασικού συστήματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ

1.1 Γενικά Αναγκαιότητα απογραφής	1
1.2 Διενίργυα απογραφής	3
1.3 Εγγραφές τακτοποιήσεως	12
1.3.1 Λογαριασμοί προσωπικοί	12
1.3.2 Λογαριασμοί συνυλλαγματικόν	22
1.3.3 Λογαριασμοί παγίδων περιουσιακών στοιχείων	27
1.3.4 Λογαριασμοί εμπορευμάτων	31
1.3.5 Λογαριασμός τιμείου	42
1.3.6 Λογαριασμοί εξόδων	43
1.3.7 Λογαριασμοί εσόδων	50
1.4 Εγγραφές συγκεντρώσεως	54
1.5 Εγγραφές διανομής αποτελέσματος	55
1.6 Σύνταξη ισολογισμού	57
1.7 Κλείσιμο των βιβλίων	61
1.8 Εγγραφές ανοίγματος των βιβλίων	62

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΙΓΡΑΦΩΝ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

2.1 Γενικά	93
2.2 Λογαριασμοί αντίθετοι	93
2.3 Λογαριασμοί διάμεσοι	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

3.1 Γενικά	98
3.2 Λογαριασμοί τάξεως ξένων περιουσιακών στοιχείων	98
3.3 Λογαριασμοί τάξεως αμφοτεροβιβρών συμβάσεων	105
3.4 Λογαριασμοί τάξεως που απεικονίζουν τα όρια δράσεως και παρακολουθούν το πρόγραμμα της επιχειρήσεως	108
3.5 Η εμφάνιση των λογαριασμών τάξεως στον ισολογισμό	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

4.1 Γενικά	112
4.2 Ο λογαριασμός « Εμπορεύματα » ως ενιαίος	113
4.3 Ο λογαριασμός « Εμπορεύματα » ως τριπλός	115
4.4 Ο λογαριασμός « Εμπορεύματα » ως πολλαπλός	118
4.5 Ο λογαριασμός « Εμπορεύματα » κατά το διακανονισμό των αγοραπωλησιών	123
4.6 Προμήρες και Προπωλήσεις	126
4.7 Εμπορεύματα καθοδόν	130
4.8 Εμπορεύματα σε τρίτους	132
4.8.1 Εμπορεύματα σε τρίτους για πώληση	132
4.8.2 Εμπορεύματα σε τρίτους για αποθήκευση	132
4.9 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων	133
4.9.1 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται στις αποθήκες της επιχειρήσεως	134
4.9.2 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων ότινα αυτά βρίσκονται αποθηκευμένα στις Ενικές Αποθήκες	135
4.9.3 Ενεχυρίαση εμπορευμάτων, όταν αυτά βρίσκονται καθοδόν	135
4.10 Η λογιστική λιανικιδών πωλήσεων	137
4.11 Η λογιστική υλικών συσκευασίας	139

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ

5.1 Γενικά	143
5.2 Η λογιστική συναλλαγματικών εισπρικτέων	143
5.3 Η λογιστική των συναλλαγματικών πληρωτέων	151
5.4 Η λογιστική συναλλαγματικών ευκολίων	152
5.5 Συναλλαγματικές τρίτων για είσπριξη	153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

6.1 Γενικά	156
6.2 Λογαριασμοί ξένων νομισμάτων	156
6.3 Λογαριασμοί απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα	165

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ή ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΩΝ

7.1 Γενικά	172
7.2 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου πωλήσεως	172
7.3 Λογιστική αντιπροσώπου ή παραγγελιοδόχου αγοράς	181

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

8.1 Γενικά	186
8.2 Ενιαία λογιστική οργάνωση Κεντρικού και Υποκαταστήματος	186
8.3 Ανεξάρτητη λογιστική οργάνωση του Υποκαταστήματος	187
8.4 Πρακτική εφαρμογή	187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

9.1 Απλογραφία - Λιπλογραφία	199
9.2 Ιταλικό ή κλασικό σύστημα	199
9.3 Συγκεντρωτικό σύστημα	200
9.3.1 Γενικά	200
9.3.2 Τα Αναλυτικά Ημερολόγια	200
9.3.3 Αναλυτικά ημερολόγια κάθετης διατάξεως. Τα φύλλα ελέγχου και αναλύσεως	201
9.3.4 Αναλυτικά ημερολόγια οριζόντιας διατάξεως	209
9.3.5 Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο. Ο Τετραγωνικός Πίνακας εγγραφών	214
9.3.6 Διυσχέρειες Συγκεντρωτικού συστήματος	217
9.3.7 Παραλλαγές του Συγκεντρωτικού συστήματος	219
9.4 Αμερικανικό σύστημα	219

COPYRIGHT ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

